XVIII. évfolyam. Budapest, 1908. április hó 18. 32. (1703.) szám.

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: Rubinek Gyula az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Buday Barna.**

Szerkesztőség:
Budapest, IX., Köztelek-utcza 8.
Kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Egyről-másról.

(Ünnepi gondolatok. — A vetések állása. — A gabonapiacz helyzete. — Mozgalom ujabb vidéki tőzsde alakitására. — Az Országos Központi Hitelszövetkezet egy éve. — Zselénski Róbert gróf könyve. — A mütrágyagyárak kartellje és a gazdák.)

Itt vannak a husvéti ünnepek s ha más nem, már az az egy felkölti bennünk az ünnepi öröm érzését, hogy a termő erők ismét diadalmasan kibontakoztak a tél bilincsei alól. Ilyenkor a zöld asztaltól elterelődik a figyelem a zöld mező felé, melynek termése fölött isteni és emberi gondviselésnek egyaránt őrködnie kell. A természet gondviselése megmenti a rügyet a fagytól, virágot fakaszt a fán és azt gyümölcscsé érleli; az emberi értelem pedig arra szervezkedik, hogy az élvezze a gyümölcsöt, aki a fát ápolta. És a természet nem oly mostoha irántunk, mint a saját emberi munkánk.

A napsugár felujitotta a vegetácziót, de a termelő munka nem szabadult fel régi nyügei alól. A gazdaszervezkedés ügye az óhajok birodalmából nem lépett elő. Mig körülöttünk széltében szervezkednek, mi az elforgácsoltság állapotát szenvedjük máig is. Nem keressük egymást. Létező társadalmi szervezeteink kereteit se tölti ki a buzgalom. És ha uj keretet kapunk is, adhat-e a törvényhozás hozzávaló tartalmat? A közérdeklődésnek mai véranyagát bármilyen óriás alakjába öntjük is, kevés marad az. A közfeladatok iránt való érdeklődés hiányával semmiféle paragrafus nem tud megküzdeni.

Mi tehát, ha sürgetjük is a mezőgazdasági érdekképviselet törvényes szervezését, ettől nem várunk mindent. Jól tudjuk, hogy csak gépezetet kapunk, melyhez a hajtóerőt az egyesek magasabb kötelességérzésének kell szolgáltatnia. Gondoljuk meg és vegyük szivünkre, hogy bármilyenek legyenek a formák, minden esetben csakis a gazdatársadalom kötelességérzetének erőteljes müködése biztosithatja az eredményeket.

Ezért minden gazdának a létező társadalmi szervezetekhez kell csatlakoznia, jogukat és kötelességüket egyaránt ki kell venniök a közös feladatok munkálásából. Ez a feltétele annak, hogy igazi erőnkre feltámadjunk.

*

Április hó közepe van. Két és fél hónap mulva helyenkint az aratást is meg kellene kezdeni, pedig a vetések fejlődése ma még nem haladt annyira, hogy e rövid időszak, amely még az aratástól elválaszt, elegendő lenne a vetés fejlődése körüli hibák kiküszöbölésére. Azt nem lehet éppen mondani, hogy rossz lenne a vetés, csak elmaradott. Különösen a homokosabb talajokon és a parasztgazdák földjein. Az agyagos talajok vetései nem érezték meg annyira a tavaszi száraz időjárást, mint a homoki vetések, magában Pest megyében is tapasztalható ez, valamint az is, hogy az uradalmak vetései — valószinüleg a jobb megmunkálás következtében — jobbak. Szembetünő ez a koronauradalom gödöllői gazdaságában, ahol az ika-megyeri őszi vetés talán egész Pest megyében a legsikerültebb. Az utóbbi napok esős időjárása — a hősülyedés daczára is — jótékony hatással volt a vetésekre. A „Meteor" által előre jelzett kritikus napok meghozták az esőt és most már szinte bizonyosra vehető a „Meteor" további jóslatainak bekövetkezte is, amelyek, különösen május hónapra nézve nem valami biztatók.

A „Meteor" időjelzése szerint május hónapja száraz és pár igen hüvös napot fog hozni, de előzőleg még április hó végén is várható nagyobb hősülyedés. E jóslatok megerősiteni látszanak azt az általános feltevést, hogy az évszakok lassanként eltolódnak. A külföldi vetésjelentések általában kedvező mezőgazdasági helyzetről számolnak be, komolyabb panasz ugyszólván sehonnan sem érkezik, söt a vetések javulása tapasztalható. Legutóbb az északamerikai Unió bocsátotta közre vetésjelentését, amely szerint a vetések a 100-al jelölt kifogástalan vetésértékszámtól nem messze maradtak el a 91·3-re becsült mai helyzettel.

*

Négy hónapja tart már a baisse uralma a budapesti gabonapiaczon és ugylátszik nem is akar a bitorolt trónról leszállani, ameddig valami váratlan jelenség onnan le nem taszitja. Hanyatló gabonaárak uralkodnak ma világszerte az igaz, de a baisse garázdálkodása sehol sem oly nyilvánvaló, mint nálunk. Hogyha csak az áprilisi áralakulásokat is veszszük szemügyre, tapasztalhatjuk, hogy a budapesti tőzsdén jegyzett gabonafélék árhanyatlása egyáltalában nem áll arányban a világ többi gabonapiaczának árjegyzésével. Április elseje óta a készáru buza Budapesten 1 korona 50 fillérrel, a rozs ugyanannyival, a tengeri 60 fillérrel hanyatlott métermázsánként, ezzel szemben a buza ugyanezen idő alatt Chikagóban csupán 48 fillérrel, New-Yorkban 16 fillérrel, Berlinben alig hanyatlott, sőt Párisban 10 fillérrel javult, a tengeri pedig ugy Chikagóban, mint New-Yorkban javult. Nyilvánvaló ezen összehasonlitásból, hogy a budapesti tőzsdén féktelen garázdálkodás folyik és minderre a spekuláczió adja meg a lehetőséget. Talán még sohasem volt oly szemmelláthato a fedezetlen határidőüzleti játék romboló hatása a tisztességes kereskedelemre, mint ez év tavaszán. Mintha máris vesztét érezné a spekulácziós elem, oly hihetetlen erőmutatványokat produkál, de ezzel be is bizonyitja azt, hogy „a gyümölcs csakugyan megérett" és le kell rázni a fáról.

*

Miskolcz példáján felbuzdulva, legujabban Nagyváradon is mozgalom indult meg egy gabonatőzsde alakitása érdekében. Nagyvárad a vidéki gabonakereskedelmi központok egyik legtekintélyesebbje, amelynek gabonaforgalma legalább is akkora, amilyet Miskolcz fel bir mutatni. Történtek eddig is lépések aziránt, hogy Nagyváradon gabonatőzsde létesittessék, de nem sikerült a tőzsdét megalakitani. Amint a miskolczi tőzsdét is egy már létező testület alakitotta meg a saját kebelében, Nagyváradon is a „Kereskedelmi Csarnok" vette kezébe az ügyet és amint a fejlemények mutatják, hamarosan meg lesz a második vidéki tőzsdénk is.

Az idők jele talán, hogy a vidék szabadulni óhajt a központ tulságosan befolyásoló gyám-

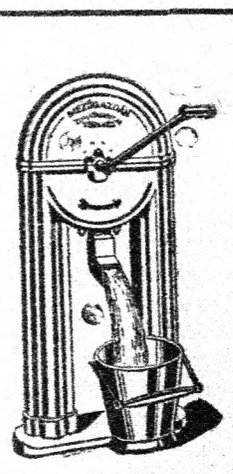

A legtökéletesebb vizemelő-szerkezet a

„MEZŐGAZDÁK ZUHATAGKUTJA"

☛ Ajánlatot tesz a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Bp.

Számos elismerő levél.

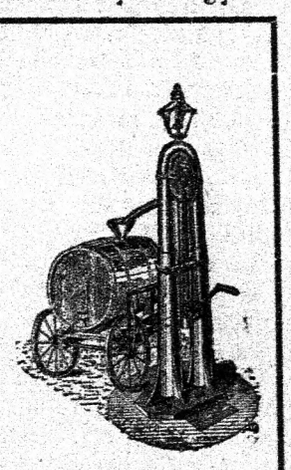

Mai számunk 48 oldal.

kodása alól és önálló gabonakereskedelmi székhelyet állit, amelyeken talán reálisabb irány fog érvényesülni, mint a budapesti tőzsdén. Éppen abbeli reményünkből kifolyólag, hogy a vidéki tőzsdék nem lesznek hü képmásai a budapestinek, a vidéki tőzsdék alakulását bizonyos rokonszenvvel kisérjük. A reálisabb üzleti irány kifejlődését e tőzsdéken biztositja az, hogy a kereskedelmi miniszter csakis készáruüzletet engedélyez. Mivel e tőzsdék igy nem szolgálhatnak talajául a tisztességtelen nyerészkedőknek, éppen azok az elemek fogják magukat e tőzsdéktől távol tartani, akiknek jelenléte, sőt szemérmetlenül hangos jelenléte, amelylyel sokszor terrorizálják a reális kereskedelmi irányzatot és a normális gabonaáralakulások kifejlődését, egyáltalában nem kivánatos és akik a budapesti tőzsde jó hirének is elorzói. A vidéki tőzsdék azáltal, hogy erősebb vidéki gabonakereskedelmi központokat teremtenek, közvetlenebbé is teszik a gabonakereskedelmet, mert alkalom kinálkozik arra, hogy a termelők a fogyasztókkal, a nagyobb vidéki malmokkal egyenes összeköttetésbe lépjenek, nem kell közvetitő drága kapcsolatról gondoskodni, amelyben a legtöbb esetben nincs is köszönet.

*

Előttünk fekszik az 1898. évi XXIII-ik t.-czikk alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet igazgatósági jelentése az 1907. üzletévről és kilenczedik évi zárószámadása. A bennük sorakozó hatalmas számsorok örvendetes haladásról, a kilencz éves szervezet szemmel látható megizmosodásáról és a szövetkezeti eszme hóditó térfoglalásáról beszélnek. Mint a jelentés is mondja: az elmult év a maga sulyos pénzviszonyaival és megujuló válságaival valóságos próbaköve volt a szövetkezet szervezetének és a nehéz viszonyok daczára elért kedvező eredmény, mely nem rendkivüli pénzforrások igénybevételével, hanem a központ kötelékébe tartozó szövetkezetek saját erejének segitségével volt elérhető, fényesen igazolta a szövetkezet vezetőségének az összhangzatos együttmüködésbe vetett bizalmát. Az elmult év pénzügyi nehézségei daczára hiteleket nem volt kénytelen a központ felmondani, tevékenysége soha fenn nem akadt, sőt még uj kölcsönöket is folyósithatott, melyek összege több millióra rug. Nagyon méltányos volt a Központi Hitelszövetkezet mult évi kamatpolitikája is, amennyiben a legmagasabb kamat, amit mindössze harmadfél hónapon át szedett, 7% volt, ami különös tekintettel arra, hogy ezenkivül az O. K. H. Sz. egy fillér mellékköltséget sem számitott fel, a mult évi sulyos pénzviszonyok között valóban teljes méltánylást és elismerést érdemel.

A központ kötelékébe tartozó szövetkezetek száma a mult év végén 2041-et tett. A fejlődés egyáltalában fokozatos és nem szünetelő. Jelenleg a központ szövetkezetei 526,000 tagot számlálnak. Az összes szövetkezeti tagoknak csak körülbelül tizedrésze iparos, mig a többi tulnyomóan a mezőgazdasági néposztályhoz tartozik. A központi kötelékhez tartozó összes szövetkezetek tényleges saját vagyona meghaladta a 34 millió koronát, amihez hozzáadva a mintegy 56 millió koronára rugó betétállományt, a szövetkezeteknek saját erejükből több mint 90 millió korona állott rendelkezésükre tagjaik hiteligényeinek kielégitésére s e czélra a központtól még 73½ milliót vettek igénybe. Tehát összesen körülbelül 164 millió koronával dolgoztak az elmult esztendőben s igy immár valóban tekintélyes tőkeerővel állottak a népjólét szolgálatában.

Kár, hogy a jelzálogos kölcsönök engedélyezése nagyobb fejlődést venni nem tudott, pedig e téren nagy szerep várna reá a parczellázásokkal kapcsolatos tisztességes hitelnyujtás szempontjából. Itt a kormány volna hivatva segiteni az intézet tőkeerejének oly módon való növelésével, mint ezt egyesületünk igazgatóválasztmánya nemrégiben kérelmezte, hogy t. i. az állam törvényes felhatalmazással legalább 20 millió koronát helyezzen el állandóan az O. K. H. Sz.-nél s ezzel mozditsa elő e nagy szocziális jelentőségü intézményünknek, mely nem magas osztalékra dolgozik, hanem a hitelre szorult apró exisztencziák százezreinek javára müködik, a nyerészkedő pénzintézetektől való teljes függetlenitését.

*

„Tizenkétévi küzdelem a tőzsdéken üzött fedezetlen határidőüzleti szerencsejáték ellen“ czimen Zselénski Róbert gróf, az OMGE. alelnöke összegyüjtötte a tőzsdei fedezetlen határidőüzlet ellen a legutóbbi tizenkét esztendő során irt czikkeinek, felolvasásainak és beszédeinek egy részét, husvéti piros tojásul nyujtván a magyar gazdaközönségnek e háromszáz lapra terjedő nagyérdekü kötetet, amelynek különös időszerüséget ad az a körülmény, hogy az Ausztriával kötött kereskedelmi és vámszerződés XXI. czikkében kormányunk kötelezettséget vállalt a tőzsde üzleti forgalmának törvényes szabályozására, minélfogva előreláthatólag nemsokára alkalmunk lesz egy tőzsdetörvényjavaslattal foglalkozni.

Zselénski gróf könyvében lapozgatva fölelevenedik szemünk előtt annak a kitartó, czéltudatos, lankadást nem ismerő küzdelemnek a képe, amelyet a nemes gróf mintegy másfél évtized óta folytat a tőzsdei különbözeti játék ellen s a gabonában és őrléstermékekben való fedezetlen határidőüzlet törvényes tilalma érdekében. A könyv első czikke 1896-ból származik és a német tőzsdetörvény életbeléptetésének ötletéből iratott, az utolsó, huszonkettedik fejezet pedig a pécsi VIII. országos gazdakongresszuson megtartott magvas előadást tartalmazza, mig a kettő között hirlapi czikkek, előadások, képviselőházi és főrendiházi beszédek sorakoznak időrendi egymásutánban, bámulatos sokoldalusággal, mély tudással és vaslogikával világitván meg e nagyfontosságu kérdés minden oldalát.

A munkában feldolgozott anyag rendkivüli gazdagságát legjobban bizonyitja a könyvhöz csatolt betürendes tárgymutató, amely egyszersmind e mü használatát és az egyes kérdések felkeresését is nagyon megkönnyiti.

Valóságos fegyvertárat halmoz fel Zselénski gróf e kötetében a gazdaközönség és mindazok részére, akik hivatva lesznek az előterjesztendő tőzsdetörvényjavaslathoz hozzászólani és meggyőző erejü okfejtései, széles, szilárd alapokon felépülő polémiái pozdorjává törik a tőzsdei spekuláczió védelmezőinek minden álokoskodását. Fáradhatatlan agitáczijával, felvilágositó és egyben a bonyolult kérdés minden homályos pontját megvilágositó munkásságával a magyar mezőgazdasági termelők millióinak örök háláját érdemelte ki Zselénski gróf, akinek uj kötetét most annál nagyobb örömmel üdvözöljük, mert hiszen annak számos kiemelkedő része éppen ezeken a hasábokon látott először napvilágot és mert szerzőjükben a magunk évtizedes küzdelmének nagytudásu, fáradhatatlan vezérét, reformtörekvéseinknek hivatott irányitóját tiszteljük.

Amidőn tehát örömmel üdvözöljük e nagyjelentőségü gyüjtemény megjelenését, amelynek

TÁRCZA.

A mi szelid hollónk.

Irta: **Bársony István.**

Amikor hozzánk került, bizony még csak hollócska volt az istenadta; nyilván abból a fajtából, amelyről azt mondja a nóta, hogy a fiát nagypénteken mossa. Éppen csak tötyögni tudott s a szárnyával egyensulyozta magát aközben. Hanem feketének akkor is gyönyörüséges fekete volt, ahogy az ilyen telivér hollógyerekhez illett.

Valahol a szilágysági nagy erdőkben született; valószinü, hogy sok százados tölgynek a tetején, ahová a kajla lábu, görbe dereku czigány pásztor mászott fel utána. Alighogy megpillantotta a fészekben a lapitó fiatal madarat, felrikkantott bolond örömében; arra a hollócska se volt rest, megriadt a szokatlan és ismeretlen károgás hallatára, egyet rugott magán s ugy kikalimpált a fészekből, hogy meg sem állt, amig a földre nem ért, minthogy akkor még nem tudott repülni az istenadta. Váltig kapkodott utána a more, de csak azt érte el, hogy ő alóla is kicsuszott az ág és egyik galyról a másikra potyogva esett lefelé a magasból: aközben egyre károgott a maga czigány nyelvén.

Odalent hiába kiabálta neki a felesége: fogódzál meg te! Kapd meg már azt az ágat! Semmit sem ért. Leesett a more végképpen; elvágódott a haraszton és olyat nyekkent, hogy az asszony mindjárt azt mondta rá: kampecz. De azért nem az urához szaladt, hanem a kis holló után, amely időközben ugrándozva próbált arrább jutni, hogy elbujhasson az őt háborgató hollófajzat elől.

— Elmegy! elmegy! — kiabálta ijedten, amire a félig holt more is magához tért és addig futkosott biczegve, a derekát fájditva, a hollócska után, amig el nem csipte.

Nagy volt az öröm, mikor beállitott vele mihozzánk s egy-két pohárka pálinkáért meg egy darab oldalas szalonnáért nekünk adta. Egyéb se kellett azután a gyereknépnek jó ideig. Valamennyien csak a hollót dédelgettük volna; — majd hogy agyon nem etettük; — tömtük, mint a libát, még éjszakára se szivesen váltunk meg tőle. Hajnalban talpon voltunk, hogy a „hollónk“-ban gyönyörködjünk és vele foglalkozzunk. Hiába csipett rajtunk akkorákat, hogy tüzes karikák tánczoltak tőle a szemünk előtt, nem bántuk, kiállottuk. Ámbár kisebb ok miatt is könnyen eltört egyikünk másikunk mécsese: a hollóra sohasem panaszkodtunk, annak eltürtünk mindent, nehogy eltiltsanak a vele való játszadozástól. Beczéztük, neveket adtunk neki, elkereszteltük Miskának, Purdénak, Filkónak. Utoljára is Filkó maradt, mert a kocsist is Miskának hivták, aztán egy házőrző fekete kuvaszunk volt és az meg a Purdé névre hallgatott; Filkónak ellenben csak minket, ugrifüles gyerekeket hivott az édes szülénk.

Egyebet se lehetett hallani attól kezdve, csak: Filkó! Filkó! Filkó! . . . A szakácsnét megvesztegettük, hogy jól tartsa, pedig enélkül is jól tartotta volna; s ha nem: Filkó akkor is tudott volna segiteni magán, mert igen hamar kifejlődött benne a varjak, szarkák és hollók közös tolvajtulajdonsága. Ilyen jó élet mellett csakhamar anyává lett és aközben tökéletesen megszelidült, ugyannyira, hogy ámbár teljes szabadságát élvezhette és már jól tudott röpülni: a ház tájékáról egyáltalában nem tágitott. Könnyen megfoghattuk és ha hivtuk, szivesen szót fogadott, jött. Elkezdett recsegő, még fiatalos hangon károgni; a szárnya végét leeresztve, fejét előre nyujtva várta, hogy vakargassuk a koponyáját, amiben különös élvezete telt, mert ha a kivánságát megértettük és teljesitettük: negyedórahosszat is mozdulatlanul türte, miközben a szemét kéjesen lehunyta.

Mindaddig nagyszerü volt vele az állapot, amig hovatovább megerősödvén, szüknek nem találta eddigi életefolyásának a határait és kalandokra nem vágyott. Már ellátogatott a szomszédságba és olyan dolgokat kezdett elkövetni, amik előre sejtették, hogy változatos és kuriózus szereplés vár rá.

Első olyan imposztorsága, ami egy kis felfordulást okozott, az volt, hogy átröpült a mellettünk lakó tisztes özvegynőhöz, aki az ablaknál szokott volt varrogatni, felkapta az ablakpárkányról az ott heverő ezüst gyászüt és áthozta hozzánk. A szomszédasszony kiabálva próbálta tőle visszakövetelni ezt a nélkülözhetetlen szerszámot, de azzal csak még jobban megriasztotta, ugy hogy Filkónk mindaddig még a legszebb hivásunkra se jött le a háztetőről a zsákmányával, amig a hangoskodó némbert be nem taszigáltuk a szobába. Amikor

méltatására még visszatérünk, egyuttal annak az óhajtásunknak adunk kifejezést, vajha mentül többen elolvasnák és megszivlelnék e könyv tanulságait és vajha éppen Zselénski gróf és az OMGE. fáradhatatlan agitációjának eredménye gyanánt olyan tőzsdereformot sikerülne mielőbb kivivnunk, amely a Zselénski gróf munkájában lefektetett eszméknek és a magyar gazdaközönség, a hazai mezőgazdaság nagy érdekeinek megfelel.

*

A mütrágyagyárak az eddigi kartell helyett, amelyben az osztrák gyárak is részesek voltak, a mult év végén mütrágyát értékesitő szövetkezetté alakultak át, mely lényegében csak az eddigi kartell szigoritott formája, amennyiben egy központi iroda keretébe vonta az összes értékesitést, mely ilymódon nemcsak az árakat, hanem a termelés mérvét is szabályozhatja. Annak idején nagy feltünést keltett, hogy az OMGE. a szövetkezettel kvázi szerződéses viszonyba lépett és közvetitése révén annak mintegy erkölcsi támogatását biztositotta. Egyes, jobbára merkantilista lapok, nagy vehemenciával támadták az egyesületet, hogy e kartell támogatásával kiszolgáltatja a gazdaközönséget a kartellba lépett mütrágyagyárosok önkényes árszabásának. E vádaskodást lapunk 1907. évi 22. számában „Az OMGE. a Gazdák ellen" czimü czikkben a kellő erélylyel visszautasitottuk, megvilágitva a helyzetet, mely az OMGE.-et oly kartell támogatására utalta, amely a kezelés és árszabás dolgában alávetette magát az egyesület ellenőrzésének. Nemrégiben „Mütrágyaiparunk helyzete és jelentősége" czimen a szövetkezett mütrágyagyárosok részéről egy röpirat jelent meg, mely behatólag tárgyalja a hazai mütrágyaipar helyzetét és amelyet lapunk egyik legközelebbi számában részletesen ismertetünk. E röpiratból kitünik, hogy a hazai gyárakat a külföldi verseny kényszeritette a kartellba lépésre és hogy a szövetkezést egyáltalában nem használhatja ki a mütrágya árának önkényes megszabása, mert hiszen e tekintetben a behozatal rohamos emelkedésében hathatósan megnyilvánuló erős külföldi versenyt kell leküzdenie. A szuperfoszfát ára a nyers termékek értékének arányában emelkedett ugyan, de ennek daczára fogyasztásunk a legutóbbi 10 év alatt csaknem a négyszeresére emelkedett, amely körülmény mindenesetre a szuperfoszfát használatának rentabilitását igazolja. Mi a magunk részéről határozott ellensége vagyunk minden kartellnek, mely végeredményében mégis csak a gazdák szükségleti czikkeit drágitja. Akkor azonban, amidőn a külföldi gyárak versenyéről van szó, amely kizárólag renoméjára hivatkozva özönli el hazánkat nem kevésbbé drága termékeivel, eltekintve minden osztályérdektől, a hazai mütrágyaipart kellett pártfogásunkba vennünk. Törvényeink szerint a hazai gyárak termékeinek minőségét ma erélyesebben ellenőrizhetjük és nagy vétségszámba menne, ha minden reális előny nélkül a hazai mütrágyaipart nem pártolnánk a külföldivel szemben. Pártolnunk kell pedig annál is inkább, mert a termések jövedelmező fokozására a legtöbb birtokon ma már csak a mütrágyák rendszeres használata képesit és mert viszont a mütrágyagyárak csak a tömegesen fokozódó megrendelések révén csökkenthetik a mütrágyaárakat. A hazai mütrágyaipar pártolása tehát közös érdek és e tekintetben az okos önzésen alapuló sovinizmust sem ajánlhatjuk eléggé gazdaközönségünk figyelmébe.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A czikóriatermesztésről és annak jövedelmezőségéről összehasonlitva a czukorrépa termesztésével.

Jeligе: A hazai szükséglet a hazai termelésből fedezendő!

(Lapunk pályázatán 200 arany korona pályadijjal kitüntetett pályamü.)

Irta: **Altdorffer Lipót.**

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület oly kapásnövények termesztésének és jövedelmének leirását kivánja, amelyekkel sikerült a czukorrépatermesztést jövedelmezőleg helyettesiteni.

E kérdés fölvetésére azon körülmény indithatta az OMGE.-t, hogy a czukorrépatermesztés a folyton emelkedő munkabér és az alacsony répabeváltási ár miatt immár hazánk számos vidékén megszünt jövedelmező lenni. Szükségessé vált tehát más kapásnövényféleségek olynemü megmivelési módozatainak általános ismertetése és elterjesztése, amelyek akár a nyers jövedelem fokozásával, akár pedig a termelési kiadások és ezek közt különösen a megmunkáltatási költség leszállitásával képesitik a gazdaközönséget a czukorrépatermesztés jövedelmező helyettesitésére. Mert jórészt csak az ily riválisi kapások termesztésének felkarolásával függetlenithetjük magunkat a czukorgyárak karteljének önkényes árszabályozása és zsarolása alól.

Nálunk Magyarországon a nagybani termesztésben is számottevő kapások a czukorrépával szemben a tengeri, a burgonya és a czikória. A két első föleg a munkabér leszállitásával, a czikória pedig a bruttó jövedelem hatalmas fokozásával pótolhatja sikeresen és jövedelmezőleg a czukorrépatermesztést. E sorok irója gazdatiszt egy nagyobb felsőmagyarországi uradalomban, ahol a czikóriát már több év óta nagyban termesztik és ahol a czikória termesztése tényleg jövedelmezőbbnek bizonyult a czukorrépatermesztésnél, ugy, hogy az utóbbinak mivelésével most már teljesen felhagytak. Ott gyakorlatilag bebizonyult tehát, hogy *adott körülmények* között a czikória nagybani kultiválása határozottan jövedelmezőbb a czukorrépatermesztésnél és igy ily esetekben a czikóriatermesztés felkarolása határozottan indokolt. Mint nagybani termesztő indittatva érzem magam arra, hogy a termelés és értékesités terén szerzett tapasztalataimat közrebocsássam.

Ezen ismertető dolgozatot két részre osztom: elsősorban a czikóriatermesztési eljárásunkat, másodsorban annak jövedelmezőségét fogom feltüntetni.

I. A czikóriatermesztésről.

A pályázat a termesztési leirásban, különösen a termesztési eljárásoknál alkalmazott ujitások, a szerzett tapasztalatok, a trágyázási és a gépekkel való megmüvelési eljárások ismertetésére fekteti a fő sulyt. Mivel azonban nálunk Magyarországon csak rövid idő óta termesztenek czikóriát, a helyi tapasztalatokon alapuló különleges ujitások még nem alakulhattak ki. Mi még csak a külföldi tapasztalatok járt ösvényén haladunk és éppen ezért először e tapasztalatok alapján ismertetem a czikóratermesztésről a tudnivalókat, még pedig csak általánosságban és rövid kivonatban; azután pedig leirom a mi helyi termesztési eljárásunkat, mely ha nem is feltétlenül mintaszerü, mégis mint jól bevált, egyszerü megmivelési mód, hazai viszonyaink között sikeresen alkalmazható.

---

nem látta üldözőjét, végre valami jó falat ellenében hajlandó volt a rabolt értéktárgyat visszaadni. Persze akkor sem minden szelid erőszak nélkül.

Ezután sorra következtek nagyobb és veszedelmesebb gazságai, amelyekből kifogyhatatlannak bizonyult. Az erdész ur makrapipáját például a száránál fogva felkapta és vitte a nádfedeles istálló tetejére. Minthogy a pipa még akkor is füstölt, el lehet képzelni a rémületet, mit ezzel a gyujtogató tréfájával okozott. Mindenki részben hivta, részben szidta, részben kergette, dobálta. A hetes lajtorján ment fel az istálló tetejére, ugy üldözte, amig csak el nem ejtette a pipát, amit a forró részén talált megragadni.

Egyike volt kedvelt csinjeinek, hogy odasompolygott a gatyás parasztok mögé, akik gyanutlanul ácsorogtak néha az udvarunkban, s jót csipett meztelen bokájukon. A szakácsné után kiröppent a veteményes kertbe s amikor a jóhusban levő asszonyság lehajolt valamiért, ő elkezdte a csőrével csiklandozni a lábaszárát, miből élénk lárma szokott volt kerekedni. Természetesen azt sohasem várta meg, hogy elcsipjék és meglakoltassák hamisságaiért.

Szeretett átjárogatni a parokiára is, ahol a verandára szállott és leste, mikor szundit el a főur ebéd után. Ha minden csöndes volt körülötte, rászállt az ebédlő asztalra és ott gazdálkodott, nagy csörömpöléssel az edények közt; feldöntögette a poharakat és elhordta az ezüstkanalat. Az alvó főtisztelendő ur azt hitte, a cseléd motoszkál körülötte és békén szuszogott nagy karosszékében.

Rendkivül emberszerető volt és igazán nem sok kellett ahhoz, hogy akárkivel is megbarátkozzék. Valamennyiünket jól ösmert s mindnyájan részesültünk tőle abban a szerencsében, hogy a fejünkre vagy a vállunkra szálloti. A kocsist ugy kedvelte, hogy amikor hajtott, ráült a kalapjára, ott libegtette nagy fekete szárnyait, attól olyan volt a jámbor, mint valami középkori lovag, akinek a sisakját sasszárny ékesiti.

Kómikus esetek is történtek vele néha. Minthogy nagyon szeretett nyalakodni, egyszer annyira beerőszakolta a fejét egy befőttes üvegbe, hogy nem birta kihuzni. Azt az izgulást kellett volna látni. Hogy perdült önmaga körül, hogy forgott, hogy különös fejdiszét levethesse! Minthogy látni látott, tehát felrepült és megint csak rendes helyére, a háztetőre menekült. Végre valahogy oda találta csapni az üvegkalapot a cserépzsindelyhez és akkor levált róla a kényelmetlen disz. Attól fogva ügyelt, nehogy csak közelébe is kerüljön befőttes üvegnek.

Volt a községben egy vén kisasszony, akinek minden öröme az ő angora-macskáiban telt. Egyszer Filkó egy aprócska ilyen angoramacskát lopott tőle; a kisasszony elájult, amikor látta, hogy nyivákoló kedvenczét hogy szorongatja a gaz holló. Nem sokáig birta czipelni, elejtette, de a macskás nőszemély azért sohasem bocsátott meg se neki, se nekünk.

Egyszer ugy eltünt, hogy napokig nem láttuk. Már azt hittük, szerencsétlenség érte. Valósággal elsirattuk. Végre, talán negyednapra előkerült, a nyakán piros szalaggal. Valahol elfoghatták és felnyakravalózták. Sohasem sült ki: hol.

Legtöbb mulatsága a kutyákkal volt, amelyek ugy féltek tőle, mint a tüztől. Ha valamelyiknek a farkát megránthatta, azt el nem mulasztotta. Akárhányszor megkergette a legnagyobb kuvaszt is. Egyetlen egy volt, amelyik nem nagyon félt tőle. Egy fürge kis Foxi, amely olyan volt, mint a gummilabda. Ha Filkó közeledett hozzá, ő biz' bátran nekirohant és nem egy fekete tollat czibált ki belőle. Örökös hadilábon voltak ilyenformán. Egyszer a Foxi elnyujtózkodva feküdt a küszöb előtt s csak azzal árulta el hogy él, hogy a rászálló legyeket a bőre egy-egy rándulásával riasztgatta el magáról. Filkó ezt a helyzetet félreértette; nagyon is bizott abban, hogy az alvó Foxi nem lehet ő rá nézve veszedelmes. Odasompolygott hozzá és jót koppintott az orrára, ami tudvalevőleg a kutyának legérzékenyebb része.

A Foxi felpattant, mint a tigris és mielőtt a vakmerő holló szárnyra kelhetett volna, bekapta a nyakát. Egyet rázott rajta. Azután még egyet. Az egész csak két másodperczig tartott.

Szegény Filkónak vége volt.

Nagy sirás-rivással temettük el.

Általános tudnivalók.

A czikória vagy kataing (Cichorium intibus) a fészkes viráguak (Compositae) családjába tartozó gyöknövény. Nálunk vadon is tenyészik és mint ilyen az első évben szárba megy át és magot termeszt. A szántóföldi termesztés folytán azonban csak ugy, mint a czukorrépa kétéves tenyészidejüvé vált; az első évben magról csak murokrépa vastagságu gyökeret és levélzetet fejleszt, a második évben pedig szárba indul és magot érlel. Gyökeréből az ugynevezett Frank-kávé készül és a pótkávégyárak mint gyártási nyersanyagot száritott és nyers állapotban vásárolják.

A mezőgazdasági termelésben leginkább elterjedt féleségei a magdeburgi, braunschweigi és szileziai. Nálunk a magdeburgit termesztik, mert a Frank-gyár szerint hazai viszonyaink között ez a legalkalmasabb.

Talaj. A czikória mindenütt termeszthető, ahol a czukorrépa, sőt oly lazább vagy kötött talajban is, ahol már a czukorrépa nem diszlik. Tulkötött, mocsaras, kaviesos földbe azonban nem való. Legjobban diszlik középkötött, iszapos homoktalajban, jó czukorrépaföldben, főleg ha annak altalaja homokos agyag, mert abban hosszabb és simább gyökeret fejleszt és könnyebben szedhető ki.

Elhelyezés a vetésforgóban. A czikóriát csak ugy, mint a czukorrépát közönségesen őszi gabona után vetik, de vethető egynyári takarmány vagy kapás után is. Évelő here és gyeptörésbe azonban nem való, mivel az itt nagy tömegben élősködő paraziták a vetést annyira megritkithatják vagy tönkretehetik, hogy annak termesztése megszünik jövedelmező lenni.

Utána azonban gabonát vetni nem tanácsos, mert a talajban maradt czikóriagyökér a következő évben szárat hajt és igy a gabonavetést elgazositja. Éppen azért közönségesen kapást vagy takarmányt szokás utána vetni, melyek a földet a czikória hajtásaitól megtisztitják. Igen gyakran czukorrépa következik rá, mely a czikória után igen jól diszlik, csakhogy persze két ilyen talajzsaroló növény egymásutáni vetéséhez sok trágya kell. A dohány, takarmányrépa és a mák szintén kitünően diszlenek utána.

Trágyázás. A trágyázást illetőleg a czikória kitünő trágyaerőben levő talajt igényel; a friss trágya állitólag rontja a gyökértermés minőségét és éppen azért régebben csak az elővetemény alá trágyáztak. Ma már azonban csak ugy trágyáznak a czikória, mint a czukorrépa alá és ezt a pótkávégyárosok sem kifogásolják, csupán a tavaszi trágyázás szalmás trágyával kifogásolható, mert a czikória megüllepedett tömött talajt igényel, mig a szalmás trágyával meglazitott talajban szétágazó, ugynevezett zellergyökeret fejleszt, mely nehezen szedhető ki és ugy mennyiségre, mint minőségre gyengébb termést ad.

Alapjában véve a czikória és czukorrépa trágyázási szabályai teljesen azonosok, a különbség csupán az, hogy a czikória alá még erősebben kell trágyázni s kat. holdanként 200—250 q. érett szarvasmarhatrágyát kell kihordani. A trágyát jobb volna már őszkor leszántani, de legtöbbször az őszszel felhalmozódott munka ezt nem engedi, igy télen át az őszi mély szántásra kihordjuk, jól elteregetjük s a már teljesen elkorhadt trágyát tavaszszal vetés alá sekélyen leszántjuk, igy a talaj felső rétegét a kiszáradástól is jobban megóvjuk.

Nemkülönben a mütrágyázás is őszkor kat. holdankint 150—200 kilogramm szuperfoszfát, tavaszszal 40—60 kg. chilisalétrom, fele részben közvetlen kikelés után, felerészben egyezés után fejtrágyának. A czikória a helyesen alkalmazott mütrágyázást mindenesetre meghálálja, de annak helyes elbirálása, hogy mikor szükséges, mikor nem, a gazda intelligenciájától függ.

Talajelőkészités. A talajmegmüvelés a czikória és a czukorrépa alá teljesen azonos. A különbség csak annyi, hogy a czikóriát a czukorrépánál jóval később, április második felében vetik és igy esetleg tavaszkor is kell sekélyen szántani, ha t. i. az őszi szántás erősen kigazlott, vagy pedig az őszi szántás télen át megtrágyáztatott. A megmüvelés sorrendje tarlóvetemények után: nyáron tarlóhántás, őszkor mélyitő szántás, tavaszkor erős fogasolás vagy grubberozás, esetleg sekély szántás. Trágyázandó tarlóban: nyári trágyázás apró, érett trágyával, ennek nyomban sekély szántása, késő őszi mélyités stb.

Vetés. A czikóriát április 15-től május 10-ig vetik, mert a késői fagy iránt nagyon érzékeny és a korai kelésből igen sok szárba megy (felmagzik). Vetés előtt a föld jól meghengerezendő, mert amint a répa, a tömött talajt szereti, amennyiben csak 1—1·5 cm. mélységre szabad vetni és a csirázáshoz bő nedvességet kiván. A vetés sorbavetőgéppel 25—30 cm. sortávolságra történik. A vetés után a talaj ismét lehengerezendő.

A czikóriavetésre külön e czélra készitett vetőgépek is használtatnak. Ilyenek a Magdeburg, Dehne-féle kerti vetőgép és Kühne hatsoros vetőgépe. Ez utóbbinál minden vetősarura egy kis hengerkorong van alkalmazva, amely a vetőmag felett lenyomja a földet és egyuttal a vetés mélységét is szabályozza. Az ilyen kis hengerekkel különben a fogatos gépek vetőcsoroszlyái is felszerelhetők, de a czikóriánál főleg kötöttebb talajban nem teszik feleslegessé az utóhengerezést. A vetési eljárás tehát a sortávolságtól eltekintve ugyanaz, mint a czukorrépánál, csakhogy mert a czikóriát később, tehát közönségesen szárazabb földbe vetik, még erősebben kell hengerezni, hogy a meglazitott talajban a szükséges kapillaritás helyreállittassék.

A vetőmagszükséglet kat. holdanként jó minőségü magból 1·6—2 kg. A czikória magja azonban gyakran tisztátlan, csiraképessége sem mindig megbizható és azért tanácsos a magot valamelyik vetőmagvizsgáló állomásnál megvizsgáltatni.

Ápolás. A czikória kedvező időjárás mellett 10—20 nap alatt kikel. Ezentul födolog a vetést folyton tisztántartani, a föld felületét lazitani. Mihelyt a sorok meglátszanak, a sorok köze, ha gazos a föld, kézi répakapával, ha tisztább és porhanyó, Planet-féle tolókapával megkapálandó. Az ismert fogatos kapáló eszközök a sürü sortávolságu czikóriavetésben alig használhatók, mert akár a géprészek meglazulása, akár a gépvezető hanyagsága nagy kárt okozhat a vetésben. Az első kapálás (horolás) után a földet könnyü hengerrel megjáratjuk, hogy a gyenge palánta gyökerei mellé a földet letömitsük. Egy ilyen Planet tolókapa naponta 500—600 négyszögölet kapál meg, vagyis 3—4 kézikapás munkáját végzi.

Mihelyt a czikória a 4-ik levélbe megy, azt 15 cm. távolságra kell ritkitani, egyezni. Az egyezést mihamarább követi közönségesen junius elején a második és ezt 2—3 hétre a a harmadik kapálás. Ha nagyban termesztik a czikóriát, nem tanácsos az egészet egyszerre elvetni, mivel az annyira idejében fontos egyezést a munka összetorlódása miatt nem volnánk képesek egyszerre elvégezni, azért április 15 től május 10-ig részletenként vetjük.

Augusztutus közepén a szárba menő czikóriát ki kell vágatni, ami meglehetősen gyors és olcsó munka. A czikória megmüvelése tehát javarészt ugyancsak azonos a czukorrépáéval, csakhogy a szükebb sor- és növénytávolság miatt több munkaerőt igényel.

Aratás. A czikória kiszedése akkor kezdhető meg, ha alsó levelei megsárgulnak. A kiszedés ideje szeptember 15-től október 30-ik terjed. Továbbra a kiszedést halasztani nem tanácsos, mert épp ugy, mint a czukorrépa, a fagy miatt könnyen a földben maradhat.

Kiszedés előtt a czikória levelét kézzel vagy géppel lekaszálják, felgereblyézik és zölden feltakarmányozzák, vagy bevermelik. A czikória levél és fej mintegy 10%-a az évi termésnek; a szarvasmarha igen szivesen eszi; a tehenek nemcsak bőven tejelnek tőle, hanem még a tej zsirtartalmát is emeli. A sertések a czikóriaföldön késő őszig bő legelőt találnak s kevés abraktakarmány mellett feljavulnak.

A kiszedés történthet kézi és fogatos eszközökkel. Kézi eszközök a czikóriagyökér kiemelésére az ásó és a 2 águ villa. A czikória-ásó pengéje 18—20 cm. széles, 30—40 cm. hosszu és alul elkerekitett. A villaformáju 2 águ vas, melynek mindegyik ága 30 cm. hosszu, 2 cm. széles, egymástóli távolsága pedig 8—9 cm. Kötöttebb talajon azonban a kiásás nagyon nehéz munka és azért itt már leginkább ekével boldogulnak.

A kiszántásra használható minden 10-es számu eke, amelynek ekefarához baloldalt egy az ekeszántóvasnál mélyebben járó altalajfurószerü kiemelő kés erősittetik; a Sack-féle D 14 M eke e czélra különösen alkalmas.

A földből kiszedett czikória, miként a czukorrépa, gondosan megtisztittatik, de csak a feje hegye vágatik le, mert a czikóriagyökérből nagyon kevés a földből kiálló zöld rész. A megtisztitott czikória apróbb kupaczokban levéllel letakartatik.

A czikóriagyökeret a gyáros a gyár köze-

Külön árjegyzékek mindennemü gazdasági gépekről!

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNY TÁRSULAT
BUDAPEST

Legtökéletesebb rendszerü
Gőzcséplő-készletek

ugyszintén MAGANJARÓK (utimozdonyok) cséplési, vontatási és szántási czélokra, (a mozdony után akasztott egy ölet fogó ekével.) Referencziák az ország minden vidékéről.

lében nyersen, nagyobb távolságban aszalva veszi át, mert nagyobb távolságra csak igy szállitható. 3—4 q. nyers gyökér ad 1 q. aszaltat. Aszalót csak nagybani termesztésnél érdemes felállitani, vagy pedig a gyár állit fel vidékenkint aszalókat és nyersen veszi át a gazdától.

Termés. A czikória átlagos termése Blomeyer szerint 136 q., nálunk azonban jóval kevesebb; az idén volt a legnagyobb termés 142·24 q. kat. holdanként.

Ellenségei. A czikóriában a csimaz, a drótféreg és a lótetü tesz néha nagyobb károkat.

Magtermesztés. A magtermesztésre a hibátlan alaku gyökereket választják ki és ugy teleltetik át, mint a magczukorrépát. Tavaszkor jól elkészitett földbe négyzetben 50 cm.-re ültetik. Magva augusztusban érik és kat. holdankint 1·7—2·39 q. termést ad. Nálunk egyébként a gyáros ád vetőmagot és igy a gazda vetőmagot nem termeszt.

A czikóriatermesztés a h . . . i gazdaságban.

A h . . .i gazdaság, amelynek kezelője vagyok, 2636 kat. hold terjedelmü, ebből 1820 hold a szántóföld. A gazdaság három majorból áll, egyik részén a feltalaj iszapos homok, másik részén agyagos homok; altalaj mindkettőnél ugyanaz, mint a feltalaj.

Az egész terület sik lapály, nedves években vizenyős, de vizvezető árkokról gondoskodva van. Ugy a czukorrépát, mint a czikóriát a gazdaság egyik része jól megtermi. Az éghajlat — mint a Felvidéken általában — csapadékokban elég bő; a nyár elég meleg a kukoricza beérlelésére, de a tenyészidő természetesen rövidebb az alföldinél. A munkásviszonyok a lehető legrosszabbak, mert a helybeli tótságból ugyszólván minden épkézláb ember Amerikába vándorolt, az itthon rekedt megbizhatlan, pénzért is alig megy napszámba s a teljesitett munka a kiadással nem áll arányban. Helyben még éves cseléd is alig kapható, ugy, hogy a nyári teljes munkaidőre (május 15-től nov. 10-ig) idegenből szerződtetünk állandó munkásokat, ezek is évről-évre gyengébbek és drágábbak.

Czikóriát a czukorrépával párhuzamban 1895. óta termesztünk, de a czukorrépa termesztésével — mert nem jövedelmezett — az idén teljesen felhagytunk. Czikóriavetésünk az idén 122 kat. hold volt.

A czikóriát közönségesen gabona után vetjük a következő vetésforgóban:

1906-ban vetettünk 83 kat. hold czikóriát. Elővetemény volt 62 kat. hold buza, 21 kat. hold zab.

1906-ban elvetett 83 kat. holdból 49 kat. hold erősen trágyáztatott kat. holdankint 250 q. istállótrágyával, 34 hold trágyázatlanul maradt. Utónövény 1907-ben volt 21 kat. hold tavaszi repcze 5·50 q. átlagterméssel, 34 kat. hold mák 4·50 q. átlaggal, 28 kat. hold buza átlag 3·75 q.; utóbbi teljesen elgazosodott, igaz, hogy ez évben az uradalom többi részén is alig termett valami.

1907. évi czikória alá elővetemény:

1. számu parczella	buza	1905-ben trágyázva	31	kat. hold termett	4526 q.	átl.	146·— q.
2. „ „	csalamádé luczernatörés	1906-ban „	22 10	„ „ „	4432 q.	„	138·50 q.
3. „ „	rozs	1903-ban „	32	„ „ „	4388 q.	„	137·40 q.
4. „ „	rozs		26	„ „ „	3863 q.	„	143·60 q.
		Összesen	121	kat. hold termett	17209 q.	átl.	142·22 q.

Az 1. sz. parczellára adatott holdankint 250 q. istállótrágya. A 4. sz. parczella nem régi gyeptörés.

Utónövény lesz 1908-ban:

1. sz. parczella mák;
2. „ „ czukorrépa, esetleg tavaszi repcze;
3. „ „ takarmányrépa;
4. „ „ takarmánytengeri.

Mütrágya ugy 1906., mint 1907-ben 150 kg. szuperfoszfát és 40 kg. chilisalétrom alkalmaztatott. A szuperfoszfát kora tavaszszal részint mütrágyaszórógéppel, részint kézzel szóratott el. A chilisalétrom fele része közvetlen a kikelés után, másik fele pedig a növény egyelése után fejtrágyaként alkalmaztatott. Az istállótrágya tél folyamán a gőzekével felszántott területre hordatott ki és sekélyen leszántatott.

A talajt a czikória alá ugy készitettük elő, mint a czukorrépa alá, vagyis a tarlókat — ha ráértünk — lehántottuk, őszkor gőzekével mélyitettük és tavaszkor ismét a szükség szerint vetés alá sekély szántással vagy extirpátorozással készitettük elő a talajt, ugy, amint annak tisztasági állapota és üllepedettsége megkivánta. A talaj nedvességi állapotához mérten hengerezett talajba Dehne és Kühne-féle vetőgépekkel 25 cm. távolságu sorközökbe ápr. 18-tól május 8-ig kat. holdankint 1·8 kilógramm czikóriamagot vetettünk és a vetését ismét nehéz hengerrel erősen lehengereztük.

A vetés május 8. és 20-ika között, vagyis az elvetés után 10—14 napra szépen kikelt. Az első sekély kapálást, midőn a sorok meglátszottak, május 14-től junius 10-ig kézi erővel végeztük.

A tolókapákat a sürü vetés miatt ez évben nem használhattuk, amelyek különben előző években igen jól kihasználtattak. Az idén a takarmányrépánál használtuk, ahol egy munkás ezen géppel 600 négyszögölet végzett naponta.

Az egyezést és gyomlálást 15 cm. sortávolságra május 20-tól junius 10-ig végeztük; ehhez használtunk 24 leányt s gyereket.

Az egyezést megelőzte a horolás; egyezés után jött 3—4 napra a második kapálás. Ezt követte 10 napra a harmadik s ha szükséges volt, a negyedik kapálás. Mindezen munkákkal julius 8-ig elkészültünk.

Az idei megmiveltetési költségek az előző évekéhez viszonyitva jóval magasabbak voltak. Ezt részben a sürü vetés okozta, mert emiatt a tolókapákat nem basználhattuk, főleg azonban a kora tavasztól juliusig terjedő mindennapos eső, mely a munkából minduntalan kivert és a munkanapok számát szaporitotta. Az előző években a munkanapok száma és a munkabér is sokkal alacsonyabb volt. A szárba menő czikória augusztus elején vagy kézzel huzatott ki, vagy sarlóval vágatott le; egy gyerek naponta elvégzett 1½ kat. holdat.

A szedést száraz időjárás mellett szeptember 17-én kezdettük meg és november 6-án végeztük be. Kézi ásóval kiemeltünk 35 kat. holdat, ekével pedig 86 kat. holdat szántottunk ki. A kiszántást a Sack-féle D 14 M ekével végeztük, amelyet négy erős ökör elől és két bivaly hátul fogva vontatott. A kiszántás előtt a forgót és fogásonkint 6—8 sor czikóriát kézzel kell kiszedetni, hogy az eke szabadon mehessen. Minden ekéhez három munkás kell, ugymint egy vezető gyerek, egy ostoros és az eke tartásához egy jó erős béres. Egy eke munkája 700—1000 négyszögöl aszerint, aminő a talaj. A kézi ásóval való kiszedéshez kat. holdankint 32—38 I. oszt. férfimunkás kell. A kiszántáshoz a kiszedéssel, tisztitással együtt 40—50 apróbb gyerek. Megemlitem még, hogy a kiszántás 30—35 cm. mélységre történt. Egy eke 16—18 ásó munkáját végzi. Egy eke után 20 szedőt és egy felügyelőt számitunk. Az eke jobb munkát végez, mint az ásó. Fő dolog, hogy jó béres legyen. Ásóval, különösen ha az szakmányban történik, a munkás könnyen elvágja a gyökeret, hogy ásnia ne kelljen s ezért sokkal szigorubb felügyeletet kiván, mint az ekénél, ahol a munka könnyebben ellenőrizhető.

A meglazitott földből a gyökérkihuzásnál arra kell vigyázni, hogy azt a munkás se ferdén, se oldalt, hanem függőleges irányba huzza ki, mert igy a legcsekélyebb a gyökér letörése okozta veszteség.

A czikória megtisztitása fával, vagy késsel történik; a fejet késsel vágjuk.

A megtisztitott czikóriát apró kupaczokba rakva levéllel azonnal letakartatjuk és lehetőleg hamar elszállitjuk, hogy minél csekélyebb legyen a fonnyadás okozta sulyveszteség. Persze, ha aszalásra dolgoznánk, ugy megforditva kellene cselekednünk. A rakodással is lehetőleg sietnünk kell. Az uradalom rakodóval rendelkezik, ahová mi a czikóriát mezei vasutakon szállitottuk, ami a szállitást lényegesen megkönnyiti. Rendesen délután, munka után rakodtunk, a vevő a czikóriát a vasuti állomáson átvette, soha semmiféle levonás nem történt. Egy 10 tonnás kocsiba 90—100 q. czikória rakható.

Állati és növényi kárunk alig volt, kivéve, ahol luczernatörésbe vetettük, mert itt a pajor nagyon megritkitotta s ezen területet csak a vetési varju mentette meg. Persze egyezés után már kárt tett, de a kapálással folyton ott foglalatoskodó munkások a varjut távoltartották.

A czikóriatermesztéshez a gyár adja a magdeburgi fajta magot és igy mi magtermesztéssel nem foglalkozunk.

II. A czikóriatermesztés jövedelmezősége, összehasonlitva a czukorrépa termesztésével a h . . . i gazdaságban.

A czikória- és czukorrépatermesztés jövedelmezőségének megállapitásánál számitásba veendő a tulajdonképpeni készpénzjövedelmen kivül a két termény talajzsarolása és az utónövények tenyészetére gyakorolt hatása is. Ami a talaj kizsarolását illeti, ebben mind a kettő egyenrangu fél. Ami pedig az utónövényekre gyakorolt befolyást illeti, a czukorrépa, mint feltétlen talajtisztitó, a tavaszi gabonának határozottan kitünő elővetemenye, mig a czikória szárhajtásaival az utána vetett gabonát elgazositja, azonban a takarmánynak és különösen más kapásoknak határozottan igen jó elővetemenye, sőt utána a mák és maga a czukorrépa is kitünő termést ad. Megfelelő vétésforgó mellett tehát e két növény előnyei e tekintetben is kiegyenlitik egymást. Hazánkban mégis külterjesebb gazdasági viszonyaink és főleg a kedvezőtlen munkásviszonyok miatt a kapás feltétlenül gabonaelővetemenynek tekintetik és igy e két rivális kapás jövedelmezőségének kiszámitásánál az utóvetemény jövedelme is számitásba veendő.

A h . . . . i gazdaságban 1903-tól 1906-ig megközelitőleg egyenlő területen termesztettünk czukorrépát és czikóriát és igy a két fő termény jövedelmezőségéről biztos adataink vannak. Az utótermények jövedelmezőségét azonban csak hozzávetőleges adatok alapján számithatjuk ki.

Szivattyuk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
WIEN, II., Handelsquai No. 130.
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

A két fő termény jövedelmének összehasonlításánál a bruttó jövedelem, a kiadások közül pedig csak az ápolási, kiszedési és szállitási költségek volnának számitásba veendők, mert hiszen a földhaszonbér, a trágyázási, talajelőkészitési és egyéb kezelési költségek körülbelül azonosak. Részletezzük tehát elsősorban ezen tételeket.

Termés. A h .... i gazdaságban termett:

Czukorrépa.

			Átlag egy holdon
1903-ban	82 kat. holdon	13,851 q.	156·73 q.
1904-ben	84 „ „	10,069 „	115·73 „
1905-ben	90 „ „	13,220 „	147·— „
1906-ban	89 „ „	10,024 „	112·64 „

4 évi termésátlag egy holdon 135·53 q.

Czikória.

			Átlag egy holdon
1903-ban	108 kat. holdon	13,528 q.	125·26 q.
1904-ben	68 „ „	4,896 „	72·— „
1905-ben	82 „ „	8,569 „	104·55 „
1906-ban	83 „ „	8,032 „	96·77 „
1907-ben	122 „ „	17,209 „	142·24 „

5 évi termésátlag egy holdon 113·06 q.

Bruttó jövedelem. A Franck-kávégyár tőlünk a legközelebbi rakodó állomáson, ahova mezei vasuton szállitjuk, q.-ként 3·60 K.-ért ab 3% veszi át a czikóriát. Ezenkivül a levélnek is van takarmányértéke, amelyet a gyökér 10% sulyában veszünk fel. Bevételünk tehát 5 évi átlagban egy holdról:

Czikória 5 évi átlagtermés 1 holdról 113·06 q., —3% à 3·60 K.	= 407·01 K.
10% = 11·40 q. szár és levél à 0·60 K.	= 6·84 „
Bevétel 1 hold czikória után	413·85 K.

A czukorrépát ugyanazon vasuti állomáson 1·60 K.-ért ab 5% váltotta meg a gyár és 40% répaszeletet szállitott vissza. A négy évi átlagbevétel tehát:

4 évi átlagtermés	135·53 q.,	5% à 1·60 K.	207·79 K.
40% répaszelet	54·2 „	à 0·30 „	16·26 „
20% répafej	27·1 „	à 0·60 „	16·26 „
Bevétel 1 kat. hold czukorrépa után			240·31 K.

1 hold czikória bevétele tehát 172·70 K.-val haladja meg egy hold czukorrépa bevételét.

Kézimunkaerő-szükséglet és munkabér: Ezt a tételt nemcsak a jövedelmi számitás, hanem az annyira fontos munkaerőszükséglet megállapithatása végett tüntetem ki és pedig csak az ápolási és szedési munkákra vonatkozólag, mert hiszen a többi munka aránylag kevés kézimunkaerőt vesz igénybe. A kézimunkaerőszükséglet és költség:

Czukorrépa:

Kapálás, egyezés (34 napszám)	47·60 K.
Terméskiszedés	35·22 „
Bogárszedés	4·— „
Összesen 1 holdon	86·82 K.

Napszámszükséglet 1 holdra 86·82 : 1·40 = 82 napszám.

Czikória:

Kapálás, egyezés, felmagzott czikória levágása	92·40 K.
Terméskiszedés	74·— „
Összesen 1 holdon	166·40 K.

Napszámszükséglet 1 holdon 166·40 : 1·40 = 119 napszám.

A kézimunkabértöbblet tehát a czikóriánál 166·40 — 86.82 = 79·58 K.; ezt levonva a 172·70 K. bevételi többletből, egy kat. hold czikória jövedelmi többlete 93·12 K.

A munkásszükségleti többlet pedig 1 k. hold czikóriánál a czukorrépával szemben 57 napszám.

Tiszta jövedelem. A czukorrépa és a czikória tiszta jövedelmét az alábbi számitási táblázat tünteti fel:

	Czukorrépa korona	Czikória korona
Talajmivelés gőzekeszántással	30·—	30·—
Mütrágyázásra 40 kg. chilisalétrom és 150 kg szuperfoszfát	24·—	24·—
Vetőmag és vetés	15·—	12·—
Ápolás és bogárszedés	52·—	92·—
Aratás	35·—	74·—
Szállitás mezei vasuton 1 q. à 10 f.	14·—	11·—
Rakodás	7·—	7·—
Földadó és felügyelet	11·—	11·—
Istállótrágyázás	30·—	30·—
Üzemtőkekamat	10·—	11·—*)
Termelési költség	225·—	302·—
Bevétel	240·—	413·—
Tiszta jövedelem 1 holdon	15·—	111·—

Amig tehát a czukorrépa 15 K. évi átlagos jövedelemmel alig adta meg a földbaszonbért, addig a czikória 5 évi átlagban kat. holdanként 111 K., tehát elég tisztességes jövedelmet adott, annak daczára, hogy az ápolási és kiszedési költsége majdnem kétszerannyi volt, mint a czukorrépáé. A czikóriatermesztésnél tehát maga a főtermény jövedelmezősége messze meghaladja a czukorrépáét.

Utónövények termése. A czikóriát és a czukorrépát követő utónövények termését illetőleg határozott adatokkal nem rendelkezünk. Hozzávetőleg a czukorrépa után az árpa 2·5 q.-val ad több termést, mint a czikória után. A terméskülönbözet értéke tehát egy hold árpavetés után 30 kor. Mivel azonban 1906-ban csak 28 hold gabonát vetettek czikória után, mig 1908-ra 0, az utótermésben mutatkozó veszteség tehát 28 × 30 = 840 korona, amiből 1 hold czikóriavetésre 10 korona esik.**)

Teljes jövedelem. Az utóterményeknél mutatkozó és fentebb kitüntetett veszteséget levonva a czikória jövedelméből, 1 kataszteri hold czikória jövedelme volt 5 évi átlagban nálunk 111 — 10 = 101 korona, a czukorrépa 15 kor. jövedelmével szemben, vagyis a tiszta jövedelmi többlet 1 hold czikória után még mindig 86 K volt, ami 120 hold czikória után 10,320 korona jövedelmi többletnek felel meg. (Megjegyzem azonban, hogy az idei jövedelmi többlet ez átlagnak több mint kétszerese volt.)

Munkaerőbeszerzés és kihasználás. A czikóriatermesztés tehát nálunk határozottan jövedelmezőbb volt a czukorrépatermesztésnél, sőt oly jövedelmet adott, amely termesztését teljesen indokolttá teszi. A látszólag nagyon is jogosult ellenvetés ezzel szemben az, hogy miként térjünk át a mostani munkásviszonyok között az oly nagy kézierőt igénylő czikória termesztésére, holott egyrészről azt drága pénzért sem szerezhetjük be, másrészről pedig e drága munkaerőt nem birjuk állandóan jövedelmezőleg kihasználni? Ez ellenvetésekre a következőkben óhajtok megfelelni:

Munkásviszonyaink ma még hirül sem oly rosszak, mint amilyeneknek azokat az amerikai kivándorlás és a szocziális izgatások okozta rémlátomások feltüntetik. Hazai munkások beszerzése okkal-móddal még ma is lehetséges, csak meg kell adni a méltányos munkabért. Mi például, akik pedig a lehető legrosszabb helyi munkásviszonyok között gazdálkodunk, mindeddig biztositani birtuk nagy munkásszükségletünket. Hogy honnan és miként, az persze üzleti titok, de mindenesetre sok utánjárással. A most megindult tömeges visszavándorlás és a kivándorlás csökkenése pedig valószinüvé teszik, hogy a közel jövőben munkásviszonyaink is javulni fognak. Annyi munkáserő tehát, amennyit állandóan foglalkoztathatunk, valószinüleg lesz a jövőben is. Állandó keresetet kell azonban a munkásoknak biztositani, amely czél az iparfejlesztésen kivül elsősorban mezőgazdálkodásunk belterjességének fokozásával érhető el.

A czikóriatermesztés egyike a belterjesség fokozására legalkalmasabb termesztési ágazatoknak, mert egyrészről maga is sok munkaerőt köt le, másrészről pedig az utóveteményekben is a kapások kultiválására kényszerit. A munkaerőt igaz, hogy csak körülbelül 3 hónapon át foglalkoztatja, de a fölösleg czéltudatos kihasználása viszont felmenti a gazdát minden arató- és egyéb munkáskrizis veszedelme alól.

E tétel jelentőségét a következő példával illusztráljuk. Mondjuk 1200 kat. hold szántóföldön ötös forgásban 720 hold gabonát, 240 hold takarmányt és 240 hold kapást termesztünk; ez utóbbiból — extenziv gazdálkodás mellett — mondjuk 200 hold tengerit és 40 hold takarmányrépát. Fogatos megmüvelés mellett a napszámszükséglet 200 hold tengeri után à 20 és 40 hold takarmányrépa után à 50 körülbelül 6000 napszám, vagyis 90 munkanapra elosztva, naponta 66 napszám. Ha ebből 46 napszámot a könnyebb munkára a helyi munkaerőből fedezhetünk, szerződtetnünk kellene 20 állandó munkást. Ezzel szemben az aratómunkásszükséglet 720 holdra 60 pár részes arató, tehát munkássztrájk esetén ugy az aratási, mint a cséplési és takarmánybetakaritási munkák idején teljesen tehetetlenek vagyunk.

Áttérve a czukorrépa termesztésére, termesztünk mondjuk 180 hold czukorrépát és 60 hold tengerit. A munkaerőszükséglet ez esetben 180 à 60 és 60 à 20, körülbelül 12,000 napszám, amit elosztva 90 munkanapra, egy napi munkaszükséglet 133 napszám. Ebből leszámitva 53 napszámot a helyi munkaerőre, 80 állandó munkást kellene tartanunk, vagyis elegendőt arra, hogy aratósztrájk esetén aratógéppel arathassunk.

Czikóriatermesztés esetén termesztünk 120 hold czikóriát és utána 120 hold egyéb kapást. A munkaerőszükséglet ekkor 120 à 120, és 120 à 30, körülbelül 18,000 napszám, ami-

*) E kamatmeghatározás a szakbiráló szerint önkényes és helytelen, mert 5%-kal a czukorrépa 225 K. termelési költség után 11·25, a 302 K. czikória termelési költség után 15·10 K. volna felszámitandó.

**) A szakbiráló szerint 30 K. veszteség volna felszámitandó a czikória terhére.

JOHNSTON mélyvágásu fükaszálógépei marokrakó és kévekötő **aratógépei** széna forgató és **szénagyüjtőgépei**

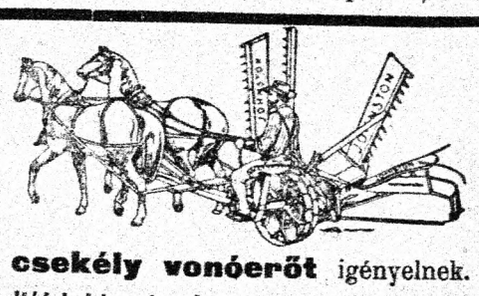

a **legjobbak a világpiaczon** és kiválóan alkalmasak a magyar viszonyokra. A Johnston-gépek őlt, kavarodott gabonában is jó munkát végeznek s feltünően **csekély vonóerőt** igényelnek.

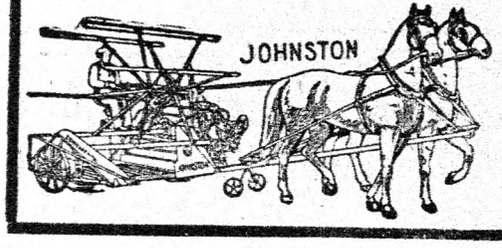

A gépek szerkezetének tökéletességéért s anyaguk elsőrendü voltáért készséggel szavatolunk.

Vezérképviselet és főraktár: **Bächer Rudolf Melichar Ferencz** czégnél

BUDAPEST, VI. ker., Nagymező-utcza 68. szám.

Tessék ismertető le irást kérni. Tessék ismertető leirást kérni

ből egy munkanapra 200 napszám esik. Levonva ebből a helyi babra munkára 60 napszámot, 140 állandó férfi- és nőmunkást kellene tartanunk. De ezzel az erővel aztán az aratást, cséplést, szóval az összes termésbetakaritási munkát is végezhetjük és mentve vagyunk mindennemü munkássztrájk következményei alól. A fődolog persze a helyes berendezkedés az állandó munkaerő teljes kihasználására.

A czikóriatermesztés közgazdasági jelentősége hazánkban.

A katángtermesztés nálunk mindenesetre sokkal korlátoltabb a czukorrépatarmesztésnél. Czikóriatermesztésünk tehát már a mostani gyárüzem mellett is az eddiginek körülbelül *négyszeresére* fokozható; *3000 vagon czikóriatermesztés azonban à 70 korona 210,000 korona jövedelmi többletet jelent 3000 hold czukorrépatermesztésével szemben.* Minek hát akkor e jövedelmi többletet is Ausztriának odaajándékozni?

A pótkávégyártás azonban nálunk minden valószinüség szerint még tetemesen fokozható. A pótkávégyártás ugyanis nálunk igen jó üzlet, mert e czikkben határozottan kiviteli állam vagyunk.

Mig ugyanis behozatali többletünk száritott tási anyag — q.-ját és ugyancsak Ausztriába képesek kész gyártmányfeleslegüket elhelyezni, ugy a pótkávégyártásnak feltétlenül hasznos üzletnek kell lennie. A pótkávégyártás tehát legalább is a belföldi szükséglet fedezése arányában továbbfejleszthető és ehhez képest a czikóriatermesztés is.

A czikóriamüvelés tehát mindenesetre oly termesztési ág, mely a *pótkávégyárak közelében*, a jövedelmezőség tekintetében is bátran kiállja a versenyt a czukorrépatermesztéssel.

A czikoria, termesztéshez csak annyi szaktudás, de mindenesetre több vállalkozási szellem és forgótőke kell. Ha azonban e

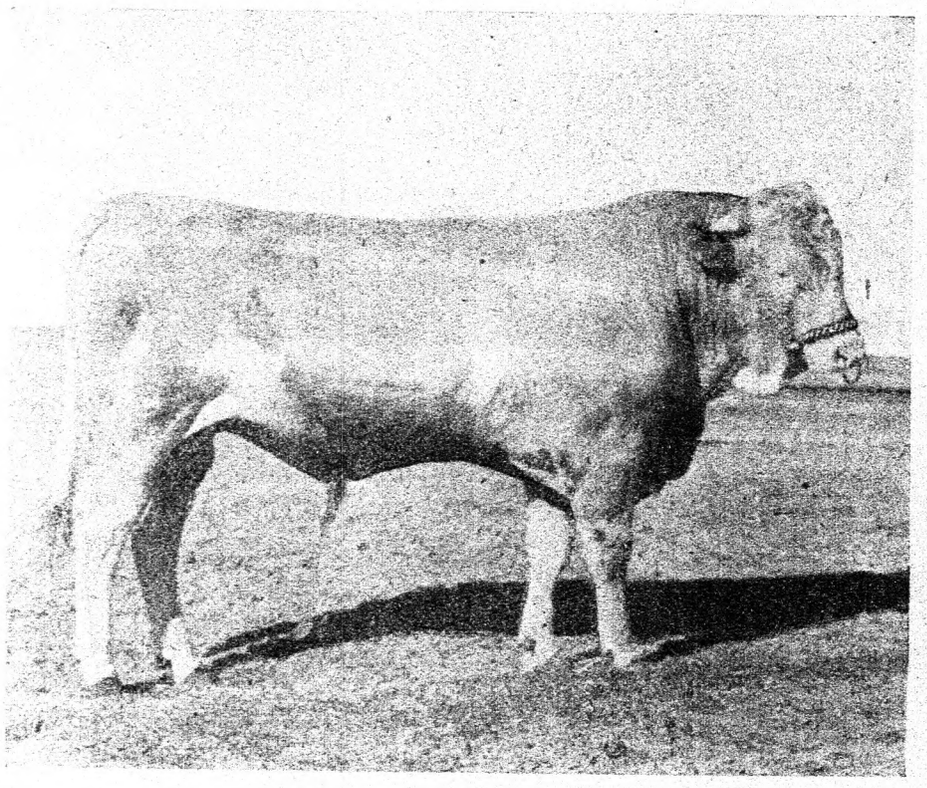

79. ábra. Egyéves szimmenthali bika Bernrieder József középhidvégi tenyészetéből. A szimmenthali I. 600 koronás dij nyertese.

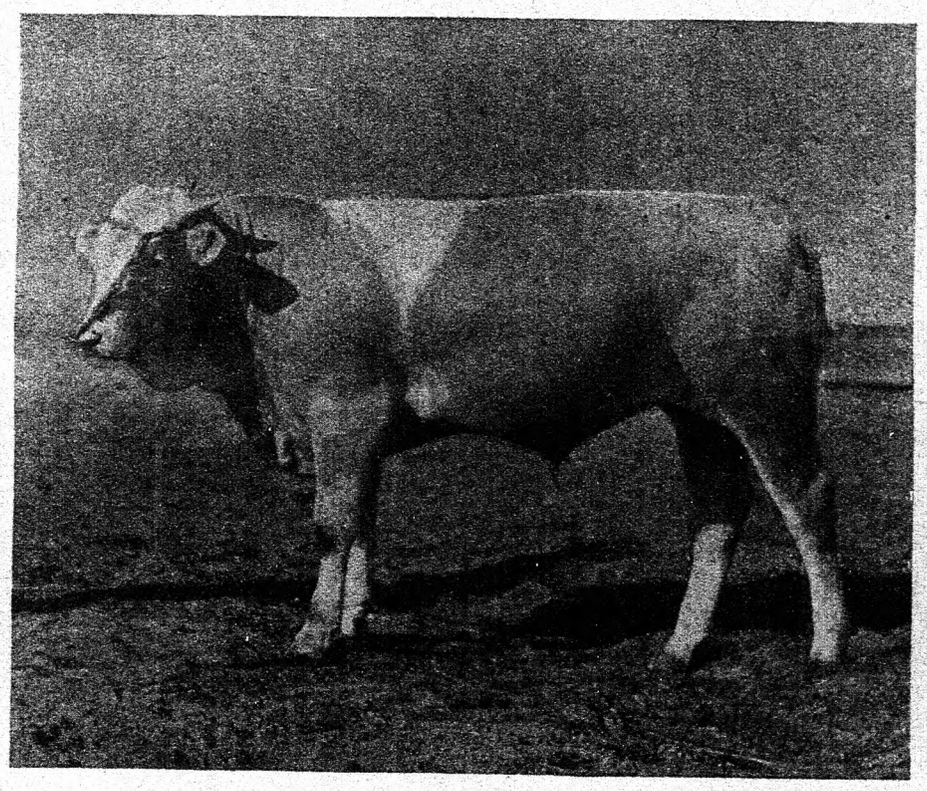

80. ábra. Tizenegy hónapos szimmenthali bika Festetits Vilmos gróf toponári tenyészetéből. A szimmenthali 400 koronás I. bikaborju-dij nyertese.

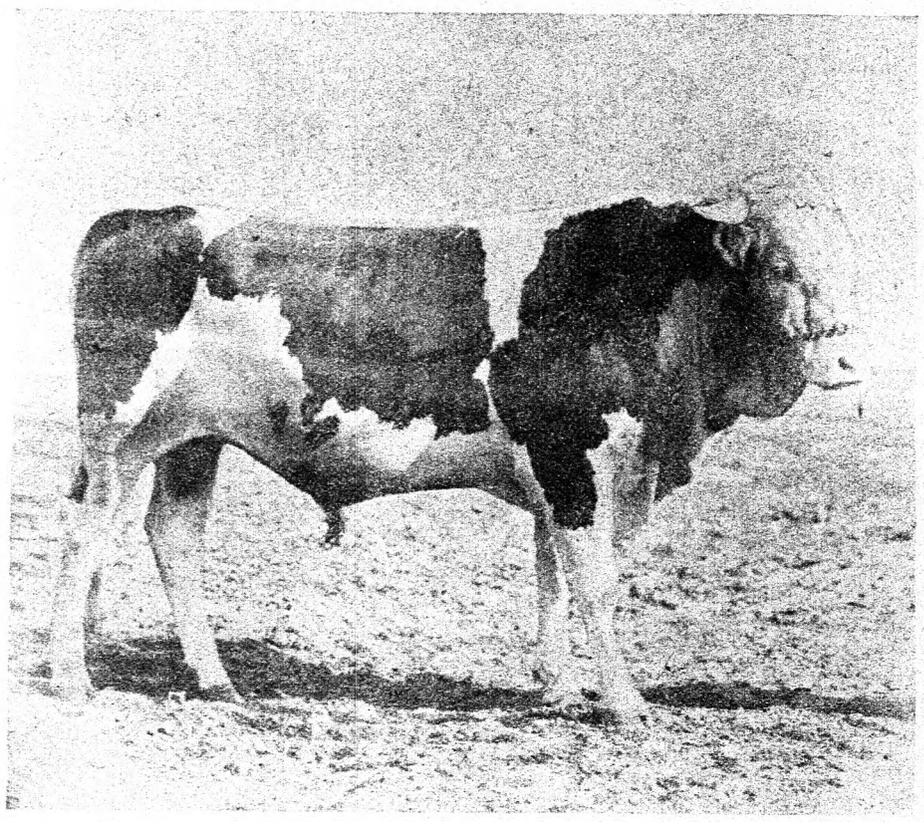

81. ábra. Egyéves szimmenthal—berni keresztezésü bika, Széchenyi Bertalan gróf felsősegesdi tenyészetéből. A keresztezések csoportjában a 400 K.-ás I. bika-dij nyertese.

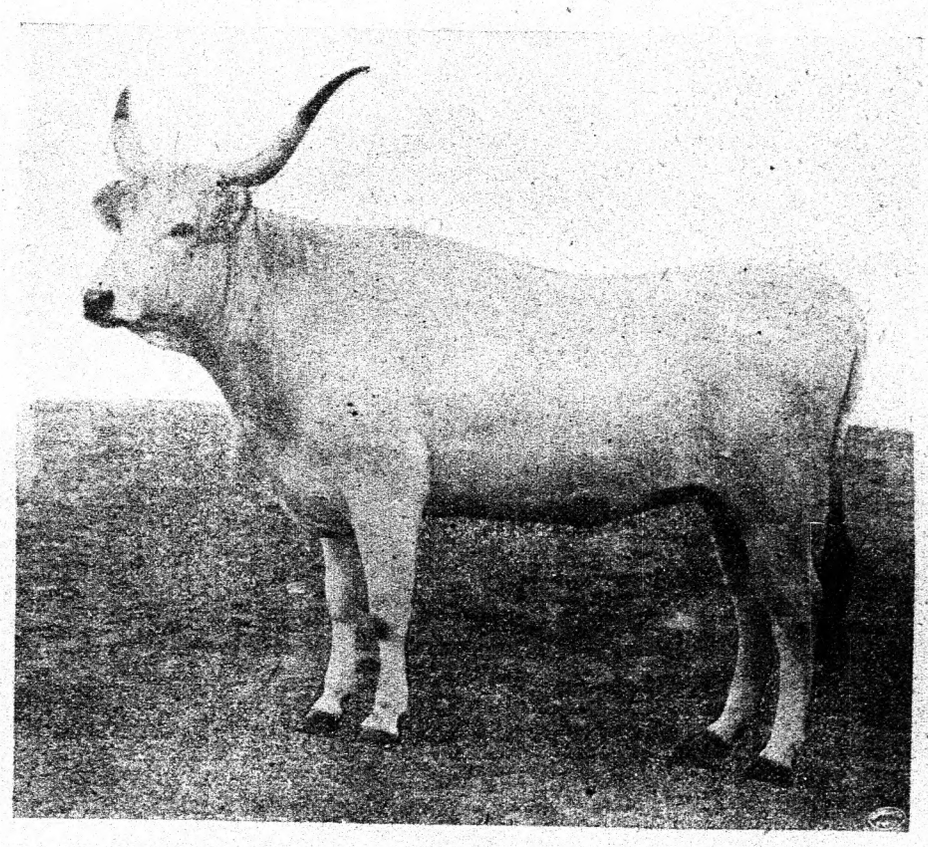

82. ábra. Gyönygyvirág, 4 éves magyar fajta tehén, dr. Teleky Domokos gr. gernyeszegi gulyájából. A 300 koronás I. tehén-dij nyertese.

Értesülésünk szerint a három hazai pótkávé, gyár (Kassa, Nagykanizsa és Zágráb) évente körülbelül csak 1000 vagon hazai nyers czikóriát vált be, amely csak 800—1000 hold termése. Ezzel szemben ugyane gyárak körülbelül 720 vagon száritott katánggyökeret hoztak be 1·25 millió K. értékben, amely megfelel körülbelül 2800 vagon nyers gyökérnek. Hazai katánggyökérben — jobbára Ausztriából — 1906 ban 67·6 ezer q. volt, 1.167,000 korona értékben, addig Franck-kávébehozatalunk ugyanakkor 25·7, kivitelünk (ugyancsak Ausztriába) 51 ezer, kiviteli többletünk tehát 25·4 erer q., 1.727,000 K. értékben. Ha tehát a magyarországi gyárak 17 koronáért vásárolhatják be Ausztriából a száritott czikória — mint nyers gyárkellékek megvannak, ugy arra alkalmas viszonyok között határozottan jövedelmező és közelebb visz azon ideális termelési czélhoz, hogy a hazai szükségletet a hazai termelésből fedezhessük.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

A XXV. tenyészállatvásáron első dijakkal kitüntetett tenyészállatok.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület márczius hó 7—9-én tartotta meg idei tenyészállatvásárját a budapesti „Tattersal" részvénytársaság helyiségében, mely immár a XXV. volt az idáig rendezett vásárok sorozatában. E jubiláris vásár alkalmából *Jeszenszky* Pál, az OMGE. ügyvezető-titkára, lapunk mai számának mellékletében, rendkivül érdekesen ismerteti a tenyészállatvásárok rendezéseinek előzményeit, azok befolyását, forgalmi eredményeit és hazai állattenyésztésünkre gyakorolt befolyását. Ez ismertetés egyuttal 1880-tól kezdve állattenyésztésünk fejlődésének rövid történetét is tartalmazza és azért e helyen is felhivjuk e közleményre olvasóközönségünk figyelmét.

E közleményből, mint kvázi tartalomjegyzéket, röviden a következőket adjuk elő. A nyolczvanas évek előtt az állam csak lótenyésztésünk irányitására gyakorolt befolyást. 1879-ben *Kemény* Gábor báró földmivelésügyi miniszter osztotta be az országot szarvasmarha tenyészkerületekre, szaporitotta a meglévő állami törzsgulyaállományt, bikanevelő telepeket létesitett és államilag segélyezte a tisztavérü magánpepinier tenyészeteket. Az ő kezdeményezésére és támogatásával rendezte az OMGE. 1881 májusában az első tenyészállatvásárt, amely némi hézagokkal minden évben megismételtetett és a kiválóbb tenyésztők keresett tenyészanyagbeszerzési forrásává vált.

E tenyészállatvásárok mindenkor hüséges kifejezői voltak állattenyésztésünk fejlődési irányának. Mig ugyanis 1887-ig az első hét tenyészállatvásáron a magyar fajta szarvasmarha dominált és tarka marhát a berni, kuhlandi, möllthali és pinzgaui, a borzdereseket pedig az allgaui marhák képviselték, sőt az első vásárokra szép számmal hoztak fel hollandi és shortorn marhát is, addig 1891-től kezdve mindinkább a szimmenthali, a szimmenthálival nemesitett bonyhádi válfajták léptek előtérbe. A magyar fajtabeliek felhajtása ugy mennyiségben, mint minőségben fokozatosan csökkent, sőt a mult évi XXIV. tenyészállatvásáron már egyáltalában képviselve sem voltak; a berniek jóformán teljesen eltüntek a piaczról és csak 1904-től kezdve hajtattak fel nagyobb számban a tenyészállatvásárokra; a borzderesekből 1897-ig elég nagyszámu felhozatal volt, ez időtől kezdve azonban felhajtásuk állandóan csökkent és az allgaui helyét az innthaliak és főleg a montafuniak foglalták el; végül a hollandiak és shortornok teljesen letüntek a piaczról.

A juhvásáron a kezdetben dominálo merinók helyett mindinkább a nagytestü fésüsgyapjas rambouillette és merino précoce tenyészetek léptek előtérbe, az angol husjuhfelhajtás is szépen gyarapodott, mig a hazai tejelők és keresztezések felhozatala jóformán a minimumra csökkent. A sertésvásáron a mangolicza megtartotta erős pozicziójat, de az angol hus-

83. ábra. Kétéves electorál-negretti kos, Károlyi Mihály gróf kompolti juhászatából. A földm. min. 1000 K.-ás champion-dija és az I. 300 K.-ás kos-dij nyertese.

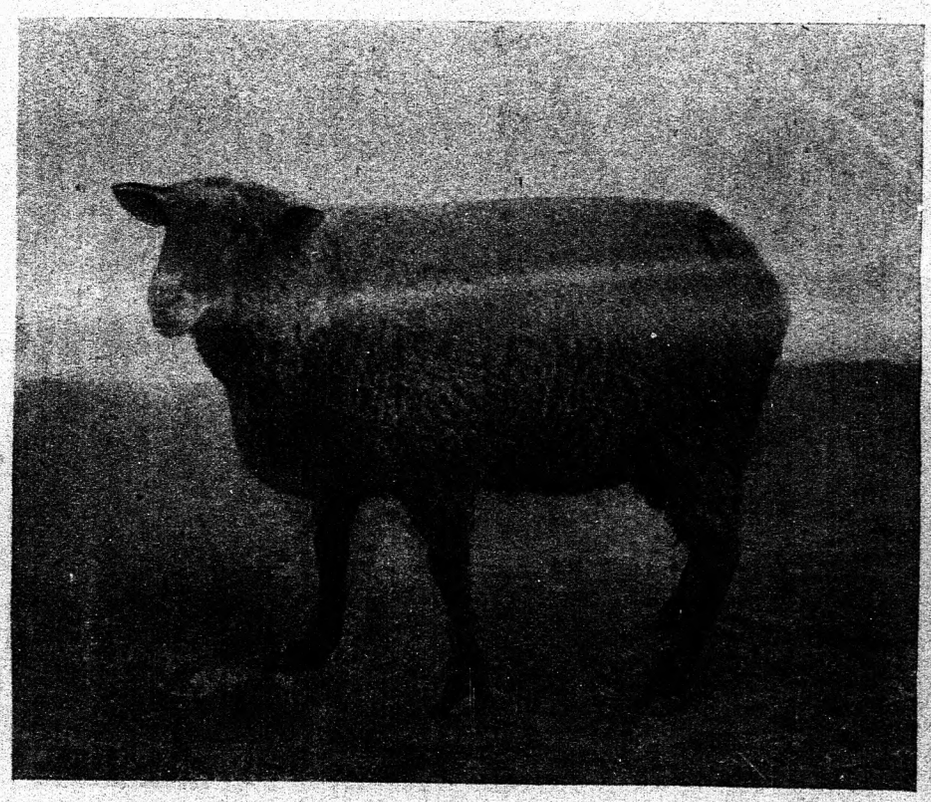

84. ábra. 5/4 éves hampshiredown kos, Károlyi Lajos gróf stomfai juhászatából. A husjuhok I. 200 koronás kos-dijának nyertese.

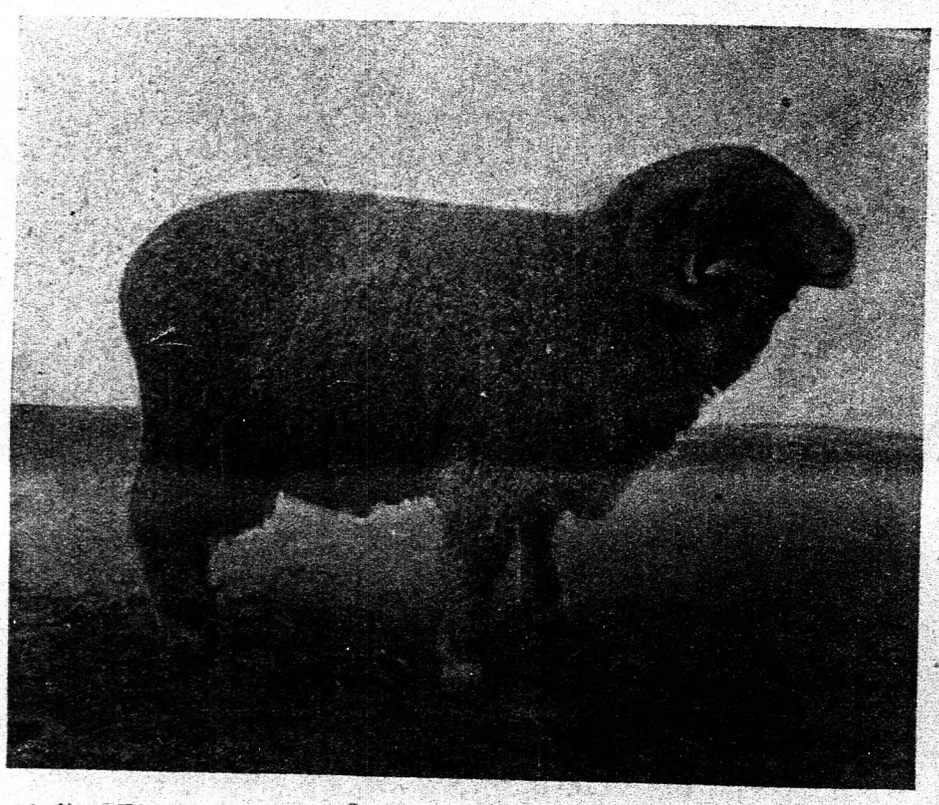

85. ábra. Kétéves rambouillet kos, Pallavicini Sándor őrgróf mindszent-algyői juhászatából. A rambouillet-csoport I. 200 koronás kos-dijának nyertese.

86. ábra. Kétéves rambouillet anya, Pallavicini Sándor őrgróf mindszent-algyői juhászatából. A rambouillet-csoport I. 150 koronás anyadijának nyertese.

sertések felhozatala is örvendetesen emelkedett. Egészben véve tehát a budapesti tenyészállatvásár inkább a belterjes irányzatu tenyészetek piaczává alakult át, mig a külterjesb gazdálkodás csekélyebb igényü állatai inkább az ország keleti és királyhágóntuli vásárjain kelendők. A fővárosi tenyészállatvásárokon a legkeresettebb ma a szimmenthali, a bonyhádi és ujabban az edzettebb berni marha, a rambouillet és a merino précoce fésüsgyapjas juh, a sertések közül pedig a mangolicza, de ezek mellett az angol husjuhok és hussertések kereslete is állandóan emelkedik. Ám e fajtákban aztán hazai tenyésztésünk oly tenyészanyagot

Az idei jubiláris tenyészállatvásár a felhajtás mennyisége és minősége tekintetében a legkiválóbb volt az összes eddigi tenyészállatvásárok között. Felhozatott ugyanis 27 darab magyar, 215 drb szimmenthali, 35 drb berni, 103 drb bonyhádi és 12 drb montafui, összesen 392 drb szarvasmarha (tavaly 302 drb), 69 drb merinó, 284 drb fésüsgyapjas, 123 angol hus, 6 drb tejelő és 7 drb hazai keresztezés, összesen 491 (tavaly 368) darab juh, 403 darab mangolicza és 178 darab yorkshirei, összesen 581 (tavaly 351) drb sertés. A felhajtás tehát sokkal nagyobb volt a mult évinél, pedig az is egyike volt a legsikerültebb vásároknak. Az

közötti ábrákon 16 drb. első dijjal kitüntetett tenyészszarvasmarha és juh képét mutatjuk be. A többi első dijas állatok fényképe nem sikerült, a dijazott sertésekről pedig egyáltalában nem kaptunk fényképeket és igy az összes első dijas állatok ábráit őszinte sajnálatunkra nem hozhatjuk. Első dijat nyertek ugyanis:

A szarvasmarhák osztályában:

I-ső magyar fajta tehéndijat (300 K.) *Teleki* Domokos gróf dr. gernyeszegi tenyészete.

Szimmenthali fajta csoportban a földmivelésügyi miniszter sampiondiját (2000 K.) *Festetich* Vilmos gróf toponári bikája, I-ső (600 K.) bika-

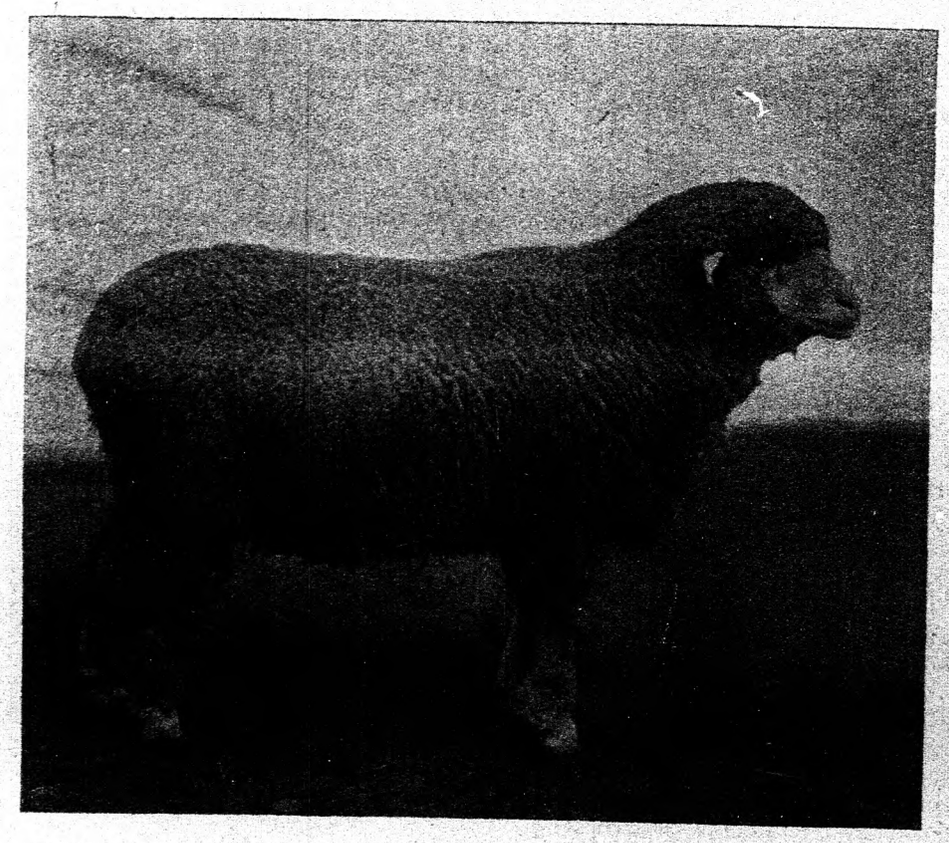

87. ábra. Kétéves franczia irányu husmerinó-kos, Pollitzer Géza nagykorpádi tenyészetéből. A 150 koronás I. kos-dij nyertese.

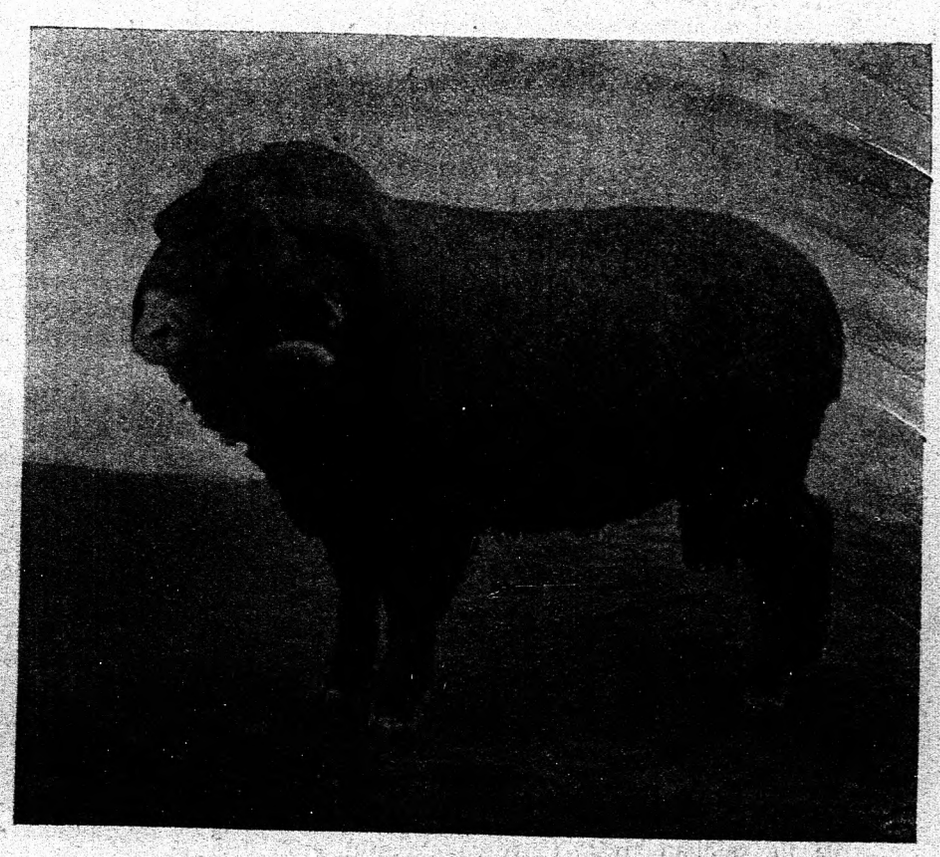

88. ábra. Kétéves hazai fésüs mer inó-kos, Graefl Jenő p roszlói juhászatából. Az I. 200 koronás kosdij nyertese.

89. ábra. Kétéves czigája kos, Páskuj Antal szilágysomlyói juhászatából. A tejelő juhok 150 koronás I. kosdijának nyertese.

90. ábra. Kétéves anya, Páskuj Antal szilágysomlyói juhászatából. A tejelő juhok 100 koronás I. anya-dijának nyertese.

produkál, mely a fejlődés gyorsasága és a testalkati tökély tekintetében bátran versenyezhet a nyugateurópai államok legkiválóbb tenyészeteivel. A szarvasmarhánál a tejelőképesség ugyan még nem kifogástalan, mégis a megfelelő tenyészkiválasztás mellett a testalkatra kitünő anyag termelőképessége e tekintetben rövid idő alatt és hatalmas arányokban fejleszthető.

üzleti forgalom ugyan nem érte el a mult évit, amennyiben a szarvasmarhából 50 (tavaly 64), juhból 46 (57), sertésből pedig 33 (32) százalék adatott el, e csekély visszaesés azonban a rossz terméskilátás okozta tartózkodásból származott és a nehéz viszonyok között még mindig igen kedvező eredmény volt.

Mai számunk mümellékletén és a szöveg

dijat *Bernrieder* József középhidvégi, I-ső bikaborjudijat (400 K.) *Festetich* Vilmos gróf toponári, I-ső üsződijat (200 K.) *Deutsch* Miksa gyulapusztai tenyészete.

Berni csoportban: I-ső bikadijat (600 K.) *Almássy* Dénes gróf kétegyházi, I-ső üsződijat (200 K.) *Széchenyi* Bertalan gróf felsősegesdi tenyészete.

Borzderes csoportban: I-ső tehéndijat (200 K.) *Fáy* György pa-monostori tenyészete.

Pirostarka hazai tájfajta csoportban: I-ső bikadijat (400 K.) *Széchenyi* Bertalan gróf felsősegesdi tenyészete, I-ső tehéndijat (300 K.) *Kohn* Samu és József kollekciója.

A juhok osztályában:

Posztó- és szövetgyapjas merinók csoportjában: I-ső kosdijat (300 K.) és a földmivelésügyi miniszter 1000 koronás sampiondiját *Károlyi* Mihály gróf kompolti, I-ső anyadijat (200 K.) *Károlyi* Lajos gróf tótmegyeri juhászata.

Husjuhok csoportjában: I-ső kosdijat (200 K.) *Károlyi* Lajos gróf stomfai juhászata.

Keresztezések csoportjában: I-ső kosdijat (100 K.) *Hainrikffy* Pál szarvasdi juhászata.

Tejelő juhok csoportjában: I-ső kos- (150 K.) és I-ső anyadijat (100 K.) *Páskuj* Antal szilágysomlyói juhászata.

Hazai fésüs juhok csoportjában: I-ső kos- (200 K.) és I-ső anyadijat (100 K.) *Graefl* Jenő poroszlói juhászata.

Rambouillette csoportban: I-ső kos- (200 K.) és I-ső anyadijat (150 K.) *Pallavicini* Sándor őrgróf mindszentalgyői juhászata.

Franczia irányu husjuhok csoportjában: I-ső kosdijat (150 K.) *Politzer* Géza nagykorpádi juhászata.

A sertések osztályában:

Hazai kondorsertések csoportjában: Budapest főváros 1000 koronás sampiondiját *Tisza* Kálmán gróf csegődi, I-ső kandijat (300 K.) *Werthemstein* Alfréd lovag cséhteleki és *Schwartz* Ferencz pa-fancsikai, I-ső koczadijat (150 K.) *Lovassy* Ferencz ujbátori tenyészete.

Husfajta sertések csoportjában: I-ső kandijat (300 K.) *Blascsók* Gyula kajdacsi, I-ső koczadijat (150 K.) *Eckstein* Fülöp bolduri tenyészete.

Első dijjal lehetett volna kitüntetni ezeken kivül sok más tenyészetet. Miként azonban a bemutatott ábrákon látható, a tenyészállatvásár zsürije valóban kiváló tenyészállatokat dijazott.

JUHÁSZAT ÉS GYAPJUISME.

Rovatvezető: Rodiczky Jenő dr.

A budapesti gyapjuárverések 1894—1907.

A londoni és liverpooli gyapjuaukciókon kivül hosszu időn át még csak az európai szárazulat nyugati részében (Anvers, Roubaix és Tourcoingben) volt a gyapjunak elárverezése szokásban, még pedig kizárólag mint kereskedői transakció. A tenyésztő érdekeit általában csak a gyapjuvásárok szolgálták, még pedig éppenséggel nem kedvező módon, mert pl. a németországi mintegy 300 gyapjuvásár az üzletet annyira deczentralizálták, hogy helyes áralakulás nem létesülhetett. Megérthető ebből, hogy a tenyésztők körében mind élénkebbé vált az az óhaj, hogy a gyapju adás-vevés sajnálatos állapotán változás essék. A németországi „Verein deutscher Landwirte zur Hebung der Schafzucht", ebből kifolyólag 1892-ben szövetkezett Hergersberg és Társa berlini gyapjukereskedő czéggel, hogy az közvetlen tenyésztőktől beküldött német gyapjakat elárverezze; később ezen nyomon kezdtek Lipcse, Forst és Boroszló városokban is (részben efemer életü) gyapjuárveréseket rendezni oly czélzattal, hogy a tenyésztő lehetőleg közvetlen érintkezésbe jusson a gyáros fogyasztóval, mely czélt szolgálják legujabban a franczia (rheimsi stb.) gyapjuárverések is.

A berlini kisérlet felköltötte az Országos Magyar Gazdasági Egyesület figyelmét, kieszközölve, hogy a földmivelésügyi magyar királyi miniszter ezen árverések tanulmányozására a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének egy alkalmazottját küldte ki.

A mozgalomba belevonták a kereskedelmi minisztert is, ki az érdekelt kereskedői körök bevonásával 1893-ban tárgyalásokat inditott meg a Budapesten létesitendő árverések ügyében, melyek azonban a megbizott kereskedők tartózkodó, sőt elutasitó maguktartása miatt a kivánt eredménynyel nem jártak. A kereskedők ugyanis egyfelől az aukciókban való részvételt csak oly kikötéssel vélték lehetőnek, ha az állam előbb a modern igényeknek megfelelő nagy költséggel raktárakat épit, másfelől meg kurtánfurcsán kijelentették, hogy nem aukciók kellenek a magyar gyapjukereskedésnek, hanem már csak egy fényes temetés.

A magyar gazdák érdekeit azonban sem a gyapjukereskedelem temetése, sem ezen intézménynek ad calendas graecas való elnapolása nem szolgálta volna, mert hiszen még a Károlyi grófok külföldi gyapjuvevője is tapasztalván, hogy a mi kereskedőink dehogy vállalkoznak arra, hogy monopoliumukat megtörjék, mind kevesebbet igértek a kitünő magyar termékért, habár azt a finom franczia posztóipar éppenséggel nem nélkülözhette (az elbenfi Desplanques czég).

Ily körülmények közt valóságos szerencse volt az ügyre nézve, hogy egy budapesti tekintélyes terménykereskedő czég — Heller M. és Társa — ezen válságos időben arra vállalkozott, hogy az óhajtott aukciókat megcsinálja. Nagy ambiczióval és körültekintéssel karolta fel azt az egészséges, életrevalónak bizonyult eszmét. A kereskedelmi miniszter megbizta kizárólagosság nélkül, hogy évenkint legalább két, szükség esetében több nyilvános aukcziót tartozik rendezni, a földmivelésügyi miniszter pedig hathatós pártfogásába vette a vállalkozást. Az első aukczió-sorozat 1894 julius 12-ikén indult meg és 1907 október 10-ig 74 aukczió-napon Heller M. és Társa összesen 343,922 zsákot bocsátott árverésre. Az érdemes czég, mint ilyen 1907 végén megszünt létezni, egész személyzetével beleolvadván a Magyar Általános Hitelbankba, amelyre aztán a kereskedelemügyi miniszter 1907. évi november 27-ikén 57808 számu leirattal átruházta a földmivelésügyi miniszter és az OMGE. hozzájárulásával a gyapjuárverések rendezését. Ezzel a budapesti aukciók első korszaka, illetve kialakulásának első fejezete bezárult azzal a biztató reménynyel, hogy az a hatalmas pénzintézet, mely ezt a feladatot most felkarolta, saját költségén nagy gyapjuraktárakat kész épiteni, oly széles alapokra fogja helyezni a budapesti gyapjuaukciókat, hogy ezzel juhtenyésztésünk és gyapjukereskedelmünk azt a fellendülést elnyerje, mely általános közgazdasági szempontokból is annyira kivánatos.

Helyénvalónak tartom, hogy a második korszak küszöbén visszapillantást vessek arra, hogy miként fejlődött ezen intézményünk az 1994—1907. évi időszakban. Már az első árverési sorozatban 468.700 kg., tulnyomóan hátonmosott gyapju (e között a Károlyi uradalmak 162.900 kg.-ja) került kalapács alá. A budapesti gyapjuaukciók tehát már kezdetben tulszárnyalták a felhozatal mennyiségével a Hergersberg-féle első aukcziót, amelyre (kizárólag mosatlan gyapjakat) küldtek 474,590 kg. sulyban.

Budapesten eleintén a háton mosott gyapjak predomináltak, aminek illusztrálása végett közlöm az első 10 aukczió felhozatalait. Zsirban nyirt állapotban akkor csak 3976 zsák került eladásra, 21,060 zsák háton és gyárilag mosott gyapjuval szemben, vagyis 15·9% volt a zsirban nyirt és 84·1% a mosott gyapju. Ellenben az utolsó 10 aukczión 20,818 zsák zsirban nyirt és 25,618 zsák háton és gyárilag mosott gyapju kináltatott. Az arány tehát 48·8 : 55·2. Ha tekintetbe veszszük, hogy az első tiz aukczión összesen 25,036 zsák, az utolsó 10 aukczión 46,436 zsák kináltatott, a 21,400 zsák többlet az aukczió-intézmény forgalmának is fokozódó növekedését illusztrálja.

Még csak arra kivánok itt kitérni, hogy az egyes gyapjujellegek mily arányban voltak az aukciókon képviselve. Az árunak több mint fele (184,850 zsák) fésüs gyapju, az összkinálatnak 53·4%-a. Merinó-posztó és szövetgyapju az összkinálatnak ismét több mint egyharmad része, nevezetesen 62,022 zsák (v. i. 18%) posztógyapju és 57,621 zsák (16·8%) szövetgyapju. Czigája gyapjakból a kinálat 14,547 zsák (4·2%) volt, ellenben raczka-gyapjuból csak 4351 zsák (1·3%). Báránygyapjuból 12,330 zsák (3·6%) jutott a budapesti gyapjuaukciókon forgalomba, a kétnyiretü gyapjuból csak 6324 (1·8%), végül hulladék-, dög- és timárgyapjuból csak 1877 zsák (0·5%).

Nem minden érdek nélküli tény, hogy a kereslet csökkenése milyen befolyással volt a kétnyiretü gyapjak termelésére, közvetve forgalmára. Mig eleintén voltak árverési napok, mikor (1897 nov. 11.) 588 zsák kétnyiretü gyapju küldetett fel az aukciókra, 1904. jul. 6-ika óta vagy éppenséggel nem kináltak kétnyiretü gyapjut, vagy teljesen alárendelt mennyiségeket (összesen 84 zsákot). A czigájagyapjakból is az első időben jelentősebb volt a felhozatal, mint a későbbi években, mert pl. 1896 szeptember 24-én 1508 zsákot kináltak, holott az utolsó 10 aukczión csak 493 zsák került kinálatra. Raczkagyapjuból 1905 jul. 7-ikén volt a legnagyobb gyapjufelhozatal, de a rákövetkező 10 aukczión 338 zsák az összkinálat. A legnagyobb mennyiség posztógyapju (2010 zsák) az 1901 jul. 4-iki árverésen, a legtöbb szövetgyapju (1836 zsák) az 1895 okt. 4-iki, a legtöbb fésüs gyapju (3877 zsák) az 1897. évi szept. 1-én, végül a legtöbb báránygyapju (1169 zsák) az 1902. évi szept. 25-ik gyapjuárverésen jutott eladásra.

Azok az óhajok, melyeket az 1895. évi febr. hó 6-ikán kelt felterjesztésemben az OMGE.

A selektált (kiválogatott) anyarépákról nyert és impregnált takarmányrépamagnak manapság sem párja, sem konkurrenczája nincs. Kapható:

Mauthner Ödön os. és kir. udvari magkereskedésében **Budapesten.**

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

igazgató-választmányához intéztem, habár csak részben és lassan, de megvalósultak. Bebizonyult az is, hogy juhászatunk kedvezőbb jövője előkészitésének egyik hathatós eszközét képező intézmény.

Remélem ezek után, hogy ugy az OMGE., mint általában a tenyésztő közönségünk a jövőben sem fogja támogatását a budapesti gyapjuaukcióktól megvonni. A helyes áralakulásnak hathatós segédeszköze volt a multban és fokozatosan nagyobb arányokat öltve, juhtenyésztésünknek és gyapjukereskedelmünknek közvetlenül és közvetve nagyobb hasznára fog válni.

Rodiczky Jenő. dr.

BAROMFITENYÉSZTÉS.

Mit kell tudni a mesterséges keltetésről?

Mindenekelőtt azt, hogy azért szükséges, mert egy tyuk egy évben 100 tojást rak le, de önszántából csak egyszer, kényszeritve pedig jó esetben kétszer kotol, igy tehát egy ülésre 15 tojást számitva, minden tyuk 70—85 tojást kiköltetlenül hagy.

Tojásexportunk évenként körülbelül 24 millió koronára rug; egy láda tojást átlagban 72 koronával számitva, az 1440 darabra menő tartalmából egy tojásra átlagban 5 fillér esik. Az összes kivitt 24 millió korona értékü tojás tehát kereken 480 millió, azaz majdnem fél milliárd tojásnak felel meg.

Ha kedvezőtlenül számitva, a mesterséges keltetés utján ezen mennyiségből 240 millió csibét tudnánk produkálni és ennek is csak felét, 120 milliót tudnánk felnevelni és leölt állapotban exportálni, akkor csupán csak az igy exportált baromfitermékek többletéből ki tudnók fizetni a közös költségekhez való évi hozzájárulásunkat, ami 1908-ra körülbelül 130 millió koronát tesz ki. Ugyanis a baromfihus kg.-ja sohasem szokott 1 koronán alul jegyezve lenni és egy 6 hónapos csirkét leölve, 1 kg.-ra számitva, az alföldi tanyai gazdaságok extenziv tenyésztése mellett sem számitottunk vérmesen. Ha a baromfit leölve hoznók forgalomba, a toll otthon maradna és kifizetné annak a 4 tojásnak az árát, amelyből fenti feltevés szerint egy csirke előállitható. A csibenevelésnél csak az első hetekben kerül a táplálék érezhető kiadásba, főleg amig a gabonaaratás megtörténik, ezután beleértve a tengeritörést is, a baromfi a mezőkön minden nagyobb mérvü kiadás nélkül nő fel, igy tehát alig érezhető kiadással szerezhetnénk az egyeseknek és az összeségnek évi 100—140 millió koronányi bevételi többletet. Ha pedig a fogyasztó nemzeteknek évről-évre fokozódó elzárkózása és ily módon idővel nehezedő gabonaexportunk folytán amugy sem tulságosan jövedelmezhető gabonatermesztésünk másod- és harmadminőségü részét baromfiállományunk táplálására használnók fel, akkor 1 kilós helyett 2 kilós példányokat exportálhatnánk.

Ha tehát a nagybani keltetésnél illő haszon van, de a természet ugy rendezte be a dolgot, hogy a tyukok tojásaik $^1/_5$-ét sem költik ki, akkor világos, hogy a keltetést mesterségesen kell elvégeztetnünk.

Másodszor tudnunk kell, hogy a mesterséges keltetés nem valami uj, kipróbálatlan, koczkázatos gondolat, hanem már évezredek óta jól ismert és kitapasztalt eljárás, amire számtalan mód van. Inkább az a csudálatos, hogy azt, amit a régi egyiptomiak már ezelőtt 3—4000 évvel is nagyban gyakoroltak és az ottani népek rőzsével, gazzal fütött sütőkemenczeszerü költőhelyiségekben mai nap is végeznek, a legutóbbi évtizedekben kellett a czivilizált világnak mintegy ujra feltalálnia.

Az angolok, amerikaiak, francziák csak a 19 ik század második felében fejlesztették ki annyira a baromfikeltető-gépek iparát és az ezekkel való gyakorlati foglalkozást, hogy csak a mult század legutolsó éveiben lehet a mesterséges keltetés általános elterjedéséről szó, de a legerőrehaladottabb európai államokban sohasem valószinü, hogy ez a foglalkozás valami rendkivül nagy elterjedésre jusson, mert ott az óriási tojásfogyasztás folytán a belföldön termett friss tojásnak igen magas ára van és az a tojás, amit exportáló államokból bevisznek, a hosszu heverés és utazás folytán keltetésre már csak igen korlátolt mértékben alkalmas. Ezen államokkal szemben mi nagy előnyben vagyunk e tekintetben, mert nálunk a tojás egyfelől olcsóbb, másfelől a legjobb minőségben áll rendelkezésünkre, egészen fél milliárdnyi mennyiségig, pedig nálunk a tojástermelés is még nagy mértékben fokozható lenne.

Harmadszor tudnunk kell, hogy a mesterséges kettetés bárminő régi találmány is legyen, mégsem olyan foglalkozás, amelyből haszon származhatik, ha azt nem a kellő gonddal és folytonossággal végezzük.

Gépben szunnyadó organizmusokat életre kelteni nem is olyan közönséges dolog, erre más téren nem találkozunk sürün példákkal. A régi emberek nem voltak olyan sokoldaluan müveltek, de nem is volt annyi mindenféle szórakozásuk és nem voltak olyan szórakozottak, mint a jelenkor fiai. Ezért egyszerübb eszközökkel is odaadó figyelmesség, türelem és kitartás segélyével ugyanolyan eredményeket értek el sok téren, mint mi magunk a legkomplikáltabb müszerekkel és gépekkel.

Ilyeneknek gyártói gyakran igyekeznek a megszerzendő vevőket azzal csábitani vásárlásra, hogy olyan bizonyitványokat mutatnak fel régebbi vevőktől, amelyekben 99%-ig menő keltetési eredmény van kimutatva.

Hiszen ilyen rendkivüli esetek is előfordulnak, de hogy nagy átlagban erről szó nem lehet, azt mutatja már a természet maga is, melyet az ember csak ritkán tud felülmulni. Több év, hely és tyuk átlagában meglehet a természetes módon keltető közönség elégedve, ha 15 tojáson ülő tyuk 8—12 csibével jelenik meg, 66% már igen örvendetes eredmény a természetes keltetésnél.

Magyarországi statisztika ezirányban nem áll rendelkezésemre. Saját tenyészeteimben nagyon meg lettem volna elégedve, ha természetes keltetéssel ilyen eredményt tudtam volna elérni.

Nagyon érdekesek azok a tapasztalatok, amelyeket az angol baromfitenyésztő egylet titkára egy-két év előtti nagy körutja alkalmával Amerikában tett. Ottan végiglátogatta a szakszerüleg baromfitenyésztéssel foglalkozó nagyvállalkozók telepeit, amelyek közül nem egy van olyan, aki évente 50,000 darab kacsát vagy más baromfit ad el a vásárcsarnokokba, amelyeket utolsó darabig gépekből keltetnek ki.

A felkeresett összes tenyésztők és keltető vállalkozók adatait egybevetve, 60%-át találta olyan számul, amely az amerikai keltetési átlagos százaléknak megfelel. Angliában szerinte néhány %-kal kedvezőbb a helyzet, de a 70%-ot ott sem érik el átlagban.

Megjegyzendő, hogy a % kiszámitásnál csupán azok a tojások képezhetik a kiinduló pontot, amelyek az első lámpavizsgálatkor, vagyis az átlátszóbb héjuak az 5-ik napon, a vastagabb és szines héjuak a 7—8-ik napon élő, tehát mozgó csirát tartalmaznak..

Ha például egy gépbe vagy több tyuk alá elhelyezek 150 tojást és az első lámpáskor csak 90 olyan tojást találok, melyben a csira mozog, akkor csakis ez a 90 tojás képezheti a % számitás alapját és csak azok a tojások irhatók a gépkezelő rovására, amelyek a keltetés későbbi idejében pusztulnak el. Világos, hogy ugyanegy géppel egyik kezelő más számu tojásból tud csibét előállitani, mint egy másik. Ez is mesterség, amelyet tanulni kell és amelyhez ezen gyakorlaton kivül figyelmesség, türelem, kitartás kell. Az eredmény persze nagyon fokozódik, ha az illető kezelő személyes ambiczió és érdek által vezéreltetve ezen tulajdonságait a mindennapinál kissé jobban megfeszíti.

De minden hiábavaló, ha a müvelet élő anyagát képező tojások hibásak. Ilyen hibás anyagtól igyekeznünk kell már előre megszabadulnunk.

Aki tojásait maga termeli, maga gyüjti be mindennap, azonnal keletbélyegzővel megjelöli és rendezve rakja el ugy, hogy minden héten más csomóra vagy állványokra teszi, könnyen ellenőrizheti azt, hogy lehetőleg egy hetesnél idősebb, de mindenesetre 2 hétnél fiatalabb tojások kerüljenek akár gépébe, akár kotlói alá. De aki a keltetésre szánt tojásokat mástól veszi, semmi megbizható támpontot nem talál. Legbiztosabban válogathatjuk ki a jó tojásokat a gyanusaktól és rosszaktól, ha a fajsulypróbának vetjük alá a tojásokat.

De hát olyan fontos az, hogy csak igazán friss tojások kerüljenek a gépbe? Hiszen majd kitünik az a gépben a lámpázáskor. Kitünni kitünik, csakhogy akkor már késő a bajon segiteni, mert a baj láthatatlan és helyrehozhatatlan is lehet. Ugyanis a hibás, sőt esetleg már romlott tojások a gépben a jó tojásokba is belejuttathatják a bennük levő kóranyagot és azokból is ronthatnak el, másfelől pedig felére, negyedére leszállhat a gépben maradó tojások száma és ekkor a géppel időnket és a gép müködtetésére szükséges fütőanyagot pazaroltuk, mert amikor 60—70% lehetne a kikelt csibék aránya, 10—20%-os keléssel egy-egy csibére 5—6-szor annyi költség és fáradság oszlik rá. Reményeinkben is csalatkozunk és ez a jövő müködésre való kedvünket csökkenti vagy egészen elveszi.

Első gondunk tehát a tojásokat illetőleg azok előzetes megvizsgálására irányuljon, hiszen lesz még kimaradás később ugyis, mert arra mód nincs, hogy előzetesen megtudjuk azt, hogy nincs-e tojás, illetve hogy meg volt-e az ter

Egyetlen gazda se mulassza el burgonyaültetését kellő időben megpermetezni!

A burgonyavész ellen a leghatásosabb anyag a

dr. Aschenbrandt-féle bordói por.

Ára mm.-kint 72 korona.

Kapható a „MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉ"-nél (Budapest, V. ker., Alkotmány-utcza 31. szám).

mékenyülve, bármit is mondjanak a tudákos baromfitenyésztők.

A vizsgálat igen egyszerű, nem kell oda egyéb, mint egy szélesszáju fazék, melybe pontosan lemérve $4^1/_2$ liter vizet öntünk, azután szintén pontosan lemért 50 dekagramm tiszta konyhasót oldunk fel a vizben és mikor a só maradék nélkül feloldódott, huszanként a sósvizbe rakjuk a tojásokat. Egyrészük egyenesen a fenékre sülyed és onnan fel nem emelkedik, ha kézzel könnyedén mozgatjuk is azokat. Ezek a mi tojásaink, amelyekkel a keltetésben tovább foglalkoznunk érdemes. A felületen uszó és a vizből kiálló tojások még konyhai célokra sem egészen biztosak, mindenesetre egyenkint verendők fel és nézendők meg, hogy tésztanemübe lehet-e még felhasználni. A vizben lebegők, melyek hol leszállnak, hol felemelkednek, keltetésre nem használhatók, de a konyhában többnyire még jól értékesülhetnek.

A gépbe tehát csak azokat rakjuk be, amelyek a sósvizzel félig telt fazék fenekén pihennek. Igen természetes, hogy ezek a legmegfelelőbbek, mert ezekben legkisebb a léggel telt tojásür és ennélfogva legteltebbek lévén, legnehezebbek és legmélyebbre sülyednek: ezek a legfiatalabbak. A többi már többé-kevésbbé idős, hevert tojás.

Most már jogosan bizalmat nyervén tojásainkhoz, megszereztük a valószinüséget arra, hogy minél több eredménynyel fog a további munkánk járni.

Miután ugy lámpás, mint különösen lámpanélküli melegvizfütésü keltetőgépek kezelésében hosszas gyakorlatom van és tudom, hogy az egyiptomi sütőkemenczeszerü keltető-berendezéssel is jó eredményeket lehet elérni, sőt saját praxisomban azt is tapasztaltam már, hogy egy gyöngytyuknak trágyatelepre rakott 2 tojása a trágya melegétől kikelt, nem fogom az egyes keltető-géprendszerek előnyeit a másikéval szembeállitva tárgyalni, mert nézetem szerint *a mesterséges keltetésnél a tojások friss volta és termékenyültsége után nem annyira a gép rendszerében rejlik a további siker oka, mint inkább a kezelő egyén figyelmes, türelmes, kitartó és jóindulatu érdeklődése dönti el az eredményt.* Éppen ugy, mint ahogy a kotlók között is van olyan, mely órákra ott hagyja a tojásokat, ugy hogy végleg kihülnek, más kotló messziről ugrik a fészekre és igy töri össze a tojásokat, olyan is van, mely ügyetlenségében vagy türelmetlensége folytán karmait vágja a tojásba s az ilyen sérült tojásból aztán semmi sem lesz, de olyan kotlót is láttam, amely megevett a gondjára bizott tojásokból. Ha az embernek máson vagy roszon jár az esze, még furcsább dolgokat is el tud müvelni.

Ilyen esetekben aztán a gépet szokás hibáztatni. Tehát, aki nem folytonosan személyesen kezeli gépét, jól válogassa meg az egyént, akire rábizza, mert ha nincs megbizható embere, több lesz a bosszusága, mint a gyönyörüsége a mesterséges keltetéssel. Hanyag vagy roszindulatu és az eredményben nem érdekelt egyénekkel csak kárát fogja a gazda vállalkozásának vallani.

Erre azért fektetek ilyen igen nagy sulyt, mert sajnos, magyar divat az, mindent másra bizni.

El lévén intézve a személyi kérdés, most már rátérhetünk a keltetés főbb elveire.

Három fökörülményt kell hatalmunkban tartani: a hőmérsék hirtelen ingadozás nélküli egyenlő és megfelelő fokát, a helyes légcserét, szellőztetést a gépben és a gépben meg a tojásokban levő nedvesség kellő fenntartását.

A hőmérsék a baromfitojáskeltetésnél állandó kell, hogy legyen. Minél apróbb a tojás, annál magasabb hőfok mellett és annál kevesebb nap alatt történik a keltetés. A tyuktojás 21, a pulyka és kacsa 28, a libatojás 30 nap alatt kel ki. A A tyuktojás $39^1/_2$ C fokot kiván meg, a kacsatojásnak $38^1/_2$—39^0, a libatojásnak 38—$38^1/_2{}^0$ a legmegfelelőbb. Általában czélszerü az egyszerü emberek által felügyelt keltetéshez olyan hőmérőt használni, amelyen a $39^1/_2{}^0$ piros vonallal van jelölve, a $40^1/_2{}^0$ és $37^1/_2{}^0$ pedig fekete vonalakkal. Ezek között ingadozhatik minden kár nélkül a hőmérsék, ezeken tulmenetele már a csibék gyengülését eredményezi; ha pedig 3^0-kal megy a hőmérsék a $37^1/_2{}^0$ alá vagy a $40^1/_2{}^0$ fölé és több óráig marad ilyen magaslaton, akkor az összes ébrények, csirák vagy már tollas csibék bentfulladnak a tojásokban.

A hőmérsék egyenlő magasságban való tartására elsőrendü befolyást gyakorol a keltetőgépek szerkezete; de ezenkivül álló módokkal is javithatunk a viszonyokon. Igy pl. mellőzni kell a léghuzamos helyiséget vagy az olyant, melyre akár a nap erős sugarai vagy a reggeli fagyok, éjjeli hüvösség tulságos hatással lehetnek.

Amerikában félig a földbe ásott házakban végzik a keltetést, mert a föld természetes melege a hőmérsék egyenletes voltára kedvező befolyással van, de ilyen épületet nálunk is csak akkor érdemes külön a keltetés czéljára előállitani, ha a keltetést, ugy mint Amerikában, egészen vállalatszerüleg kivánjuk végezni. Nálunk a keltetés még gyermekéveit éli és a legtöbb keltetőgépvevő 1—2—3 géppel indul csak próbaképpen bele a dologba. A külön épület emeléséről tehát még széles körökben nem szükséges gondolkoznunk.

Óvakodnunk kell azonban a gépet pinczében állitani fel, mert a pinczék rendszerint más czéllal készülvén, nem ugy vannak tervezve, hogy egészséges legyen a levegőjük, pedig ez a keltetés főeleme, tehát világos, tetszés szerint besötétithető és egészséges levegőjü, jól szellőztethető, de nem léghuzamos helyiséget kell a gép részére keresnünk. Szegényebb sorsu ember nem fog sokat válogathatni és egyedüli lakószobájában lesz kénytelen felállitani a gépet. Ha nappal többször szellőzteti a szobát, semmi hátrányára nem fog válni. A jól szerkesztett keltetőgépek mindegyikében szellőztető nyilások vannak alkalmazva, amelyek bedugásával vagy több ideig való nyitva tartásával a gép belsejében a levegöt állandóan frissen tudjuk tartani és a tojások légüregének a nagyobbodását szükség szerint szabályozni. A csira illetve a csibe fejlődésével a tojásfehérje és a tojássárgájának a vizenyősebb részét elpárologtatja és ezen párák helyesen szellőztetett gépből minden hátrányos hatás nélkül eltávolodnak. A tojástartalom ezen száradása folytán természetesen növekedik a tojásban levő légür és erre nézve minden lámpázás alkalmával megnyugvást szerezhet a keltető. Léteznek e czélra táblázatos rajzok, melyek bemutatják, hogy 5-ik napon milyennek kellene lennie a tojásürnek. De ez csak szürke elmélet és nem elég biztos támpont a kezdő részére, ezért sokkal czélszerübb a mintát a természet gyakorlatából vennie és bárhonnan is felhajszolni egy kotlót, amely alá egyidejüleg tesz ugyanolyan tojásokat, mint a gépbe. Lámpázáskor ezeket a tojásokat először vizsgálja meg a keltető és azután a gépbe rakottakat és igy minden képnél és rajznál biztosabb mintát szerez magának. Ha a tyuk alatt levő tojásokban kisebb az ür, akkor a gép tojásai kevesebb szellőztetést és több viz beöntését kivánják a keltetőüregbe. Viszont ha a tyuk alatt levő tojásokban nagyobb ürt találunk, akkor a gépbe több levegőt kell bocsájtanunk, a gép belsejébe pedig nem kell vizet juttatnunk.

Vannak, akik azt hiszik, hogy a kacsa és liba szeretvén a sok fürdést, tojásaik is ugyanilyen bánásmódot, vagyis nagyon nedvesen tartást igényelnek. Pedig éppen megforditva van, ezek sem meleget, sem nedvességet nem kivánnak annyit, mint a tyuktojások.

Jó azt is tudni, hogy ugyanegy keltetőgépbe csak egyféle tojást czélszerü rakni. Ha tyuk- és kacsatojást vegyesen rakunk a gépbe, már nincs mód a helyes kezelésre, mivel különböző igényeiknél fogva a nedvességet és hőfokot illetőleg vagy egyik, vagy másik baromfifaj tojásai fognak szenvedni. De még ha mind csupa tyuktojást rakunk a gépbe, akkor is igyekezzünk vagy mind fehéret, vagy mind sárgahéjut gyüjteni össze, mert a szines héjju kevésbbé átlátszó és már azt az alkalmatlanságot okozza, hogy nem vizsgálhatjuk meg az összes tojást egy napon. A szines tojás héja többnyire még vastagabb is, ugy, hogy több szellőztetést kiván és a kelés is nehezebben, illetve valamivel később megy nála végbe.

A hőmérő alkalmazásakor vigyázni kell arra, hogy a hőmérő higanygolyója egyidejüleg 2, vagy ami még jobb, 3 tojáson nyugodjék, mert azok a tojások, melyekben a csira él, meleget fejlesztenek és 1—2 fokkal melegebbek, mint azok, amelyek élettelenek. Miután 3 tojásból 1, vagy 2 többnyire csirás, ennélfogva a hőmérő igy a jó tojások hőmérsékét fogja mutatni és csak ezek érdekelnek, ezek szerint kell igazodnunk. Ha csak egy tojásra helyeznök a hőmérőt és ez véletlenül egy elhalt ébrényü tojáson feküdnék, akkor a jó tojások körülbelül $41^1/_2{}^0$ melegek lennének, mikor a hőmérő $39^1/_2{}^0$-ot mutat.

Miután 2 egészen egyenlően mutató hőmérő épp oly ritka eszköz, mint 2 egyenlően mutató óra, czélszerü egyidejüleg 2 hőmérőt alkalmazni és ha különböző számokat mutatnak, a 2 szám között levőt fogadni el helyesnek.

Vannak olyan hőmérők is, melyek vékony csövébe 41 vagy 42 foknál platinadrót van forrasztva, épp ugy mint a golyóba is és amikor a hőmérő higanyoszlopa a 42 foknál levő platinadrótot eléri, az áramkört zárja és egy a szobában vagy azon kivül elhelyezett villamos csengettyü a keltetőgépkezelőt a veszélyről értesiti, ki ekkor a tojásokat még idejében lehütheti.

LOKOMOBILOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK, ARATÓGÉPEK,
TALAJMÍVELŐ ESZKÖZÖK, TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.
KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.
MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE. BUDAPEST

Sokan alkalmaznak légnedvességmérőt (higrométert) a gép belsejében. Ennek az az előnye, hogy a tojásüregbe öntött viz mennyiségének helyességét egész biztosan megállapitja, rendszerint akkor helyes a nedvesség, ha a higrométer 50%-ot mutat.

Elengedhetlenül szükséges kellék a keltetéshez a tojásvizsgáló lámpa. Minél erősebb ennek fénye, annál biztosabban, gyorsabban és kényelmesebben megy végbe a tojáslámpázás. Legmegfelelőbb e czélra a bármely petroleumlámpa tartányára csavarható szeszizzó égő, amely átható, fehér, 40—60 gyertyaerejü fényével a legsötétebb orpingtontojáson és a legvastagabb héju emdeni ludtojáson is átvilágit, ha a lámpa csövére a bádogból készült és fekete posztóval bélelt vizsgáló csövet felalkalmazzuk.

A tojásvizsgáló lámpával való 5 naponkénti vizsgálódás el nem hagyható érzékeny kár nélkül, mely állhat először abból, hogy a rossz tojások végig a gépben maradván, ott tovább bomlanak és ragályozzák a jókat, elrontván a gép levegőjét, némelykor szét is robbannak végtelen büzzel és piszokkal töltve el egész környezetüket. Másodszor kárt szenvedünk a lámpázás elmulasztásával abban, hogy a csiranélküli vagy elpusztult csiráju tojásokat mint hasznavehetetleneket elveszitjük, mig idejében ismervén fel költetésre való alkalmatlanságukat, az 5-ik napon egész átlátszókat még konyhai czélokra felhasználhatjuk, a zavarosakat pedig keményre főzve csibetáplálékul.

Harmadik kárunk az lehet, hogy gépünket nem használhatjuk ki eléggé, mig ha egyidejüleg három gépet rakunk meg tojással és ezek mindegyikéből a lámpázás folytán pl. a bentlevő tojások $^1/_3$-át kell az 5-ik napon eltávolitanunk, akkor a 3 gép tojásait 2 gépben is elhelyezhetjük és nem vagyunk kénytelenek hiába füteni a 3-ik gépet is, hanem ez utóbbit friss tojásokkal megrakhatjuk.

Még igen sok mindent lehetne a keltetés részleteiről elmondani, de már ezekből is látható, hogy a mesterséges keltetés teljesen kifogástalan keresztülviteléhez némi természetrajzi, fizikai és fiziológiai ismeretek elsajátitása szükséges és ami fő; türelem, kitartás és jóakarat. Ezeket mindenki magában könnyebben megtalálhatja, mint másban, ezért nem czélszerü legalább eleinte, mig a tulajdonos maga nem ismerkedett meg teljesen gépével és az egész eljárással, azt idegenre bizni vagy cselédre.

Láttuk ezenkivül azt is, hogy a mesterséges keltetés vállalatkép és szakszerüleg üzve kis- és nagyvállalkozónak egyaránt képezheti szép jövedelemnek alapját és *hazánk sajátos földrajzi fekvésénél fogva legnagyobb mértékben kivánatos az, hogy ne annyira a legkezdetlegesebb baromfiterméket, a tojást és a legkönnyebben produkálható szemterményt, a buzát vigyük ki külföldre, hanem a tojásból kikelő csibét gabonával jól tartva, a kettőből kétszer-háromszor olyan jövedelmet szerezzünk a nagyobb bevételekre ugyancsak rászorult országnak.*

Teleki Arvéd gróf.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Hutyra Ferenez dr

Védekezzünk a sertésvész ellen.

A sertésvész hazánkban az országos sertésállományt egy évtizedet meghaladó idő óta oly mértékben dézsmálja, hogy nagyon időszerü az ellene való védekezés közben, ha ugy a gazdatársadalom érdekelt körei, de leginkább a kormányzat, minden lehetségeset elkövetnek, hogy a nemzetgazdaság veszélyeztetett millióit megmenthessék.

Ez vezetett engem is, hogy a legközelebbi időben szerzett tapasztalataimat és az ezzel járt *eredményt* a „Köztelek" hasábjain annál inkább közrebocsássam, mert éppen ezen irányban lettem figyelmessé e lapok f. évi 11. száma által, melyből olvashattam, hogy az OMGE. állattenyésztési szakosztálya a földmivelési kormányzatot felkéri, miszerint a „Sarin" név alatt ismert és a sertésvész ellen állitólag sikerrel alkalmazott szérumot széles körben teendő alapos kisérletekkel a neki leginkább rendelkezésre álló módon, állami jószágokon és lelkiismeretes alkalmazottaival próbáltassa ki.

Amidőn most saját észleleteim előadására térek, meg kell jegyeznem, hogy én is kétféle alakulatát ismertem meg a sertések vészes megbetegedésének.

Az egyik, az ugynevezett pestis vagy sertéskolera, mely ugyszólván csak a beleket és a gyomrot támadván meg, azokat teszi tönkre s ezáltal pusztitja el a szervezetet.

A másik alakulata a sertésbetegségnek a tüdőromlást okozza, ezért tüdővésznek is mondják..

Tapasztaltam esetet, hol a bonczolásnál mindkét alakulat jelei megállapithatók voltak.

Hazánkban a legtöbbet hallottam és olvastam a sertésbetegség elsőnek emlitett alakulatairól, az ugynevezett koleráról, melynek gyógyitásául az elől jelzett „sarin"-t ajánlják.

Az én tapasztalataim a tüdővészes betegségnek kezelése körüli megfigyelésből származnak, miután ezen fajta betegség lépett fel legutóbb sertésállományomban.

Éppen azon időben volt nálam a katonai lóavató-bizottság, midőn gazdatisztem jelentette, hogy a sertések közt gyanus megbetegedést észlelt; én a jelenlevő állatorvost a megvizsgálásra felkérvén, ő a betegséget konstatálta, sőt egy beteg állat leszuratván, megállapitotta a *tüdővészes* betegséget és egyuttal ajánlotta, hogy a „Berliner Thierärztliche Wochenschrift" mult évi 49. számában megjelent közlemény szerint eredményes *„suptol"-beojtással tegyek kisérletet.*

Bevallom, a legnagyobb bizalmatlansággal rendeltem meg ezen Burrow dr.-féle „suptol" ojtóanyagot E. Merck-től (Chemische-Fabrik, Halle a. S. Sagisdorferstrasse), mely czimet a Herczeg Salm uradalmak előzékeny igazgatóságától kaptam azon levelemre, melyben felvilágositást kaptam arra nézve, vajjon igaz-e, hogy az uradalomban (székhely: Raitz-Rajecz, Morvaország) tényleg sikerrel lett-e alkalmazva a szer?

A *válasz* ez volt: *A „suptol"-lal végzett kisérletek meglepő kedvező eredménynyel végződtek* s ezért a beojtást nekem is megkisérleni ajánlja.

Mint emlitém, bizalmatlansággal, de mégis sürgönyileg rendeltem meg az ojtóanyagot.

Ezen idő alatt, mig levelemre a válasz Raitzból és az ojtóanyag Halle a. S.-ból megérkezett, a vész már javában pusztitott és a betegedés terjedt egyformán.

Az *ojtóanyaggal* — egy-egy darabra 50 kcm., ára 1 korona — az egész állományt *beojtván, a betegedés terjedése azonnal megszünt*, a betegek közül, melyeket még nem erősen sorvasztott a vész, a fele lassankint javulásnak indult és megyógyultak, de azokat, melyek a betegség előrehaladott állapotában voltak, megmenteni már nem lehetett.

A legértékesebb eredmény tehát az volt, hogy a *betegség terjedése azonnal meggátolva lett* s ez elegendő eredmény még akkor is, ha a betegek közül nem gyógyult volna meg egy se, mert ha a jövőben más gazdatársam, kiknek most már annál is inkább ajánlom a kisérlet megtevését, mert amint azon gyár, mely ezen szérumot készíti, egyuttal értesitett a megküldött utasitással, ezen szérum jelenleg nálunk is kapható: *Budapesten, Felsőerdősor 10. sz.* alatti *Védojtóanyagok Laboratoriumában.*

Ezen kisérlet megtevésére szintén a földmivelési kormányzat volna felkérendő, ugyanazon igazolt indokokból, melyek az OMGE. állattenyésztési szakosztálya ülésén felhozattak a „sarin" kipróbálása végett.

A szerzett tapasztalatomból, amidőn *meggyőződtem*, hogy a *betegedés az ojtás után azonnal megszünt*, azon szerény véleményemet merem kimondani, hogy éppen ugy alkalmazandó minden sertésállománynál, mint az orbáncz ellen való védekezés.

Igy alkalmazzák a rajetzi uradalomban is és ezért hiszem, hogy a kérdésemre adott válasza valóban az igazságnak megfelel, amikor azt irja, hogy „sikerrel alkalmazzák".

Végül fölemlitem, hogy a sulyosan megbetegedetteket kivéve, az ojtás után ujabb betegedés nem fordult elő, ennek pedig már hat hete elmult.

Amidőn tehát a szérummal való ojtást a sikeres védekezésre: preventiv alkalmazásra különösen, lelkiismeretesen ajánlom, nagyon üdvösnek tartanám, ha gazdatársaim közül, akik ezzel akár preventiv, akár a kiütött vész esetén, de hangsulyozom csak a tüdővészes betegedésben kisérletet tesznek; — a „suptol" beojtás eredményéről e lapok hasábjain beszámolnának, igy gazdatársainak anyagi hasznot hoznának.

Ne tartson vissza senkit azon egy korona darabonkénti költség, mert ha egy nagyobb falkában csak két darab pusztul el, már az nagyobb kár, mint aminőbe az egész falka beojtása kerül.

A legmegfelelőbb kisérletezésnek tartanám, ha a földmivelésügyi kormányzat ugy a a „sarin"-t a kolera vagy pestis ellen, mint ezen „suptol"-t a tüdővészes esetekben egyszerre próbálná ki; a gazdatársadalom nemcsak hálával venné, de teljes bizalommal követné az eredményből levont utasitásokat, melyek ha csalhatatlanok lesznek, az ojtást kötelezővé is lehetne tenni az állategészségügy s igy a közvagyon szempontjából.

De először és lehetőleg azonnal fogjunk hozzá a kisérlet megtevéséhez! *Chernel György.*

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök

az országszerte első helyen elismert kitünő szerkezetü és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták" len- és heremagtisztitó-gépek

Elsőrendü hazai anyagból gyártunk ezidőszerint 15-féle nagyságban, különböző szerkezetben a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztitáshoz berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi- vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ezévi ujdonságainkról szi-veskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és dijtalanul válaszolunk.

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztitó gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. 1905. évben Nagy-Enyeden aranyéremmel kitüntetve. Sürgönyczim: Kalmár-rostagyár.

A földmivelésügyi miniszter ur már mult évi szeptember hó 9-én elrendelte a Burrow-féle „suptol"-lal való kisérletezést, illetve az ilyen kisérletek ellenőrzését és ezzel a feladattal Tátray János, állategészségügyi felügyelőt bizta meg. Utóbbi a 17 községben végzett kisérletekről az „Állatorvosi Lapok" f. évi 5. számában számolt be részletesen és tapasztalatait a következőkben foglalta össze:

„1. Az egészséges sertéseket a suptol bőr alá való fecskendezése nem betegitette meg;

2. a tiszta septikaemiás vagy a septikaemiás és a pestises vegyes fertőzés gyanuja miatt suptollal beojtott sertések között elhullás vagy éppen nem, vagy csak igen kis számban fordult elő;

3. a sertésseptikaemiában beteg vagy ezen betegség miatt, illetőleg a sertéspestises vegyes fertőzés eseteinek egy részében a beteg sertések a suptollal történt ojtás után, szemben a kontrol-sertésekkel, feltünően nagyobb számban gyógyultak meg és végre

4. a vegyes fertőzés, valamint a sertéspestis több eseteiben és ezeknek, valamint a sertésseptikaemiának idült eseteiben a suptollal történt ojtás nem vezetett jó eredményre.

Hét esetben elért kedvező eredményekkel szemben tiz kisérlet mutatkozik olyannak, amelyekben a suptollal történt ojtás után nem mutatkozott kedvező eredmény, sőt az esetek tulnyomó részében (8 esetben) az ojtottak között több volt az elhullás, mint a kontrol-sertések között. Ezekben az esetekben hét kisérleti állományban vegyes fertőzés, háromban pedig septikaemia forgott fenn.

A felsorolt adatok nem nyujtanak sok reményt arra, hogy a sertésvész ellen eddig kifejtett küzdelem a suptol alkalmazásával véget érjen vagy azt csak könnyebbé is tenné. Nem lehet azonban a szerről azt mondani, hogy nem ér semmit.

Három községben beteg sertéseken, valamint a fertőzésre gyanus esetekben elért szintén kedvező eredmények kell, hogy arra irányitsák véleményünket, hogy a suptol kipróbálása a sertésseptikaemiás heveny megbetegülések eseteiben tovább lenne foganatositandó olyképpen, hogy a betegség megállapitásakor nemcsak a betegek, hanem a beteggyanus és a fertőzésre gyanus sertések is beojtandók a szerrel. Foganatositható volna a kisérleti ojtás a vegyes fertőzés eseteiben a betegség fertőzésének gyanujában levő sertéseken is. Ellenben felesleges kiadásnak vélem a szer alkalmazását a sertésvész bármely alakjának idült eseteiben."

Rovatvezető.

A „lajosmajor"-i hullaégető kemencze.

Lapunk f. évi 4. számában hoztuk egy állati hullaégető kemencze leirását, amelyet az előadásból itélve a czikkiró találmányának tartva, jóhiszemüleg mint a „Herczogh"-féle hullaégetőt mutattuk be. E hullaégető kemenczét azonban sokak már jóval előbb elkészitették és használták és a beérkezett fölszólalások alapján jóhiszemü tévedésünket lapunk 8. számában helyesbitettük is.

A Herczogh Árpád által ismertetett hullaégető Károlyi Lajos gróf, erdődvállaji hitbizományi uradalmának „lajosmajor"-i gazdaságában épült. Az ismertetés nem volt hiábavaló, mert azóta többen kérték a fenti uradalom főtisztségétől a kérdéses hullaégető tervrajzát és költségvetését. Mivel pedig az uradalom nem teljesitheti külön-külön minden egyes kérdezősködő kivánságát, Rébay Dezső uradalmi intézőfőtiszt bennünket kért fel a helyesbitett tervrajz és költségvetés ujbóli ismertetésére.

A 91. sz. ábrán bemutatott alaprajz és homlokrajz szerint a hullaégető sütőkemenczeszerü, 2·35 méter széles és 2·60 méter hosszu épitmény. A kemencze eldalfalai téglából épitvék, körülbelül 70 cm. vastagok, körülbelül 50 cm. mély alapozással és a földön felül 140 cm. magassággal. A háztetőszerü tető portlandczementből készült és körülbelül 60 cm. magas. A kemencze belső üregе körülbelül 2·15 méter hosszu és 1 méter széles és 1·40 méter magas. Kivülről vasajtóval elzárható. A körülbelül 50 cm. magas tüzelőtér fölött vaskeretre erősitett régi vassinek és ezek fölé helyezett lapos vassinek alkotják a tűzrácsot, amelyre fektetik az eldarabolt állati hullát és amelyen egy töltésre két darab számos marha feldarabolt hulláját égethető el. A kemenczéből a füstöt az alap- és homlokrajzon feltüntetett kémény vezeti el.

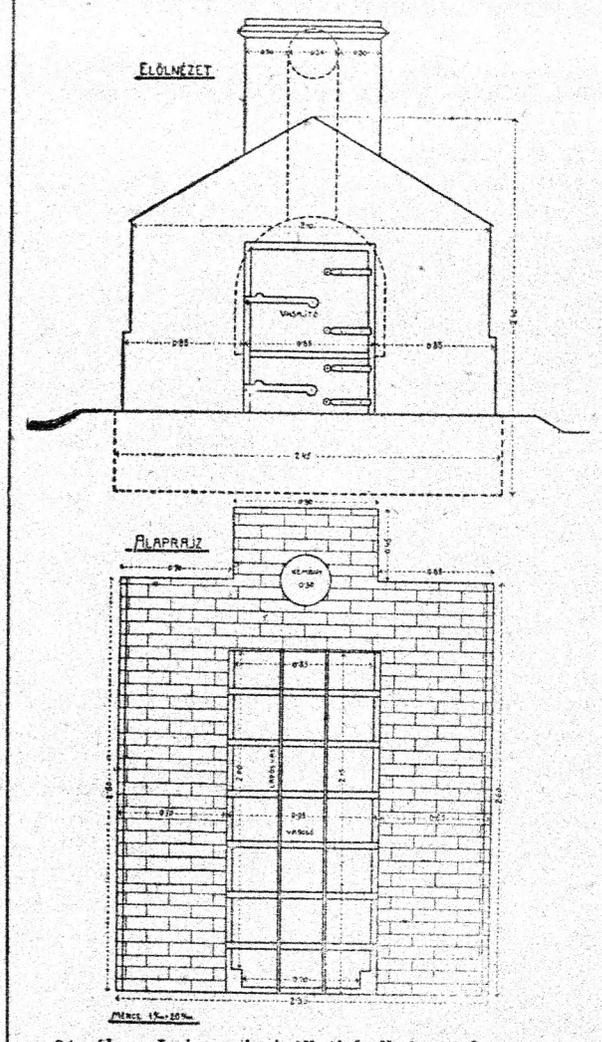

91. ábra. Lajosmajori állati hullaégető kemencze.

A hullaégető emelkedettebb és lehetőleg elkülönitett helyen, ajtójával az uralkodó szél irányának szemközt épitendő. Leggazdaságosabban az égető tér teljes megtöltése alkalmával működik. Tüzelőanyagul a legnagyobb lángfelületet adó szalma a legczélszerübb. Szalmávali tüzelés esetén a rács magasabbra, ha pedig kőszénnel vagy fával tüzelünk, ugy a rács mélyebbre helyezendő, hogy a lángfelület közvetlenül a hullát érje. A hasoldalon felbontott és több helyen benyirdalt hulla a rácson gerinczére fektetve helyezendő el, mert igy a kiolvadó zsir a tüzet táplálja s a belek tartalma nem folyhatván le a tüzelőtérbe, szintén teljesen elég. Egy teljes töltés elégetéséhez $1^1/_2$—$2^1/_2$ órai idő és 45—70 kilogramm szalma szükséges.

A hullaégető kemencze épitési költségvetése:

Alapárok kiásása, földegyengetés, 2·50 m³ à 0·40 K	1·— K
Kőművesmunka mészhabarcsba vagy sárba rakva vakolással, 10·5 m³ à 4 K	42·— „
Portlandczementtető-készités, 6·5 m² à 0·40 K	2·60 „
Vasajtó és csövek elhelyezése	4·40 „
2500 darab tégla à 0·04 K	100·— „
20 hl. oltott mész à 1 K	20·— „
4 m³ homok à 2·50 K	10·— „
2 q portlandczement à 6·50 K	13·— „
Kettős vasajtó szegletvas kertben	17·50 „
7 darab ócska kazánecső, 95 cm. hosszu à 0·50 K	3·50 „
2 darab lapos sinvas, 2·20 m. h. à 3 K	6·— „
Összesen	22·— K

A tervrajzok alapján bárki által könnyen elkészithető, aránylag olcsó és tökéletesen működő hullaégető kemenczét ajánljuk a birtokosok és kisebb községek figyelmébe. A fődolog mindenesetre jól záródó hullaszállitó kocsiról gondoskodni, nehogy a hulla elcsorgó váladékaival szállitás közben megfertőztessük a község vagy a major területét.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: ifj. Sporzon Pál.

A Csősz-féle szénagyüjtő és rendfordító.

Az idei tenyészállatvásáron a gazdasági gép- és eszközkiállitás a mult évieknél nagyobb volt. A zugó-zakatoló gépóriások között két szerény gazdasági eszközt is bemutatott a feltalálója, melyeket a gazdák meleg érdeklődéssel néztek és pár száz darab rendeléssel honoráltak. A Csősz-féle szénagyüjtő és rendforditónak ez vala az első szereplése. A szabadalomra bejelentett eszközök leirását az alábbiakban foglaljuk össze.

A Csősz-féle szénagyüjtő (92. ábra) egy csavar segélyével bármely favillára ráerősithető. A villán összegyült szénára a készülék egy rugó által nyomást gyakorol s lehetővé teszi, hogy kétszer-háromszor annyi szénát gyüjtsünk föl a villára, mert a készülék a széna széthullását, lefordulását meggátolja. A szénagyüjtő sulya mindössze félkiló. Az egyszerü és gyakorlatban is bevált eszköz ára 3 korona.

A Csősz-féle rendforditó (93. ábra) nagy előnye abban áll, hogy a renden fekvő takarmányféléket egyszerü alátolás által megforditja anélkül, hogy a rendet megszaggatná. Ezáltal a könnyed átforditás által a bükköny vagy luczerna levélrésze, ami éppen értékesebb, nem törődik össze, nem hull le a száráról. Hogy mily nagy előny van ebben a sima müveletben a széna-

Legujabb vivmány! Ujdonság!

MAGÁNJÁRÓ

„GNOM" petrolin-benzin-lokomobil.

OBERURSELI MOTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. BÉCS, VI/2., Gumpendorferstrasse 72.

készitésnél, azt éppen a gyakorlati gazdának fölösleges fejtegetni. Eltekintve ettől, a Csősz-féle rendforditó előnye még az is, hogy az egyszerü tolás által végezhető rendforditás sokkal szaporább, kevés idő alatt több munka végezhető vele. Ára a rendforditónak 4 korona.

A képekben is bemutatott eszközök oly egyszerüek, hogy azokról többet irni fölösleges. A gyártást a feltaláló egy pénzes társsal kezdette meg és bármely mennyiséget szállit. (Csősz József, Budapest, VII., Vörösmarty-utcza 20.)

p.

A Mc. Cormick-féle „Osborn Reaper“ kenderaratógép.

Kendertermesztésünk fellendülésének eleddig lényeges akadályának kellett elismerni a kellő gyakorlottsággal biró kenderaratómunkások állandó hiányát és ezenfelül azt a magas összegü kiadási tételt, amelyet az aratómunkások tulmagas bérkövetelése állitott be a jövedelmezési kombinatoriumba. Ez által különösen azok a termesztők voltak a kenderkóró-termesztésre irányuló elhatározásukban megakasztva, akik kiterjedtebb mértékben szándékolták a rendszeres kendertermesztést felkarolni. Ebből az okból az OMGE. ipari és kereskedelmi szakosztálya már évekkel ezelőtt kutatott aziránt, hogy vajjon egy a kenderkóró szabatos aratására alkalmas és teljesen megbizható aratógép van-e és milyen az ezen gépek által végzett munka eredménye, hogy erre teljes megnyugvással hivhassa fel a gazdaközönség figyelmét. E kutatások közben Tolnay Ervin technikus közbenjöttére sikerült megtudni, hogy a Mc. Cormick gépgyár „Osborn Reaper“ kenderaratógépe (94. ábra.) az amerikai Egyesült-Államokban kenderaratási czélokra meglehetősen el van terjedve s ott ez a gép kifogástalanul bevált. Egy-egy ilyen kenderaratógép azóta Magyarországra is került s nálunk Csekonics Endre gr. zsombolyai uradalmában és a béllyei főherczegi uradalomban be is mutattatott, ahol e gépek munkaközben elég erőseknek és jóknak itéltettek. A gépek egyike Budapestre hozatván, alkalmam volt azt megszemlélni és megállapitani, hogy ez a kenderaratásra gyártott gép erős szerkezeténél fogva a czélnak teljesen megfelel és használhatósági értéke annál nagyobb, mert a kenderen kivül más gabonanemüek aratására is egyaránt használható; holott viszont a gabonaaratásra épitett gépekkel a kenderkóró szabatos levágását nem végezhetjük azért, mert emezek a kemény, szivós és vastag kenderkórót nem vágják a kellő szabatossággal és gyorsasággal, sőt a legtöbb kórószál a gép alatt letörik, levágatlanul marad és kuszálódást, töredezést és kárt okoz. A gép teljesen azonos az ismeretes marokrakó aratógépekkel, azzal az eltéréssel, hogy minden alkatrésze erősebb kiképzésü. A vágókések élesen reczézettek és ezért nem is igen szorulnak élesitésre, mert a reczézés élének vágóképességét a netáni elkopás annál kevésbbé sem befolyásolja, mert a kés mozgásának ható, jobban mondva átütő ereje igen nagy s a reczés él fürészfogszerü kiképzésénél fogva feltétlenül jól vágja az ellenálló kemény kórót is.

A szabatos vágóerőhatás két főfeltételének: az erős átütőképességnek és a vágóél reczézettségének figyelembevétele mellett a gépet feltétlenül alkalmasnak kell vélelmezni. Mégis, hogy ez a kenderaratógép minden esélylyel szemben a legjobb munkát szolgáltassa, a következő kiegészitések szükségességét tettem szóvá a gép megtekintése alkalmával:

a) A vágókésekre ható erőáttételt (exczenteres hajtókerék) egy hüvelyknyi magassággal megnagyobbitani tartottam ajánlatosnak, hogy a kasza vágóenergiája a gyorsitott mozgás mellett még elevenebb és erélyesebb legyen, hogy a kések elé netán tömörebben kerülő kórószálakat a kasza könnyedén, erőteljesen metszsze le, s illetve, hogy a száltörés feltétlenül elkerülhető legyen, végül, hogy a gép járása a vonóerőre kihatólag is egyenletes és könnyü legyen. Ez az átalakitás semmiféle nehézségbe nem ütközik, mert éppen elegendő férhely van arra, hogy a mai áttétel kereke egy nagyobbal helyettesittethessék.

b) Az aratógép asztalát szegő oldalfaldeszkája — amely ma egyenletes magasságban vonul végig az asztal kerek oldalán — a levágott hosszabb szálu kenderkóró könnyebb és kuszálatlan lerakása, illetve az asztalról és oldaldeszka éléről való lecsusztatása czéljából fokozatosan lefelé hajló vonalba hozandó a marok lerakodása irányában, miáltal eléretik, hogy a hosszu szál is simán rakodik le a marokra.

Ezen a bár lényegesebb, de azért csekély átalakitások mellett véleményem szerint a gép mindazon kivánalmakat kielégiti, amelyeket egy megfelelő aratógéphez füzünk. Az ajánlott javitásokat a gyár képviselete eszközölni fogja.

A géppel — váltott erősebb lovakkal — a kender minősége szerint naponta 6—9 kat. holdat vághatunk körülbelül negyedannyi költséggel, mint amennyibe a nádvágó vagy kenderkéssel végzett kézzel való aratás kerül.

Löherer Andor.

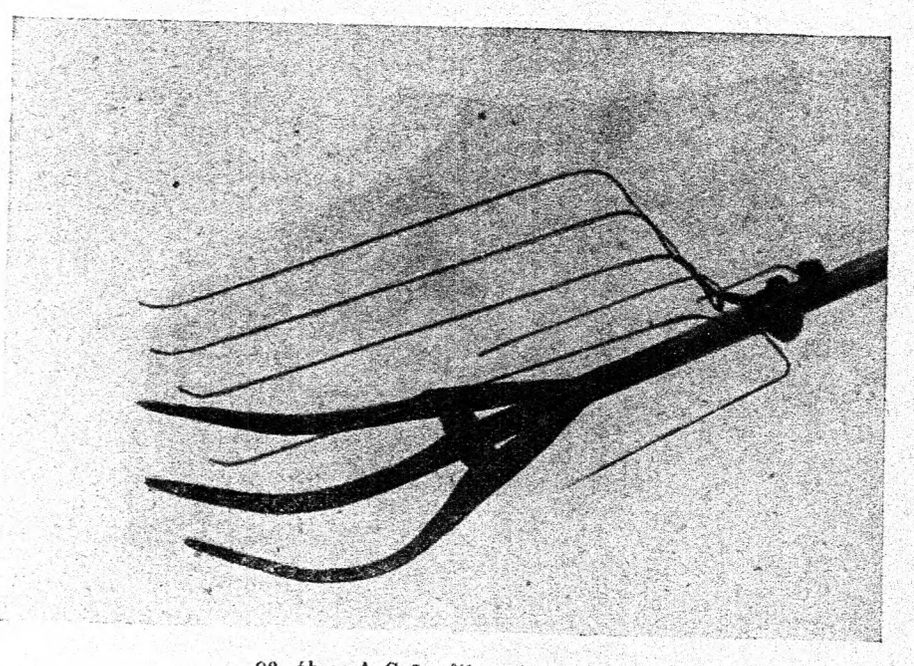

92. ábra. A Csősz-féle szénagyüjtő.

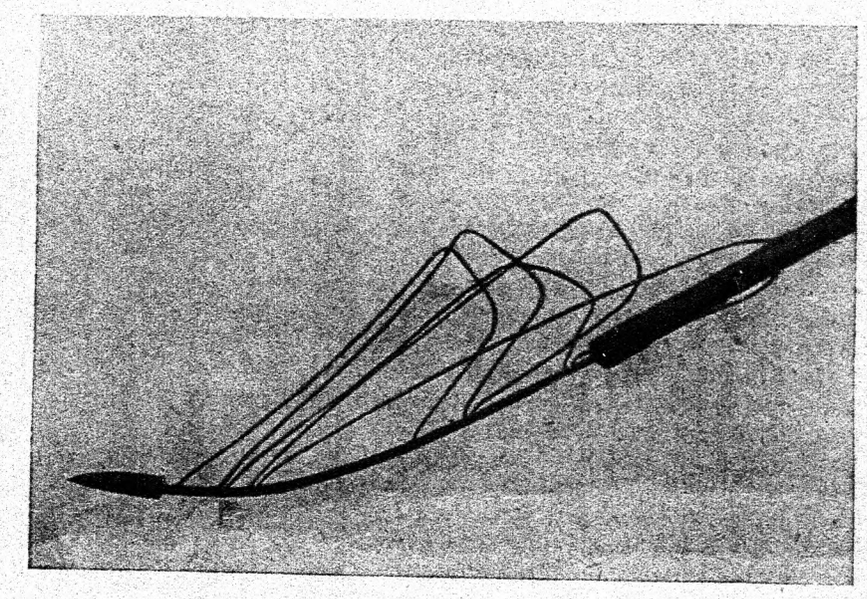

93. ábra. A Csősz-féle rendforgató.

GAZDASÁGI ÉPITÉSZET.

Rovatvezető: **Száhlender Gyula.**

Tüzálló szalmatető.

A szalmafedelek jó oldalai mindnyájunk előtt ismeretesek. Ami a vizáthatlanságot, jó elszigetelőképességet, az alatta lévő faanyag konzerválását, könnyüségét s végül az olcsóságot illeti, jobb anyagot kivánnunk sem lehet. Amellett minden gazdaságban kéznél van s fedésére vagy javitására is könnyü a hozzáértőt megtalálni.

Rendkivüli tüzveszélyessége azonban nagyon korlátozza az alkalmazhatóságát; de még az olcsóságát is befolyásolja az évente fizetendő tulmagas biztositási illetékek révén.

Érthető tehát, hogy tüzveszélyességének csökkentésére sok mindent megkisérlettek. Tudomásom szerint ezideig egyedül a *vizüveggel való pácolásnak* van meg a kivánt eredménye, ez azonban oly sokba kerül, hogy gazdasági épületeknél szóba se jöhet. Többen ajánlották s magam is megkiséreltem a *mésztejjel* való telitést, ami olcsónak ugyan elég olcsó volna, de nem is ér sokat, mert a meggyulladásnak elejét nem veszi, azt legfeljebb késlelteti, de azt is csak addig, mig egy pár jó eső a vékony mészhártyát a tetőről le nem mossa.

Most a kezembe akadt egy mecklenburgi biztositó-társaság kis ismertetése, mely a szalmafedelek tüzbiztos impregnálásának egy teljesen uj s nagyon egyszerü és olcsó módját tárgyalja. Mivel a leirás szerint gyártott szalmafedelek tüzbiztos voltát hatósági tüzpróbák igazolták, s a biztositó-társaság az ilyen házakra a biztositási illetékek leszállitását engedélyezte, de az eljárás különben is eredményesnek látszik, érdemesnek tartjuk megismertetni.

Készittetnünk kell elsősorban is egy kettős farámát, 75 × 75 cm. nagysággal, olyformán, hogy az alsó s felső között körülbelül 20 cm.

Fennáll 1873. óta
Istállót Magtárt
és mindennemü
Gazdasági épületfödémet
legolcsóbban
Tüzbiztos
és örökké tartó
Vasbetonból
épitsünk. Tervet, költségvetést ingyen készit:
RELLA N. és unokaöcscse
Budapest, IX., Ulői-ut 25.
Telefon 69—77.
Üveggel béleit vasbetétes cementhordók és tartányok, vasbeton pinczék.

köz maradjon. (95. ábra.) A két ráma 2 csuklón kiforgatható és erős horgokkal összeakasztható. Kell továbbá egy vizzel telt nagyobb kád, melybe a ráma kényelmesen belefér s a melybe agyagot, gipszet és ammoniakvizet keverünk mindaddig, mig egy tejsürüségü sötétbarna szinü keveréket nyerünk.

A kinyitott rámát most telerakjuk jó vastagon zsupszalmával s a felsőt rászoritva az alsóra, 1 mm. vastag dróttal keresztül-kasul szurjuk a szalmát. Az igy levarrt s szélein egyenesre metszett szalma meglehetős kemény táblát képez, amely most — természetesen a faráma nélkül — az impregnáló folyadekba kerül s ott addig marad, mig teljesen átszivódik. Magától értetődik, hogy a folyadékot többször fel kell keverni. A még nedves szalmatábla egyenesen a 65 cm. távolságra beléczezett tetőre kerül s két-két hosszu szeggel a léczekhez szegeltetik. A tető befedése különben teljesen a kettős cserép módjára történik, tehát minden hézagot, összetoldást felülről egy másik tábla eltakar (lásd 95. ábrát).

Mivel a szalmatábla minden irányban hajlik, egyenlőtlen felületre, régi szalma- vagy nádtetők átfedésére is használható, ha azok ujonnan beléczeztetnek.

Az igy befedett tető pár napig, mig ki nem szárad, nehezebb, mint a közönséges szalmafedél, később azonban könnyebb lesz s nemcsak aránytalanul tüzbiztosabb, hanem még szilárdabb is s a szél kikezdésének jobban ellentáll. teljesen elpusztitotta, addig a páczolt szalmafedélnek baja alig történt.

E tüzpróbák alapján az odavaló biztositási társaságok indittatva érezték magukat az ilyen tetők után a tüzbiztositási illetéket tetemesen leszállitani.

Az eljárást szabadalom nem védi s igy bárki alkalmazhatja. *Száhlender Gy.*

LEVÉLSZEKRÉNY.

Homoki szőlők felujitása. *245. kérdés.* Egy homoki gazdaságot vettem bérbe, melyen nagykiterjedésü, de nagyon elhanyagolt szőlő is van, nevezetesen igen sok a kiveszett s hiányzó tőke, melyeket természetesen pótolni akarok. Több gazdatársamat megkérdeztem, de nagyon eltérő válaszokat kaptam s igy azt szeretném tudni, melyik a legmegfelelőbb eljárás ilyen hiányzó tőkék pótlására homokos talajon, ha az ember mielőbb terméshez akar jutni? Megjegyzem, hogy vannak 10—12 □° területek is, amelyen semmi sincs. *B. I.*

Felelet a 245. sz. kérdésre. A homoki szőlőkben a hiányokat bujtással vagy döntéssel pótolhatjuk. Ha a szőlőben nagyobb foltok is volnának, akkor ezen helyek — különösen régebbi szőlőben — elsősorban felrigolozandók s aztán jó minőségü, elsőrendü gyökeres vesszővel pótlandók ki. *B. S.*

répauntság, mely hazánkban azonban jóformán még ismeretlen. Ha a répát rendszeres vetésforgóban 4—5 évi turnusban és a földek rendszeres trágyázásával termesztjük, répauntság beállani nem fog, feltéve, hogy a talaj mint ilyen répatermesztésre egyáltalán alkalmatos.

Gazdaságilag a répauntság határa ott van, amikor a termesztés már nem fizeti ki magát, tehát a répatermesztéssel teljesen kizsarolt földről a gyakorlatban nem igen lehet szó, mert akkor annak a jövedelmező termesztése már *régen* megszünt. Ily alapon a répaunott talajon bátran termeszthetők kalászosok (kivéve a nematodás földben a zabot, mert utóbbin is megél), mert ezek eltérő gyökéralkotásuknál s eltérő táplálkozási igényeiknél fogva teljes termést adnak ott, ahol a répa már az unottság jeleit mutatja. Miután azonban a répánál is igen gyakran nem a káli (kötött földekről van szó), hanem a felvehető foszfor megzavart egyensulyában kereshető a répauntság alapja, ilyen esetben a kalászosok alá (mint amugy is sekélyen gyökerező növények alá) foszforitrágyát adni igen indokolt és helyes lesz. *K. K.*

Malaczok rühössége. *247. kérdés.* Négy hónapos szőke mangalicza malaczaim (180 drb.) megkoszosodtak, hogy s mivel lehetne ezt a bajt a legbiztosabban s leggyorsabban megszüntetni? *R. K.*

Felelet a 247. sz. kérdésre. Rühös malaczok orvoslására legalkalmasabb a 2%-os kreolin-

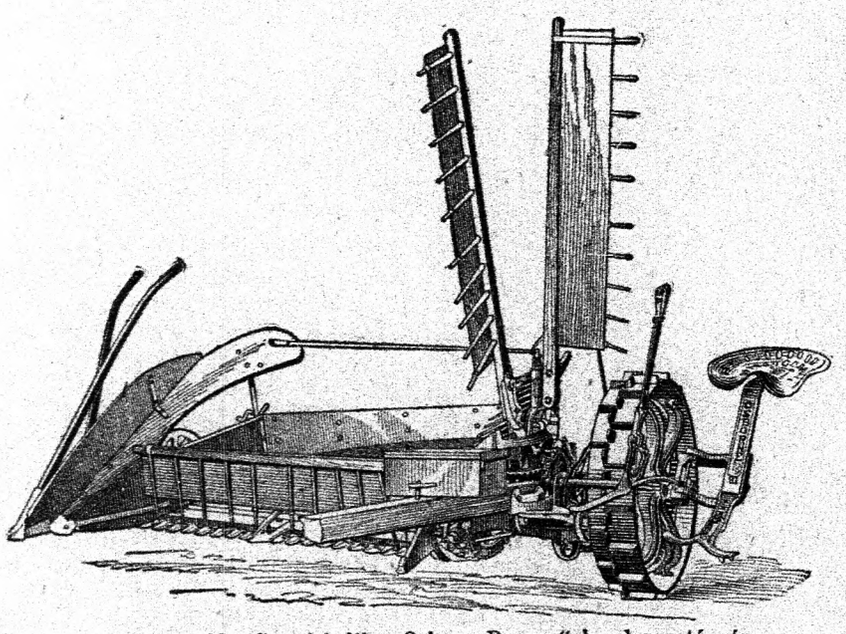

94. ábra. Mc. Cormick-féle „Osborn Reaper“ kenderarató gép.

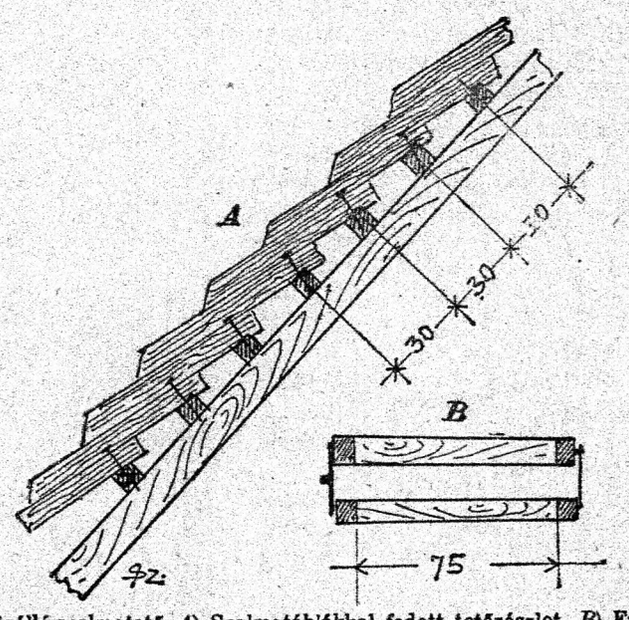

95. ábra. Tüzálló szalmatető. *A*) Szalmatáblákkal fedett tetőrészlet. *B*) Faráma.

Egy négyszögméter tetőfelület befedése körülbelül 1·30—1·40 koronába kerül.

Mint emlitettem, Tetarov-Mecklenburgban hatósági tüzpróbát is tartottak s a felvett jegyzőkönyv tanusága szerint az igy impregnált szalmatetőt sem gyufával, de még petróleumba áztatott szalmacsóvával sem lehetett meggyujtani. Sőt mikor a mellé rakott és erősen szitott fatüzet háromnegyed óra mulva eloltották, azt találták, hogy bár a teteje elszenesedett, a közepén még mindig egészen ép maradt s egy tábla sem esett le a tetőről.

A kis füzet még két fényképet is közöl egy másik tüzpróbáról, amelyet a rostocki gazdasági egyesület rendezett kisgazdáinak tanulságára. Az egyik egy kisebb házat mutat, melynek félteteje a régi módon, másik fele pedig ilyen szalmatáblákkal van befedve. Ezt a tüzpróba előtt vették fel. A második képen már a tüzpróba eredményét konstatálhatjuk, látva, hogy mig a közönséges szalmatetőt s fedélszélet a tüz

Répauntság. *246. kérdés.* Mikor válik a talaj répaunttá, akkor-e, ha folyton évről-évre répával vetődik be, vagy akkor is, ha évtizedekig, de rendszeres forgóba vetődik? Továbbá, ha csakugyan répaunt lesz a talaj, van-e ez kihatással az utána vetett buzára vagy árpára? *H. Z.*

Felelet a 246. sz. kérdésre. Ha évről-évre ugyanabba a földbe répát vetünk, akkor a talaj, annak természetes gazdagsága szerint, előbb-utóbb répaunottá válik még rendszeres trágyázás esetén is, mert a felvehető tápláló anyagokban beállott s megzavart egyensulyt a talaj mélyebb rétegeiben (ahova a répa gyökérzete leér) egyszerü trágyázással helyreállitani nem könnyü dolog. Igen természetes, hogy ilyen forszirozott termesztés esetén a nagy mértékben elszaporodó káros rovarok és gombabetegségek is siettetik a répauntságot. Sőt közvetlen oka is lehet, mint például Németországban a „nematoda“ okozta kártétellel előállt fürdő. 181 drb. malacz fürösztéséhez 400 liter 34°-ra felmelegitett 2%-os kreolinoldat (400 liter viz + 8 kilogramm kreolin) szükséges. A részletes orvoslási eljárás megállapitása czéljából állatorvoshoz tanácsos fordulni és a fürösztést annak jelenlétében végrehajtani. Mindenesetre azonban a megfürösztött malaczokat a meghülés ellen szükséges megvédeni akképpen, hogy azokat a fürösztés után bőven megalmozott istállóban tartják a teljes megszáradásig. Eredeti tartózkodási helyökre a malaczokat csakis a hely alapos megtisztitása és fertőtlenitése után tanácsos bocsátani. Legjobb egyébiránt az orvoslást az idősebb sertésekre is kiterjeszteni, mert a malaczok mindenesetre azok által fertőztettek be. *M. J. dr.*

Szőlőmetszés. *248. kérdés.* Kezelésem alatt álló birtokban 10 hold szőlő áll, mely szőlőt tavaly vettem át kezelésembe, ezen szőlőben lévő tőkék 8—10 év óta simára voltak metszve, tehát

Olcsó árak! GANZ ÉS TÁRSA, HOFHERR ÉS SCHRANTZ FELSŐ-MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELŐI. Pontos kiszolgálás!
Gőzekealkatrészek, ekevasak, acél- és fém-alkatrészek, gőzekesodronykötelek.
Sack-rendszerü ekerészletek, ekevasak, kormányok, mindenféle gazdasági gépek.
Kazánkovácsmunkák, uj tüzszekrények. Malomberendezések!
Diesel-, szivógáz-, benzin-motorok.
SZILÁGYI ÉS DISKANT GÉPGYARA, MISKOLCZ.

semmi más, mint gyenge egyéves vessző állt rendelkezésemre, igy ezekből hagytam, ugy ahogy lehetett, 2—3 szemes csapokat, termés persze nagyon kevés lett, de mégegyszer annyi, mint előző évben. Közben uraságom egy mindig pontos és okszerüen kezelt nagyobb szőlőtelep bő terméséről győződött meg, ennélfogva a termésünket még jobban kerestette. Ekkor megkért egy szakértőt, ki a szőlőt megvizsgálta, ki szintén a folytonos visszavágások által elvakult tőkéket okozta a baj forrásának és ekkor felajánlotta, hogy ő általa betanitott embereket küld a metszésre. És ezen emberek kis kapával, kis baltával, az elvakult és féloldalas tőkéket faragják, hasogatják egész a nyers részig, ugy a szakértő, mint munkásai azon állitásával, hogy ez nem káros a tőkének, sőt ezen beszáradt régi sebek felnyitásával, ott a rejtett szemek előtörnek. Az én állitásom az, hogy a tőkét kimélni kell a régi sebek felnyitásától és azok nagyobbitásától, mert ott már hol nagyobb beszáradás van, közvetlen a száraz seb körül vagy alatta rejtett szem nincs és a felbontott sebek következtében a nedv a tőke fejét elömleszti, miből a gombásodás és ezzel együtt az alsó szemek elpusztulása állhat be. *N. A.*

Felelet a 248. sz. kérdésre. A metszés *abc*-je, hogy az erős és megfelelő számu vesszővel biró tőkét hosszura, termésre, a gyenge mennyiségü tőkét pedig rövidre, fára kell metszeni. Az elvénült s számos száraz csappal megvakult tőkéről ezeket az elhalt részeket el kell távolitani éles olló, jó fürészszel. Felesleges azonban s czéltalan is azokat hasogatni. Az elhalt és elvénült részek eltávolitása után, ha különben elég erős a tőke, illetve jó talajerőben van a szőlő földje, erős vesszőket kaphatunk s azon elég hosszu s megfelelő számu csapokat hagyhatunk s igy jó termést biztosithatunk.

A már tulságosan elhanyagolt tőkéket karba hozni, termőerőbe visszaállitani alig lehetséges s igy azokat okosabb döntéssel pótolni. *R. S.*

Zöld ugarnak tekinthető-e a kapásnövény? *249. sz. kérdés.* Üzemtanilag mi tekinthető zöld ugarnak és mivel a szakkönyvekben a kapásokra nézve eltérők a vélemények, elfogadható-e általánosságban az, hogy a kapásnövények zöld ugarhoz számittassanak? *H. J.*

Felelet a 249. sz. kérdésre. A zöld ugar fogalma az idők folyamán több módositást szenvedett.

A háromnyomásos forduló-rendszer idejében, mely minálunk a mult század közepéig az uralkodó rendszer volt, ennek két alakja állott alkalmazásban, t. i. a régi és a javitott háromnyomásos rendszer. A réginél a növények sorrendje volt: 1. fekete ugar, 2. őszi, 3. tavaszi gabona és ettől a javitott rendszer csak abban különbözött, hogy a fekete ugarnak szánt területet részben vagy egészen kapás-, takarmány- és hüvelyes növénnyekkel vetették el s az igy nem gabonafélékkel elvetett terület zöld vagy félugarnak mondatott.

Ebben az időben tehát a kapásnövényekkel elvetett területek is zöld ugarnak minősitettek, minek oka abban rejlett, hogy akkor még sokkal több rét és legelő állott rendelkezésre, minélfogva szálastakarmánytermesztésre nem volt szükség. Ujabban azonban megváltozott a helyzet. A rétek s legelők feltörése folytán a mesterséges takarmányfélék kiterjedtebb termesztése vált szükségessé, mely okból különösen bérbeadott birtokoknál gyakran kikötik, hogy a szántóföldnek bizonyos része zöld ugarként kezeltessék, de mivel a zöld ugar fogalma vidékek szerint különbözően magyaráztatik, az törvényesen van megállapitva s ezért ez a kérdés gyakran per tárgyát képezi, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület már régebben azt határozta, hogy vitás esetekben zöld ugarnak csak a szálastakarmányfélékkel elvetett s magnyerésre nem használt területek minősitendők.

Ezen okokból általánosan el nem fogadható, hogy a kapásnövények a zöld ugarhoz számittassanak. *Hensch Árpád.*

Ottlik Iván, földmivelésügyi államtitkár.

Ottlik Iván földmivelésügyi államtitkár.

Őfelsége a király 1908 márczius hó 30-án kelt legfelsőbb kéziratával felsőozorai és kohanóczi *Ottlik* Iván miniszteri tanácsost, a magyar királyi földmivelésügyi miniszter előterjesztésére, államtitkárrá nevezte ki.

Darányi földmivelésügyi miniszter, a magyar mezőgazdaság hivatalos vezére, valóban szerencsésnek mondhatja magát, mert az agrárkérdések iránt melegen érző, izmos munkaerejü táborkarral van körülvéve a magyar földmivelésügyi palotában. Husz-huszonöt év alatt a magyar királyi földmivelésügyi miniszteriumban a kitünő szakférfiak, kiváló tehetségek oly nagy tömege koncentrálódott, melyeknek együttes összmüködése nyomdokán az az igazi siker nem is maradhatott el, melyet mi is osztatlan örömmel regisztráltunk *Darányi* miniszter tizesztendős miniszterségének ünneplése alkalmával. Ezek a nagy eredmények s a haladásnak szembetünő jelei arra vallanak, hogy a földmivelésügyi kormány feje, éles tekintete mig egyrészt kellő figyelemre méltatja a kifejtett munkát, odaadásig való hüséges buzgalmat embereiben, addig ezeknek a tulajdonoknak a honorálásában sem fukarkodik, amidőn arra módja és alkalma kinálkozik.

Midőn nemrégiben *Darányi* miniszternek egyik legközvetlenebb munkatársát, *Balogh* Vilmos államtitkárt ragadta el a magyar földmivelési ügyek éléről a könyörtelen végzet, kétségtelen az, hogy a miniszternek az utód megválasztásában nem volt nehéz a helyzete, mert *Ottlik* Iván miniszteri tanácsos már több mint egy évtized óta látja el a földmivelésügyi miniszterium nagyfontosságu ügyeit.

Ottlik Iványnak államtitkárrá való kineveztetése valóban méltó emelkedés egy közhasznu munkásságban gazdag tisztviselő pályán. S a magyar földbirtokos-osztály őszinte örömmel is fogadja államtitkárrá történt kinevezetését, mert benne a magyar földmivelésügyi tárcza egyik vezető állásában oly férfiut üdvözölhet, aki hivatali pályája kezdetétől fogva meleg szeretettel, vonzalommal s fáradtságot nem ismerő kitartással munkálkodott a magyar mezőgazdaság előbbrevitelén.

Ottlik Iván már akkor munkásává szegődött a magyar földmivelésügyi érdekeknek, amidőn még a 80-as évek végén Kemény Gábor miniszterségé alatt a földmivelés, ipar és kereskedelem egy tárcza keretébe tartoztak. Az ujonnan kinevezett államtitkár tehát tevékeny részt

Valódi franczia, magas csiraképességü
Takarmányczukorrépamag
30 koronáért
kapható 50 kilónként
HALDEK magnagykereskedésében
Budapest, V. ker.,
Bálvány-utcza 6.

vett már a különálló földmivelésügyi minisztérium alapozó munkálataiban is s az elmult két évtized alatt nem kevesebb mint hét földmivelésügyi miniszter alatt teljesitve szolgálatot, keresztülment a hivatali ranglétra ugyszólván minden fokán, mig a lelkiismeretes munka hosszu évei után a mostani nagy poziczióra emelte őt a királyi kegy.

Ottlik Ivánnak a miniszteriumban viselt különböző állásaiban alkalma volt a minisztérium összes ügyosztályainak teendőivel és ügyeivel megismerkedni. Legjelentősebb munkálatai azonban azok, amelyek a külállamokkal kötendő kereskedelmi és vámszerződésekre vonatkoznak. Már a 90-es évek elején részt vesz Lipthay István miniszteri tanácsos mellett a középeurópai kereskedelmi szerződések tárgyalásaiban, majd a Balkán és egyéb külállamokkal kötött szerződések előkészitésében. Jelentékeny szerepe volt később a Széll-Körber-féle kiegyezés mezőgazdasági vonatkozásu ügyeinek tárgyalásaiban, a német, olasz, svájczi, belga és orosz vám és kereskedelmi szerződéseknél, valamint az olasz borvámzáradék eltörlésére irányult tárgyalásokban. Részben Ottlik Iván érdeme, hogy az olasz vám- és kereskedelmi szerződésből a magyar bortermelés érdekeire annyira sérelmes vámklauzulát törölni sikerült.

A földmivelésügyi miniszter képviseletében ugyancsak ő vett részt az 1905-ben Rómában tartott nemzetközi kongresszuson, mely a római mezőgazdasági intézet felállitásához vezetett.

Jelentékeny része van az uj államtitkárnak abban, hogy az Ausztriával megkötött gazdasági kiegyezésben a magyar földmivelés érdekei kellő védelemben részesültek. A Wekerle-Beck-féle kiegyezési tárgyalásokban mint a földmivelésügyi miniszter megbizottja Ottlik Iván vett részt.

Ottlik Iván az uj földmivelésügyi államtitkár ezeréves multu trencsénmegyei ősnemes családból származik. Felsőozori és kohanóczi Ottlik Géza volt országgyülési képviselő és benyói s urbanói Benyovszky Bianka fia. Tanulmányai végeztével a közgazdasági pályán való működésre érezvén magában hivatást, tanulmányainak végeztével készséggel fogadta Lónyay Menyhért grófot, az akkori Andrássy-kabinet pénzügyminiszterének és később miniszterelnökének felszólitását, hogy akkori nagy, tudományos munkálkodásában való segédmunkása gyanánt mellette mint titkár állást vállaljon. Kevéssel később e minősége mellett miniszteri fogalmazói állást töltött be a Kemény Gábor vezetése alatt állott földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztériumban, sorra teljesitvén itt szolgálatot a borászati és szőlészeti, a földmivelési, az állattenyésztési és állategészségügyi osztályokban. 1889-ben miniszteri titkárrá neveztetvén ki, e minőségében egy évvel később az állategészségügyi és közgazdasági osztály vezetését vette át. 1893 junius havában lett osztálytanácsos s kiküldetést nyert az ezen évi chikágói világkiállitás alkalmával az amerikai Egyesült-Államokban teendő tanulmányutra. Ezen és egyéb később a külföldi államokban tett tanulmányutjairól terjedelmes jelentésekben számolt be ugy miniszterének, mint a magyar müvelt közönség részére is hozzáférhetővé tette s egyrészük a Budapesti Szemlében látott napvilágot.

Ottlik Ivánnak működését a külállamokkal kötendő kereskedelmi szerződések létrehozatalánál már fenntebb vázoltuk, de megemlitjük itt, hogy a Bánffy-Badeni kiegyezés körül teljesitett nagy szolgálatai elismeréséül Ő felsége a vaskorona-rend III-ik osztályával tüntette ki, majd később 1906-ban a Ferencz József-rend csillagos középkeresztjét nyerte.

1883 októberben nőül vette miklósvári Miklós Rózát, Miklós Gyula volt orszgy. képviselő és orsz. borászati kormánybiztos és buchenthali Dobrovolszky Eugénia leányát.

Több izben tett s amerikai utja kivételével európai országokra, különös gonddal Franczia-, Olasz-, Német- és Angolországokra kiterjedő tanulmányutakkal igyekezett tapasztalatokat szerezni és ismereteit gyarapitani.

Tulajdonosa az orosz czári Szent-Szaniszló-rend, a porosz királyi Korona-rend csillagos középkeresztjének, az olasz Korona-rend csillaggal ékes nagy tiszti keresztese, a belga Lipót-rend középkeresztese és a román Korona-rend, valamint a japáni felkelő nap-rend főtisztje, a szerb Takova-rend lovagja stb., stb.

Az uj földmivelésügyi államtitkár jelenleg 49 éves s a férfikora delén levő férfiu nagy képességeivel, agilitásával és ügyszeretetével még sok és nagy szolgálatokat tenni hivatott hazája, a magyar mezőgazdaság és a magyar föld érdekeinek gondozása körül s amidőn őt a magyar gazdaközönség nevében is őszinte örömmel üdvözöljük diszes poziczijában, kivánjuk, hogy nagy munkakörében adjon neki a Gondviselés még sokáig erőt és kitartást arra, hogy eddigi sikereit a közhasznu munkálkodás terén ujakkal tetézze.

Serfőző Géza kitüntetése.

A hivatalos lap április hó 12-én megjelent száma az alábbi királyi kéziratot tette közzé:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére *Serfőző* Gézának, a Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegyei Gazdasági Egyesület titkárának, a közügyek és a mezőgazdaság terén szerzett érdemei elismeréseül, Ferencz József-rendem lovagkeresztjét adományozom.

Kelt Bécsben, 1908. évi április 4-én.

Ferencz József s. k.

Serfőző Géza egyike a legtevékenyebb gazdasági egyesületi titkároknak. Az ország első s mondhatnánk legnagyobb vármegyéje mező-

Serfőző Géza.

gazdasági ügyeinek az ellátása nem csekély munkát igényel. Idestova husz esztendeje, hogy a Pestvármegyei Gazdasági Egyesület titkári teendőit végzi páratlan buzgalommal, nagy ügyszeretettel. Serfőző a esöndes, zajtalan munkálkodás embere, hivalkodástól ment puritán jellemü ember, akiben a szerénység és nagy munkabirás mellett a mezőgazdaság ügyei iránt való szeretet és lelkesedés minden attributumai megvannak. Mint egyik legnagyobb vármegyei gazdasági egyesület ügyeinek intézője, Serfőző Géza közhasznu munkásságával valósággal példát statuált a megyei gazdasági egyesületi titkári karnak, hogy miképpen kell és lehet sikerrel gondozni a mezőgazdasági érdekképviseleti ügyeket a gazdasági egyletekben. Ő volt az első gazdasági egyesületi titkár, aki egyesületében keresztül vitte, hogy az 1894. évi XII. törvényczikk értelmében alakitandó vármegyei mezőgazdasági bizottsági teendők a gazdasági egylet választmányára ruháztattak. Az ő példája több vármegyét birt hasonló eljárásra. Se szeri, se száma annak a sok gazdasági előadásnak, melyet Serfőző két évtized alatt vármegyéje községei kisgazdáinak tartott; rendezett gazdasági kiállitásokat, versenyeket; emellett gyakorlati gazdasági tapasztalatait mint gazdasági iró is tőkésitette a mezőgazdasági kultura hasznára. Serfőző Gézának legfelsőbb helyről történt kitüntetése fölött, amidőn őszinte örömünket fejezzük ki, azt hiszszük, a magyar gazdaosztálynak is széles köreiben fogadják örömmel és rokonszenvvel a magyar gazdasági ügyek e lelkes, ügybuzgó munkálójának legfelsőbb helyről történt kitüntetését, mely immár másodszor éri őt, amennyiben 1896. évben a millenáris kiállitás körül teljesitett közhasznu közremüködéseért szintén királyi elismerésben részesült.

Serfőző Géza született 1861. évben Nagytályán (Heves m.). Középiskoláit Lőcsén és Egerben végezte, utóbbi helyen érettségizett.

Gazdasági pályára készülvén, az egri főkáptalan mezőtárkányi gazdaságában volt magángyakornok, honnan a magyaróvári gazdasági akadémiára ment, melyet kitünő sikerrel végzett el. Oklevelének megszerzése után a gróf Erdődy-féle galgóczi majorátusi uradalomba ment gyakorlatra. Innen Vécsey József báró, a bárói család uradalmi titkárává nevezte ki: mint ilyen a bárói család mező- és erdőgazdaságainak központi ügyeit a család megelégedésére 8 évig vezette. 1890. évben Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye gazdasági egyesülete a titkári állásra választotta meg. Az 1894. XII. t.-cz. életbeléptetése után a vármegye mezőgazdasági előadójává választotta meg s ez idő óta látja el a titkári állással összefüggő ezen hivatalt. Irodalmi müködése főbb pontokban a következő: Szerkesztette a „Szántóvetők Lapjá"-t, népies előadásait 1897—98. évben külön megjelentette. A „mezőgazdasági érdekképviselet"-ről, a „mezőgazdasági és mezőrendőrségi törvény reviziójá"-ról, legutóbb a pénzügyminiszterium megbizásából a „drágasági kérdés"-ről dolgozott ki jelentékeny munkát.

A gazdasági egyesület kiállitásait rendezte Váczott, Solton, Kecskeméten, Bécsben, Budapesten, Szegeden, Pozsonyban; baromfikiállitásokat rendezett Kecskeméten, Pozsonyban, Czegléden, Monoron, Nagykőrösön

Luxuslóvásár a Tattersallban.

Az OMGE. védnöksége alatt a Budapesi Tattersall-Társaság *XXXIX-ik tavaszi luxuslóvásárját* folyó évi április hó 26., 27. és 28-án rendezi. A vásár dijazással van egybekötve, a dijazás feletti birálatot az OMGE. kebeléből kiküldött bizottságok végzik. A vásárra a Tattersall titkársága által kiadott előzetes értesitő szerint *ezideig 503 darab* luxuslovat jelentettek be. A vásár ügyében felvilágositással a „Tattersall" titkársága (Budapest, Kerepesi-ut 5.) szolgál.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Egyről-másról	855
Ottlik Iván földmivelésügyi államtitkár	871
Serfőző Géza kitüntetése	872
Táreza.	
A mi szelid hollónk	856
Növénytermesztés.	
A czikóriatermesztésről és annak jövedelmezőségéről, összehasonlitva a czukorrépa termesztésével	857
Állattenyésztés.	
A XXV. tenyészállatvásáron első dijakkal kitüntetett tenyészállatok	862
Juhászat és gyapjuisme.	
A budapesti gyapjuárverések 1894—1907.	864
Baromfitenyésztés.	
Mit kell tudni a mesterséges keltetésről?	865
Állategészségügy.	
Védekezzünk a sertésvész ellen	867
A „lajosmajor"-i hullaégető kemencze	868
Gazdasági gépészet.	
A Csősz-féle szénagyüjtő és rendfordító	868
A Mc. Cormick-féle „Osborn Reaper" kenderaratógép	869

Oldal

Gazdasági építészet.

Tüzálló szalmatető ... 869
Levélszekrény ... 870
Vegyesek ... 872
A „Köztelek“ legközelebbi száma. — Gazdasági tanulmányut Angliába. — Az OKH. vesztesége. — A szocziáldemokraczia ellen. — Néhány megjegyzés a mezőgazdasági kamarai kerületek beosztásához. — Védekezés a szárazság ellen. — A cselédtörvényről. — Gyümölcsértékesitési viszonyok nagyobb külföldi piaczokon. — Méhészeti vándorgyülés. — A vármegyei gazdasági kamarák ügyéről. — Uj szabadalmak. — Nemzetközi lóvásár Érsekujvárott. — Amerikai visszavándorlás. — Forgalmi hirek. 874
Kereskedelem, tőzsde ... 875
Szerkesztői üzenetek ... 878

A „Köztelek“ legközelebbi száma a közbeeső ünnepek következtében folyó hó 25-én, szombaton fog megjelenni.

Gazdasági tanulmányut Angliába.

Az *angol királyi gazdasági egyesület* szives meghivása folytán az OMGE. a folyó évi **jun.** hó 15-étől julius hó 2-ig mintegy három hétre tervezett gazdasági társas tanulmányi utazást fog rendezni.

Költségek.

A tanulmányut összes költségei Budapesttől Doverig *első osztályu vasuti és hajójegyeket*, Angliába pedig *második és harmadik osztályu vasuti jegyeket* véve számitásba, legfeljebb mintegy 1300 kor.-ra fognak rugni. Budapesttől Doverig *második osztályu vasuti és első osztályu hajójegyet*, Angliában pedig *másod- és harmadosztályu vasuti* jegyeket véve számitásba, legfeljebb mintegy 1100 koronát fognak kitenni.

A fenti összegben az összes vasuti és hajójegyek, Angliában a szállodák és ellátás, a vasutról a szállodába és vissza vivő kocsik fuvarja, Angliában járatos vezető dijazása, a szállodák és vasuti személyzet borravalóinak költsége bennfoglaltatik.

A közösen fizetendő költségek fedezésére 900, illetve 1100 korona az OMGE. pénztárához a következő részletekben befizetendő:

Első részlet: 200 K. a jelentkezéskor;

Második részlet: 300 kor., illetve 400 K. május hó 15-ig;

Harmadik részlet: 400 K., illetve 500 kor. május hó 31-ig.

200 korona marad még az utazás folyamán esetről-esetre szükséges kocsifuvarok, étkezés költségeinek fedezésére.

Azon jelentkezők, akik az utazásban résztvenni az utolsó időben akadályozva lennének s visszalépésüket folyó évi május hó 31-ig bejelentik, az általuk befizetett egész összeget 60 korona levonásával visszakapják Ezen levont összeg az utazás előkészitésével járó előzetes költségek (ugymint nyomtatványok, jelvények, levelezés stb.) fedezésére fordittatván.

A tanulmányi utazáson az OMGE. tagjai sorából legfeljebb 50 ur vehet részt.

A tanulmányi uton résztvevők sziveskedjenek részvételi szándékukat az OMGE. titkári hivatalával *legkésőbb április hó 20-ig* tudatni és a jelentkezéssel együtt a költségek első részletét, 200 koronát az OMGE. pénztárához beküldeni. Ha a megszabott számnál többen jelentkeznének, ugy a jelentkezés sorrendje lesz irányadó.

Utirány a *„Köztelek“* 31. számában.

—

Az OKH. vesztesége. „Egyről-másról“ rovatunkban méltattuk az Országos Központi Hitelszövetkezet mult évi üzleteredményének főbb adatait. Lesz alkalmunk még részletesen ismertetni a hitelszövetkezetek jelenlegi helyzetét és a központ müködését. Meg kell azonban már most emlékeznünk arról, hogy a központ igazgatósága kénytelen a folyó hó 23-án tartandó közgyülés elé oly irányu javaslatot terjeszteni, amely szerint a mult évi tiszta fölösleg egyes gazdasági, még több ipari szövetkezetnél beállott veszteségek fedezésére fordittassék. Sajnálattal konstatáljuk bár e körülményt, mégsem csatlakozhatunk azokhoz, akik több rosszakarattal, mint hozzáértéssel tárgyalják a központi igazgatóság ezen elhatározását. Amint ugyanis a törvényt s az egyes adósoknak szövetkezeteikhez való viszonyát ismerjük, az Orsz. Közp. Hitelszövetkezetnek a leirásokra vonatkozó határozata tulajdonképpen kegyelmi tény az egyes adósokkal szemben, mert hiszen ha az Orsz. Közp. Hitelszövetkezet a veszteséggel dolgozó kérdéses hitelszövetkezetek tagjait az azok által elvállalt ötszörös felelősség alapján meg akarta volna egzekválni, talán sokkal kisebb lett volna a veszteség, amelyet most legnagyobb részében az alapitók nagylelkűsége pótol, ami ellen bizonyára senki sem tehet kifogást. Mindenesetre kisebb baj, ha az alapitók és a szövetkezetek ezuttal nem részesülnek központi üzletrészeik után osztalékban, mintha a kisemberek, a szövetkezetek tagjai lennének kénytelenek a veszteségeket fedezni.

A szocziáldemokráczia ellen. A Nemzeti Állam szocziálpolitikai hetilap szerkesztősége két év óta küzd a magyarországi szocziálista mozgalmak ellen. Különösen rámutat a szocziálista visszaélésekre, a megérdemelt értékre szállitja utópisztikus, nemzetellenes tanait és szervezkedésre hivja fel a nemzeti társadalmat, hogy védekezzék és ne türje a garázdálkodást, mely a köz- és termelési biztonságot veszélyezteti, a népet a forradalmi akciókra izgatja. E czél hathatós elérése czéljából most országos körutat rendez, ahol gyüléseken száll sikra elveiért. Az első gyülést a szocziálisták erős fészkében: Kassán tartották, ahol minden terrorizmus ellenére a város intelligenciája, józan munkássága az akcióhoz csatlakozott. A szocziáldemokraták a legélesebb fegyverekkel éltek és a pinczér szakszervezet határozata és utasitása folytán semmi nyilvános helyiségben nem szolgálták ki a szerkesztőséget. Minden igyekezetük a gyülés felrobbantása volt, de az nem sikerült. A háborgókat a jelenlevők erélyesen leintették. A beszédet *Biró* Aladár hirlapiró tartotta és Kassa előkelő emberei voltak jelen, de képviselve volt az iparosság, kereskedelem, gazdaközönség és munkásság. *Biró* Aladár ismertette a szocziálizmust és veszedelmeit, külföldi fejlődését és az ellene való védekezés eszközeit, foglalkozott a tudományos szocziálizmussal és statisztikákkal, előkelő szocziálista irókkal mutatta ki, hogy a marxizmus és vele a szocziálista dogmák elavultak. A nemzeti társadalmak a munkás, kisember segitségére siettek és segitettek rajta, mielőtt az elbukott volna. A szocziálpolitika, a népjólét döfte halálra a szocziálista forradalmi eszméket és ma a kibékülés, megértés utján van minden müvelt állam. *Biró* Aladár két óra hosszat tartott beszédben rámutatott különösen arra, hogy a szocziáldemokráczia Magyarországon maholnap a gazdasági gyarapodás és fejlődés kerékkötője lesz. A társadalom vezető osztályának, ugymond, el kell hagyni a tétlenség álláspontját és szervezkedve, vissza kell hóditani a népet a nemzeti eszmének és fokozatos fejlődésnek. Nem a szocziáldemokráczia erős, hanem a nemzeti társadalom gyenge és átengedte a tért a hivatásos népbolonditásnak. Az elmult ezredév, melyet e nemzet végigküzdött, nagyon különbözik a jövő ezredévtől. Nem buzogányokkal, hanem a gazdasági erők gyarapitásával, a szocziális munka kifejlesztésével kell a jövőben küzdeni. Ma csak a gazdaságilag erős, szocziálisan rendezett nemzetek tudnak boldogulni és csak gazdag nemzet lehet független és szabad. Szervezkedjék a polgárság és becsületes, jóakaró politikával vezesse vissza a népet a nemzeti irányba, mely osztálykülönbség nélkül mindenki boldogulását hozza meg. A jelenlevő nagyszámu közönség lelkesen csatlakozott az akcióhoz és már a közel jövőben alakul az az országos szervezet, mely egyrészt a szocziáldemokráczia ellen küzd, másrészt a gazdasági és szocziális kérdések megoldása felé tereli a nemzeti erőket.

Néhány megjegyzés a mezőgazdasági kamarai kerületek beosztásához. Ezen czim alatt *Hanzély* Gyula nógrádmegyei birtokos a „Köztelek“-hez egy értekezést küldött be, melyben az egyes kamarai központok elhelyezésének fontosságát illusztrálja. Alapul veszi a Rubinek-féle tervezet után a tizedik kamarai kerületet, melybe Turócz, Zólyom, Nógrád, Heves és Borsod megyék tartoznának Miskolczczal, mint központtal. Rámutat arra, hogy a nógrádmegyei ember, kinek Miskolczra Füleken vagy Aszódon át, tehát mindkét esetben soká és átszállással kell utaznia, aligha fog időt szakithatni magának arra, hogy a Miskolczon tartandó kamarai összejöveteleken résztvehessen. Még kevésbbé fogja ezt a kamara Zólyom vagy Turócz megyében lakó tagja megtehetni, bármi agilis és buzgó pártolója legyen a közügynek. Utóbbiaknak pláne Kassán, tehát idegen kerület székhelyén kell átutazniok. A kamarai kerületek központjának ilyen elhibázott elhelyezése azt fogja eredményezni, hogy az összejöveteleken nem lesz ott az érdekeltek tulnyomó része, de csek egynéhány közellakó, s ezeken kivül azok, kiknek elve a közszereplés. Vagyis az ügyek vezetése kiesik a kerület kezéből s átmegy azokéba, kik erre nincsenek is tán hivatva. Készséggel elismeri, hogy vezetőférfiaink országos nézőpontjára a vidéki ember, ki csak saját megyéjének ismeri tán viszonyait, fel nem emelkedhetik, mégis azt hiszi, hogy a dolog a megyék gazdasági egyesületének megkérdezése utján oly módon volna megoldható, hogy az eredeti irány szem előtt tartásával a lokális szempontok is tekintetbe vétessenek. Csak igy véli elérhetőnek azt, amit Keglevich G. gróf brosürjében oly szépen kifestett, hogy a kamarák az egész gazdaközönség érdekeinek képviselői legyenek.

Kollár Ferencz-féle „BITUMINA“

tiszta bitumenből készitett valódi aszfalt-tetőlemez

tartós, tüzbiztos, szagtalan, kátrányozást vagy egyéb mázolást nem igénylő **tetőfedőanyag. „Bituminá“**-val fedett tető bemeszelve szép fehér marad és kitünő védelmet is nyujt a nap melege ellen. **„Bitumina“** régi zsindelytetők átfedésére is kiválóan alkalmas. **Tetőfedések elsőrendü szakmunkásokkal végeztetnek.**

Kollár Ferencz és Társa fedőlemez, elszigetelő-lemez, aszfalt- és kátránytermékek vegyi gyára **Budapest.**

Telefon-szám: 90—21. **Gyár: IX., Soroksári-ut 101. • Városi iroda; IX., Üllői-ut 25.** Sürgönyczim: Karbolkol Bpest.

Védekezés a szárazság ellen. Az alföldi gazdáknak különösen a késő tavaszi és nyáreleji szárazság okoz keserves gondokat. Ha talán nem is idevaló, de mégis aktuális téma ez most, a tengerivetés idején, amikor a szárazság rendszerint beköszönt. Az idei május hóra a „Meteor" különösen száraz időt jósol. Tiszta szivből kivánjuk ugyan, hogy ez időjóslása néhai Falb jövendölésének sorsára jusson, de ha az ugy bekövetkezik, miként téli jóslásai megvalósultak, akkor érdemes gondolkozni az állapotokról. A kapások fejlődése és termése, jórészt a májusi időjárástól függ és ha a május kevés esőt igér, ugy e kevés csapadék megfelelő elraktározására és kihasználására kell törekednünk. Ezért jó az amerikai megmivelési mód, amely a talaj felületének folytonos lazitásával a talajnedvesség befogadó képességének emelésére és a kipárolgás csökkentésére törekszik. Még pedig bámulatos eredménynyel, amennyiben e folytonos lazitási eljárással az északamerikai államok kontinensén a legszárazabb időjárás mellett is nagy terméseket képesek produkálni. Ezt érdemes utánuk csinálni és nem is kell példáért az idegenbe fordulni, mert hiszen a nagyhirü „Hermann"-féle tengerimivelési mód jórészt ez elven alapszik és *Teleki* Arvéd gróf lapunk 22. számában közölt előadása is foglalkozik e kérdéssel. Husvét és pünkösd között tehát jó lesz e tanulmányok utmutatásait figyelembe venni, szükség esetén azokat alkalmazni, hogy ne csak mindig a maga kárán tanuljon a magyar gazda!

A cselédtörvényről. *Brezovay* Sándor (Nagy-Réde) egy hozzánk beküldött czikkében az uj cselédtörvény hibáit teszi szóvá. Kiszámitja Brezovay, hogy egy 20 cseléddel biró gazdának, ha minden cselédre 1 feleség és 2 gyermek számittatik, tehát egy 80 főt számláló személyzetnél, ha csak évi két orvosi látogatást számitunk is, 2720 koronát tesz ki azon költség, mely az uj törvény rendelkezése folytán az amugy is agyonsanyargatott gazdát terheli. Tudnillik: Fuvar 5 korona, orvosi dij 10 korona, orvosság, melyet az orvos, akár kell, akár nem, preskribál, 2 korona. Összesen 17 korona. Ha ezenkivül a helyettesitő napszámos költségét veszszük ($40 \times 2 = 80$), összesen 2800 korona azon összeg, mely a gazdát évente 20 nős cselédnél terheli. Ha ezenkivül fölszámitjuk még, hogy a 80 személy fele nem dolgozik, másrészt a kárt, melyet a cselédek gyermekei s háziállatai a gazdának okoznak, be kell látnunk az uj cselédtörvény végzetes voltát a gazdára nézve. Eddig is, ha szükséges volt az orvosi beavatkozás, hozatott a gazda orvost cselédjének. Most akár szükséges, akár nem: követeli a cseléd, hogy henyélhessen, ha lerészegedett. Az orvos pedig — meg akarván szolgálni a 10 koronát, meg hogy a gyógyszerész is éljen — ha kell, ha nem: preskribál. Számtalan esetet tud, mikor a cseléd orvost követelt s nem volt rá szükség. A szolgabiró nem érhet rá minden egyes esetben itélkezni s ha igazságosan itél is, a sok idézés igen érzékeny kárt okoz a gazdának, mert idő és fuvar: mind pénzbe kerül. Szerinte az uj cselédtörvény álhumanizmus szülötte.

Gyümölcsértékesitési viszonyok nagyobb külföldi piaczokon. Hazánkban mind nagyobb és nagyobb mérveket ölt — különösen sikföldön — a szőlőtelepités. A szőlővel beültetett területek eme nem egészen egészséges megnövekedésének előrelátható következménye lesz a csemegeszőlő és bor árának hanyatlása. Termelőknek és az arra illetékes köröknek oda kell hát hatniok, hogy a nagy külföldi piaczokat meghóditsák gyümölcstermesztvényeink részére. Tekintettel azon körülményre, hogy a magyar gyümölcs minőség tekintetében kiállja a versenyt bármelyik más ország gyümölcsével, ugyszólván csak adminisztrativ intézkedések megtételére van szükség s a versenyt a siker reményével felvehetjük akár Olasz-, akár Franczia-országgal. Amint tudjuk, a földmivelésügyi miniszter megtette a lépéseket a szőlő külföldön való értékesitése utjának egyengetésére, mely czélból az *Élelmiszerszállitó Szövetkezet* ügyvezetőjét megbizta a fontosabb külföldi gyümölcspiaczok tanulmányozásával. A beérkezett tudósitások szerint Bécsben a csemegeszőlő mindig jól érlékesitkető a *Kartnertormarkt*-on a reggeli órákban. Bécsben a szőlő után q.-ként 3·90 K. fogyasztási adót és 30 f. vásárdijat szednek. Itt minden fajta csemege-, sőt borszőlő jól értékesithető, bár a *chasselas-fajok nem mindig kielégitők*, ellenben a muskotáj szőlőfajoknak Bécs a legjobb értékesitési piacza. *Brünnben nem nagy a fogyasztás.* E piacz tehát csak darabáruküldeményeknél jöhet tekintetbe, ami pedig — tekintettel azon körülményre, hogy igy az áru igen törődik — nem igen fizeti ki magát. *Prága* minden tekintetben elsőrendü piacz részünkre. Szőlő naponta 2—3 vasuti kocsirakomány is értékesithető itt. A vevő a kosarakat bizonyos meghatározott árban visszaválthatja. A szőlő után *Prágában* q.-ként 1·08 K. fogyasztási adót szednek. Itt meg kell jegyezni, hogy sem Prágában, sem Brünnben a *rózsaburgonya nem értékesithető*, itt csakis a *sárga burgonyaféleségeknek van keletjük. Krakkóban* csak darabáruküldemények helyezhetők el. *Lembergben* 1 vagon szőlő helyezhető el naponta. Szokványok ugyanolyanok, mint *Krakkóban.* Fogyasztási adó mindkét helyen 89 f. a q.

Méhészeti vándorgyülés. A magyar, német és osztrák méhészek ez év augusztus hónap 8-ától 12-ikéig Bécsujhelyben tartják ez idei vándorgyülésüket. Ilyen vándorgyülés Magyarországon legutóbb Temesváron volt. A mostani vándorgyülés méh-, méz- és méhészeti eszközkiállitással lesz kapcsolatos.

A vármegyei gazdasági kamarák ügyéről czikket küldött be kakucsi *Liebner* József ur. Örömmel üdvözli azt a brosurát, mely Keglevich Gábor gróf tollából származik. Hangsulyozza a társulás előnyeit. Minden, még a legkisebb egyesület is fontos missziót teljesit; ezek munkáján épül fel a jövő. Minden intézménynek ugynevezett gyermekbetegségeken kell tulesnie. Gyárosaink s iparosaink társulása hosszas vajudás után életképessé vált, csak mi mezőgazdák ne tudnók ezt elérni? Kezdetben a „vármegyei kamarák" szervezését ajánlja, melyek a helyi viszonyokat alaposan ismervén, igen sok üdvös dolgot végezhetnének, természetes egyelőre a kormány ellenőrzése mellett. A járási mezőgazdasági bizottságok be nem válása mutatja, mily körültekintéssel kell a szervezésnél eljárni. Nagy közöny mutatkozik e bizottság üléseinek látogatásában, hiába zárják ki azt, ki háromszor indokolatlan meg nem jelenik. Örülnek a tagok, ha törlik őket. Óvakodni kell a drága adminisztrációtól is. Szerény eszközök s kitartó munka legyenek, amivel hatni akarjunk. A főfeladatok volnának az ismétlő gazdasági iskolák szigoru ellenőrzése, a vándortanitói intézmény állandósitása, az értékesités szervezése, gazdasági iparfejlesztés s a földmivelésügyet érintő összes törvények betartásának ellenőrzése. Ily hatáskörrel a vármegyei gazdasági kamarák igen üdvösekké válhatnának.

Nemzetközi lóvásár Érsekujvárott. A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület által a f. évben rendezendő XXVI-ik nemzetközi lóvásár Érsekujvárott (Budapest és Bécstől gyorsvonaton 2—3 órányi távolság) ismét május hó első vasárnap délutánján és az utána következő hétfőn, vagyis május hó 3-án délután és május hó 4-én fog megtartatni. Ezen lóvásár Magyarországon a legjelentékenyebb és a legkeresettebb, melyet a tenyésztők és kereskedők egyaránt fölkeresnek. Főként a külföldi lókereskedők szokták az érsekujvári lóvásárt felkeresni. A mult évben is 2000 darab különféle használatra való ló adatott el. Lakások és istállók az érsekujvári polgármesteri hivatalnál rendelhetők.

Uj szabadalom. (A m. kir. szabadalmi hivatal értesitése.) 41,893. l. sz. önmüködő ismét beálló csapda egerek és egyéb kártékony állatok megfogására.

Amerikai visszavándorlás. A visszavándorlás, mely az amerikai zavaros ipari és pénzviszonyok következményekép még mult évben megindult, egyre tart. Különösen a küszöbön levő elnökválasztás az oka, hogy a helyzet nem tud tisztulni s a csekély fellendülés után ujból rosszabbra fordultak a viszonyok s egyelőre változás nem is igen várható. Épp ezért érkeznek Amerikába kivándorolt véreink oly tömegesen vissza. Ujévtől február 20-ig összesen mintegy 99,000 ember hagyta el az Egyesült-Államokat — természetesen nem mind magyarok — mig tavaly ugyanezen időben csak 27,000; bevándorolt ezen időszak alatt 27,000, mig tavaly 70,000 ember, ugy látszik, érzi is már a munkáskéz megfogyatkozását, miután ez az amugy is beállott ipari pangáshoz még a munka megdrágulásával járulna. Sajtó és reklámakcziót inditottak a visszavándorlás ellensulyozására, de hogy sikerül-e, az még nagy kérdés.

Forgalmi hirek. *Gyapjuküldemények fuvardijkedvezménye.* A m. kir. államvasutak és a csatlakozó magyar vasutak bármely állomásáról darabáruként illetve kocsi és fuvarlevelenkint legalább 5000 kg. suly utáni fizetés mellett feladásra kerülő, Budapest-dunaparti teherpályaudvarra a *budapesti gyapjuárverési vállalatra* czimzett és a folyó évben tartandó nyilvános *gyapjuaukczióra* rendelt és az e czélra kijelölt raktárakba betárolt gyapjuküldemények után a m. kir. államvasutak vonalait illetőleg a II. illetve az A. osztály dijtételei alkalmaztatnak rovatolás utján. A fuvardijkedvezmény a rendes fuvardijjal szemben 20—25, illetve 25—30%-ot teszen. A hajón érkező gyapjuküldemények után a Dunától a raktárig vezető vágányon való szállitásért 8 korona fizetendő. A vasuti kocsikból való kirakást a fél tartozik végeztetni és a 24 óránál tovább tartó kirakás esetén a tulidőért a dijszabásszerü kocsi álláspénz szedetik be. A fuvardijkedvezmény május 15-től október végéig érvényes. Hasonló fuvardijkedvezmény engedélyeztetett a Budapest-angyalföldi és Budapest-Lipótváros állomásokra valamely *gyapjumosó-vállalatra* czimzett gyapjuküldemény után azon esetben, ha ezen küldemények az állomásról elfuvaroztatnak illetve a gyári iparvágányra kiállittatnak. Ez utóbb emlitett esetben a fuvardijkedvezmény már a folyó év május 1-től kezdve érvényes.

A Rába és Rábcza folyók további szabályozása. Győrben akczió indult meg egy uj hajózási vállalat alapitására, mely a nagy Dunán Szap-Medve-Gönyő és Aranyos között, a mosoni Duna-ágon Győr-Hédervár között, a Rábán Győr és Marczaltő között, a Rábczán pedig Győr és Sövényháza között akarja a forgalmat ugy személy-, mint áruszállitás, továbbá vontatásra is megindítani. A vállalatnak a Rábán 16, a Rábczán pedig 4 állomása lenne. A szabályozás a Rábán már befejezéséhez közelgett, de a Rábczán még sok munka vár megoldásra és kivánatos volna, hogy ezen folyókat hajózás czéljára kellő terjedelemben fel lehetne használni. Fontos és sürgős ezen munka, különösen pedig a Rábczának kellő szabályozása, mivel ez hivatva van arra, hogy hajózási uttal kösse össze az Dunát a Fertő tóval

A legerősebb konkurrenciának is ki kell térni
az 1908. évi uj modellü **Perfekt Separatoraink elől.**
BURMEISTER ÉS WAIN
Egydarabból sajtolt Perfekt tejszállitó-kannák.
gép- és hajógyár részv.-társaság
Teljes tejgazdasági berendezések. Tessék árjegyzéket kérni.
Budapest, V., Kálmán-utcza 3. sz.

Mümelléklet a „Köztelek“ 1908. évi 32. számához.

A budapesti XXV. tenyészállatvásáron első dija

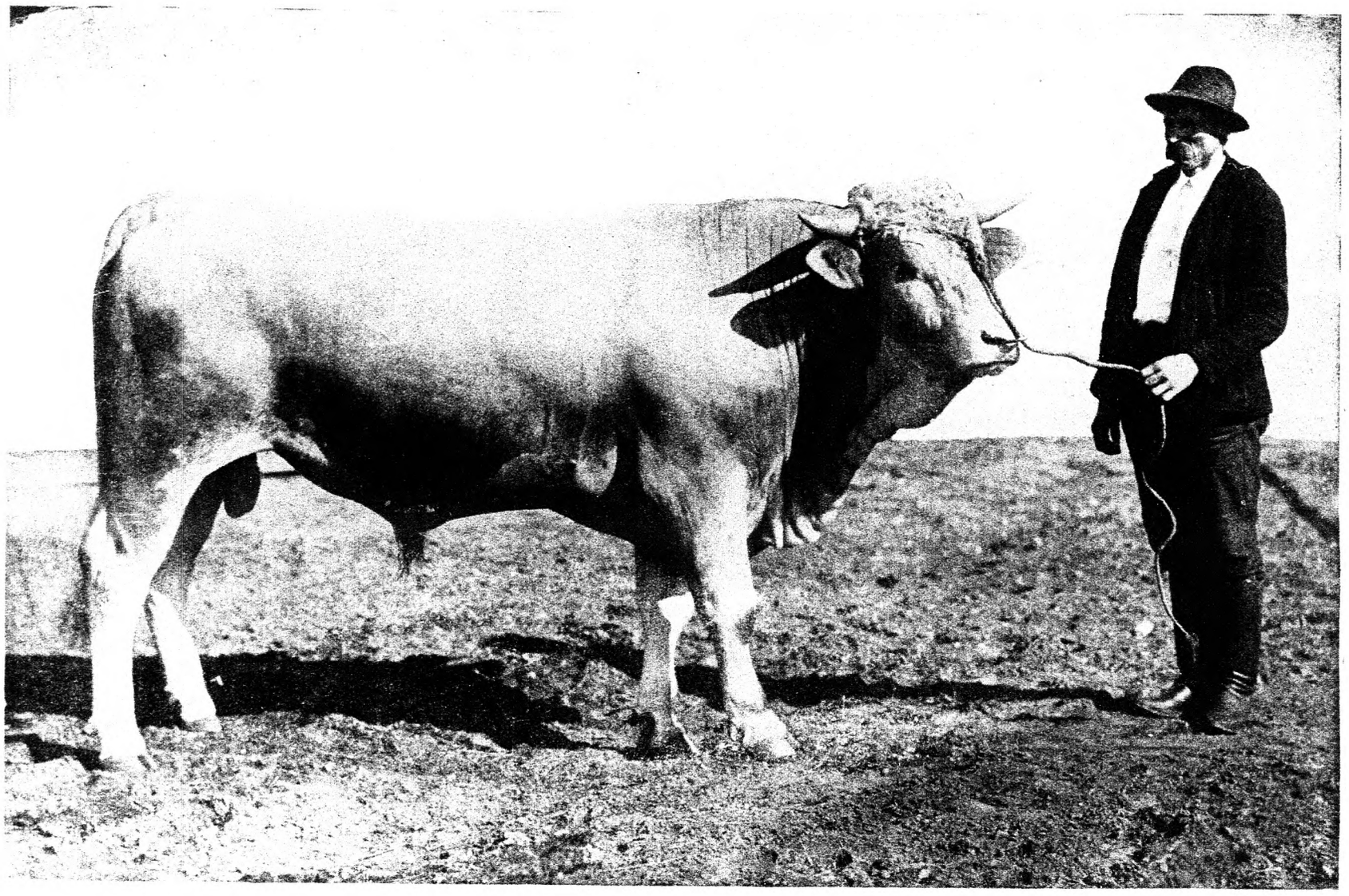

Cäsar. *Festetits Vilmos gróf* 2 éves szimmenthäli bikája. A földmivelésügyi miniszter 2000 koronás champion-dijának nyertese.

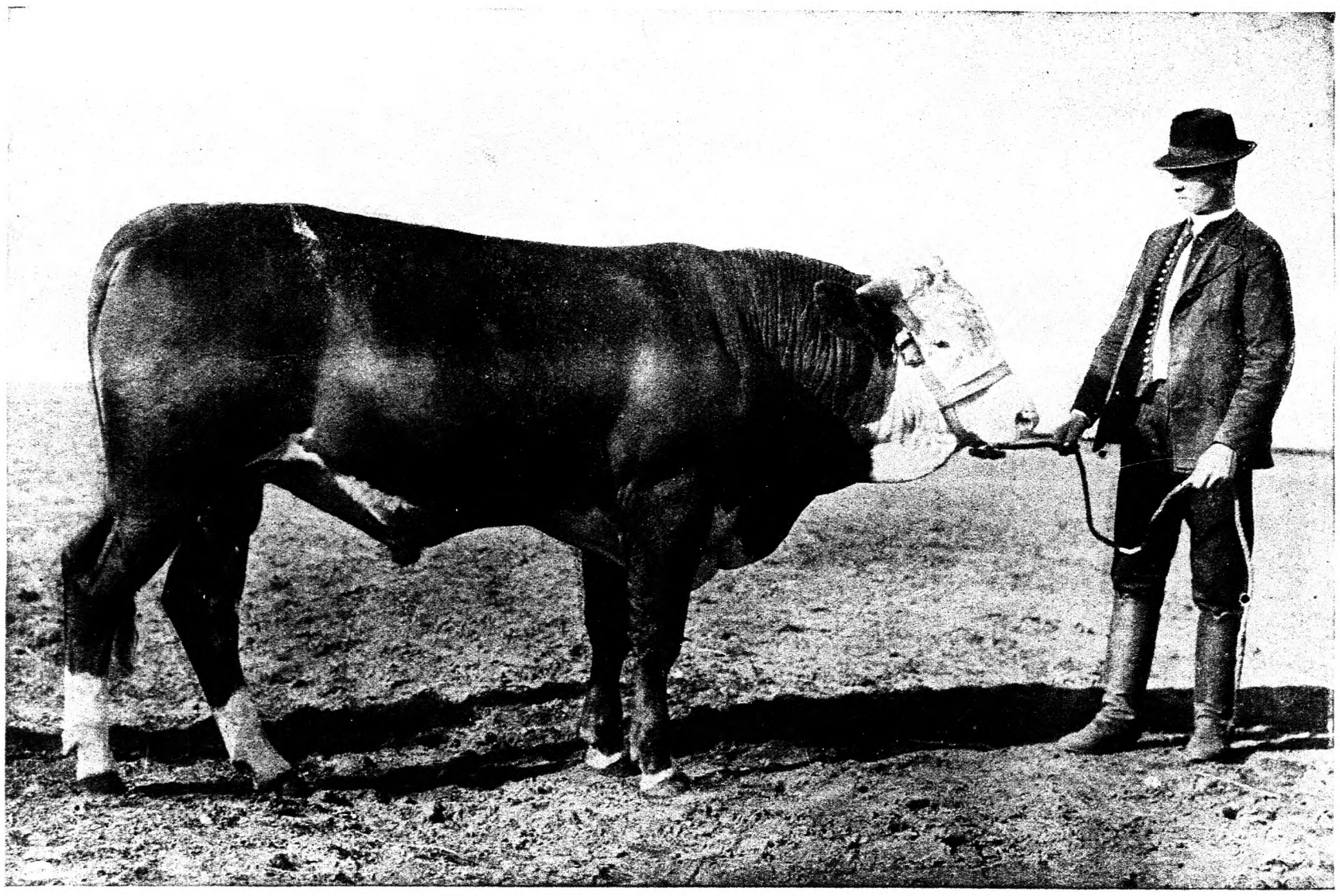

Pompás. *Almássy Dénes gróf* 1½ éves berni bikája. A 600 koronás első bika-dij nyertese.

81780. — „...“ r.-t. Budapest.

ron első dijakkal kitüntetett tenyészállatok.

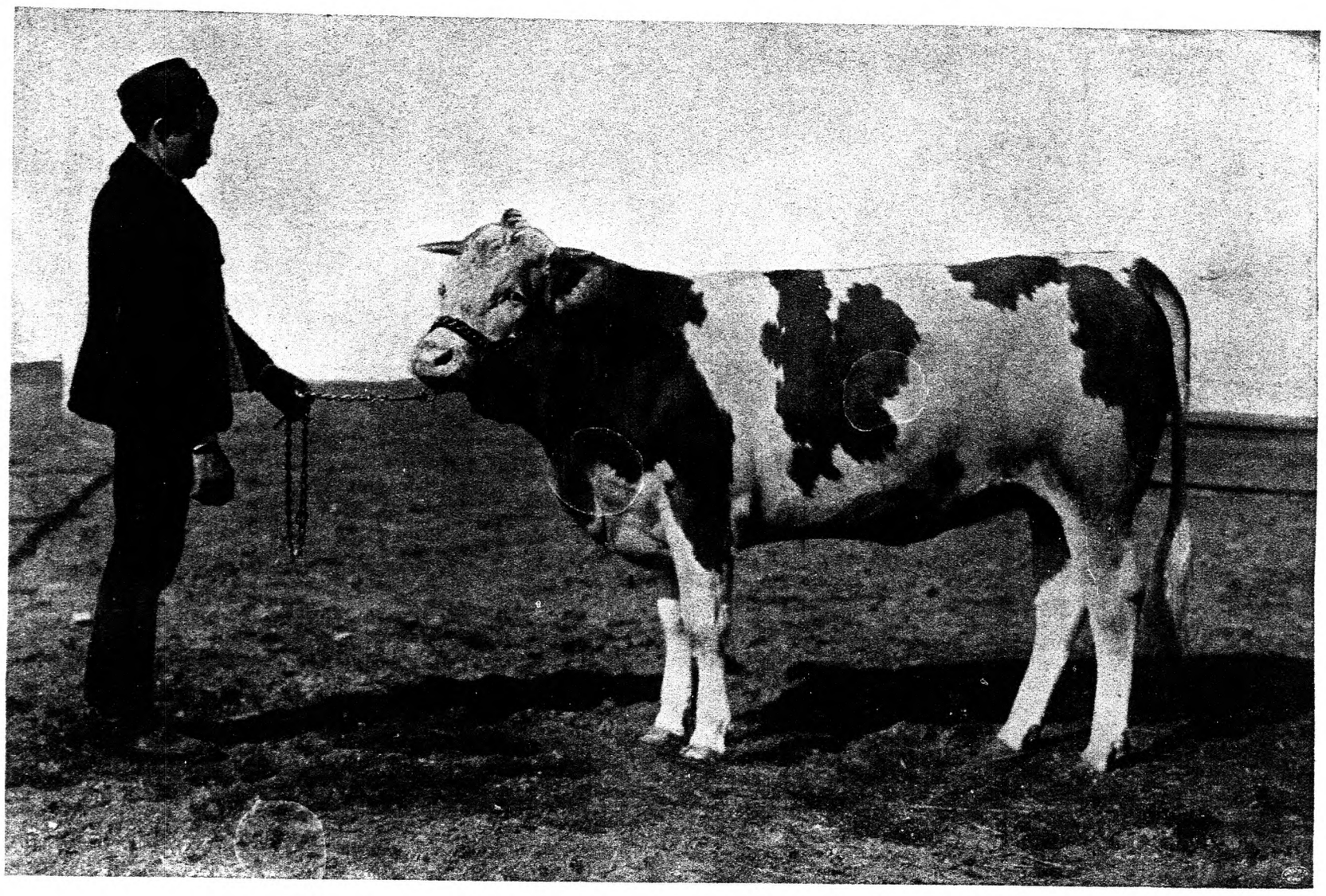

Rezeda. *Deutsch Miksa* 2 éves szimmenthali üszője. A 200 koronás I. üsződij nyertese.

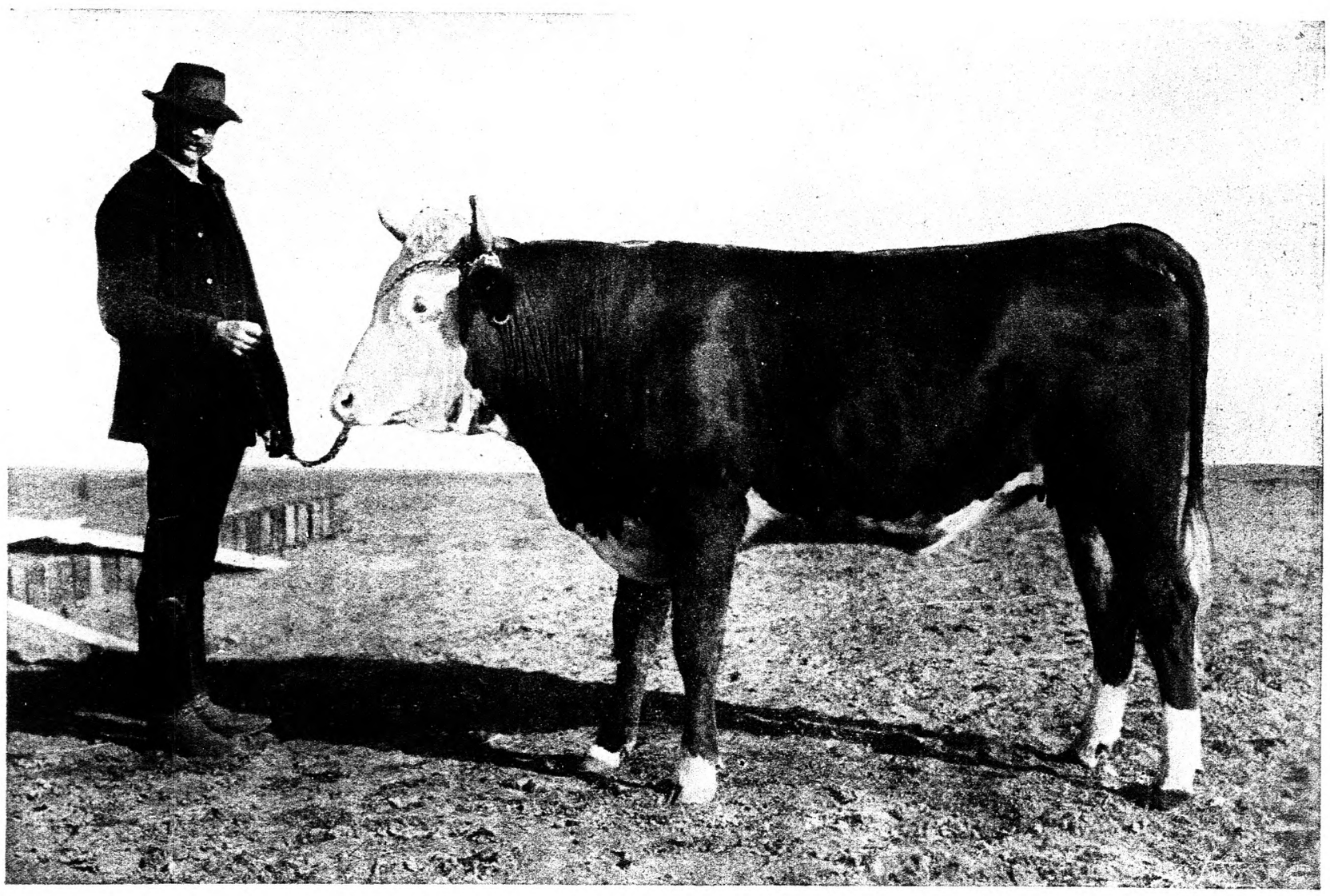

Villám. *Széchenyi Bertalan gróf* 2¼ éves berni üszője. A 200 koronás első üsződij nyertese.

81730. — „Pátria" r.-t. Budapest.

Hajózás a Vág folyón. A Vág folyón a hajózást már több vállalat többizben megkisérelte, de ez meddő maradt; mivel a vállalkozók azt hitték, hogyha a folyó egyes szakaszain egy-kétszer a hajókkal végigfutnak, igen sok fuvar fog számukra kinálkozni. Ebben mindannyiszor csalódtak, mivel elfelejtették azt, hogy áruiknak előbb piaczot kell teremteni. Most azonban a Böszörményi-féle hajózási vállalat, ugy latszik, a helyes utat eltalálta, mivel kő- és fában akkora piaczot teremtett, hogy az üzlet lebonyolitása egy gőzös és több uszályhajóval mintegy négy hónapi időt fog igénybe venni és ezen idő alatt a vágmenti érdekeltség valószinüleg hozzá fog szokni a hajójáratokhoz. Az emlitett vállalat egyelőre 120 km. hosszu vonalszakaszon közlekedteti csekély merülésü gőzösét.

Parczellázások jutányos és gyors keresztülvitele. A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete" üzletmüködési köre kiterjed a parczellázások lebonyolitására és az e czélra szóló kölcsönök adására is. Az intézet rendeltetése kizár minden nyerészkedést, miért is maga parczellázási czélokra birtokot nem vásárol, hanem kivánatra elvállalja méltányos munkadij ellenében a parczellázások teljes (jogi, telekkönyvi és mérnöki) lebonyolitását s e czélra megbizottját a helyszinére kiküldi, aki az összes teendők ellátásáról a helyi kivánalmaknak megfelelően gondoskodik. Parczellázási czélokra az intézet előnyös feltételü kölcsönöket engedélyez, melyekre vonatkozólag az igazgatóság (Budapest, V., Géza-utcza 2. szám) kivánatra minden felvilágositást megad. Az intézet müködésének előnyei: 1. A lebonyolitás olcsósága. 2. Az intézet nyereségrészesedést nem igényelvén, a vevők ugyanazon az áron kapják a földet, ahogy az eladó eladja. 3. A vevők s az eladók a parczellázás minden gondjától megszabadulnak. 4. Az eladó egyszerre egy összegben megkapja a vételárat. 5. Egyetemleges felelősség nincsen. 6. Az összes költségek előlegeztetnek. Az intézet által engedélyezett kölcsönök főbb előnyei: 1. A járadék utólag fizetendő. 2. Kölcsönök már 300 koronától kezdve adatnak. 3. Az egyik módozatu kölcsön teljes készpénzzel fizettetik ki. 4. Közjegyzői okirat nem szükséges, csupán az olcsó közjegyzői hitelesités. 5. A kölcsön az intézet által fel nem mondható.

Lapunk mai összes számához mellékelve van *Mayer és Társa* czég prospektusa, melyre különösen felhivjuk olvasoink szives figyelmét.

Ingyen füzet. Minden érdeklődőnek készségesen küldi el a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete (Budapest, V., Alkotmány-u. 31.) a „*Burgonyavész*"-ről szóló füzetet, mely megtanitja a gazdát arra, hogy ezen általánosan elterjedt és veszedelmes baj ellen hogyan kell a burgonyát megvédelmezni? A helyesen kezelt burgonyaföldeken még igy jelentékeny terméstöbblet is elérhető.

Olcsó és czélszerü keritések. Ma már mindenki tudja, hogy legolcsóbb és legczélszerübb keritési anyagnak a sodronyfonat tekintendő. Ezen a téren szinte versenytárs nélkül áll egy magyar találmányu fonat, mely könnyü kezelhetőségénél és páratlan czélszerüségénél fogva nemcsak idehaza, hanem a külföldön is mindjobban tért hódit. Ez a fonat egész Európában, valamint az Egyesült-Államokban szabadalmilag védett horganyozott sodronyból készült „Hungária"-fonat, melynek kizárólagos gyártója Haidekker Sándor sodronyszövetfonat- és keritésgyára Budapest (VIII. Üllői-ut 48/11.)., Ezen országszerte jó hirnévnek örvendő czég a magyar ember találékonyságát és a magyar ipar dicsőségét hirdető Hungária-fonaton kivül igen szép kivitelü vasszerkezetü sodronyfonatos keritéseket, közönséges gépsodronyfonatokat és ezen szakmába vágó minden más munkálatokat a legjutányosabb árak mellett a legszolidabb kivitelben készit. A városligeti tó fenekének betonirozásánál is 16,000 m² Hungária-fonatot alkalmaznak, melyet e fonat kizárólagos készitője, Haidekker Sándor gyára szállit. Illusztrált árjegyzék és költségvetés dijtalanul küldetik.

NYILTTÉR.*)

A növényeknek egyik legfontosabb tápanyaga

A KÁLI

amelynek hiánya teljes termések elérését lehetetlenné teszi. Különösen sok kálira van szükségük a **kapásnövényeknek, hereféléknek** és **réteknek,** ugy az **árpának** és **szőlőnek.** Különösen **szegények káliban** a **homok- és tőzegtalajok** és feltétlen szükséges azoknak a káli pótlásáról gondoskodni, miután azoknál a foszforsav és nitrogénnel való trágyázás semmi körülmények közt sem biztositja a lehetőleg legnagyobb termés elérését. A mi viszonyaink között leginkább a **40%-os kálisó** bir jelentőséggel, miután abban a tiszta kálit, vagyis a kiló százalékát, a kisebb szállitási költség miatt, legolcsóbban vásárolhatjuk.

A kálitrágyák alkalmazásáról a

Kállsyndikátus mezőgazdasági tájékoztató irodája

Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek) dijtalanul és kötelezettség nélkül nyujt felvilágositást és érdeklődőknek az erre vonatkozó szakmunkákat dijtalanul rendelkezésükre bocsájtja.

Felhivjuk a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

BUDAPESTI

GYAPJUAUKCZIÓKRA,

melyek idei első sorozata folyó évi julius hó 15-én veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és **„Gyapjuárverési vállalat, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar"** czimzett gyapjuküldemények **M. Á. V.** összes vonalán **tetemes dijkedvezményben,** valamint **ingyen raktározásban részesülnek.**

Bejelentéseket elfogad és mindennemü felvilágositással szolgál

Magyar Általános Hitelbank

Áruosztály—Gyapjuárverések

V. ker., Nádor-utcza 12. sz.

Jól tanuló gyermekeknek

HUSVÉTRA legszebb és legjobb ajándék a

PÉTERFY bácsi MESÉI.

Székely mesék, 50 képpel
Czigány mesék, 41 képpel
Virág mesék, 32 képpel
Pelőfi regék, 4 képpel

Színes kötésben, darabja ***1 korona.*** Megrendelhető postautalványon.

Czim: ***PÉTERFY TAMÁS, Bpest, IX., Köztelek.***

Mezőgazdasági helyzet.

Arad. Az őszi vetések bokrosodása lassan megy, de a fogasolás, ami már folyamatban van, bizonyára elő fogja ezt mozditani. A répa el van vetve s itt-ott már a tengeri vetését is kezdik. Az időjárás enyhe, többnyire borus, helyenkint csapadékkal.

Baja. Az időjárás többnyire esős és hüvös. Az őszi vetések még mindig lassan fejlődnek és nagyon visszamaradottak, tavasziak szépen nőnek és kielégitők.

Debreczen. Kedvező időjárás mellett a visszamaradt vetések is kellően fejlődnek.

Kaposvár. Az időjárás napos, itt-ott esőzésekkel, melyek a vetési munkálatokat minduntalan megakasztják. A zab, árpa és mesterséges takarmányok elvettettek, most a tengeri és czukorrépa vetése folyik. A tavasziak kikelése kielégitő. Az ősziek állása is jó.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal a szerkesztőség felelősséget.

Léva. Az idő borult, enyhe, a fejlődésre igen alkalmas, azért ugy az őszi, mint a tavaszi vetések nagyon szépen fejlődnek.

Miskolcz. Hétfőig nyirkos, szeles, hideg napjaink voltak. Keddtől kellemes, tavaszi enyhe időjárásunk van. A vetés átlag szebb, mint ezt őszszel várni lehetett.

Nagykanizsa. A szép tavaszi idő még mindig nem állt be, a takarmányhiány ezáltal mindenhol érezhető. A gabonaárak nagyon visszaesnek.

Nagyszentmiklós. Az időjárás egész héten át hüvös és tartós esős volt, amely körülmény az időszerü munkák végzésére gátolólag hatott. A vetések különben fejlődésnek indulnak, helyenkint megnyugtatóan szépen alakulnak.

Nyiregyháza. Az éjjelek mindig hidegek, nappal állandóan szeles idők járnak, vegetációnk alig hogy éppen megindult.

Nyitra. Az időjárás szép, derült. Igazi tavaszi napok járnak. A rétek szép zöldek, a fák rügyeznek, a vetések igen szépek.

Panesova. Az őszi vetések gyönyörüen állanak, az időjárás is melegebb.

Szatmár. F. hó 8, 9 és 10-én egész napon át állandóan esett, azóta az időjárás enyhe, derült, mi a vetésekre felette kedvező. A hideg időjárás és szárazság miatt eddig visszamaradt rétek és legelők is szemlátomást gyarapodnak. A tavasziak vetése majdnem mindenütt befejezést nyert, csupán a tengeri van hátra.

Szombathely. Az április hó 5., 6., 7. és 8-án lehullott 47 mm. eső a földet annyira átáztatta, hogy nedvességben éppenséggel nincs hiány. A szántóföldnek erre a tulsok nedvességre szüksége nem volt. A rétek, herefőldek és legkivált az őszi vetések azonban a nedvességet követő enyhe melegben élénken zöldülnek, a tavasziak szépen kelnek és remélni lehet, hogy a most beállt jó időben a répavetés, burgonyaültetés is befejezhető lesz. Az őszi és tavaszi vetések mostani állása jó reményekre jogosit. A gyümölcsfák fakadó bimbói bő termést igérnek és takarmányban sem lesz hiány. A vármegye némely vidékein a kiáradt Rába és mellékfolyói némi kárt okozott. A haszonállatok egészségügyi állapota jó.

Temesvár. Az idő meleg és szép, a vetések fejlődésére kiválóan jó.

Verseez. Az időjárás nagyon kedvező, a vetések nagyon szépen fejlődnek, kukoriczavetés már megkezdődött.

Zalaegerszeg. Az időjárás állandóan esős s elég enyhe, mely körülmény a tavaszi munkálatokra hátráltatólag, a növényzet fejlődésére pedig előnyösen hat.

Zenta. Folyton hüvös szelek fujnak. Naponta esik. A buzák nem gyarapodnak. A tavaszi vetések igen szépek.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* gabonaosztályának tudósitása a „*Köztelek*" részére.)

Napijelentés a gabonatőzsdéről.

1908 április 15.

A csekély készletekre és a valóban jelentéktelen hozatalokra való tekintettel a mai buzaüzlet 30 fillér emelkedéssel folyt le.

Forgalom 20.000 q volt élénk vásárlókedv mellett.

Rozs azonképpen szilárd czikké változott és 19 K-ig kerestetik Budapest paritásában.

Árpa és *zab* változatlan.

Tengeri jobb kereslet mellett 10 fillérrel magasabb árakon kelt el.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm 77·5 k. 22 K. 50 f., 100 mm. 77 k. 22 K. 20 f., 100 mm. 77 k. 22 K. 40 f., 500 mm. 76·8 k. 22 K. 50 f., 100 mm. 76·4 k. 22 K. 10 f., 500 mm. 76 k. 22 K. 40 f., 500 mm. 75·8 k. 22 K. 40 f.

Felsőmagyarországi: 150 mm. 77 k. 22 K. — f., 300 mm 77 k. 22 K. — f., 4000 mm. 76 k. 21 K. 75 f.

Tolnai: 1600 mm. 76·3 k. 21 K. 70 f.

Fejérmegyei: 100 mm. 76·8 k. 21 K. 80 f.

Pestvidéki: 200 mm. 78 k. 22 K. 40 f.

T.-Becse: 5080 mm. 75·8 k. 22 K. 10 f.

Raktár: 1000 mm. 77 k. 22 K. 35 f.

Rozs: 100 mm. 18 K. 75 f. kpf.

Zab: 100 mm. 14 K. 70 f. kpf., 100 mm. 14 K. 80 f. kpf.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza áprilisra	21·40	K.
„ májusra	21·62	„
„ októberre	18·54	„
Rozs áprilisra	18·60	„
„ októberre	16·—	„
Zab áprilisra	14·06	„
„ októberre	13·—	„
Tengeri májusra	12·76	„
„ juliusra	12·96	„
Repcze aug.—szept.	33·—	„

Magyar vidéki piaczok árjegyzései.

1908 április 17-én.

Piacz	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri	Burgonya sárga	Burgonya rózsa	Vaj I.	Vaj II.	Tojás 100 db	Hús: Vágott hus kilogramm fillérekben: marhahus I.	marhahus II.	borjuhus I.	borjuhus II.	sertéshus I.	sertéshus II.	birkahus	Élősuly mm. koronákban: marhahus I.	marhahus II.	borjuhus I.	borjuhus II.	sertéshus I.	sertéshus II.
	100 kilogrammonként korona értékben																						
Arad	19·60	17·60	12·80	13·—	11·20	6·50	7·—	320	—	5·—	160	144	200	160	148	136	160	70	55	80	65	90	—
Baja	20·80	17·20	13·80	13·40	12·—	6·—	6·—	240	200	5·—	136	128	144	136	128	122	116	54	51	104	98	100	96
Békés-Csaba	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Debreczen	23·60	18·—	14·—	17·—	13·—	5·—	5·20	400	240	6·60	132	116	172	160	168	152	—	70	60	84	—	—	—
Eszék	22·—	—·—	—·—	14·80	14·—	12·—	12·—	260	230	6·—	160	128	180	140	144	136	108	74	64	84	74	108	86
Győr	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaposvár	20·40	19·20	15·20	16·—	12·70	4·—	4·20	280	—	5·50	146	140	168	160	144	130	90	70	66	96	90	—	—
Kassa	20·60	19·—	13·—	16·—	14·—	3·20	4·—	250	—	5·—	156	140	130	120	136	126	—	70	66	62	58	72	68
Léva	20·20	17·60	13·—	16·—	13·20	6·—	6·—	280	220	5·—	128	120	170	150	140	130	—	76	64	84	72	100	96
Losoncz	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Miskolcz	21·—	19·—	14·20	18·—	14·—	—·—	5·—	—	320	5·—	144	136	144	136	144	136	—	72	64	64	56	120	116
Nagybecskerek	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagykanizsa	21·—	18·—	14·80	14·70	14·—	4·—	5·—	280	240	5·50	160	124	180	160	148	130	96	80	60	90	80	98	90
Nagyszeben	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagyszentmiklós	21·—	18·20	13·—	13·60	11·60	7·50	7·50	240	200	5·—	128	120	152	—	144	—	86	88	80	100	—	84	80
Nagyvárad	20·40	18·—	13·60	14·—	11·60	7·—	7·—	320	200	5·—	128	116	180	160	144	136	96	82	64	—	—	108	102
Nyiregyháza	22·—	19·—	12·50	15·—	12·—	4·—	4·20	240	—	6·—	136	128	144	128	136	128	—	72	60	70	56	120	116
Nyitra	20·80	18·60	13·20	13·60	15·20	5·—	5·—	280	200	5·—	150	128	160	152	144	112	112	80	64	90	80	100	88
Pancsova	19·—	—·—	12·—	13·40	11·60	10·—	12·—	280	260	6·—	128	120	120	100	136	128	—	64	56	70	68	96	92
Pápa	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S.-A.-Ujhely	22·—	20·—	12·40	15·—	13·20	4·—	4·40	260	190	5·—	128	120	144	136	144	104	—	—	—	66	62	90	86
Sopron	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szatmár	21·80	17·—	13·80	15·—	13·40	5·60	5·80	230	220	5·—	136	128	160	152	136	128	—	—	—	—	—	—	—
Szentes	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szolnok	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—	—	—·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Temesvár	20·—	—·—	12·—	13·—	11·60	—·—	8·—	—	—	5·—	164	—	196	—	160	—	120	90	—	100	—	84	—
Uj-Arad	19·20	17·60	12·80	13·—	11·20	6·—	6·50	300	—	5·—	120	112	160	144	128	120	160	65	50	75	60	85	70
Versecz	18·—	14·50	14·—	12·80	11·20	5·—	6·—	240	—	5·50	124	—	160	—	120	—	98	68	60	110	—	98	—
Zalaegerszeg	20·—	17·50	14·—	14·—	15·—	6·—	6·—	300	240	5·—	128	120	148	140	128	120	—	68	60	94	88	112	96
Zenta	20·—	18·—	14·—	13·—	11·60	7·—	7·—	280	260	6·—	120	116	120	116	130	120	90	60	54	90	80	100	96

Nemzetközi gabonapiacz 1908 április 15-től 1908 április 17-ig.

	Kelet		Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicagó	Buenos-Ayres	Odessza
			Effektiv árak									
Buza	Április.	16	22·25	18·50	24·—	23·40	25·85	21·66	18·56	16·84	16·13	18·71
		14	22·35	18·50	24·—	23·60	25·35	21·44	18·54	16·24	16·13	18·71
Rozs		16	19·—	—·—	20·40	20·80	23·30	15·94	—·—	—·—	—·—	16·83
		14	19·35	—·—	20·50	20·60	23·30	15·72	—·—	—·—	—·—	16·83
Zab		16	15·60	—·—	16·40	15·70	21·24	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
		14	15·60	—·—	16·40	15·60	20·84	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Tengeri		16	12·65	14·50	13·90	15·80	19·47	—·—	15·10	13·30	10·59	—·—
		14	12·65	14·50	13·70	15·30	19·47	—·—	15·22	13·44	10·59	—·—
Árpa		16	13·60	—·—	17·20	17·50	26·25	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
		14	13·60	—·—	16·60	17·50	26·25	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—

Határidő	Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicagó
	Határidős árak				
Április	21·24	18·48[3]	24·52[3]	21·14[1a]	15·76[3]
Május	18·54[4]	18 20	24·40	21·33	16·84
Április	21·08	18·64[3]	24·30[3]	21·08[1a]	15·80[3]
Május	18·28[4]	18 37	24·10	21·14	16·86
Április	18·60	—·—	22·16[3]	16·16	—·—
Május	15 98[4]	—·—	22·74	15·94	—·—
Április	18·42	—·—	22·26[3]	16·16[1a]	—·—
Május	16·72[4]	—·—	22·66	15·94	—·—
Április	14·14	—·—	19·—[3]	—·—	—·—
Május	18·06	—·—	18·50	—·—	—·—
Április	14·12	—·—	18·94[3]	—·—	—·—
Május	13·02[4]	—·—	13·54	—·—	—·—
Április	12·72	—·—	18·64[3]	—·—	—·—
Május	13·92	14·63	17·52	—·—	13·30
Április	12·76[3]	—·—	16·64[3]	—·—	—·—
Május	12·50	14·46	17·26	—·—	13·44

Jegyzet: [1]) május. [1a] május—aug. [2]) junius. [3]) julius. [4]) október.

BENYÓ KÁLMÁN Budapest, IX., Üllői-ut 61.

Vas- és aczél-áruk mindennemü kocsirészek, gépek, szerszámok, gazdasági eszközök nagy raktára ::

(volt **ÁGI***-féle üzlet)*

Kivánatra képes nagy árjegyzékkel szivesen szolgál.

Telefon 66—20. 471

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utcza. 1908. április hó 17-én. A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek" részére.)

Felhozatott a szokott községekből 165 szekér réti széna, 31 szekér muhar, 17 szekér zsupszalma, 17 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 3 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, — zabosbükköny, köles stb.), 400 zsák szecska.

A forgalom igen élénk.

Árak fillérekben q.-sént a következők: réti széna 720—820, muhar 840—900, zsupszalma 600—640, alomszalma 400—560, takarmányszalma ————, — kéve tengeriszár ————, egyéb takarmány 500—600, zabosbükköny 760—800, lóhere ————, zöld luczerna ————, köles ————, sarju 700—740, szalmaszecska 600—640. Összes kocsiszám 247. Összes suly 296,400 kg.

Vetőmagvak.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* vetőmagosztályának jelentése a „Köztelek" részére.)

Az ünnepek közeledte a magüzletet csendes mederbe terelte s a kereslet az összes magvakra lényegesen megcsökkent.

Lóheréből a készletek már igen csekélyek. Előrelátólag nagyobb szükségletre sem számithatunk.

Luczernamag irányzata kissé ellanyhult. A magas árak folytán a kereskedők igyekeznek áruikon tuladni, nehogy a visszamaradt készletek által nagyobb veszteséget szenvedjenek.

Nyersáruért az árak 100 kg.-ként a következők:

	korona
Lóheremag nagyarankás	160—180
„ aranka mentesitésre alkalmas	190—200
Luczernamag szép sárga szinü	150—160
„ kereskedelmi áru	140—150
Baltacsim	36— 40
Biborheremag	40— 44
Bükköny	15— 15½
Nyulszapuka	130—142

Gazdasági áruszükségleti czikkek.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* áruosztályának jelentése a „*Köztelek*" részére.)

Zsiradékok. Az üzlet, mint rendesen a nagy ünnepek előtt, a lefolyt héten sem volt igen élénk. Disznózsirból változatlan árak s irányzat mellett több tétel kelt el. Szalonnában ugy a vevők, mint az eladók tartózkodása következtében csak kevés üzlet volt.

Jegyzések:

I. r. fehér forrázott táblaszalonna, friss áru, nagyobb, kocsirakományok vételénél, nehéz minőségü	111—112 K.
Könnyebb minőségü	106—107 „
I. r. perzselt (paraszt) szalonna	116—117 „
I. r. pestvárosi disznózsir, nagy hordókban	138—139 „

100 kg.-ként minden levonás nélkül.

Vasüzlet. Az üzlet általánosságban elég élénknek mondható, az egyes gazdaságokban a tavaszi szükségletek fedezése lévén soron, a megrendelések szép számban érkeznek; hengerelt rudvasban, Besemer-acélban a megrendelések teljesitése 6—7 hónapi időt vesz igénybe. Az árakat illetőleg jelenthetjük, hogy az utóbbi időben Németországban árhanyatlás következett be, ami azonban nálunk még nem észlelhető. Lemezek ára 1 koronával csökkent 100 kg.-kint.

Szénüzlet. A szénpiacz helyzete hazánkban általában változatlanul szilárd. A helyzet megitélésénél külön választandó az ipari és gazdasági szénfogyasztás. Mig az ipari szénben a kereslet az előző évekhez képest nem csökkent és az árak változatlanul szilárdak, addig a gazdasági fogyasztásra szolgáló ugynevezett osztályozott szénfajokban a kereslet egyelőre némileg tartózkodó, mely körülmény abban találja magyarázatát, hogy a gazdák a terméskilátások bizonytalansága folytán tényleges szükségletüket most meghatározni még nem tudják.

Egyébként a szerződések megujitása akadálytalanul folyik, a szállitás és átvétel tekintetében nehézségek egyáltalán nem fordulnak elő.

Fa- és erdőtermékek.

(*A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* erdészeti és fakereskedelmi osztályának heti jelentése.)

Fenyő és fenyőanyagok. A rázkódtatások, amelyeken a faüzlet a mult őszszel átment és melyek a tél folyamán minden nagyobb vállalkozási kedvet megbénitottak, utóhatásukban sokkal nagyobb mértékben sujtották ezen annyi megpróbáltatáson átment üzletágat, mint azt várni lehetett volna.

A pénzügyi válság, az általános pangás, az elmult év rossz termése és még sok tényező összehatott, hogy a várt javulás a legkisebb mértékben sem következhetett be, sőt mondhatnánk, hogy az üzletmenet folytonosan gyengül, gyengül pedig elsősorban azért, mert az eladók nincsenek abban a helyzetben, hogy az árakból engedhessenek, miután a munka- és fuvarbérek, daczára a rossz viszonyoknak nem csökkentek, a régebben megvett gömbfakészletek pedig drága árakon szereztettek be és igy, ha nem akarnak kész veszteségre dolgozni, az árakat tartaniok kell. A fürészgyárak üzemeiket redukálták és mégis oly nagy készleteik vannak, aminőket évek óta nem lehetett látni, ez magában véve jele annak, hogy a fogyasztás oly csekély, hogy még a kisebb üzem mellett produkált árut sem lehet elhelyezni.

Most az a kérdés, hogy meddig birják a fürészgyárak a mai hitelviszonyok mellett készleteiket megtartani, mert azáltal, ha az árakkal lemennek is, még nincs biztositva, hogy készleteiktől megszabadulnak, mert ha van szükséglet, akkor az árak csekély, magasabb, vagy alacsonyabb volta nem igen határoz, ha pedig szükséglet nincs, akkor hiába szállitják le az árakat, kelendősége az árunak még sincs. Javulást csakis az épités fellendülése és egyáltalában jobb viszonyok bekövetkezése hozhat.

Keményfák. Ezeknél eltérőleg a puhafa-üzlettől, a készletek nem nagyok, még pedig azért, mert a keményfáknál az árhanyatlás már az őszszel beállott és a fakitermelők ezen körülménynyel számolhattak. Forgalom keményfákban, de különösen szelvényáruban nincsen. Minden a legszükségesebb beszerzés körül mozog és alig éri el azon mennyiséget, mely a faüzlet fellendülése előtti években mindennapi dolog volt.

A legközelebbi jövőre vonatkozó kilátások nem a legjobbak s az árak javulása, az üzlet fellendülése attól függ, hogy gazdaközönségünk a jövő aratás esélyeivel minő számot vethet. Addig változás nem igen várható.

Borüzlet.

(A M. M. Sz. borértékesitési osztályának jelentése.)

A borüzletben sajnos lanyha irányzat uralkodik; egyes üzletek nyomott árak mellett köttetnek. A készlet az 1907. évi borokból meglehetősen kicsiny, miért is az árak további csökkenése kizártnak tekinthető. Régibb merkantil-borok ugyszólván teljesen hiányoznak.

Vörös borok, tekintettel a Dalmácziából eredő olcsó ajánlatokra, csak nehezen és jelentékeny árengedmény mellett adhatók el.

A szőlővesszők Magyarországon általánosságban jól teleltek át; a szép, hosszu ősz jó hatást gyakorolt.

A homokborvidék lapályaiban a tulsok csapadék folytán részben kárról lehet szó, ez a baj azonban a venyige hosszabbra vágása által még enyhithető.

Szeszüzlet.

A szeszüzletben a forgalom e héten igen élénk volt és szilárd bécsi kontingens nyers szeszjegyzések továbbá az élénk kereslet folytán a szeszárak drágábban zárulnak.

Elkelt finomitott szesz adózva nagyban 163—163·50, adózatlanul 64—65 K.-ig vidéki és budapesti finomitottak.

Élesztőszesz adózva 162 K., adózatlanul 63 K.-ig kelt nagyban.

Denaturált szesz hordóval együtt kötésre 54 K. kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről igen gyér a kinálat és miután a vételkedv élénk a kinálat tételek drágábban 58—59 K.-ig találtak vevőre.

Uj vampagnéra 2 K. jegyzésen alól vannak vevők.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 59—60 K.

Budapesti jegyzés

	nagyban koronákban
Kontingens nyersszesz	—·— —·—
Finomitott szesz adózva	163— 164·—
„ „ adózatlan	64— 65·—
Élesztőszesz adózva	161·50— 62·—
„ adózatlan	62·50 63·—
Nyersszesz adózva	161·50 62·—
Denaturált szesz	54— 55·—

Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül bérmentve, budapesti vasutállomáshoz szállitva, készpénzfizetés mellett értendők.

Luiza gőzmalom r.-t. jelentése a „*Köztelek*" részére. Budapest, 1908. április 15-én. Netto-árak 50 kg.-kint Budapesten, elegysuly tiszta sulyként, zsákostul. Kötelezettség nélkül.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K.:	16·30	16·10	15·80	15·70	15·50	15·30	15·10	14·30

7½	7¾	8	Korpa:	F.	G.
13·—	10·10	7·30	Ár korona:	6·60	6·60

Rozslisztárak:

	0	0/I	I	WR	II	II/b	III	IV
K.:	16·30	5·90	15·50	15·20	14·80	14·20	13·50	10·90
				KK				
				6·80				

Liszt, őrlemény és abraktakarmányok.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* erőtakarmány-osztályának jelentése a „*Köztelek*" részére.)

A fővárosi malmok átlagos buzaliszt jegyzései 100 kg.-ként Budapesten, elegysuly tisztasulyként, zsákostul.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K:	32·80	32·40	32·—	31·60	31·20	30·80	30·—	28·40

7½	7¾	8
26·—	22·—	15·60

Rozslisztárak:

Szám:	0	0/I	I	WR	II	II/B	III
Ár K.	31·60	30·80	30·—	29·40	—·—	26·60	26·—

Az abraktakarmányczikkek árai a következők voltak Budapesten zsákkal, teljes vagonrakományok vételénél 100 kg.-ként.

Finom korpa 1908. április—május száll.	11·— —10·90
Goromba „ „ „ „ „	11·60—11·50
Finom korpa 1908 jun.—aug. szállitásra	10·70—10·—
Goromba „ „ „ „	11·20—11·—
Finom korpa 1908. szept—decz. száll.	10·— — 9·90
Goromba „ 1908. „ „ „	10·50—10·40
Rozskorpa	12·— —11·90
Árpadara és árpadercze	12·50—12·40
Malomkonkoly	12·— —11·90
Budapesti gyári repczepogácsa	13·60—13·40
Derby melassze ab Hatvan v. Pozsony	11·— —10·80
Szárított moslék zsák nélkül	14·— —13·90
Malátacsira „ „	12·50—12·40
Szárított répaszelet „ „ ab állomások	13·— —12·90
Szörplé 48—50% czukortart. hordó nélkül ab czukorgyár	10·20—10·10

Budapesti lóvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek" részére.)

1908 április 16.

Fölhajtatott:		Árak drb.-kint koron
Jobb minőségü hátasló	— drb	————
Könnyü kocsiló (jukker)	32 „	380—800
Nehéz „ (hintós)	18 „	400—570
Igás kocsiló (nyugati vér)	50 „	300—660
Ponny	— „	————
Fuvaroslovak	216 „	176—292
Parasztlovak	400 „	140—300
Alárendelt minőség	74 „	70—150
Összesen	790 drb	
Eladatlan maradt	928 drb	

Irányzat: közepes. Székesfővárosi vágóra vásároltatott 64 drb.

Budapesti juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek" részére.)

1908 április 6.

Felhajtatott:

Magyarországból	230 drb juh — drb kecske
Szerbiából	— „ bárány — „ kecske
Összesen	230 drb juh — drb kecske
Eladatlan maradt	— „ juh — „ kecske

Árak

(kilogrammonként élősulyban, korona értékben).

		per kgr.	páronként
Hizott ürü	drb	54—54 fill.	38—43 kor.
Feljavitott juhok	„	———— „	———— „

Irányzat: lanyha volt, az árak 1—2 fill. csökkentek kg.-ként.

Budapesti szurómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek" részére.)

1908 április 16.

Fölhozatott:		Árak (kilogrammonként élő sulyban fillérekben.) I. oszt.	II. oszt.
Magyarországból élő borju	710 drb	80—90 kiv.	96
„ leszurt „	39 „	80—92 II. r.	70—78
Magyar élő borju (rugott)	— „	————	————
„ leszurt „	— „	————	————
Magyarországból élő bárány	1179 „	10—24	————
„ leszurt „	2727 „	7—18	————
Élő gödölye	— „	————	————
Szurott gödölye	— „	————	————
Ausztriából szurott kecske	— „	————	————
Összesen:	4655 drb		

Eladatlan maradt 55 drb élő borju, — drb rugott borju, 37 drb élő bárány, 110 drb leszurt bárány.

Irányzat: élénk, az árak 1—2 fillérrel emelkedtek.

Budapesti vágómarhavásár.

1908 április 16.

Fölhajtás összege:

Uj felhajtás	1547 drb
Mult vasárról visszamaradt	114 „
Veszteglőből szerb	— „
Osszeg	1661 drb
Eladatlan maradt	80 „

Származási hely szerint:

Magyar eredeti	1013 drb
Magyar tarka	636 „
Galicziai	— „
Horvátorsz. marhák	12 „
Bosznisai marhák	— „
Összeg	1661 „

Minőség szerint:

Elsőrendü hizott	201 drb
Másodrendü „	1288 „
Alárendelt minőség	115 „
Növendékmarha	37 „
Bivaly	20 „
Összeg	1661 drb

Nem szerint:

Bika	195 drb
Ökör	1058 „
Tehén	408 „
Növendék-bivaly	— „
Összeg	1661 drb

Árak

100 kilogr.-kint élősulyban minden levonás nélkül fillérekben)

1908. február 13.	I. rendü	II. rendü	III. rendü
Magyar hizott ökör	70—77	64—68	56—66
Tarka hizott ökör	76—88	68—74	56—66
Szerbiai ökör	—	—	—
Tehén	66—74	58—64	50—56
Bika	66—72	59—85	52—57
Növendékmarha	52—66	52—66	—
Bivaly	36—50	36—50	—

Irányzat: a felhajtás 1044 darabbal kevesebb, mint a mult héten, az irányzat a kis felhajtás miatt élénkebb az árak általában 2 koronával, némely esetben 3—4 koronával is emelkedtek.

Budapest ferenczvárosi zárt sertésvásár.

1908 április 16.

Heti felhajtás összege	Érkezett waggon	Érkezett összesen darab	Sertésközvágóhidra elszállittatott	Eladatlanul maradt
április 10-től április 16-ig.	128	4638	4776	122

Nap	Napi árak fillérben					
	Öreg nehéz páronként	280—350 Páronként	300 kg. felül Páronként	220—350 kg. Páronként	220 kg. Könnyü	Husos fajta
[1]) ápr. 10.	93—98	—	—	—	—	—
április 16	90—94	—	—	—	—	—
[2]) ápr. 10.	—	132—140	32—142	136—142	—	—
április 16.	—	126—140	24—140	34—140	—	—

[1]) Az árak élősulyban levonás nélkül értendők.

[2]) Az árak élősulyban páronként 45 kg. élősuly és 4% levonással, kilogrammokban értendők.

Irányzat: a vásár élénk, az árak mult hetiekhez képest 4 fillérrel csökkentek.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertéshizlaló telepének jelentése a „*Köztelek*“ részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 4% levonással vevő javára értendő.)

Öreg nehéz	(páronkint 400 kg. felül	———	fillérig
Öreg közép	„ 300—400 „	———	
Fiatal nehéz	„ 320 kg. felüli suly	126—128	„
„ közép	„ 250—300 kg.	130—132	„
Fiatal könnyü	„ 250 kg.-ig	130—132	fillérig

Irányzat: valamivel kedvezőbb.

Soványsertés-árak.

(Eredeti tudósitás Url Rezső sertésbizományos VIII. ker., Bérkocsis-utcza 12., a „Köztelek“ részére.)

1908. április 15.

	kilogrammig	fillér
Sertésvészen átment	60—100	150—130
„ „	100—120	130—128
„ „	120—160	128—124
„ „	160—200	124—118
Sertésvészen át nem ment	60—100	100—100
„ „ „	100—120	100—96
„ „ „	120—160	96—98
„ „ „	160—200	98—100

Árak élősulyban kilogrammonként 4% engedmény.

Irányzat: lanyhább.

Bécsi szurómarhavásár.

1908. április 16.

Fölhozatal:	Árak (kilogrammonként fillérekben tiszta sulyban I. oszt.	II. oszt.
Magyarországból élő borju	— drb ———	———
„ leölt „	832 „ 142—148	110—140
Ausztriából élő borju	29 „ ———	———
„ leölt „	5421 „ 142—148	110—140
Magyarországból leölt bárány	1255 „ 42—52	18—40
Ausztriából leölt „	2097 „ 42—52	18—40
Magyarországból leölt sertés	95 „ 100—116	zsirsert.
Ausztriából „ „	2294 „ 100—114	hussert.
Magyarországból leölt juh	11 „ 86—116	———
Ausztriából „ „	85 „ 86—116	K. párja

Összesen: 23419 drb

Irányzat: szilárd, a mult heti árak fizettettek, kivéve bárany, amelyből az ünnepekre való tekintettel csekélynek mondható felhajtásánál fogva 4—6 koronával drágább.

Bécsi juhvásár.

1908. április 16.

Fölhajtás	drb	Árak:	fillér
Magyarországból	52	Angol husos ürük	———
Galicziából	—	Elsőr. hiz. ürü	———
Osztrák tartományokból	—	Gyapjas	———
		Középm. hizott ürü	———
Összesen	52	Nyirott juh	———

(Az árak kg.-ként fillérekben, élősulyban fogyasztási adó nélkül értendők.)

Irányzat:

Bécsi sertésvásár.

1908. április 14.

Fölhajtás: Minőség szerint:	drb	Származás szerint:	drb
Hussertés	6703	Magyarországból husos	200
Zsirsertés	5262	Magyarországból zsirfajta	5063
Összesen	11965	Galicziából	5987
		Osztr. tartományokból	715
		Olaszországból	—
Eladatlan maradt	654	Összesen	11965

Árak: (kilogrammonként élősulyban fogyasztási adó nélkül, fillérekben.)

Elsőrendü magyar zsirsertés	114—116 kiv. 117
Középsertés	106—112
Öreg nehéz	100—106
Könnyü és szedett sertés	100—106
Süldő (lengyel, erdélyi)	80—104 kiv. 108

Irányzat: szilád, zsirsertés ára változatlan, hussertés 2—4 fillérrel olcsóbb.

Kimutatás a ragadós állatbetegségek elterjedéséről.

1908 április 15-én.

A betegség neme	Fertőzve volt		Mult heti állapot		Mult évi állapot	
	K.	U.	K.	U.	K.	U.
Lépfene	135	143	139	148	43	43
Veszettség	192	200	199	209	158	162
Takonykór	58	59	49	49	51	57
Száj- és körömfájás	4	4	5	5	3	3
Juhhimlő	40	105	44	115	32	91
Ivarsz. hóly. kiütés	68	168	59	185	83	322
Tenyészbénaság	—	—	—	—	—	—
Rühkór	518	1211	474	1110	679	1213
Sertésorbánez	87	228	75	194	64	110
Bivalyvész	1	1	1	1	2	3
Sertésvész	262	557	250	506	230	580

Ausztriában 1908. év április hó 8-án fertőzve volt: veszettséggel 42 k 45 u, takonykórral 17 k 30 u, rag. száj- és körömfájással 0 k 0 u, sertésvésszel 121 k 367 u.

Németországban 1908. év márcz. 31-én fertőzve volt: takonykórral 33 k 37 u, rag. száj- és körömfájással 7 k 10 u, sertésv. 1502 k 1992 u, rag. tüdőlobbal 12 k 12 u.

Ingatlanok árverése (40,000 korona becsértéken felül.)

Kivonat a hivatalos lapból.

Április 22. Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Weinreb és Spiegel	1413764
Április 22. Eperjesi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Halmos Károlyné	206284
Április 22. Miskolczi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Szirmay Eszter gróf	172810
Április 23. Karczagi kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Magyar Gergely	65533
Április 22. Pozsonyi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Vörös Ede	44132
Április 24. Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Barta Sándor	42064
Április 27. Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Grünhut Béla	244354
Április 28. Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Steiner Nándor	276034
Április 28. Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Szende Amigél dr.	276034
Április 29. Debreczeni kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Jablonczay Kálmán	50210
Április 29. Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	özv Schottola Ernőné	118932
Április 29. Nyitrai kir. tvszék	a tkvi hatóság	vb. Singer Zsigmond	75267
Április 30. Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Reif Károlyné	83226
Április 30. Marosujvári kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Klobusicky Lászlóné	123883
Május 2. Nagybuttyini kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Benesch Gyula	45582
Május 2. Bpesti I/III. ker. kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Riedl Emilia	55299
Május 4. Nagyhalmágyi kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Hollaky Imre	60980
Május 4. Nagypinki kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Gidófalvi Kázmérné	73840
Május 6. Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Ehrenstein Lipót	102014
Május 6. Nagyszebeni kir. tvszék	a tkvi hatóság	özv. Lucardi Jánosné	63798
Május 20. Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Klemm István	239728
Május 20. Nyárádszerdai kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Szalmási Mihályné	40000
Május 21. Szerencsi kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Szabó József	89501
Május 25. Korponai kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Bertalan Lajosné	48610
Május 26. Kassai kir. tvszék	a tkvi hatóság	Kovalkovits István	69845
Május 29. Sárvári kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Förster Ottó	500,000
Junius 16. Kassai kir. tvszék	a tkvi hatóság	Weinstein Ármin	42695
Junius 22. Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Regéczi Nagy Miklós	88308
Junius 30. Ungvári kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Halpert Bernát	102069
Julius 4. Törökbecsei kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Berbakov Stéva	76820
Julius 13. Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Máhr Ignácz Ferenczné	117392

Szerkesztői üzenetek.

P. L. *Bakófa.* Hizlalási tervezete jó, mert 500 kg. élősulyra s naponta 13—14 kg. szárazanyag s 7·5—7·8 kg. keményitőérték jut az állatoknak. Itatni kétszer kell, még pedig egy-egy órával a déli s esteli etetés előtt. Sót nem kivánnak a zöldtakarmánynyal s abrakkal táplálkozó állatok. *Cs.*

M. Ha a kereset beadása után a tárgyalás előtt fizet, a kereset költségeit megfizetni tartozik. Ez igen természetes, mert a költségekre ön adott okot. Ha a költségeket megfizetni vonakodik, a felperesnek jogában áll a tárgyaláson megjelenni és a kereseti, valamint a tárgyalási költségekre itéletet kérni. *Sz. F.*

O. A gazdasági cselédek gyógyitására állandó dijazással szerződtetett orvos jogviszonyai azonosak a háziorvoséval. Felmondást egyik részére sem állapit meg a törvény. Ilyet az orvos csak szerződés alapján igénybevehetne. Különösen nem tartozik hosszabb felmondással az, aki az alkalmazást fontos és lényeges okból szünteti meg, pl. a jelen esetben azért, mert a birtokot bérbeadja. Az orvost a bérlőnek „átadni“ nem lehet. Ez egy lehetetlen gondolat, mert az orvos személye fölött csak maga az orvos rendelkezik. Ha a bérlő meg akarja őt tartani, külön kell vele szerződnie. *Sz. F.*

G. L. *Violeni.* Levelének tartalmából itt csak azzal foglalkozhatunk, ami általános érdekü. Ha ön bizonyitani tudja, hogy a fizetést 1-jén és 2-ikán megkisérelte, akkor jogosan helyezte a bérösszeget birói letétbe. Viszont a tulajdonosok azért, mert a letétbehelyezés csak 3-ikán történt, ez esetben a haszonbérletből való kimozditást nem követelhetik jogosan. *Sz. F.*

H. Á. A kereskedelmi törvény 349. §-a értelmében a vevőnek az áru hiányaira alapitott minden kereseti joga hat hó alatt elévül. Ha az illető vevő marhakereskedő, vagy nagyobb mészáros, akkor az ügyletre a kereskedelmi törvény szabályai alkalmazandók s akkor a kereset elévült. Ha a vevő nem tartozik ebbe a kategóriába: akkor a kereset megáll. *Sz. F.*

A. J. *Csépány.* Irásbeli szerződéssel ellenkező és azzal egyidejü szóbeli megállapodások figyelembe nem jöhetnek. Az ön haszonbérleti joga tehát az összes ingatlanokra kiterjed. Föltéve, hogy minden ugy van, ahogy a kérdésben a tényállást előadta. *Sz. F.*

Cséplésre már most szerezzük be a szénszükségletet
SZÉN
kovácsszén, antracit, koksz és más tüzelőanyagok
VÁMOS FÜLÖP :: Budapest, VII., Izsó-u. 7.

! Utólérhetetlen teljesitésben és könnyü járásban !

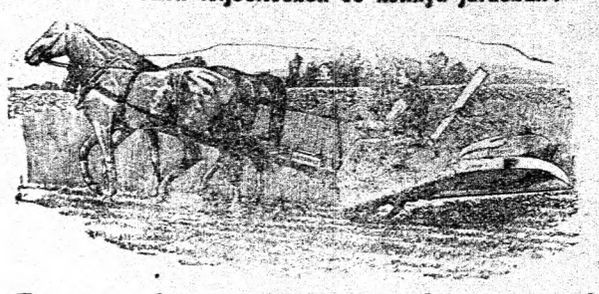

Uj gabona-aratógép „Handy“

Szénaforgatók — Lógereblyék

Uj fűkaszáló „Darling“ kedvencze minden tulajdonosának, szolidabb az amerikai változatoknál.

UMRATH és TSA Budapest, V. ker., Váci-körút 60. szám.

Gőzcséplőkészletek 12 HP-ig — Ipari mozgonyok 200 HP-ig.

Eladó birtok.

Szőllősvégardó község határában (Ugocsa megye, posta- és vasutállomás Nagy-Szőllős) Nagy-Szőllős város, megye, székhely és vasut állomásától 3 kméterre, a kassa—jablonczai állami ut mentén jobbra és balra, nagyrészben belsőségeknek alkalmas 530 (1200 □-öles) hold szántóföldből álló birtok nagy belsőségekkel, urilakkal, jó gazdasági épülettel, egy évi 800 korona bért hozó házzal, melyben állami iskola van, 20 kat. hold dohánytültetéssel, nagymennyiségü őszi és tavaszi vetésekkel és teljes felszereléssel eladó. Birtokon jelzálog-teher van, mely átvehető. Felvilágositással szolgál **Czapáry Dénes, földbirtokos.**

527

Adófizetők tanácsadója.

Utbaigazitást nyujt mindabban, amit az összes állami és községi adókról egy adófizető polgárnak tudni hasznos. Irta: **Honffy Lajos.** 2-ik javitott és bővitett kiadás. Ára bérmentes küldéssel 1 kor. 10 fillér. Megrendelhető a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-ut 25.

TAKARMÁNYRÉPAMAGOK
UJ IRÁNYELVEK SZERINT TENYÉSZTVE.
WOHANKA-FÉLE JAVITOTT

ECKENDORFI, MAMMUTH, OBERNDORFI
TENYÉSZTÉSE VEGYI FAJVÁLASZTÁS ALAPJÁN.
NAGY TÁPANYAG-TARTALOM és TÖMEGTERMELÉS
SZAVATOLÁS MELLETT
WOHANKA és TÁRSA BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRÚT 76.
HELLER MÓR BPEST.

Eredeti Kirsche-féle „IDEAL“ takarmányrépamag

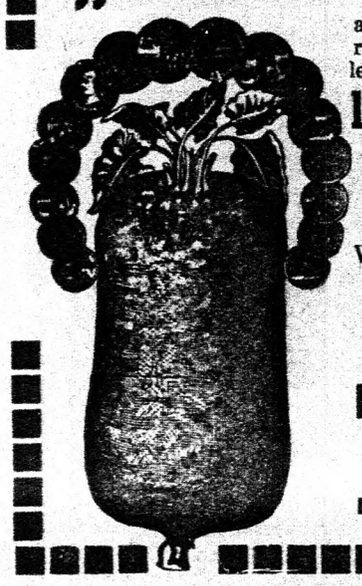

a Deutsche Landwirthschaftliche Gesellschaft által rendezett takarmányrépa-termesztési versenyen „ezüst érem“-mel lett kitüntetve. Előnyei:

legnagyobb terméshozam,
legmagasabb tápérték-tartalom,
nagy tartósság, legkönnyebb kiszedés.

Vegyi vizsgálat **czukor-** és **szárazanyag-tartalomra** saját laboratoriumában

1905— 14,000
1906— 18,000 } elit **anyarépáról.**
1907—24,000

Vezérképviselőség és főraktár Magyarország és társországai részére:

DUKES és HERZOG Galgócz és **Budapest,** Váczi-körut 74.

műtrágya-erőtakarmány és magvak irodája.

„Ideál“ takarmányrépamag megrendelhető még:
Mühle Vilmos, Temesvár. **Kontsek Géza, Debreczen.**

MAGYAR LÁNCZKUT- ÉS GÉPGYÁR RACK G. ÉS TÁRSA
BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-UT 133/a.
Telefon: 95—37. Sürgönyczim: Lánczkutgyár Budapest Thökölyut.

LÁNCZKUTAK

a legmodernebb, javitott szerkezettel, csövek rézből, láncz czinezett acélból. Gummi könnyen kicserélhető.

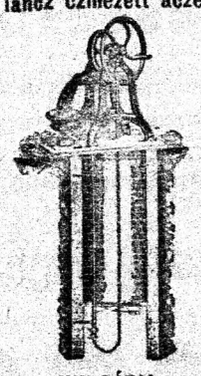

HUNGÁRIA nyitott lánczkut.

Minden mélységre alkalmas.

Nagy munkaképesség, könnyü járás.

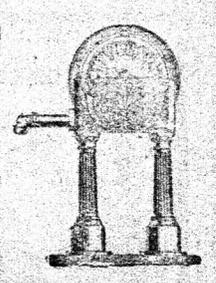

DIANA zárt lánczkut.

Szőlőkötőfonal raffia, zsák, ponyva, szerszámok, valamint mindenféle szőlészeti, gazdasági és technikai czikkek legjutányosabban kaphatók
FRIEDMANN JÓZSEF, Budapest, VI. ker.,
434 **Dessewffy-utcza 5. szám.**

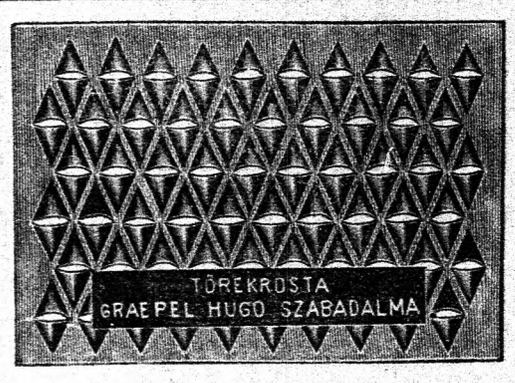

Graepel Hugó
betéti társaság BUDAPEST,
V., Váczi-ut 40—46. sz.

Ajánl eredeti angol Marshall lokomobilokat, saját gyártmányu legujabb cséplőgépeket, teljes malomberendezéseket, ugymint mindenféle egyes malomgépeket, mindennemü lyukasztott lemezt és **szab. Graepel-féle lemeztörekrostát,** melyből 15,000-nél több van kifogástalan üzemben. Ezen törekrosta minden magveszteséget kizár.

Árjegyzék, leirás, minta és elismerőlevél, füzet kivánatra ingyen és bérmentve.

BESSEMER-FESTÉK · LUTZ EDE ÉS TÁRSA BUDAPEST.

Bejegyzett védjegy.

Viharálló, rozsdavédő
a legjobb mindennemü vasszerkezetek mázolására.
Különösen ajánlható: **Hidak, vas- és bádogtetők, vasgerendák, oszlopok, gazometerek, kandelaberek, vasrácsok és vasajtók mázolására.**
Minium-alapozás nem szükséges.
Mintamázolattal, prospectussal, szinkártyával szivesen szolgálnak egyedüli gyárosai

LUTZ EDE ÉS TÁRSA
festékgyárak
Budapest, VII., Őrnagy-utcza 4.

Szőlőoltványok dus gyökerü erős példányok, hiányok pótlására vagy uj ültetésekhez. Készlet még 80,000 drb. **Borfajok** Erdei, Olasz Rizling, piros Bakar, Kövidinka, Nemes Kadarka, Oportó, Mézesfehér és bőtermő borfajok vegyesen **Csemegefajok** Passatutti, Ezeréves, Pirosgyöngy, Fehérgyöngy, Muscat Ottonel, Génuai zamatos és csemegekülönlegességek vegyesen.

Élősövények **Gleditschia csemete. Koronatövis, Krisztustövis vagy Tüskéslepényfa.** Igen erős, ágas nagy tövisekkel, rajta sem ember, sem állat, még apró malaczok sem hatolhatnak át. Ezer csemete elég 50 m. hosszu keritès örökitéséhez. Kétéves erős csemete ára ezrenként 12 korona. Különösen válogatott földfeletti része, méternél magasabb, nagy kifejlett tövisü ezre 18 korona. Ültetni még május közepéig is lehet és biztosan fakad. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott, nyomtatott ültetési és kezelési utasitás mellékeltetik ingyen. **Szőlőlugas.** Minden háznál elmaradhatatlan, egy-egy tő 200—300 fürtöt terem, neveléséhez tudomány nem kell. Ehhez alkalmas megválasztott fajok kellenek, melyek árjegyzékemben képekben láthatók.

Delaware borból egy üveg kostoló csomagolással egy korona.

Nagy Gábor szőlőnagybirtokos **Nagykágya,** u. p. Kóly.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. 482

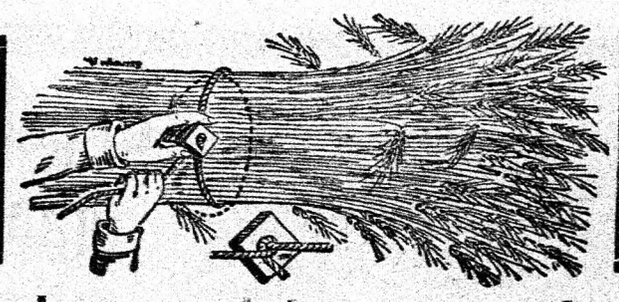

Egyetemes kéve gyorskötők

legolcsóbb árban azonnal szállittatnaK.
Nagy választék mindennemü gazdasági kötélárukban.

Helle O. műszaki kötélverőáru-gyár **Pozsony**

Pályázat gazdasági irnoki állásokra.

Pályázat hirdettetik a **pannonhalmi Szentbenedekrend gazdaságainál három irnoki állásra.**

Palyázhatnak gazd. akadémiát vagy tanintézetet végzett egyének.

Az évi járandóság lakáson és teljes ellátáson kivül 400 korona, szolgálati két év utan 600 korona; további kifogástalan szolgálat esetén pedig az érdemességhez képest való fokozatos előléptetés kezelőtiszti állásokra, nyugdijjogosultsággal.

A pályázni szándékozók keresztlevéllel, képesitő okmánnyal és szolgálati bizonyitványnyal felszerelt sajátkezüleg irt és Nagyméltóságu dr, Fehér Ipoly pannonhalmi főapát urhoz czimzett folyamodványukat f. évi április hó 29-éig alulirotthoz terjeszszék be Pannonhalmára, annak fölemlitésével, hogy kineveztetésük esetén mikor foglalhatják el biztosan állásukat.

A szolgálatra irányadó az 1900. évi XXVII. t.-cz. azzal, hogy a felmondási határidő mindkét részről egy negyedév.

Pannonhalmán, 1908. évi április hó 11-én.

VOJNITS DŐME, központi főjószágkormányzó.

1908. évi 29938. számhoz.

Faeladási hirdetmény.

A szusáki kir. erdőhivatalnak alárendelt ljeszkováczi, krasznói, skarei, brlogi és udbinai erdőgondnokságok rendes vágásaiban kijelölt jegenye-, lucz- és erdei fenyő, továbbá bükktörzsek mintegy 107,546 m³ fenyő és 26,542 m³ bükk épület- és müfára, továbbá 64,150 m³ bükk tüzifára becsült s egészben véve 558,187 K kikialtási árral megállapitott faanyagoknak 50 részletben tövön való eladása érdekében a szusáki kir. erdőhivatalnál **f. évi május hó 18-án d. e. 10 órakor** kizárólag zárt irásbeli ajánlatok utján történő versenytárgyalás fog tartatni.

Ajánlatok csakis részletenként tehetők.

Bővebb felvilágositást a szusáki kir. erdőhivatal s a fentemlitett erdőgondnokságok nyujtanak.

Budapest, 1908. évi április hó 4 én.

555 **M. kir. földmivelésügyi miniszter.**

Magyarország legnagyobb és legelterjedtebb szőlészeti szaklapja a

BORÁSZATI LAPOK

mely ujévtől kezdve 40-ik évfolyamban hetenkint jelenik meg igen bő és változatos tartalommal.

Ezen szaklap, mely nemcsak a **magyar** szőlészeti és borászati viszonyokat ismerteti, hanem legélénkebb figyelemmel kiséri a **külföldi tapasztalatokat,** ujdonságokat, a franczia, a német, olasz, osztrák stb. borászati irodalmat, minden kétséget kizárólag a **legsokoldalubb** és **legtartalmasabb szőlészeti ujság,** mely minden más **külföldi** vagy **hazai szaklap olvasását egész fölöslegessé tesz.**

A „Borászati Lapok"

a Magyar Szőlősgazdák Orsz. Egyesületének hivatalos közlönye.

A **Borászati Lapoknak a közgazdaság** és a gyakorlati **szőlőmivelésnek és borászatnak** szentelt rovatai igen kimeritők, de különös sulyt helyez a **tudósitásokra** is, a miben több mint száz tudósitó dolgozik a lap szerkesztőségének kezére.

Minden előfizető évenkint legalább **egy nagy szines műmellékletet** kap, valamely magyar szőlőfaj hü képét, a mellett ingyen állapitja meg a szerkesztőség a beküldött tőkerészekből vagy állatokból a fellépett **szőlőbetegséget** vagy **rovart** és az ellenök való védekezést és kimeritő **választ ad** minden hozzáintézett szakkérdésre.

Laptulajdonos: **Baross Károly** örököse.

Felelős szerkesztő: **Dr. Drucker Jenő.**

A lap előfizetési ára:

Egy évre	**12 korona.**
Fél évre	**6 korona.**
Negyed évre	**3 korona.**

☐ Mutatványszámot három héten át szivesen küld a ☐

„Borászati Lapok" kiadóhivatala (Budapest, IX., Ülői-ut 25. sz.)

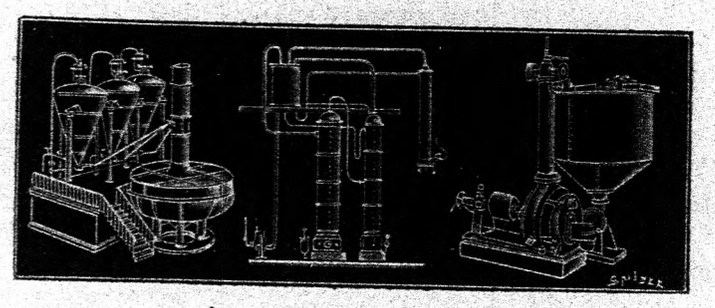

VIDOR KORNÉL VEGYÉSZ MŰSZAKI IRODAJA
BUDAPEST, IX. KER., CSARNOK-TÉR. 5. SZAM.

BERENDEZ:

Mezőgazdasági szeszgyárakat a legmodernebb eljárások alapján. Teljes berendezés: 20,000 K-ért.
Élesztő-, aether- és szénkéneggyárakat.
Festék-, lakk- és kenczegyárakat, czipőkrémgyárakat.
Műtrágya- és kénsavgyárakat 300-3000 waggon évi termelésre, mezőgazdasági alapon is.
Gyufagyárakat, mindennemü gyufának előállitására.
Lugkő- és szódagyárakat.
Elvállal mindennemü kibővitést.

Költségvetések, jövedelmezőségi kimutatások teljesen ingyen és bérmentve.

Nagy fehér nemesitett Yorkshire fajsertés.

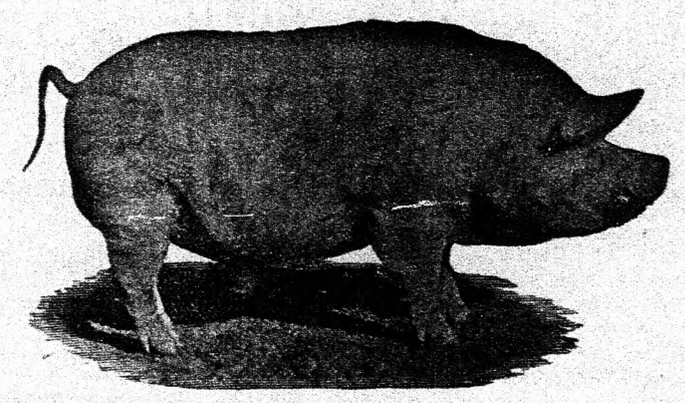

Vevőimet van szerencsém ezuton tudatni, hogy becses rendelésüket most megujitani kérem, miután a vész elmultával az állomány teljesen rendben van. Jelenleg készletben van 3 hónapostól kezdve 1 éves kocza és kan. Továbbá eladásra kerül több számfeletli 2 és 3 éves tenyészkocza látható hasas állapotban suly szerint napi árban. Ezekre előjegyezni szükséges.

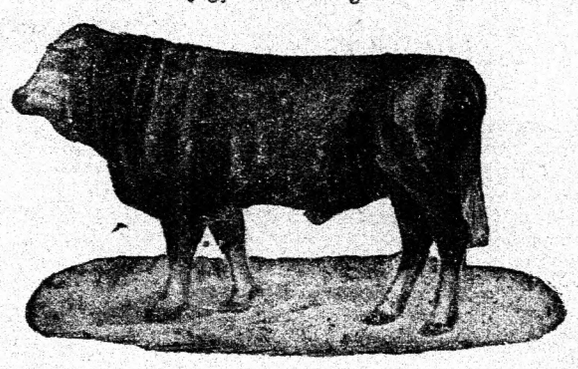

Berni törzstenyészetemből van csak 10—12 hónapos bika. A tenyészetek országos törzskönyvelve vannak és az eddigi kiállitásokon I. dijat nyertek.

Eckstein Fülöp Lugos, bolduri gazdaság.

Gazdaközönség figyelmébe

ajánlom mint ***erdélyi alkusz*** legelőnyösebb és legolcsóbb bevásárlásokat eszközölhetem ***jármos és beállitani való ökrökben,*** ugyszintén ***1—2éves ökör-tinókban*** és mindenféle sulyu sovány ***sertésekben*** mindig a legnagyobb előjegyzéseim vannak. Kiterjedt ismeretségemnél fogva **ugy vásárokra, mint azonnali eladásra a legelőnyösebb** ügyleteket közvetithetem.

5018 Kiváló tisztelettel

Sürgöny és levélozim: ***Vermes Lipót, Kolozsvár***

A 10.000-dik eladva!

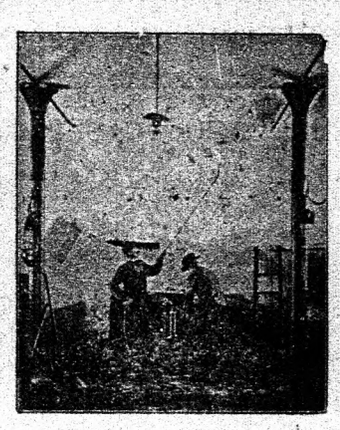

Stephan's Fix

Meszelő, fertőtlenitő- és kátrányozógép. (Használható mint gyümölcsfa-, növény-, komló- és szőlő-permetező is.) 1908 február 22-én a **DREHER ANTAL uradalom igazgatóságának, Michelob** (Böhmen) lett

Legujabb és legnagyobb kitüntetés: „Grand Prix“ Brüssel 1907.

A 235. számu brosurát ingyen és bérmentve küldi meg:

KRÁSA RUDOLF, Wien, VII., Kirchengasse 29.

!! Utolsó évi termésü eredeti quedlingburgi !!

répamagot

Heinr. Mette legelső rendü termelő ólomzárával ellátva 557

Sárga oberndorfi ... ... K 70.—
Sárga olajbogyót ... ... K 56.—

árban 100 kilogrammonként ajánl ab **Szatmár** vasutállomás, készpénzfizetés mellett

KLEIN VILMOS
magkereskedése Szatmár.

Tetőfedésre rendkivül alkalmas, szép

Balatontavi nád

bármely vasutállomásra szállitva
jutányos árban kapható 537

Bettlheim W. Sam. és Fiai czégnél,
Nagykanizsán.

GAZDÁK FIGYELMÉBE!!

UJDONSÁG! UJDONSÁG!

Most jelent meg: **ÁLLAT-EGÉSZSÉGTAN.**

223 ábrával. Állattenyésztő és állattartó gazdák és szakiskolai tanulók használatára irta:

MONOSTORI KÁROLY
okl. állatorvos, a m. kir. állatorvosi főiskolán az állattenyésztés ny. r. tanára.

A MŰ ÁRA :: 7 :: KORONA.

Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX.? Üllői-út 25.

Étkezési burgonya-mageladás.

Paulsen Juli 1000 kg. 60 K, 10,000 kg. 500 K, King Eduard 1000 kg. 70 K, 10,000 kg. 600 K, Topor 1000 kg. 60, 10,000 500 K, Kifli 1000 kg. 60 K, 10,000 kg. 500 K, Ambudanze 1000 kg. 100 korona, Centenary 1000 kg. 100 korona, Solanum Comersony Violet 100 kg. 80 korona, Eldorado Findley 80 korona. Topinanburgonya 1000 klgr. 60 korona, 10.000 klgr. 500 korona.

Zeman János bérlő
Nádszeg, Pozsony m. 507

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban **Budapest, IX., Köztelek.**

BIRTOK.

Temes dombos részében nemesi birtok, 1237 kat. hold, melyből 1000 hold szántó, gazdasági év leteltével eladó vagy bérbeadó. Teljes berendezés, dohányengedély, jó épületek, 2 uri lakóház.

Bővebb felvilágositással szolgál a tulajdonos: **Bignió Gyula, Sušák** (Fiume mellett), **Villa Ruzič No. I.** 513

Nem savanyodik meg többé a tej a szállitásnál,

ha azt 3—4 C.-ra lehütjük só nélkül, az uj **önmüködő minden csőhütőház kapcsolható szabad, mély hütőgenerátorral.**

Jurány és Wolfrum tejgazdasági gépek gyára
Wien, XX/2. Pasettistrasse 29—31.
:: A Dresdnerstrassei villamos vasut végállomása. ::
Tejszállitó kannák a legerősebb kivitelben.

Ujdonság! Most jelent meg!

AZ OKSZERÜ BAROMFITENYÉSZTÉS

Fenti czimmel több száz oldalra terjedő s másfél száznál több ábrával ellátott szakkönyv hagyta el a sajtót, mint a Mezőgazdák Könyvtárának harmadik kiadványa. A könyv czélja az, hogy a baromfitenyésztés üzéséhez szükséges szakismereteket a magyar társadalom legszélesebb rétegeiben elterjessze. A baromfitenyésztés ugyanis tudvalevőleg a kiviteli statisztika tanusága szerint az utolsó évtized alatt a nemzeti vagyongyüjtésnek meglepően gazdag forrása lett. Pedig itt a fejlődésnek még csak kezdetén vagyunk, mert szakértők állitása szerint Európa területén alig van még ország, mely a baromfitenyésztés hatalmas fellendüléséhez a kedvező előfeltételeknek akkora tömegével rendelkeznék, mint hazánk.

E könyvet tehát mint az anyagi virágzás szellemi előharczosát bocsájtjuk a magyar közönség asztalára. Szerzője eddigi munkássága révén országosan ismert szakértő, aki a gyakorlat levegőjében él és a gyakorlati élet számára dolgozott. A könyv ábráit tulnyomó részt maga a szerző tervezte és rajzolta azzal a lelkesedéssel, hogy a baromfitenyésztés technikájának megértését és elsajátitását a laikus számára is minél egyszerübben és alaposabban lehetővé tegye. Különös melegséggel és részletességgel tárgyalja a szerző a **mesterséges keltetést,** ami annál fontosabb, mert hiszen tudvalevőleg a baromfikeltetőgép révén a szerény viszonyok közt élő kisember is valóságos nagyüzemet rendezhet be a házánál. A baromfi pedig oly czikk, amely a mai viszonyok közt a legkönyebben és legelőnyösebben értékesithető.

E nagyfontosságu szakkönyv magamagát ajánlja. Mindenkinek, aki kedvet érez a baromfitenyésztéshez s amellett anyagi függetlenségre is vágyódik, megbecsülhetetlen szolgálatokat fog tenni.

TARTALMA FOBB FEJEZETEKBEN:

Általános fajtani szabályok. — Baromfifajták: A tyukok. A pulykák. Vizi szárnyasok. — **Berendezkedés:** A baromfiudvarokról. Épületek. Állandó ólak. Nevelőházak. Hordozható ólak. Az ól berendezésénél és a tenyésztésnél általánosságban használt tárgyak és gépek. — **Tenyésztés:** A tojás. Természetes keltetés. Mesterséges keltetés. A keltetés munkái. Csibenevelés. A pulykanevelésről. Fiatal kacsák és libák etetése és gondozásáról. Növendégbaromfiak osztályozása és jelölése. Tojástermelés fokozása. A baromfiak gondozása és takarmányozása. Kappan. Tenyésztojás és tenyészbaromfi szállitásáról. — **Hizlalás:** A hizlalás fontossága. A hizlalásról általánosságban. Tyukok hizlalása. Pulykahizlalás. Vizi szárnyasok hizhalása. A különféle hizlalt baromfiak piaczképessé tétele. — **Baromfibetegségek:** Általános egészségügyi óvintézkedések. Élősdiek. Szerzett bajok. Fertőző betegségek. — **Függelék:** I. Szervezkedés és tömörülés kérdése. II. Baromfiak és azok termékeinek értékesitéséről. III. Madarak védelme.

Irta:
KÖVY JÓZSEF
a gödöllői magyar királyi állami baromfitenyésztő-telep vezetője.

Százharminczhét ábrával.

Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-társ. gazdasági szakkönyvkereskedésében :: Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Ára füzve 3 K 60 f., velinszürke vászonkötésben 5 kor.

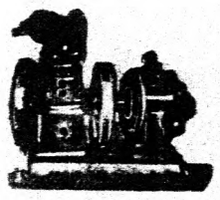

Kastélyok, gazdasági épületek, szanatóriumok, fürdők villamos világítása

önálló gépteleppel, mely egyidőben esetleg gazdasági gépet és szivattyut is hajthat. Számos elsőrangu referenczia!

Ismertetéssel és árajánlattal szolgál — **SIGNER F. és R.** mérnöki és elektrotechnikai vállalat :: **Budapest V., Kálmán-utcza 15.** TELEFON 63—01.

HIRDETMÉNY.

Eladásra kerül nagy mennyiségben első osztályu **sima és gyökeres Ripária Portális, Vitis Solonis** és **Rupestris Monticola alanyvessző**. Továbbá ily alanyokon készült első osztályu **gyökeres fásoltvány** a legkitünőbb csemege- és borfajokban; ugyszintén **sima és gyökeres hazai szőlővessző**.

Fajtisztaságért kezességet vállalunk.

Badacsony-szentgyörgyhegyi szőlőoltványtelep, Tapolcza,

Zala megye. 226

A ki földet

bérbe adni vagy **bérbe venni, eladni** vagy **venni akar,** forduljon bizalommal a

Földbérleti és parczellázó bank részvénytársasághoz

Temesvár—Belváros, Losonczi-tér, (Vimmer-féle ház).

A bank különösen foglalkozik **telepitések és parczellázások keresztülvitelével** és e czélból **megvesz vagy bizományban átvesz nagybirtokokat** s ezeket kedvező feltételek mellett kisgazdáknak a tulajdonos közremüködése nélkül eladja.

Mindennemü szóbeli vagy irásbeli felvilágositással díjmentesen szolgál.

308

Kitünő burgonyatermést

ér el, ha burgonyáit a mi hires s minden burgonyatermesztő gazdának legmelegebben ajánlható

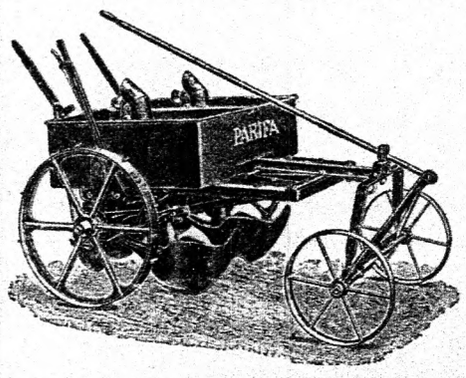

„PARIFA“

burgonyaültető és takarógépünkkel ülteti.

Elsőrendü bizonyitványok. Kérjen árjegyzéket ingyen és bérmentve. 464

Deutsche Metall-Fräs- und Stanzwerke Maschinenfabrik, HERMANN FIEDLER, G. m. b. H. Dresden-N,

Sertéstenyésztőknek!

Most jelent meg!

A sertés Magyarországban.

IRTA:

ENESEI DORNER BÉLA

kir. gazd. intéző.

II-ik teljesen átdolgozott és bővitett kiadás.

74 ábrával.

Ezen minden gazdára nézve nélkülözhetetlen szakkönyv tartalmából kiemeljük a következő főbb fejezeteket:

I. rész. **A sertéstenyésztés.** A tenyésztés előföltételei. Magyarország sertésállománya. Magyarországban tenyésztett sertésfajták. Sertéstenyésztési módozatok. A modern tenyésztési elvek és szabályok. Tenyészeljárás. Sertések gondozása, nevelése, ápolása.

II. rész. **A sertés takarmányozása.** Az okszerü takarmányozás előismeretei és szabályai. A sertéstakarmányok ismertetése. Takarmányozás gyakorlati kivitele. Hizlalási módozatok. Ipari hizlalótelepek.

III. rész. **A sertés állategészségügye.** A sertések betegségei. Állategészségügyi kormányrendeletek. Sertésszállitásokra vonatkozó szabályok. Vasuti szállitási tudnivalók.

IV. rész. **Sertéskereskedelem és forgalom.** Élősertések kereskedelme és forgalma.

V. rész. **A sertések értékesitése.**

VI. rész. **Magyarország sertésfogyasztása és a sertésárak.**

Ára 7 korona 20 fillér.

Meg endelhető a **"Pátria" részvény-társaság gazdasági szakkönyvkeresedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám,** az összeg előleges beküldése, vagy postai ntánvét mellett.

Tejgazdaság. Kézikönyv gyakorlati gazdák és tejszövetkezetek részére. Irták: Sierbán János és dr. Koerfer István. Vászonkötésben K 5.20 előleges beküldése ellenében bérmentve küldi a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapet, IX., Üllői-ut 25.

A háztartás könyve. Különféle jobbnál-jobb ételek kipróbált receptjeivel ellátva. Irta Szilassy Julika. Csinos kötésben 4 kor. 20 fillér előleges beküldése ellenében szállitja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Gyakorlati tejgazdaság. Kézi könyv kisgazdák és tejszövetkezetek számára. Irták dr. Koerfer István és Sierbán János. 2.20 K előleges beküldése ellenében bérmentve küldi a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

CLIMAX ÉS ECLIPSE

NYERSOLAJ-MOTOROK és LOKOMOBILOK

Legjobb és legolcsóbb hajtóerő mezőgazdasági és ipari czélokra.

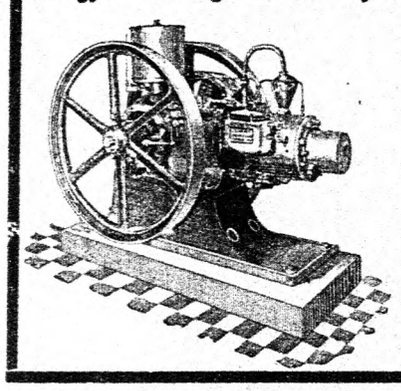

Nincs robbanási veszély, se pénzügyőri ellenőrzés.

Elsőrangu referenciák.

BACHRICH ÉS TÁRSA

MOTORGYÁR 304

Budapest, Szabadság-tér, Tőzsde-palota.

DEHNE Fr. gőzeke gyára magyarországi vezetősége: **Timár Ede** czégnél, **Budapest, Lipót-körut 28.**

Vásárlás előtt kérjük az uradalmakat a DEHNE Fr. legujabb gőzeke előnyei ismertetésének megküldésére.

A bécsi állatvédőegyesület elismerő érme!

Simon C.-féle

Restitution-fluid

Simon Károly állatorvos által feltalált és így nevezett szer **1859.** év óta általános kedveltségnek örvend, mint mosó- és borogatóviz és kitünő hatásánál fogva mindenütt csodálatot kelt. Erősiti és frissé teszi a lovat, rendkivüli nagy munkára képesiti, kiegyenliti a megerőltetéseket és megóvja az időelőtti kihasználástól. 414

Arak: egy fél üveg K **2.**—, egy egész üveg K **4.**—, tizenkét egész üveg K **40.**—

Vizzel lesz higitva, ennélfogva nagyon kiadós.

Egyedüli készitő Ausztria és Magyarország részére

Stanislaus Simon Wien.

Gyár és iroda: XXI., Hirschstetten 23.

Takarmánynyésző

czitrátoldhatóságért jótállás.

Elsőrendü szakértőink egybehangzó nyilatkozata szerint a takarmánynyészben **csakis az oldható phosphorsav a hatékony rész.** Tehát a takarmánymeszet vevők saját érdekükben cselekszenek, hogy oly gyártmányt, melynél a **czitrát oldhatóságáról jótállás nem adatik, visszautasitanak.** Elsőrendü takarmánymeszet körülbelül 40 százalék phosphorsavtartalommal, a **czitrátoldhatóság 80—90 százalékig garantálva,** teljesen tiszta és ment minden az egészségre ártalmas anyagból, ajánl 341

Oesterreichische Chemische Werke A.-G.

Wien, IV/1., Technikerstrasse 5.

Bámulatosan olcsó keritések!

Hazai gyártmány!

Nem tévesztendő össze a 6 szögletes osztrák gyártmánynyal!

Mezőgazdák figyelmébe!

Szőlőgazdák figyelmébe!

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és keritésgyára

Budapest, VIII., Üllői-ut 48/11.

ajánlja kizárólagosan szabadalmazott **Hungária sodronyfonatát,** mint a legolcsóbb és legczélszerübb **keritési anyagot,** mely előnyeinél fogva felülmul minden eddig alkalmazott sodronykeritést. A szőlő- és mezőgazdaságra nézve **rendkivüli fontos és világszabadalommal védett találmány előnyei: Olcsóság! czélszerüség és könnyü kezelés.**

Horganyozott vassodronyból készül, (nem kell befesteni):

körülbelül 5 centiméter lyukbőséggel,

Készletben: 1, 1½ és 2 méter magasságban valamennyi dróterősségben, 3 méter magasságban 1·2, 1·4 mm. dróterősségben.

Sodronyerősség:	1	1·2	1·4	1·6	1·8	2	2·2	2·5	2·8	mm.
Ár □-méterenkint:	**30**	**40**	**50**	**60**	**70**	**80**	**94**	**112**	**132**	fillér.

Körülbelül 8×5 centiméter (hosszukás) lyukbőséggel:

Készletben: 1 méter magasságban valamennyi dróterősségben, 1½ méter magasságban pedig 1, 1·2, 1·4 mm. dróterősségben.

Sodronyerősség:	1	1·2	1·4	1·6	1·8	2	2·2	2·5	2·8	mm.
Ár □-méterenkint:	**48**	**58**	**78**	**88**	**98**	**108**	**128**	**148**	**168**	fillér.

Körülbelül 1·5×5 cm. lyukbőséggel:

Készletben: 1 m. magasságban 1 mm. dróterősségben ára négyzetméterenkint **82 fillér.**

Körülbelül 10×10 cm. lyukbőséggel:

Készletben: csakis 1 méter magasságban.

Sodronyerősség:	2	2·2	2·5	2·8	mm.
Ár □-méterenkint:	**42**	**47**	**57**	**67**	fillér.

Csomagolásért, föladásért és kezelési költségekért számittatik □-méterenkint 1 fillér, de egy küldeménynél legalább 50 fillér.

A horganyozott **tüskéssodrony** ára (5 cm. tüsketávolsággal) méterenként **6 fillér,** melynek alkalmazásával a kerités tetszés szerint megmagasitható.

Számos elismerő levél áll rendelkezésre!

Továbbá gyárt és szállit: közönséges **gép- és kézi sodronyfonatokat;** csinos és erős kiviteli **kapukat és ajtókat,** valamint **nyaraló- és lakóházkeritéseket** erős sodronyfonat és kovácsolt vasból. **Föld- és kavicsrostákat, konarakat, magtár-ablakrostélyokat, ökör-szájkosarakat, szikrafogókat,** szőlőbogyozórostákat, **cséplőgépekbe való gyapotosztályozó-hengereket stb.**

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

Eladó birtokok.

Abauj-Torna m. közel vasuthoz, 1000 magy. hold gazdaság, szép kastély és park, felszereléssel 230,000 frt.

Abauj-Torna m. közel nagy városhoz, 1000 magy. hold kitünő prima sik szántó, csinos urilak 425,000 frt.

Arad m. vasut mentén, 22,000 kat. hold vágható bükkfaerdő 2.270,000 frt.

Bars m. közel Budapesthez, 800 magy hold prima sik szántó, szép kastély 260,000 frt.

Bihar m. közel vasuthoz, 1500 magy. hold sik gazdaság, dohánytermeléssel, szép kastély 420,000 frt.

Borsod m. vasutmentén, 1000 magy. hold gazdaság és erdő, szép kastély, felszereléssel 200,000 frt.

Csanád m. vasut mellett, 600 magy. hold kitünő prima szántó, nagyon jó épületekkel, urilakkal 320.000 frt.

Esztergom m. közel Budapesthez, 2600 magy. hold prima szántó, jó épületekkel, nagyon szép kastély, felszereléssel 1.000.000 frt.

Fejér m. közel fővonalhoz, 460 magy. hold prima sik szántó és szőlő, szép kastély, felszereléssel 170,000 frt.

Gömör m. közel vasuthoz, 1200 magy. hold gazdaság és erdő, szép urilakkal 200,000 frt.

Győr m. közel vasuthoz, 1870 magy. hold prima sik gazdaság, szép modern urilak 600,000 frt.

Győr m. közel a fővonalhoz, 575 magy. hold prima fekete szántóföld, csinos kastély 175.000 frt.

Heves m. közel a fővonalhoz, 3500 magy. hold kitünő prima fekete sik szántóföld, csinos kastély 1.300,000 frt.

Hont m. közel vasuthoz, 1600 magy. hold gazdaság és erdő, csinos urilakkal, felszereléssel 350,000 frt.

Hont m. közel vasuthoz, 700 magy. hold gazdaság és erdő, szép urilakkal, felszereléssel 95,000 frt.

Komárom m. közel vasuthoz, 1000 prima sik gazdaság, csinos urilak 280,000 frt.

Komárom m. 20 km. vasuttól, 400 magy. hold gazdaság és erdő, urilak 105,000 frt.

Nógrád m. közel vasuthoz, 1800 magy. hold prima szántó, legelő és szőlő, szép kastély 450.000 frt.

Nógrád m. közel vasuthoz, 750 magy. hold gazdaság csinos urilakkal 160,000 frt.

Nógrád m. közel a fővonalhoz 230 magy. hold gazdaság, megfelelő épület, szénjoggal 50,000 frt.

Nyitra m. közel vasuthoz, 2000 magy. hold kitünő prima fekete czukorrépaföld, szép kastély 700,000 frt.

Nyitra m. közel vasuthoz, 860 magy. hold gazdaság és erdő, kastély, felszereléssel 172,000 frt.

Pest m. közel vasuthoz, 750 magy. hold prima fekete szántó, szép urilak 225,000 frt.

Pest m. közel vasuthoz, 700 magy. hold prima sik gazdaság és szőlő, urilak 185,000 frt.

Sáros m. közel fővonalhoz, 1200 magy. hold, szeszgyár, szép urilak, felszereléssel 280,000 frt.

Somogy m. közel vasuthoz, 1400 magy. hold sik gazdaság, szép kastély 380,000 frt.

Somogy m. közel vasuthoz 600 magy. hold gazdaság, csinos urilak, 150,000 frt.

Szilágy m. vasut mentén, 1200 magy. hold prima gazdaság és szőlő, szép kastély 320,000 frt.

Szolnok-Doboka m. közel vasuthoz, 1000 magy. hold prima gazdaság, szép urilak 200,000 frt.

Tolna m. közel vasuthoz, 650 magy. hold prima szántóföld és szőlő, szép kastély 280,000 frt.

Verőcze m. vasut mentén, 2560 magy. hold prima sik fekete szántó, szép urilak 700,000 frt.

Veszprém m. vasut mentén, 1800 magy. hold prima fekete sik szántó, urilak 540,000 frt.

Veszprém m. 2 km. vasuttól, 1800 magy. hold, fele sik gazdaság, fele sik erdő, kastély, felszereléssel 390,000 frt.

Veszprém m. Balaton mellett, 450 magy hold gazdaság, szép urilak, felszerelessel 120,000 frt.

Zágráb m. közel nagyvároshoz, 25000 magy. hold sik szántó, szép urilak 400,000 frt.

Zala m. közel vasuthoz, 3000 magy. hold szántóföld és erdő, szép kastély 700,000 frt.

Zala m. vasut mentén, 1600 magy. hold sik gazdaság, szép urilak 390,000 frt.

Zemplém m. 2700 magy. hold erdő és gazdaság, kastély 220,000 frt.

Beyer Károly Budapest, V., Báthory-u. 5.

Telefon 12—85. **Telefon 12—85.**

Tavaszi és őszi vetések trágyázásához

szuperfoszfátot

és minden egyéb

mütrágyafélét

elismert kitünő minőségben, legolcsóbban szállit az egyedüli **kartellon kivül** álló

Szentistváni mütrágyagyár központi irodája,

Kassa, Fő-uteza 4. szám. 403

NAGY LÓ-ELADÁS!

A **herczeg Schaumburg Lippe-féle uradalom** Spišič-Bukovicai pusztáján **április hó 26-án d. e. 10 órakor** szabadkézből nyilvános árverésen eladásra kerül

30 db. ang. félvér anyakancza csikajával,

kocsi és igáslovak ugyszintén **különböző koru ménes-csikók.** Spišič-Bukovica vasutállomás, hova a vasut 1/2 10 órakor d. e. érkezik meg. A venni szándékozókat az állomáson kocsik várják.

Megjelent! Megjelent!

A Magyarországi Uradalmak és Gazdatisztek Czimtára

:: :: **1908/9.** :: ::

az eddiginél sokkal bövebb terjedelemben és gazdagabb tartalommal. E czimtár tartalmazza a magyarországi uradalmak, gazdaságok, bérlők pontos czimjegyzékét, az ott alkalmazott gazdatisztek czim- és lakjegyzékét, valamint a gazdákat és a gazdatiszteket érdeklő fontosabb tudnivalókat, törvényeket, rendeleteket stb.

Becses tartalmánál fogva gazdáknak és gazdatiszteknek nélkülözhetetlen kézikönyv.

Ára vászonkötésben **15 kor.**

Megrendelhető a "PÁTRIA" részv.-társ. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

HAUPTNER

KENŐCSFECSKENDŐ

szarvasmarhák fertőző **hüvelyhurutja** kezelésére. Dr. Raebiger-féle. **Minden gazdaságban a legjobb eredménynyel használatban.** Ára darabonként 26·60 kor. = Hauptner-gyártmány. =

Vezérképviselő és raktár:

GEITTNER és RAUSCH cég BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 8. szám.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR R.-T.

BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR 1. (Hasspaleta)

(Azelőtt: Ferenez József-tér.)

Ajánl gazdaságok részére legjutányosabb árban ablakokhoz és melegágyakhoz való

üvegtáblákat

eredeti gyari ládákban. Üvegvágó gyémántok legolcsóbban kaphatók. Mézes-üvegek különféle kivitelben, fémzárral és anélkül. Kristályüveg asztali készletek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

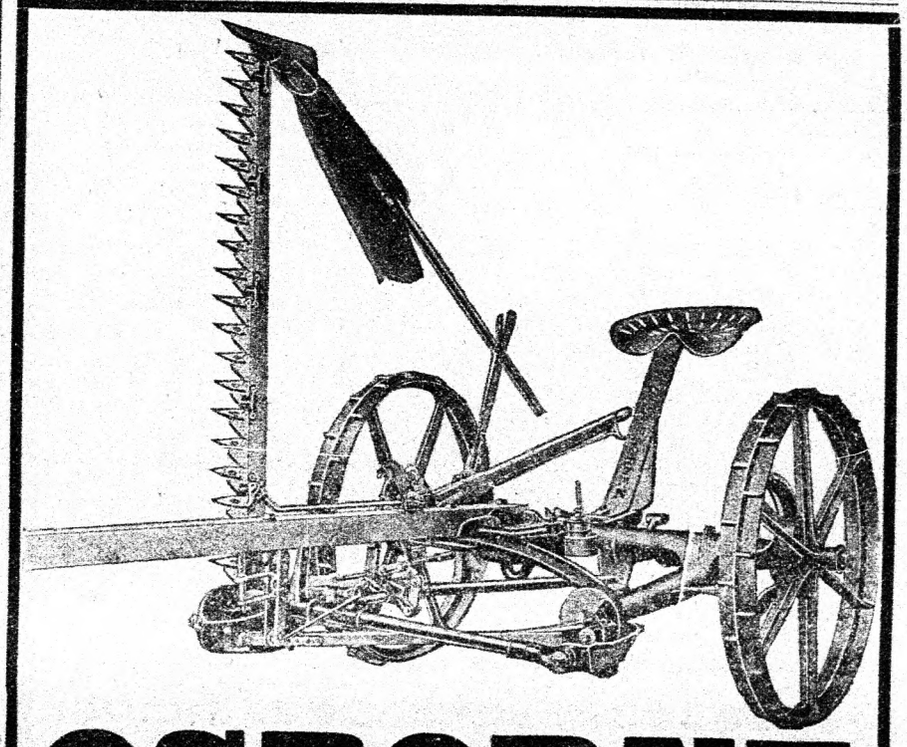

OSBORNE

elsőrendü amerikai

FÜKASZÁLÓGÉPEKET,

kévekötő és marokrakó

ARATÓGÉPEKET,

mindennemü

KAPÁLÓ-ESZKÖZÖKET,

LAASS-rendszerü kapálógépeket leggondosabb kivitelben szállit:

KÜHNE E. mezőgazdasági gépgyára **MOSONBAN**

Föraktár: Budapest, VI., Váczi-körut 57/a.

Fiókraktárak: Debreczen. Temesvár.

„JUSTITIA“ MÉRLEGGYÁR

Herczeg és Dénes

BUDAPEST, VI., Gömb-utcza 32.

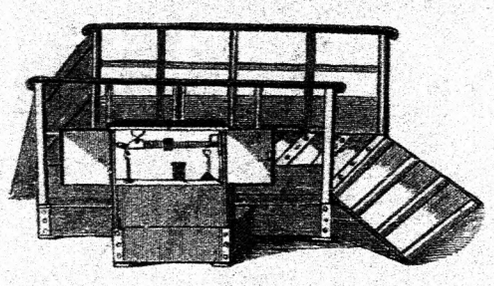

Gyárt mindennemü

MÉRLEGEKET

Telefon: 55–26.

Árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

A világhirü és hazánkban nagy elterjedtségnek örvendő amerikai

Deering-féle fükaszálógépeket, marokrakó aratógépeket és kévekötő aratógépeket,

valamint egészen **vasból** és **aczélból készült** **szénagyüjtőgépeket**

(lógereblyéket) van szerencsém a t. gazdaközönségnek akként ajánlani, hogy minden általam szállitott ilyen **gépnek használhatóságáért és jó munkájáért**, nemkülönben **anyagának jóságáért elvállalom a felelősséget.**

Ajánlom egyszersmind **Sack Rudolf** elismert kitünő **aczélekéit, kapáló és töltögető gépeit** és más egyébb **talajmivelő eszközeit és gépeit** is

PROPPER SAMU

az amerikai Deering-gyár kiz. képviselője

Budapest, V. ker., Váczi-körut 52. sz.

— Árjegyzékekkel és elsőrendü bizonyitványokkal kivánatra készséggel szolgálok. —

Nélkülözhetetlen

mezőgazdáknak, gyümölcs- és szőlőtermelőknek!

„KING“ tömlőkészülékkel többet teljesit, **mint 20 ember ecsettel.** Perczenként 50 négyszögméter fal kifogástalanul bemeszelhető. Minden részt és hézagot kitölt.

„KING“ előnyösen alkalmazható: Kertöntözésre, gyümölcsfák és szőlőkertek permetezésére, rovarok pusztitására és beteges fák **fertőtlenitésére.** valamint sörfőzdékben, tejgazdaságokban, kórházakban, nedves lakások és istállókban és beteges állatoknál.

Kérjünk **650.** számu kimeritő prospektust magyarországi vezérképviselőtől: **WAIDL EMIL** **BUDAPEST, VIII. ker., Népszinház-utcza 23.**

Kitünő müködését igazoló elismerő nyilatkozatok rendelkezésére állanak.

HELLER-féle **„KING“** gyorsmeszelő- és fertőtlenitőgép 20-szor annyit teljesit, mint ecsettel való kézi munka.

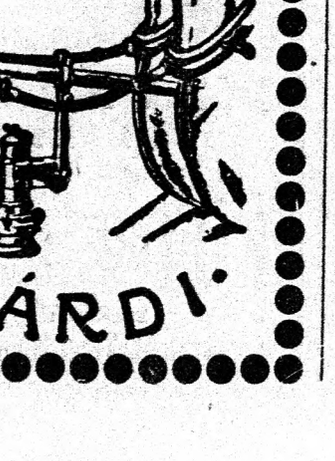

GŐZEKE

Acetylen-lámpák.

Éjjeli, szántásoknál **gőzekére** különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

Automobil-lámpák.

Kézi-, kocsi-, spritzbogen-, pózna-, asztali-, udvari-, kerti-, istálló-

Acetylen-lámpák.

BÁRDI JÓZSEF

Budapest, VI., Mozsár-utcza 9. sz.,

Fővárosi Orfeum mellett.

Telefon 4100. Sürgönyczim: Pneumatic.

Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

Az OMGE. mezőgazdasági üzemi osztálya

főfeladatául tüzi ki a belterjesebb és az eddiginél hasznosabb **gazdálkodás előmozditását** a gyakorlati szaktanácsadás utján.

Kidolgozza az okszerü gazdasági berendezés alapjául szolgáló **üzemtervet.** Elvállalja a **gazdaságok állandó felügyeletét** és ezek **üzemének ellenőrzését. Tanácsot** ád a gazdasági számviteli **könyvek berendezésénél,** vezetésénél és azok lezárásánál. **Elvállalja** a gazdaság **számvitelének felülvizsgálását** vagy állandó **ellenőrzését.** Elvégzi a gazdaság számadatainak elkönyvelését, időszaki jelentések alapján. Évi zárlatokat és jövedelmezőségi számitásokat elkészit. **Tanácsot ad birtokbérbeadásnál,** valamint **mezőgazdasági pénz- és hitelügyi** kérdésekben. Gazdasági **ügyekben jogi tanácscsal szolgál és vitás ügyekben** a választott szakbirósági tisztet elvállalja. Birtok és mindennemü mezőgazdasági **értékbecsléseket** végeztet. A bejelentett **eladó és bérbeadó birtokokat** törzskönyvileg **nyilvántartja.**

Gazdatiszteket és egyéb **képzettebb gazd. személyzetet eresőketk nyilvántart.**

Adóügyekben szakvéleményeket ad, az adókönyvek alapján felülvizsgálja az adó helyes kivetését és tulfizetés esetén az összeg visszatérítését kieszközli. Adóelengedések ügyében utbaigazitással szolgál.

Nyilvántartásra bejelentetett:

Eladó birtok:

643 m. hold Zalában, vasutállomás a birtokon szeszgyárral, téglavetéssel, czementárugyártással, iparvágány s mérleggel, urilakkal. Bármikor átvehető. Esetleg bérbeadó. Tulajdonos: Zathureszky, Türje. 1598

197 m. hold piliscsabai vonalon, fővárostól 39 km.-re, 4 község között, orvos, gyógytár Nyergesujfalu, Dunától 16 p. Tejgazdasággal, sertéstenyésztéssel, 8 h. szőlővel, csürökkel magtárakkal, 2 nagy pinczével, 5 szobás lakás üveges, zárt verandával. 455

200 m. hold sik fekvésü I. o. szántó, fővonal mentén fekvő város határában, megfelelelő g. épületekkel. 3849

370 m. hold Sáros megyében, melyből 310 hold erdő, uri lakással és 5 hold diszkerttel, köves ut mentén. 3743

100 kat. hold körüli I. o. bácskai föld, 15 perczuyire a vasutállomástól, jó utakkal, a Ferenczcsatornától 8 perczuyire, urilak és gyümölcsössel. 3851

500 m. hold Szatmár megyében, vasutállomástól 2 km.-re, kényelmes urilakkal. 4129

1015 kat. hold Torontálban a Tisza és vasut mentén, köves uttal, **egészben** avagy csakis egy körülbelül 500 holdas része, gazdasági épületekkel. 4130

606 kat. hold Érmelléken, vasuttól 7 kilométerre, épülő vasut helyben, 40 kat. hold dohányengedélylyel, kellő lak- és gazdasági épületekkel. 4261

Temesvár határában, a várostól 2 kilométernyire, 211 m. h. kiterjedésü birtok, szép kertben fekvő 10 szobás lakással, cselédházakkal, 150 darab marhára való istállóval, nagy kukoricza-góréval, eladó. A birtok talaja a legjobb minőségü föld, az egész ***primissima klasszisu kerti talaj,*** ugy a legintenzivebb müvelésre, mint tejgazdaságra kiválóan alkalmas. A vételt megkönnyiti a birtokon levő nagyobb összegü, igen olcsó és előnyös törleszteses kölcsön. 4601

280 m. hold Budapestől fővonalon gyorssal ½ óra, vasutállomástól müuton 4 km.-re, megfelelő gazdasági épületekkel, vizvezetékkel, csinos kis parkban urilakkal, 60 m. h. erdőilletőséggel. 4756

400 m. hold J.-N.-K.-Szolnok megyében, várostól 5 km. kellő gazdasági épületekkel és lakóházzal; 150 hold őszi vetéssel, 230 drb rambouillet és fésüs keresztezésü törzsjuhnyájjal és 200 drb báránynyal. Nagymennyiségü széna, takarmány és szalma. 4701

586 hold Nógrád m.-ben, miből 400 h. szántó, 54 h. rét, 5 h. kert. 1½ h. szőlő, 20 h. legelő, 90 h. erdő, a többi rész major, udvar és ut. Vasutállomástól 5 km.-re. Teljes felszereléssel 400,000 korona. Esetleg bérbe is kiveheti. 5640

384 hold szőlőnek való, egyenes felületü, vasut közelében fekvő homokbirtok, melyből 41 hold már szőlővel beültettetett, egészben vagy kisebb részletekben is eladó. 5477

1000 m. hold Hont megyében, ebből kb. 800 m. hold szántó, 10 hold rét, 80 hold erdő és 100 hold legelő, 8 hold fiatal, nemes gyümölcsös. A birtok egy darabban fekszik, jó és elegendő épülettel felszerelve, tehermentes, saját kezelés alatt áll. Esetleg bérbeadandó. 6320

2488 hold, 50 hold termőgyümölcsössel Erdélyben, saját kezelés alatt levő birtok, megfelelő számu kitünő kőből épült épületekkel. 10 szobás kastélylyal, szeszgyár és finomitó. Jó munkásviszonyok. Ára felszerelés nélkül 560,000 K. Amortizáczios teher 200,000 K. Esetleg bérbe adó. 602

290 hold Szilágy megyében, vasutállomástól 7 km. Fele részben szántó, fele részben legelő és kaszáló. Dohánytermelési engedélylyel. Kereskedelmi növények termesztésére és tehenészetre alkalmas. Kedvező fizetési feltételek. 54

200 hold, vasutállomástól 2 km. Szőlőmivelésre különösen alkalmas. 2 holdas parczellákban vagy együtt az egész terület eladó. 1061

555 hold Budapesttől 1 órára, 31 h. termő szőlővel, 6 h. gyümölcsössel. Parkban 5 szobás urilak. 40 h. dohányengedély. Jókarban levő kellő számu gazdasági épülettel. Ára teljes felszereléssel és vetéssel 305.000 K. 1335

Emeletes kastély 25 hold földdel a Balaton mellett szép park. Ára 75.000 K. 1198

Birtokvétel: megvételre kerestetik:

200 m. hold birtok 30—40 km.-nyire a fővárostól. 455

400—800 m. holdas jó minőségü birtok, jó ut mentén, vasuttól nem távol, családnak való tágas és egészséges lakással, árnyas kerttel. 7

Kisebb birtok, szép és tágas lakóházzal, parkkal, vasutállomáshoz közel, lehetőleg fővonalon. 8

400—1000 h. birtok, melynek nagyrésze vágható erdő. 2916

1000 holdig cserébe fővárosi házért, egy tulnyomóan erdőből álló, Hont, Nógrád, Gömör, Heves vagy Borsod megyékben fekvő birtok. 567

2—300 hold birtok, jó lakással és gazd. épületekkel, város és vasut közelében. 3950

200 holdas birtok uri lakházzal, lehetőleg Kecskemét vidékén. 3982

10—15000 hold erdőbirtok az ország északnyugati részén. 9

2000 hold elsőrendü talaju birtok, czukorrépa vidéken, vasutállomás közelében, szép kastélylyal és parkkal, Bécstől legfeljebb 6 órányira. 5215

800—1200 m. hold birtok, kellő gazdasági épületekkel felszerelve, megfelelő lakházzal. 456

2000 hold jó talaju birtok, részben erdővel, kastély és parkkal, közel a vasuthoz. 5216

250—300 m. hold főváros vagy vidéki nagyobb városhoz közel épületekkel, jó lakóházzal, tehermentes vagy olcsó amortizácziós kölcsönnel. 12/ü

3—400 hold egytagban legalább 5 szobás lakással, vasuttól legfeljebb 1½ órányira jó uton. Lehet az egész birtok erdő. 12

800—1000 holdig jó földek és épületekkel, instrukczióval. A lakóház faluban vagy város közelében legyen. 79

Bérbeadó birtok:

490 m. hold Abauj megyében 7 km. a vasuttól, országut mellett, 7 szobás udvarházzal, kellő gazdasági épületekkel. 5003

Birtokbérlet kerestetik:

180—200 m. h., amely kereskedelmi növények termelésére alkalmas és rajta tejgazdaság üzhető. 2530

800—1500 h. Erdélyben vasuthoz közel, jó urilakkal és gazdasági épületekkel, rét és legelővel. 496

Ezeken kivül nyilvántartjuk a visszavándorlók letelepitésére alkalmas birtokokat és bérlőszövetkezetek alakitásánál közbenjárunk a Magyar Gazdaszövetségnél.

Csakis közvetlenül a tulajdonosoktól fogad el bejelentéseket

AZ OMGE. ÜZEMOSZTALYA.

BOROSZLÓ ■ ■ ■ BUDAPEST ☛ Elsőrangu külföldi és magyarországi referenciák. ☚

Kedvezményes árak és fizetési feltételek.

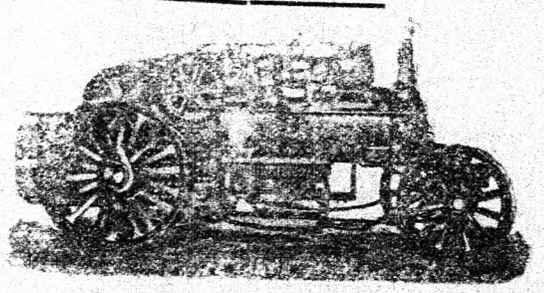

Teljes **gőzeke-készleteket**
és gőz-utihengereket
legtökéletesebb kivitelben szállit:
KEMNA J. gőzeke- és gépgyár :: Magyarországi igazgatósága BUDAPEST, IV., Kossuth-Lajos-uteza 8.

Szalmát, szénát,
muhart és **zabos-bükkönyt** bármily mennyiségben
veszek és eladok. 453
SCHREIER BÉLA :: :: TAKARMÁNY-NAGYKERESKEDŐ
BUDAPEST, VIII., NÉPSZINHÁZ-UTCZA 22. Telefon 20-52.

Jutalmazó mellékipar gazdák számára
Homokból és cementből mindenki szakismeret nélkül előállithat homoktéglákat, cement-födélcserepeket, csöveket csatornázásra, alagcsövezésekat, padlólapokat, itató vályukat stb. **Feletto egyszerü gyártás kipróbált gépeinkkel és formáinkkal.** Kivánatra ingyen küldjük 262-es számu árjegyzékünket. Könnyen érthető használati utasitást minden géphez adunk. Üzemberendezéshez oktatót küldünk, kivánatra állandóan is. Levelezés magyar nyelven.
Különlegességi gépgyár homok értékesitésére
LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. GASPARY & Co.
MARKRANSTADT bei Leipzig 6477
☛ Homokvizsgálat, próbafeldolgozás, minták ingyen. ☚
Legnagyobb gyár a maga nemében — HOMOK — ARANY — 270 munkás 95 szabadalom stb

A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok, szóval az összes házi állatok **erősitésére, edzésére, azok egészségének épségben tartására a** :: ::
Brázay Kincsem-Fluid
Kincsem szesz
minden **gazdaságban** és **állattenyésztésben**
nélkülözhetetlen.
Felülmulja a hasonló czélra szolgáló **külföldi** szereket, mert a leghatásosabb s legjobb minőségü kipróbált anyagokból készül.
Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánménesben, katonai, polgári, és versenyistállókban.
Kapható: gyógytár-, drogéria- és füszerüzlefekben vagy közvetlenül a készitő:
BRÁZAY KÁLMÁN czégnél, BUDAPESTEN
1 üveg ára **K 2.50.** 12 üveg ingyen csomagolás és bérmentes szállitással **24** korona.
6875

Gazdák Biztositó Szövetkezete
BUDAPEST, VIII. KER., BAROSS-UTCZA 10. SZÁM.

Alakult 1900.	BIZTOSITÉKI ALAP:	Alakult 1900.
Alapitványok a kormány hozzájárulásával		1.070,340·— kor.
Tartalékok		764,760·16 „
	Összesen:	2.735,104·16 kor.
1901. évi feleslog		90,349·— kor.
1902. „ „		59,782·26 „
1903. „ „		109.331·73 „
1904. „ „		72,438·23 „
1905. „ „		61,730·60 „
1906. „ „		39,243·65 „

Biztositásokat elfogad tüz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.
Az üzleteredményben a biztositott tagok dijarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tüz- mint a jégkár ellen biztositva volt tagok 4%-os dijvisszatérités kaptak. — Az 1902. évi üzlet feleslege közgyülési határozattal tartalékba helyeztetett. — Az 1903. évben a jégkár ellen biztositottak 4%-os dijvisszatérités kaptak. — Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztositottak 2—2%-os dijvisszatéritésben részesültek. — Az 1906. évben a jégkár ellen biztositottak, kik 5—10 évre adták fel biztositásukat 5% engedményben részeltettek.
Biztositási ajánlatok benyujthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetitésével. Nyomtatványokkal és felvilágositással minden irányban készségesen szolgál.
Az igazgatóság.

Eladó birtokok.

750 magyar hold elsőrangu fekete föld, vasut közelében, dohányengedélylyel, kellő és jó karban lévő épületekkel 400,000 korona, kedvező fizetési feltételekkel, bérbeadás esetén 4½% tiszta jövedelmet hajt, kitünő üzlet.

1000 magyar hold, jó minőségü homokos talaj, mely mindent megterem, 30 kat. hold dohányengedély, két tanya, jó lakház, 5 hold természőlő, vasuttól 12 kilométer, ujonnan épülő vasut mentén, ára 350,000 kor.

345 magyar hold homokbirtok, egyharmadrésze aljföld, jó buzatermő. Csak tanyaépülettel, lakház nélkül. Ára 130,000 korona, igen kedvező fizetési feltételekkel, állomás közelében, Debreczentől kocsin 1½ órányira.

Bővebb felvilágositást nyujt:

Klár Andor
kereskedelmi és bankirodája, Debreczen.
Bankosztály: Törlesztéses kötvény- és váltókölcsönök.
Áruosztály: Köszén-, mész-, mütrágya vaggonszámra.
Kérjen ajánlatot.

4 miniszteri Jóváhagyás.

1. A berlini földm. miniszter úrtól 2/20 06.
2. A kopenhágai belügyminiszter úrtól 12/20 06.
3. A hesseni nagyherczegségnél a belügyminiszter úrtól 4/18 07.
4. A berlini földm. min. urtól 10/15 07.

„RATIN" mint legbiztosabb egér- és patkányirtószer van elismerve. Több külföldi polgári és katonai hatóság elismerése. 1 adag patkánybacillus 3 kor., 1 adag egérbacillus 1·80 kor. Prospektus kivánatra ingyen. Nagyobb területeken az irtást garanczia mellett elvállalja. — **„RATIN" bakterologiai laboratorium részvénytársaság magyarországi vezérképviselője és egyedárusa HAAN BÉLA Budapest, VII., Rottenbiller-utcza 26/b.** 538

FISCHER és TSA NAGYENYED
FA- és SZŐLŐISKOLÁK

150.000 Gyümölcsfa csemete. 1,000.000 Gyümölcsfa-alany. 1,000.000 Élő sövény csemete sétanyfák, díszcserjék, tűlevelűek, rózsák stb.

1,000.000 szőlőoltvány. Európai és amerikai sima és gyökeres vessző. Különlegesség: Csemegeszőlőoltványok.

120 kat. holdas nivelési terület

30.000 Kiváló szép beszterczei és hazai szilvafa csemete.

Árjegyzék ingyen

Gőzekék,

gőz utihengerek és uti mozdonyok

cséplőgépek hajtására az osztrák bánya- és kohómüvek társaság vasmüveiből.

A készülékek választását illetőleg mezőgazdasági szaktanácscsal készséggel szolgálunk.

Szives megkeresések **Zentral Direction der Oesterreichischen Berg. u. Hüttenwerks Gesellschaft, Teschen,** Osztrák-Szilézia, vagy:

az Osztrák bánya- és kohászati társaság magyarországi képviseletéhez,

Mayer Pál főherczegi felügyelő, **Budapest, VIII., József-utcza 16—18** kéretnek. 6287

Mérnöki iroda

FEKETE BÉLA, okl. mérnök

BUDAPEST, V., Visegrádi-utcza 4.

Telefon 37—35. ♡ ♡ **Telefon 37—35.**

Parczellázások teljes (müszaki, jogi és pénzügyi) lebonyolitása, **birtokrendezések, földmérések, gazdasági vasutak, csatornázások, belvizlevezetés, öntözés, vasuti nyomjelzés, kisajátitások keresztülvitele,** mindennemü :: mérnöki munkálatok. 6114

STABIL és FÉLSTABIL GŐZGÉPEK

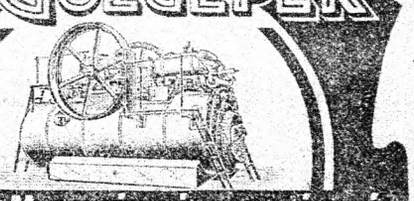

BUDAPESTI MALOMÉPITÉSZETI és GÉPGYÁR PODVINECZ és HEISLER BUDAPEST, VI., VÁCZI-ÚT 141.

ÁRJEGYZÉK INGYEN és BÉRMENTVE

Már nem rongálódik többé a lószerszám, **ha azt a Lukrecia**

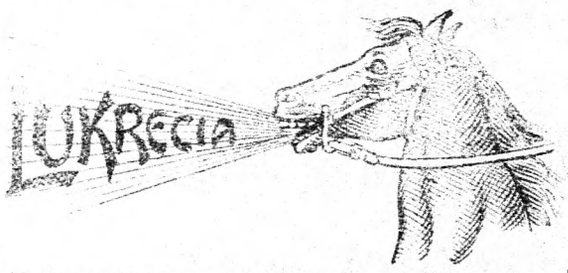

készitményunkkel és nem mindenféle salakos zsiradékkal megkenni. ***Bámulatosan puhitja és feketére festi a bőrt.*** Öt kilós szelencze bérmentve, utánvét mellett K 12·50, 12 és 25 kilós hádogszelenczékben szállittatik. Kapható a ***Magyar Mezőgazdák Szöv.-nél*** és minden szakbavágó jobb üzletben :: Készíti:

VAO és TAKACS BUDAPEST. :: Postafiók 151.

Tessék prospektust kérni. 270

A Herrmann-féle gazdálkodási rendszer és tengeritermelési mód ismertetése. Irta: Gyárfás József. 1.70 K előleges beküldése ellenében bérmentve küldi a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX. Üllői-ut 25.

Szenzácziós szőlőujdonság!

„Szent-István király" és „Erzsébet királyné"

Ugy ezek, valamint az összes legjobban bevált régi és uj fajok gyökeres fásoltványai tiszta **Portalis** (Gloire Montpellier) alanyon első minőségben kaphatók. **Fajtisztaságért kezeskedünk!** Oltványainkat **csak is a saját telepünkön termelt** Portalis alanyon készitjük és ehez **csak is a saját oltógalyainkat** használjuk.

Előjegyzéseket ez **év őszi** és **jövő év tavaszi** szállitásra már most elfogadunk bármely fajra nézve, mert telepünkön az összes szőlőfajok megvannak.

Hazai sima vesszőket is minden fajban igen jutányos árban árulunk. 305

Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

LENGYEL-TELEP Szolnok, csemegeszőlő és méztermelés, szőlőoltvány és vesszőtenyésztési telep.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, IX., Üllői-ut 25.

SZÜCS ÖDÖN

Budapest, VI., Nagymező-u. 66.

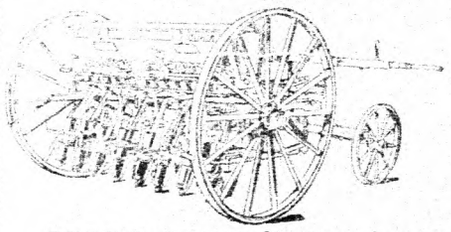

Szabad. alsó és felső-kiömlésü eredeti **Pracner gyártmányu** „Kincsem"

vetőgépek, kukoricza és répa vetésére legalkalmasabbak.

„KNOTEK" féle arató- és fükaszáló-gépek. Elsőrendü anyagból, tökéletes szerkezettel — várakozáson felüli munkateljesitménynyel. A kontinens legnagyobb aratógép-gyárából.

Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

DRÓT-KERITÉS

legolcsóbb vásárlása

Stadler Mihály

Budapest, VI., Váci-Körút 41.

1872. évben alapitott sodronyszövet-, fonat-, szitaárú- és kerítésgyár RENDSZERE alapján.

Előnyök: A rendkivül olcsó folyóméter-árakban **benfoglaltatnak** a kerítés felerősitéséhez szükséges **összes kelléKek** és pedig: szegélyvasrót (keret), tüskésdrót és a kettősszegek. **Szegély (Keret) nélkül ugyanis bármely fajta sodrony-Kerítés tökéletlen,** kibomlik, gyürődik, hamar elpusztul. A drótfonat ezen rendszer mellett mindig **horganyozott** (befestés fölösleges) és célnak megfelelő lyukbőségü. A sodronyerősség helyes kiválasztása sok jártasságot igényel, melynek hijján a vevőt csalódás érheti. Éppen ettől kiméli meg vevőjét a **„Stadler-rendszer"**, mely évtizedek alatt szerzett tapasztalatok alapján a drótkerítéseket háromfélekeppen osztályozza; aszerint, hogy a létesitendő kerítés: I. **csekély** rongálásnak kitett, II. **nagyobb** ellentállóképességgel biró, III. **teljes ellentállásra** képes.

! A vevőre csak az a feladat hárul, hogy a kerítés rendeltetését és tekvését illetőleg alapos tájékoztatást küld, lehetőleg egyszerü alaprajzzal együtt. **!**

A Kerítéshez szükséges összes drótanyag ára folyóméterenkint:			
	I. csekély	II. nagyobb	III. teljes
	erősségi osztály		
a) 1 méter magas drótfonat, felső és alsó-keretdrót, főléje való 1 sor sürü tüskés dróttal és szegekkel. Alkalmas: lakóház-, kert-, udvar-, szőlő-, gyümölcsös- és egyéb kerítésnek	**38 fill.**	**78 fill.**	**145 fill.**
b) 1½ méter magas drótfonat, keret-drótokkal, egy sor sürü tüskés dróttal és szegekkel. Alkalmas: ház-, iskola-, templom-, temető-, kert-, faiskola-, baromfiudvar-, vadaskert-kerítésnek	**65 fill.**	**160 fill.**	**220 fill.**
c) 2 méter magas drótfonat, két keret- és egy merevitő-dróttal, egy sor tüskés dróttal és szegekkel. Alkalmas: csirke-, fácán-tenyésztéshez, vadaskert, tennisz-pálya és más kerítésnek	**80 fill.**	**190 fill.**	**300 fill.**

Szállitás napján szerelési tájékoztatót, árjegyzéket és részletes számlát küldök, a folyóméter árak **rendkivüli olcsósága** tehát ellenőrizhető. Állandó készlet. Szállitás azonnal, más megállapodás hijján u. vétellel.

Csomagolás, feladás e rendszernél dijmentes. Árjegyzék ingyen

Pontos, gyors kiszolgálás!

Első magyar

gyapjúmosó és bizományi részvénytársaság

Budapest, V., Kárpát-utcza 9. szám.

A gyapjunyirás közeledtével a t. cz.

juhtenyésztő gazdák és gyapjukereskedők figyelmét

gyapjumosó gyárunkra

irányitjuk és annak igénybevételét minta hazai gyapju **legelőnyösebb** értékesitési módját ajánljuk.

KIVITEL: Osztrák-, Német-, Franczia-, Orosz-, stb. országba.

Csomagolózsákokat használati dij nélkül kölcsönkép küldünk.

A mosott gyapju után sem raktározási, sem biztositási dijat nem számitunk.

Negyvenedik üzemév!

Különösen az idei gyapju-üzleti viszonyok közt **legelőnyösebb** a gyapjak

gyári mosatása.

Nyers-gyapju bizományi-osztályunk

elvállalja mindennemü **zsiros** (szennyes) és **usztatott** (hátonmosott) gyapju **nyers állapotban** való **bizományi eladását a legmérsékeltebb feltételek mellett.** A külföldi textilipari piaczokkal fennálló kiterjedt összeköttetésünk a gyapju **legjobb** értékesitésére képesit bennünket. Kimeritő felvilágositással és prospektussal kivánatra készséggel szolgálunk.

AZ IGAZGATÓSÁG.

1900. évi párisi világkiállitáson „Grand Prix“.

KWIZDA-féle korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban **étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javitására s a tejelés fokozására.**

1 doboz ára K. 1.40, 1/2 doboz 70 fillér.

KWIZDA-féle

korneuburgi marhatáppor

Csakis ezen **védjegygyel** valódi.

Főraktár: **TORÖK JÓZSEF** gyógyszertára, Budapest, VI., Király-u. 12. és Andrássy-ut 28.

Eladó 40–50 drb elsőrendü hasas üsző és borjas tehén

báró Pongrácz Anselmnénál Oreg-Tiszapuszta, posta és vasut **Mezőlak,** Veszprém m. 533

:: Eladó tenyészkosok. ::

Juhászat feloszlatása folytán, fésüs-gyapjas (Merinó Precoce), különböző koru, nagytestü, igen szépen fejlett

tenyészkosok

eladók. **Pajzs Gyula** gazdasága, **Heves.** 546

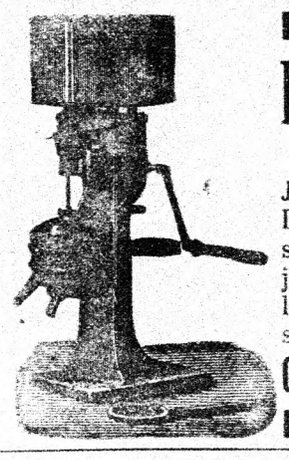

Eredeti „Melotte“ tejcentrifugák

a világ legrégibb és legjobb tejfölözőgépei!

Játszi könnyü kezelés. Legcsekélyebb kopás. Legélesebb lefölözés. Legnagyobb munkaképesség. Gyorsan és igen könnyen tisztitható. Nincs javitás. Több mint 200.000 drb van napi használatban az egész világon. Óránkinti munkaképesség 125—500 l. kézihajtásra. **Magyarországi képviselő**

GEITTNER és RAUSCH BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 8.

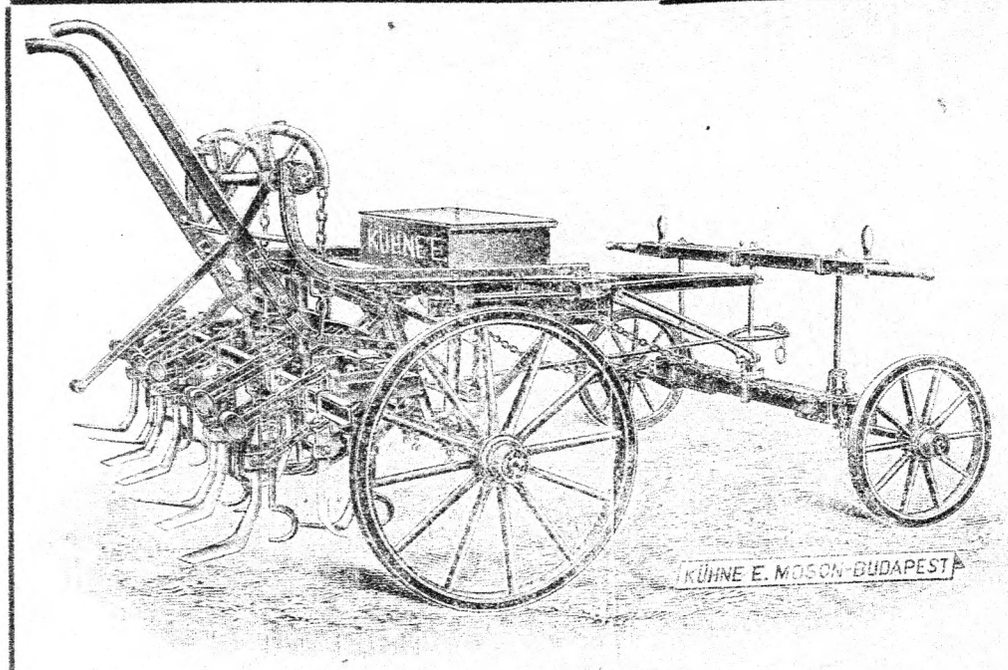

LAASS-rendszerü

Kapálógépeket,

Columbia kultivátor amerikai lókapákat,

Hermann-féle kukoriczakapálókat

és mindennemü egyéb **kapálóeszközöket,**

„OSBORNE“ kaszáló- és aratógépeket

leggondosabb kivitelben szállit:

KÜHNE E. mezőgazdasági gépgyára MOSONBAN.

Főraktár. Budapest, VI., Váczi-körut 57/a.

Fiókraktárak: Debreczen és Temesvár.

Prairie Királyné tengeri, bőtermő, 100 kg. 16 K.

Putyi tengeri, piros, korai 100 kg. 18 kor.

Székely tengeri, sárga, legkorábbi 100 kg. 20 K.

Magyar Kincs burgonya 100 kg. 7 kor.

Magyar Kincs burgonya 1000 kg. 60 kor.

Magyar Kincs burgonya 5000 kg. 250 kor.

Magyar Kincs burgonya 10,000 kg. 450 kor.

Amerikai dió, szil, kőrissorfák 100 db 70 kor.

Pekingi kacsatojás tuczatja 8 kor.

Olaszemdeni libatojás tuczatja 24 kor.

Bronzpulykatojás tuczatja 12 kor.

Fehér és fekete Orpingtontojás tucz. 12 kor.

Magyar üszők 1—2 évesek élő kg.-kint 80 fill.

Magyar üszők 2—4 évesek élő kg.-kint 70 fill.

Magyar igásökrök dbja 5½ mm. 500 kor.

Magyar bikák darabja 600—1600 kor.

Lámpanélküli melegvizfütésü keltetőgép 130 tyuktojásra 120 kor.

Gróf Teleki Árvéd uradalmában, posta, távirda, vasut

KONCZA.

Fiedler János

lenfonógyára

Komárom

vesz

nyers lenkórót

szál-nyeréshez, valamint kaszált és **géppel csépelt**

lenszalmát,

tetszés szerinti mennyiségben és **elad eredeti (pernaui)**

orosz lenmagot.

Lovak kehessége

(Chronikus lehágése és nehéz lőgzése) **biztos eredménynyel gyógyítható.** Számtalan elismerés bizonyítja. Felvilágositást díjmentesen küld Ripp Arvin. Drezda-A. 785

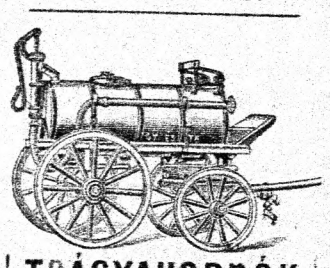

TRÁGYAHORDÓK

trágyaszivattyuk, trágyacsapok, **pöczegödörtisztitókészülékek** kaphatók **Győző Béla és Társa Budapest, V., Báró Aczél-utcza 3 szám.** A Vigszinház tőszomszédságában.

Spárga- termelés kézikönyve. Franczia források és saját tapasztalatai nyomán irta Légrády Károly. 45 fillér előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" gazd. szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25.

KELTETŐGÉPEK

díjtalanul próbára. **Keltetőgépek** a legjobbak és legolcsóbbak. **Keltetőgépek** sok száz kitünő bizonyitvány és ajánlatok egész Ausztria és Magyarországból, melyek bárkinek díjtalanul megküldetnek. **Keltetőgépek** tyuk-, liba-, fogoly-, fáczán- és kacsatojásokhoz. **Keltetőgépek részletfizetésre. Keltetőgépek** szabadalmazva Ausztriában és Magyarországban. — Egyedüli készitője **G. Mücke, Reisenberg 2. szám, bei Wien.** — Ezen szakmában egyedüli gyár. 690

Talajismeret. Irta Cserháti Sándor. 4·20 K. előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Mindennemü

zsák és ponyva

a legjobb minőségben és legjutányosabban a **Fischer**-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utcza 31—33. szerezhetők be. A **Fischer**-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vizhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10—12 évig. A 25 év óta fennálló **Fischer**-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak szállitója. Pontos szolid kiszolgálás. Ponyvakölcsönző intézet. Árjegyzék, minták kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Vétel és kölcsön, uj és egyszer használt

mag-, gabona-, burgonya-, faszén-, gyapju-

zsák

kazal-, repcze-, behordási-, rostaalj-, waggon-

ponyva

„HUNGÁRIA" kettős kézi kévekötelek favéggel. Szőlőkötöző fonal kötelek, zsákzsinegek, lópokróczok, csomagoló vásznak

NAGEL ADOLF

zsák- és ponyvagyár, kölcsönintézet.

Vétel, eladás és cserélés.

BUDAPEST,

Arany-János-utcza 10.

Sürgönyczim: **NAGELA BUDAPEST.**

Vidéki telefon: 35—92.

Most jelent meg!

Andrássovich Géza:

Házinyultenyésztés és értékesités

harmadik, tetemesen bővitett kiadása.

Számos müvészi képpel és egy mümelléklettel.

Ára bérmentes küldéssel 2 kor. 20 f.

Megrendelhető a „Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

LEGYEK

konyhából, kamrából, mészárszékből, istállóból, vágóhidról biztosan elüzetnek, ha a falakat

LÉGY-BONODORRAL

meszeljük. Legjobb már kora tavaszszal. — Egy kiló elegedő 25 □-méterre, 5 klg. leirással 6 kor. franco utánvéttel. Megrendelhető

FODOR FERENCZNÉL

Budapest, VIII., Kisfaludy-utcza 40/H.

Számos elismerőlevél. 287

Világhirü szabadalom 18 államban.

Stádel-Torkos földmérő-taliga

kapható

Stádel gépgyárban, Győrött.

" Préselt "

buzaszalmát

és

zabszalmát

szállit elsőrendü minőségben és legolcsóbban

Ehrenreich Béla

Bajmok (Bácska). 6808

Az Alföld mezőgazdasági viszonyainak reformja. Az OMGE. megbizásából irta Cserháti Sándor. Ára bérmentes küldéssel 1·60 K. Megrendelhető a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

GAZDÁK FIGYELMÉBE!

A szőlőbetegségek: **peronospora, lisztharmat, rákfenésedés, sárgaság, szürke** és **fekete rothadás** leküzdésére, valamint a károsító állati élősdiek: a **szőlőmolyok, szőlőlisza, kendermagbozár, levéltetvek, bolhák, paloodok** és **hernyók** kártételeinek megakadályozására a legmelegebben ajánlhatók a

SCHLOESING THEOFIL,

Francziaország hirneves és tudós gazdasági vegyésze utasitásai szerint a marseillei **Schloesing** gyárakban előállitott, **az egész világon elterjedt és használt kiváló hatásu és egyedül álló védekezési szerek,** u. m.:

Schloesing bordói pora, Pyralionja, lecsapott kénpora és **annak elegyei.**

Figyelem! A burgonya gyürüsbetegsége elleni védekezésre, talajfertőtlenitésre, hernyók és más a gazdasági növényeket pusztitó **élősdiek irtására a létező legjobb, legtökéletesebb és legolcsóbb szer:**

Schloesing lecsapott nikotinos kénpora.

Vezérképviselet a magyar birodalom területére:

Frankl Adolf

bankháza Budapest,

VI., Eötvös-u. 19.

: (Saját ház). :

Telefon: 25—40.

Árajánlattal és kimeritő felvilágositással készséggel szolgálunk.

Árjegyzék és prospektus ingyen és bérmentve! 457

A ló és tenyésztése, 600 képpel, 14 mümelléklettel. 3-ik kiadás. Irták Kovácsy Béla és Monostori Károly. Ára füzve 12 kor., tartós diszkötésben 15 kor. Megrendelhető a „Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Tojáskivitel

Április 15-ig szükségem van **300 láda** Ia

délmagyarországi

tojásra

Ajánlatok **„Tojáskivitel"** jeligére **Trieszt,** póstafiók 519 czimzendők. 497

Tejgazdaságok részére sok pénz!

Fáradságtól és bosszankodástól megkiméli magát, ha a **tejkannák** süritéséhez vászon helyett az én általánosan ismert

kannatömitő-papirosomat

használja. Próbák és referenciákkal szolgálhatok:

ARTHUR WEINBERGER

vaj-pergament szétküldés és papirnagykereskedés Göding. 536

Mezőgazdasági kereskedelemtan.

Irta **KROLOPP HUGO.**

Ezen, mezőgazdasági szakirodalmunkban hiányt pótló mü hivatva van arra, hogy, a gyakorlati gazdát a gazdasági termények és termékek beszerzési és értékesitési módjaival megismertesse.

Bolti ára 10.— kor.

Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

KUTSZIVATTYUKAT,

„DIADAL" 380

láncszivattyukat

és szivattyukat minden egyéb czélra szállitanak

GYŐZŐ BÉLA és TÁRSA

szivattyu és fecskendő **specziálisták**

BUDAPEST,

V. ker., Báró Aczél-utcza 3.

A Vigszinház tőszomszédságában

Magyar gazdák a német földről.

Az OMGE. által 1907 május—junius havában rendezett németországi tanulmányuton szerzett benyomások és tapasztalatok ismertetése irásban és képben. 5·30 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedése Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25.

Vétel

Tejtermelők figyelmébe! Tejet veszek legmagasabb árban azonnali vagy októberi szállitásra is. Tejtermékeket bizományba elfogadok és óvadékot adok. Ifj. Fleischmann Salamon Budapest, Király-utcza 12., I. 13. 3875

Maier Rikárd és Félix

kinostári szállitók

Wien, fl., Kaiserjosefstr. 30.

vesznek és eladnak minden állomásról bármily mennyiségü

szénát, szalmát, burgonyát.

Préselés saját és legmodernebb gőzprésekkel. — A legnagyobb szolgáltatóképességü czég. 426

MINDENFÉLE

használt zsákot,

zsákrongyot (Emballage) ilynemü hulladékot állandóan veszek. 6308

POLNAUER SÁMUEL

használt zsák- és fémkereskedő

Budapest, Rombach-u. 5.

Bérlet

Birtokbérlet Trencsén megyében, 435 kat. hold föld, legelő, szeszgyárral, urilakkal, gyümölcsös diszkerttel, országut mentén, vasutállomás 15 percznyire, 1908 október 1-étől bérbeadó. Czim a kiadóhivatalban. 3868

Szivógázmotorok. Eredeti **„BENZ"** gyártmány, legolcsóbb és legbiztosabb üzemgép, továbbá **benzinmotorok** és **benzinlokomobilok** malom, ipar és gazdasági czélokra.

Minden nagyságban azonnal szállitható

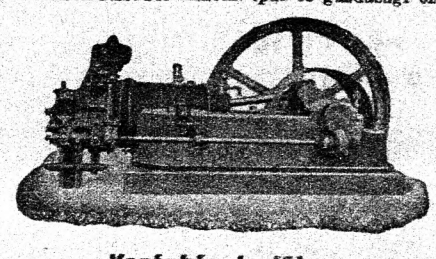

A legszolidabb kivitelben.

Vezérképviselők:

Kalmár és Engel BUDAPEST, V., Lipót-körut 18.

Költségvetéssel készséggel szolgálunk.

Kedvező fizetési feltételek. 6844 Kedvező fizetési feltételek.

CSODÁS!

A **Bonodor folyadék** a legbüzösebb árnyékszék szagát hosszabb időre rögtön eltávolitja. **Elegysulyu 5 kg. csomag bérmentve 7·50 K.** (Elegendő 1 évre.) **1 kg. próbacsomag 2·50 K. csomagolással, szállitás nélkül. A Bonodor por vizeldék azonnali szagtalanitására kitünő szer.** 5 kilós postacsomag **bérmentve 7 K.,** 1 kilós próbacsomag **2 K.** csomagolással, szállitás nélkül. Szétküldés készpénzért vagy utánvéttel. Számos elismerőlevél.

Vezérképviselő:

FODOR FERENCZ

Budapest, VIII., Kisfaludy-utcza 40/H.

250

Erdélyi Kereskedelmi Társaság

Fodor és Társai

megbizásokat elfogadnak

jármos ökrök, tinók,

sertések, juhok, lovak és egyéb tenyész- vagy használati állatok beszerzésére és azokat felelősség mellett gyorsan és jutányosan direkt forrásból közvetitik.

Czim: Erdélyi Kereskedelmi Társaság Kolozsvár, Szentegyház-utcza 2-ik szám.

Telefon 311. 424

Igen szép, válogatott vörös-tarka simmenthali jellegü 1—2—3 éves

növendék-ökör és üszőborjakat

ugyszintén legprimább lekötni való és

jármosökreit

legjutányosabb árakon **ajánlanak!**

Klein Testvérek

kereskedők

CZELLDÖMÖLK.

Megrendelések egyezség szerint bármikorra is elfogadtatnak.

Bonyhádi

friss fejős-tehenek és **tenyész-bikák** jutányos áron kaphatók minden héten kedden, szerdán és csütörtöki napokon. Istálók Kispesten, Üllői-ut 24.

Telefon: Kispest 1.

Levél- és sürgönycim:

Flaschner Sándor

4748 tehénkereskedő

Budapest, Ferencz-körut 40.

Elsőrendü magyarfaju

erdélyi jármosökrök,

ugyszintén 1 éves magyarfaju

erdélyi ökörborjuk

minden időben nagy választékban kaphatók

ALEXA MIKLÓS-nál

Szamosujvárt

Szolnok-Doboka megye. 317

Hizlalásra

való és mindenféle fajta **jármos ökröket,** valamint szép 1—3 éves **vöröstarka növendék ökörborjakat** **bármely mennyiségben** és szerződéses szállitás mellett **eladásra** ajánlanak 407

Récsey és Dukász

szarvasmarha-kereskedők

NAGYKANIZSA.

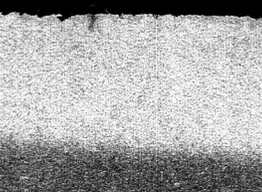

Elsőrendü fajjelleg

vöröstarka ökör és üszőborjukat

1—2—3 éves korban, továbbá hizlalásra v. járomba való **tarka ökröket,** ugyszintén **hasas v. friss fejős**

teheneket

a legjutányosabb árban egyezség szerint bármily mennyiség szállitására vállalkozunk 269

Spitzer és Weller

Kis-Czell

Legelsőrendü eredeti

bonyhádi teheneket

hasasokat vagy borjasokat, bármely időben, bármely mennyiségben coulánsul és legolcsóbb árakon szállit:

Kohn Samu és József

tenyész- és haszonállatkereskedők, **Budapest, VII. Rottenbiller-utca 60.**

Telefon 91—25.

Fiók: **Ujpest, Árpád-ut 99.**

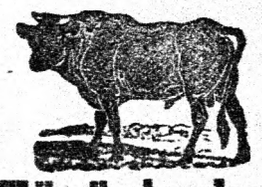

Vöröstarka tinó és üsző

teljesen prima, 1—2 esetleg 3 éves, nálam minden mennyiségben **kapható olcsó áron.** Később, ugyszintén **jármos és beállitási ökrök** szállitására vállalkozom.

Kitünő

friss fejős tehenek

előleges jelentés után, nálam mindenkor megtekinthetők **kötelezettség nélkül.** Vevő tetszése szerint választhat. 3684

Henrik Ignácz fia

Szalónak (Vas m.).

Gazdálkodók figyelmébe!

Megvételre keresek magyar és tarka hizott ökröket, teheneket és üszőket, ugyszintén kimustrált ökröket, bikákat stb. Továbbá elfogadok tarka beállitani, vagy gulyára való tinók, hasas vagy borjas tehenek beszerzését előre megállapodás szerint. Becses megkeresést kér Horváth János (marhakereskedő) Gyulaj, (Tolna megye). 3873

Tenyészbika

2½ éves tiszta simmenthali fajta és 6 db bonyhádi

hasas tehén,

melyek május hóban leellenek, eladó Szt-Lőrinczi Gazdaság Pa-Szent-Lőrincz, Pest mellett. 3871

Ökrök ::

Néhai Nagy Miklós utódánál, Nagy Dénes birtokosnál, mindig fiatal

erdélyi jármos ökör

és 1 éves ökör kapható. Levélczim

NAGY DÉNES

birtokos, **Torda,** Erdély.

Elsőrendü eredeti

bonyhádi teheneket

hasasokat vagy borjasokat, bármely időben, bármely mennyiségben kuláns árakon szállit

BAUER MÓR

tenyész- és haszonállatkereskedő, BUDAPEST.

Iroda: VI., Eötvös-utcza 17.

Istálló Ujpest, Károlyi-u. 11.

Telefon 93—95.

Vegyesek

Uradalmakban emiskárolást és herélést elvállal Haraszti Ernő állatorvos Vácz. 3846

A legnagyobb állami és első dijjal kitüntetve, berezegi tiszteletdij stb.

KOEHLER FRIGYES

kertművész és kertépitő

Kerttechnikai iroda:

Budapest

VII., Gizella-ut 15. szám.

(lakás: VII., Thököly-ut 46.)

TELEFON: 25—33.

Park, kert stb. tervezése, kivitele stb.

Tájkertészeti képes utmutató kivánatra ingyen küldetik.

Őszi mélyszántást az itteni környékben gőzekéjével legjobb kivitelre olcsón vállal: Horti bérgazdaság Hort Heves megye. 3769

Sertéshizlalda felállitásához, berendezéséhez egy társ tőkéjével keresteitik, ki ezen szakmát teljesen érti és maga kezelné; földterület adatik — felépitmények készitendők — a telepkezelő vezetésével. Tőkebefektetés közösen állapittatik meg. Bővebbet Nagymutniki gazdaság, u. p. Zaguzsén (Krassószörény m.) 3866

Eladás

Alkalmi zongoravétel

Bösendorfer Schweighoffer Kern-Wirtl kiváló mesterek gyártmányai 200 forinttól feljebb, Pianinók 160 frt, uj zongora, vagy pianinó 250 frttól feljebb, minden árban. Zongora-, oximbalomhangolások helyben és vidéken, szakavatott munkások által gyorsan és olcsón eszközöltetnek. KEMENYI MIHÁLY a Magy. Kir. Zeneakadémia szállitója, BUDAPEST, VI., Király-utcza 53. 5472

Gödöllőn közvetlen a vasut és szép árnyas liget mellett **2 bérház eladó.** Egyik ház 4 szép szoba, hozzávaló összes mellékhelyiségek, parkirozott udvar elkülönitett gazdasági udvarból áll. Ugyanott a másik bérház 4 lakással, melyek évi bére 1100 korona, szintén eladó. Bővebb értesités **„Ház"** jelige alatt a kiadóhivatalban nyerhető.

Malomeladás, Gömör m. jóforgalmu pontján egy gőzmalom eladó vizi joggal együtt, de jelenleg 10 lóerejü gőzmotor hajtja, 1 kő és egy hengerpárral, amely géplakatos- és kovácsmühelyre is be van rendezve, mindenféle szerszámmal, még esztergapaddal is. Szép lakház, melléképületekkel, 1418 □-öl jó földdel, szép gyümölcsöskert hozzá és egy kihasználható meleg forrással. Czim a kiadóhivatalban. 3534

A baromfiak hizlalása

és a hizott baromfiak értékesitése. Irta Hreblay Emil. 50 képpel. 1·70 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedése. Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Kecskeméten a gyümölcsfákat **rügyfakadás előtt** másfél százalékos kénmájoldattal szokás permetezni. **Kénmájat** kilónként 64 filliérért szállit **Mayerfi Zoltán Kecskemét.** 3646

A sertéshizlalás, különös tekintettel a sertésvészre. Irta Bäcker György. 2·10 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Olcsón eladó május 20-ig, vevő tetszése szerinti átvéttel, 21 db fehér magyar hizott ökör, 60 db piros tarka hizott ökör, 10 db piros tarka hizott bika, 300 db prima anyajuh elválasztott 300 db báránynyal, 3 évesek, 30 db piros tarka igásökör. Továbbá 20 db **aratógép,** 10 db kévekötő, 10 db marokrakó, használt, legjobb karban, venni **kerestetik.** Bővebbet Ilkovits Adolf Szedikert, posta Töltszék, Sáros megye. 3761

Vadászfegyver-örökségből származó gyüjtemény, egyenkint is **potomáron** azonnal eladó. Köztük modern Hammerles 40 frt, Lankaszter damasztcsövü 20 frt, Mannlicher 28 frt, Drilling valódi Kruppacélcsövekkel 70 frt, Winchester 35 frt, Bucksflinte 50 frt. Néhány **jobb revolver** mint Browning stb., ugyszintén régi pisztolyok. Ugyanitt **egy Görz-fényképezőgép olcsón eladó.** Czim: Radó, IV., Egyetem-tér 5. I. 3683

Tökmag. Sok éven át általam nagy sikerrel nemesitett szürke Indiai Mammuth és vörös chinai keresztezéséből származó vetőmag nálam kapható. Terménye kiválóan eltartható és bőtermő, kilója 3 korona. Tarnai Bertalan földb. Apostag, Pest megye. Megrendelésnél kérem e hirdetésre hivatkozni. 3616

Takarmányozástan. Kellner uj rendszere szerint. Irta Cseikó István. Ára vászonkötésben 10 korona. Megrendelhető a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében. Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Jutányosan eladók: egy benzinmotor, egy magánjáró és egy orosz tüzelő; mindegyik egy-egy 8 lóerejü cséplőgarnitúrával. Megtekinthetők Törökszentmiklóson, Kanitzer-féle telken. Ugyanottan benzinhordók is eladók. Felvilágositást ad özv. Kanitzer Gyuláné Debreczen, Jókai-utcza 7. 3535

Balaton közvetlen partján, Lelle község határában, gyönyörü helyen, beépitett villák között, egy 1078 négyszögöl kiterjedésü villatelek eladó. Különösen családnak ajánlható. Feltételes megállóhely tervben, rendkivül előnyös feltételek. Bővebb információt ad Heltai Ferencz jegyző Csór, Fejér m. 3824

A juhtenyésztés mult és jelen irányairól. Irta: Dr. Rodiczky Jenő. 3·20 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Benzinlokomobil, 6 lóerejü, egészen elzárható szekrényben, hozzá körfürész, acélkorongok, transmissio jutányos áron eladó. Czim a kiadóhivatalban. 3820

Egy nagyon jókarban levő 10 HP. Clayton-féle gőzcséplőgép garnitura teljes felszereléssel, ugyszintén egy magányos 8 HP. locomobil is jutányos áron eladó. Bővebbet **Benkovits Jánosnál Aranyosmaróton, Bars m.** 3817

Gleditia élősövénynek a legjobb 3 tüskés, 2 éves, 120 cm. magas, ezre 6 frt, 1 méter magas, 2 éves, ezre 5 frt, 2 éves, 70—80 cm. magas, ezre 4 frt-jával alulirottnál azonnal kapható díjmentes csomagolás mellett. Dobos Imre főszolgabiró Tiszalök, Szabolcs megye. 3816

Szálas takarmánynövények termesztése. 94 ábrával. Irták: Szilassy Zoltán és Grábner Emil. Vászonkötésben. 10·30 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Putyi magtengerit, mely nálunk az aszályos évek, daczára ugy legkorábbi beérés, mint bőtermőségre kitünően bevált, ajánlunk fajtiszta minőségben, a csövek közepéről morzsolva, métermázsánkint 17 koronáért. Apró-szemü fehér, igen nagyra növő csatamádétengerit, melyből kat. holdankint 60 kg. bőségesen elég, 22 koronáért métermázsánkint ab rudnai állomás vevő zsákjaiban. Polákovits Mátyás gazdasága Rudna, Torontál m. 3815

Téli pörkölt szalonna, oldalonkint 35—55 kg. nehéz, kapható Rauchhauer Nándornál 126 koronáért q-ként, ab vasut Uj-Szent-Anna, utánvét ellenében. 3852

Uj cselédtörvény. A gazda és a gazd. cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló törvény. Jegyzetekkel és magyarázatokkal ellátta dr. Vantsó Gyula. 2·20 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Sárga orpington tojás. Fajtisztaságért jótállok, kitüntetett törzsek származékai. Válogatott szapora tojóktól, remek állatok, rázásmentes dobozban, franco csomagolás, szállitás tuczatonként 2·75 frt Halász, Bosnákfalu, Nyitrarudnó. 3850

Takarmány-kamrák részére mint erőforrás kitünően alkalmas 3-as Robey-lokomobil, 5 éves, keveset használt, feleáron eladó. Czim a kiadóban. 3855

Eladó birtok. Budapestől egy órányira Ocsa község közelében, a vasuti állomástól három kilométerre, az uj vasuti megállóhelytől egy kilométerre, körülbelül 500 magyar hold (1200 □-öles) parczellákban eladó, 5 holdtól följebb, holdankint 150—160 forintig. Szőlőtelepitésre is rendkivül alkalmas. Bővebb fölvilágositást ad Farkas László tulajdonos, lakik: Felsőbabád, u. p. Ocsa, Pest megye. 3848

Jutányos áron eladó: 1 készlet használt, de szakszerüen javitott, 4½ HP Első Magyar Gazdasági, 1 készlet 4½ Robey angol, 1 készlet 3½ Garett, 1 db 42" Robey **cséplőszekrény. Soós és Kell** gépmühely Budapest, VIII., Örömvölgy-utcza 38—40. 3620

Eladó bérház!

Budapesten (IX., Mester-u. 12. sz.) a Ferencz-körut közelében, 175 □ m. Villamos megálló. Felvilágositással ugyanott a háztulajdonos szolgál. — Ügynökök kizárva.

Vetőmag-bükkönyszászlóállomásra, vevő zsákjában szállitva, métermázsánként 15 koronával eladó; nagyságos Bársony Sándor beregdaróczi gazdaságában, u. p. Beregszász. 3853

A szőlő helyes metszése. A szőlők főbb metszési módjait tárgyaló segédkönyv. Irta: Maurer János. 4. kiadás. 2 kor. 60 fillér előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Használt szalmakazalozó elevátort teljesen jó üzemképes faszerkezetü tizlóerős cséplőhöz valót megvételre keres jutányos árban Horti Bérgazdaság Hort, Heves m. 3708

Géptulajdonosok figyelmébe ajánlom világhirü szabadalmazott törekrostáimat. Megrendelhető Bencsik Pál, Tisza-Alpár. 3847

Az óléczi határban 67 hold szántó 54,000 kor. vételárért eladó. Ebből 40,000 kor. tartozás. A földön uj, szép épület. Bővebb felvilágositást nyujt a tulajdonos. Ügynököket dijaz. Tripolszki János Törökbecse. 3865

Szép uraságí **bükkönymagot** ajánlok egy waggont Debreczen állomásról, 14 koronáért q-ként, ifj. Domán Ignácz Kis-Báb, Nyitra megye. 3863

Tarkabab cselédeknek és aratóknak konvencióul, ugyszinte tökmag és napraforgópogácsa legjutányosabban beszerezhető bármily mennyiségben Klein Ferencz és Fia czégnél Budapest, Kálmán-utcza 17. 3862

Vetőmageladás, koránérő **alcsuthi** piros pignoletto tengeri, korai és könnyüszedésü keményszemü **Putyi** tengeri (félcinquantin) és legujabban József kir. herczeg bánkuti gazdaságában „Prairie királynő"-ből kitenyésztett **bánkuti** korai sulyos lófogu **tengeri** vetőmagvak eladók, vevő zsákjaiban 100 kg.-ként 17 koronáért, ab vasut Kisszállás. Ugyanitt félvér Berkshire angol tenyészmalaczok is eladók. Megrendeléseket elfogad: Jankamajori gazdaság, Medveczky Károly, okl. gazd. intéző. 3864

>> Prima, száraz <<

tengeri-moslék

száraz répaszelet

foszforsavas takarmánycsontmész 40—42%, különféle olajpogácsa jutányosan kapható: 343

Neubauer Adolf

gyári meghatalmazottnál

Győr.

Könyv az egészséges állatok gondozásáról és a betegek ápolásáról, 376 rajzzal. Irta: Monostori Károly. 5·30 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Istálló-mennyezetek

tökéletes páramentesitése,

nedves falak

gyökeres szárazzátétele, szab. „Kosmos" hornyolt asphaltlemezzel

kitünően bevált.

Felvilágositást ad:

Greif Antal mérnök Budapest, VIII., Salétrom-utcza 10. (Telefon.)

16 első díjjal és ezüstéremmel kitüntetett

KÁLLAI LAJOS motorgyárában

Budapest, VI., Gyár-utcza 28. sz.,

a leghirnevesebb ***benzinlocomobil cséplőkészletek*** kaphatók.

Teljes jótállás kitünő cséplőszerért

Ezen motorokat minden gazda hatósági engedély nélkül maga kezelheti szalmafödeles házak között is.

Kállai Lajos motorcséplőkészletei kitünő sikerrel működnek az ország minden részében

többek között: Báró Kemény József urnái Maros-Németi. Zeykfalvi Zeyk Dániel v. főispán urnái Nagyenyed stb. Olcsó árak részletre. Árjegyzék ingyen.

Buza-, rozs-, zab- és árpaszalmát, valamint szénát

préselt állapotban bármely állomásra legolcsóbban szállit:

Drechsler Alajos, Érsekujvár

:: széna- és szalmakivitel. ::

524

FARAGÓ BÉLA

cs. és kir. udvari szállító

Zalaegerszegen.

Ajánl

diszfenyőket

100 legérdekesebb, a sötétzöldtől ezüstöskék és aranysárgáig változó színezetü fajban darabonkint 40 fillértől 40 koronáig. Ugyszintén minden fajta erdei tűlevelü facsemetéket, lombfacsemetéket, diszbabérokat, rózsákat, gyümölcsfa-vadonczokat, élő sövényeket és erdei és gazdasági magvakat és fajburgonyát

Legjobb vetési idő április—május. Árjegyzék kivánatra.

Agrikulturfosfát

a **legolcsóbb fosforsavtrágya** és a **hatása ugyanolyan** mint a **Tomassalakliszté** és a **Superfosfáté.**

Ajánlatokkal és felvilágositásokkal szolgál a **magyarországi vezérképviselők:**

ZWEBNER MÓR és FIA

mütrágya- és erőtakarmánynagykereskedése 468

Pozsony és Galgócz.

Kocsigyártás

Budapesti kovács- és kocsigyártó-ipartestület védnöksége alatt álló

Kocsi Árucsarnok Szövetkezet

Budapest, VII., Rákóczy-ut 72. sz.

Magyarország legnagyobb kocsiraktára.

Magyar Gazdák Értékesitő Szövetkezete

BUDAPEST (Központi vásárcsarnok)

Igazgatóság és központi iroda:

Budapest, IX., Imre-utcza 4. sz.

Nagy köpinczei: BUDAFOKON.

Értékesit husféléket, baromfit, vadfélét, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és MINDENNEMŰ ÉLELMICZIKKET. Hordóbér-értékesitő osztály. ∴ Égetett szeszes italok értékesitése.

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület vezérképviselői.

A szövetkezet tagjai kedvezményben részesülnek. ∴ ∴ Mindennemü értékesitési ügyben díjtalanul nyujt felvilágositást.

A legjobb

KAPTÁRAK

Meister Testvérek

kaptárgyárában

Budapest, VII., Dongó-u. 3—5.

Árjegyzéket kivánatra mindenkor küld és minden szükséges felvilágositással szivesen szolgál a

MEISTER TESTVÉREK faárugyára.

491

TENGERI ültetése NÉGYZETBEN

„Senior“

automatikusan 24—28—32 angol hüvelykben négyzetben ültet, kivánság szerint 2—4 szemet fészkenkint.

„Senior“

megkivánt mélységben egyformán ültet, minden fészket betakar, minden fészeksort két oldalt meghengerel.

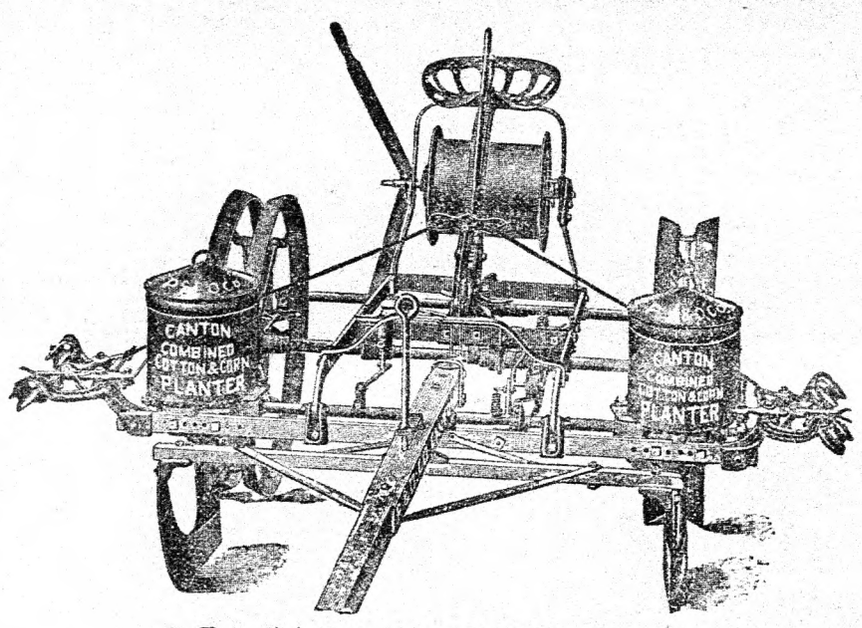

„Senior“ tengeri-ültetőgép

autom. négyzet-ültetőkészülékkel.

„Senior“

munkaképessége sorköz és táblahossz szerint, napi 7—10 m. hold egy pár könnyü lóval és egy kocsissal.

„Senior“

magyar gazdaságokban 1907. évben körülbelül **200 példányban** kitünő eredménynyel dolgozott.

Referencziák:

Főherczegi uradalom, Főherczeglak.
M. kir. gazd. akadémia, Debreczen.
Ungar Lajos urad., Ómoravicza.
Deutsch Sándor gazd., Valkány.
báró Podmaniczky Endre urad., Kelebia.
báró Hammerstein R. urad., Puszta-Sári.
gyulai Gaál Rezső, Mozsor.

McCormick Harvesting Machine Comp.

Chicago, U. S. A.

Magyarországi igazgatósága és főraktára:

Budapest, V., Alkotmány-u. 12.

Referencziák:

gróf Eltz-féle urad., Vukovár.
gróf Teleki Arvéd urad., Drassó.
báró Kemény József urad., Marosnémeti
gróf Andrássy Sándor urad., Szigetvár
Csókai uradalom, Csóka.
Plukovits József gazd., Csantavér.
Deutsch Adolf gazd., Nagybogdány.
Gergely Károly gazd., Gyömrő.

Hirdetési ár 25 szóig 1 korona, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betükkel minden szó 8 fillér beiktatásonként. A legkisebb hirdetési dij 1 Korona.

KIS HIRDETÉSEK

Hirdetési ár 25 szóig 1 korona, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betükkel minden szó 8 fillér beiktatásonként. A legkisebb hirdetési dij 1 Korona.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csakis a **munkaadó birtokos vagy bérlő czimének kitételével közlünk.**

KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válaszra szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Földbirtokosok figyelmébe!

Díjmentes állásközvetítés!

A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete (Budapest, IX., Üllői-ut 25.) felhivja a t. ***birtokos*** és ***bérlő*** urak figyelmét

állást közvetitő osztályára,

helyben gazdatisztek a legkülönbözőbb állásokra elő vannak jegyezve.

Az állásközvetités ***teljesen díjmentes.*** **Megkeresés esetén az egyesület ügyvezetősége a betöltendő állásra megfelelő gazdatisztet ajánl s a tulajdonosnak az illetők bizonyitványmásolatait és eddigi működésükre vonatkozó adatokat megküldi.**

Tisztelettel ***felkéri*** a t. ***birtokos*** és ***bérlő urakat,*** hogy **gazdatiszti állások betöltése esetén *alulirott egyesület állásközvetitő osztályát igénybe venni sziveskedjenek.***

A M. Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete elnöksége.

Betöltendő állás

Pályázati hirdetmény.

A zágrábi érsekség billédi uradalmában betöltendő, erdőkerülőiskolát végzett, két erdőkerülő állásra pályázatot hirdetek. Pályázhatnak az erdőőri állásra 24 évet betöltött és 40 évnél nem idősebb végzett erdőőrök. Fizetés készpénzben 175·50 korona; buza 12 q, tengeri 6·90 q, szalma 2 öl, polyva 2 öl, föld 1600 □-öl, 1 db tehéntartás, disznótartás, szabad legeltetés, szabad lakás, házikert. Felvétel esetén utazási költségek megtérittetnek. A kérvényekhez csatolandó: 1. erdőkerülőiskolai bizonyitvány, 2. keresztlevél, 3. orvosi bizonyitvány, 4. szolgálati bizonyitvány, 5. erkölcsi bizonyitvány. Megkivántatik a magyar és német nyelv tudása. A folyamodók kérései sajátkezüleg irandók és legkésőbb 1908 május 31-ig az alanti hivatalhoz adandók be. Zágrábi érseki uradalom jószágfelügyelősége Billéd (Torontál m.). 3805

Gazdasági könyvelő előbbi belépésre kerestetik. Megkivántatik a magyar, német és tót nyelv ismerete. Folyamodványok bizonyitványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, fizetési igények megjelölésével Schlesinger Fülöp Tornyos, Trencsén megye czimre kéretnek. 3808

Pályázat. Herczeg Esterházy kapuvári jószágának birtokossége azonnali vagy május 1-re belépésre egy **gazdasági ellenőrt** keres. Pályázóktól megkivántatik: egészség és edzettség, magyar és német nyelv birása, jó eredményü felsőbb gazdasági képesités, tanulmányaik bevégzése után legalább három évi alkalmazás, gazdasági számviteli gyakorlat, jó referenciák. Személyes megjelenés csakis okmányaik beküldése után meghivásra kéretik. Fizetés közös megállapodás szerint. Sajátkezüleg irt kérvények fenti czimre Kapuvárra, Sopron megye küldendők. 3807

Egyesületi gyakornok felvételtik a Magyar Szőlősgazdák Orsz. Egyesületénél május 1-től kezdődőleg, aki szőlészet és borászati téren jártas, egy évi próbaidőre. A felsőbb szőlészeti tanfolyamot végzett hallgatók előnyben részesülnek. Fizetés évi 1000 K. Folyamodványok bizonyitványmásolatokkal f. hó 29. a MSzOE. igazgatóságához küldendők (Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám). 3829

Házvezetőnőt keresek május 1-ére. Özvegy gazdasági intéző vagyok, egy 7 éves fiugyermekem van. Csakis olyan intelligens, egészséges uri hölgyek ajánlatát vehetem figyelembe, akik nem annyira fizetést, mint inkább kellemes pusztai otthont keresnek. Fényképes ajánlat fizetési igény megjelölésével alanti czimemre küldendő: Huszti János gazdasági intéző Cegléd. 3830

Gazdasszony kerestetik puszta tára urasághoz idősb, gyermektelen, ki a háztartást vezesse, finoman főzzön, baromfira, tej- és kerttermékekre felügyeljen. Feltétlen megbizhatóság megkivántatik. Jó bánásmód. Rónay Mihály Szent-Mária-Liget, u. p. Ságh, Temes megye. 3780

Gőzeke-gépész kerestetik a terezovaczi uradalomba évi alkalmazás mellett. Ajánlatok a terezovaczi uradalom számtartóságához küldendők. 3805

A gróf Esterházy-féle csákvári uradalomba irnóknak felvétetik egy akadémiát vagy gazdasági tanintézetet végzett intelligens egyén 1000 K készpénz, 12 m. hasábfa és lakásból álló javadalmazással. A felveendőnél kivánatos: 1. Mielőbbi belépés, 2. hogy a sorozáson vagy az önkéntességi katonai szolgálaton tul legyen, 3. hogy kedve és képessége legyen a grófi földmivesiskolánál nehány kisebb tárgynak tanitására. Pályázni óhajtók forduljanak egyelőre levélben a gazdatiszti hivatalhoz Csákvárra, mellékelvén bizonyitványaik nem hitelesitett másolatát és arczképüket. 3840

Főerdőőr mielőbbi belépésre kerestetik. Megkivántatik a magyar és román nyelv szó és irásbani teljes birása, 30—40 év körüli életkor, az erdőtörvény körülirta minősitvény, a modern erdőüzem és vadászat terén való teljes jártasság. Fizetés évi 600 korona, lakás, fütés, 2 tehén- és 2 koczalegeltetés. Feltétlenül józan, kifogástalan erkölcsü, munkabiró, megbizható egyének magyar és román nyelven sajátkezüleg irott kérvényeiket okmánymásolatokkal (melyek vissza nem küldetnek) küldjék be nagyságos Mocsonyi Sándor uradalmi intézőségéhez Kápolnásra, Krassó-Szörény megye. 3836

Mielőbbi belépésre keresünk egy vizsgázott, több évi gyakorlattal biró gazdasági ellenőrt, kinek ugy a bel-, mint a külgazdaságban kellő jártassága van. Évi fizetés 720 korona és teljes ellátás, mosáson kivül. Ajánlatok bizonyitványmásolatokkal Stein Testvérekhez Bátorkesz, Esztergom m. küldendők. 3839

Állást keresők

Gazdatiszt **12 évi praxissal** állást keres május 1-ére, egy 36 éves, róm. kath. vallásu, nős, gyermektelen, **ki a kassai tanintézetnél gyakorlati vizsgát jó eredménynyel tett,** beszél magyar, német és szerb nyelveken, **teljesen megbizható, erélyes, józan életü, fáradságot nem ismerő, gazdaság önálló vezetését és könyvitelt teljesen érti, gazdaság összes ágaiban teljes jártassággal bir,** ugy mint állattenyésztést, hizlalást, növény-, dohány-, szőlő-, czukorrépatermelést, tehenészetet stb. Szives megkeresések **„Józan életü“** jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

A gróf Eszterházy-féle földmivesiskolát junius végén több, részben a katonasorozáson már tullevő növendék végzi, kiknek egy része feleséges is. Mindannyi **egyszerü földmives,** ki a gazdaság és szőlőmivelés minden ágában jártas. Ezeket igénybe venni óhajtók forduljanak a **bér megjelölése mellett** az iskola igazgatóságához **Csákvárra.** 3776

Magyar mágnás és nagybirtokos urak! Mint tudjuk a 20-ik század nehéz viszonyokat hozott hazánkra és a gazdálkodásra, de azért 8—10% jövedelmezés biztos az én gazdálkodási rendszeremmel, ki nagy jövedelmet kiván uradalmai után elérni, kérem bizalommal uradalmai kezelését, a legcsekélyebb jövedelmet adó gazdaságot is jövedelmezővé teszem. Szives megkeresést a kiadóhivatal „Uj rendszer“ czimen továbbit. 3796

Nagybirtokos urak, ki 10% jövedelmet óhajt uradalmai után elérni, forduljon bizalommal hozzám, uradalmait kezelésem által jövedelmezővé teszem. Czim a kiadóhivatalban. 3797

Gyakorlati ispán, intelligens, nős, családtalan, 25 évi praxissal biró egyén, aki bel- és külgazdaság, tejgazdaság, czukorrépatermeléssel, magtár, anyagraktár stb. kellő jártassággal bir, állást keres azonnali belépésre. Esetleg kulcsári vagy raktárnoki állást is elfogad. Czim a kiadóban. 3801

Ispáni vagy ehez hasonló állást keres 15 éves praxissal, földmivelőiskolát végzett, római kath., nős, gyermektelen, 34 éves, gazdaság összes ágazatában teljes jártassággal biró, kisigényü, józan életü, fáradságot nem kimélő egyén. Az állást azonnal elfoglalhatja. Czim „Gazdatiszt“ jelige, Nagyvárad, poste restante. 3800

Ispáni állást keres 12¼ évi beltérjes gazdaságokból szerzett gyakorlattal, **30** éves, nős, gyermektelen, izr. vallásu, szorgalmas, fáradságot nem ismerő ember, kinek czukorrépa-, dohánytermelés, tejgazdaságból és hizlalásból több évi gyakorlata van, állása felmondatlan, igényei szerények, már önállóan is kezelt 1700 holdas bérletet. Czim a kiadóhivatalban. 3795

Gazdatiszti állást keres 29 éves, nőtlen, keresztény, szakiskolát és gazdatiszti gyakorlati vizsgát tett, 9 évi gyakorlattal biró tiszt. Czime: „Gazdatiszt“ Poroszló, Heves megye. 3825

Gazdatiszti állást keres, földmivelés, növénytermelés, állattenyésztés, állatgyógyászat, de különösen a sertésvész elleni okszerü védekezés, erdő-, szőlő- s pinczekezelés, nemkülönben az egyszerü s a kettős számadások vezetése és azoknak felülvizsgálásában teljes jártassággal biró, 48 éves, róm. kath. vallásu, okleveles gazdatiszt, aki jelenleg is egy mosonmegyei hirneves uradalomban mint számvevő és ezzel kapcsolatosan mint szőlő- és pinczekezelőtiszt van alkalmazva, **uradalom vagy egy nagyobb gazdaságban mint intéző főtiszt, titkár vagy számvevő** szerény feltételek mellett alkalmaztatni kiván. Szives megkeresések **„Erélyes és szerény“** jelige alatt e lap kiadóhivatalához kéretnek. 3833

Gazdatiszti állást keres egy tapasztalt, vizsgázott gazdatiszt junius vagy julius elsejére, jelenleg 3400 holdas bérgazdaságban 15 év óta mint rendelkező tiszt van állásban. Czim Oppenheim Mjksa Puszta-Tenyő, Szolnok megye. 3826

Adai földmivesiskolát kitünően végzett, nyolczévi gyakorlattal, a gazdaságban és szőlőmivelésben teljesen jártas, kis igényü, koránkelő, nős egyén azonnali v. május 1. belépésre bármily megfelelő állást keres. Czim: „Törekvő“ Ada, Bács m. 3856

Ispáni vagy kulcsári állást keres, 13 évi gyakorlattal biró, a gazdaság összes ágazataiban jártas gazdatiszt. Balla, Budapest, Sütő-utcza 2. 3837

Azonnali belépésre alkalmazást keres földmivesiskolát és középfoku vinczellériskolát végzett, katonakötelezettségének eleget tett egyén, ugy a mezőgazdaság, valamint szőlészet, borászat s méhészet terén alapos gyakorlattal bir, beszél magyarul, németül, románul és szerbül; irodateendőket is érti. Czim: György Ferencz Billéd, Puszta-Pákácz (Torontál megye). 3857

Elsőrangu, intelligens ***üzletszerző, gazdáknál*** és **földbirtokosoknál** 10 év óta kitünően bevezetve, 1908 április 15-től állást vállal. Szives megkeresések **„Üzletszerző“** jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek.

Főtiszti vagy kezelői állást keres 35 éves, okl., nős, volt uradalmi kasznár. Jelenleg saját birtokán gazdálkodik. Beszél jól magyarul, kissé németül, a gazdaság összes ágaiban nagy gyakorlattal bir, mikről igen jó bizonyitványokkal rendelkezik. Szükség esetén kaucziót is tehet. Elvállalja gazdaságok % kezelését is. Szives megkereséseket „A. B.“ jelige alatt Budapest, Üllői-ut 59., I. em. ajtó 6. kér. 3809

Önálló intézői állást keres, jelenleg felmondatlan állásban lévő, intéző okl. gazda, 14 évi mezőgazeasági gyakorlattal állását oly állással cserélné fel, hol kényelmes lakása lenne és megnősülhetne. Czim a kiadóhivatalban. 3858

Egy jobb családból való, 24 éves, hadmentes, róm. kath. fiatalember, 3 középiskolát és földmivesiskolát végzett, 4 évi nagyobb gazdaságban szerzett gyakorlattal mint segédtiszt, vagy középgazdaságban mint kezelő alkalmazást keres. Czim a kiadóhivatalban. 3859

Óvári akadémiát jó sikerrel végzett, 45 éves, nős, ref. gazd. intéző, 20 év óta egy uraságot szolgál; az uradalom parczellázása s a bérlet lejárta miatt 1908 okt. 1-ére vagy 1909 jan. 12-ére megfelelő állást keres. Szolgálati bizonyitványai a legjobbak. Megkeresések „1863. sz.“ alatt a kiadóba kéretnek. 3867

19 éves, keresztény, fáradságot nem ismerő fiatalember nagyobb gazdaságba gyakornoknak ellátásért szivesen menne. 2 évi gyakorlata van. Czime: Bozzay Béla Homorod-Szent-Pál gazdaság. 3870

Szakképzett **főtiszt, ki jelenleg egy nagyobb uradalomban felmondatlan állásban működik, keres, óvadék letétele elle ében. perczentuális kezelésre nagyobb uradalmat, vagy esetleg elfogad nagyobb javadalmazásu főtiszti állást. Ajánlatok kéret. nek a kiadóhivatalba „x—y“ jelige alatt.** 3828

Állatok

Sovány és h:zott sertéseket

legjobban értékesit és beszerez —

BAUER B. GYULA

sertésbizományos

Bpest, VIII., Rákóczi-ut 73.

TELEFON 79—41.

Minden felvilágositás díjtalanul készséggel adatik.

Frieslandi juhok, a világ legjobb hasznosabb juhai, eladók gazdasági üzemváltoztatás miatt Kovásznay Zsigmond földbirtokosnál, u. p. Batizvasvári, Szatmár megye. 3861

Cselédhiány miatt eladom összes **rambouillet** birkáim, elsősorban a **10 db** telivér törzs **kost.** Lőzert Kálmán Kis-Igmánd, (posta és vasut Nagy-Igmánd). 3860

3 hónapos, szálkás és sima szőrü keresztezésből származott foxterier-ek eladók. Megkeresések intézőséghez Tisza-Radvány, posta és állomás Cséffa (Bihar megye) czimzendők. 3785

Yorkshiere választott malaczok Angliából importált legnagyobb faj, darabja 20 koronáért eladó. Misefai gazdaság, u. p. Nagykopornak, Zala megye. 3784

Gr. Almásy Dénesné Tiszatarjáni uradalmában 3 drb jól kifejlett 2 éves tiszta magyar fajbika eladó. Posta helyben, vasutállomás Mezőcsáth. 3811

Hampshire-down tenyészkosok kerülnek eladásra Reizmann Herman kisvárdai juhászatából. Érdeklődőknek közelebbivel Reizman Herman gazdaságainak központi irodája Kisvárdán szolgál. 3812

Eladó **raczka bárányok.** A gróf Bánffy-féle boncz-hidai és zentelkei többször dijazott tisztavérü fehér raczkajuhtenyészetekből eladó lesz folyó évi május hó elején kb. 800 drb számfeletti választott jerke és kosbárány. Érdeklődőknek felvilágositást ad Vajna István boncz-hidai (posta, távirda és vasut helyben) és Nagy Sándor zentelkei (posta, távirda és vasut Bánffyhunyad) uradalmi tiszttartó. 3842

Eladó tenyészállatok és fajburgonyák. A Pta-Ujnépi uradalomban (u. p. Nagykanizsa) telivér simmenthali bikák, telivér westfaliai kanok és koczák állandóan kaphatók. Ugyanott Reichscanzler, Vesta, Magyar Kincs Opal, Karmazsin, Prof. Wohltmann, Bismark, Prof. Orth, Frugga, Morphis, Sas, Apollo, Clio, Krüger, Fehér óriás, Silesia burgonyafeléségek 100 kg.-ként 7 koronáért, Iduna, Teutonia, Roland, Galathea, Felitia, Don Carlos, Topor, Irmgard, De Wett, Abdul Hamid burgonyafajok 100 kg.-ként 9 koronáért Nagykanizsa vasutállomásra szállitva eladok. 3783

Szarvasmarhát nyári legelőre elfogadok. Tehenészet felosztása miatt eladok 200 db nyugati és eredeti importált innthali fejős fias és hasas tehenet. Schwarcz Arthur Dömsöd, pályaudvar. 3762

Normandiai nyulak, leginkább mezei nyulszinüek, eladók. Ahány hónapos, ára annyi korona. 3699

Saanenthali félvér bakgidák 12. kecskeürük befogásra 25—30, bronzpulykák 10 kor.-ért, tojásaik 60 fillérért darabonkint, pecsenyegidák 120, pulykák 140 fillérért kilónként kaphatók Torkos Imrénél Két-Bodony, Nógrád megye. 3843

Kettő drb 2¼ éves, világos pej, jegytelen muraközi mén, 159 és 161 cm. magas. 2 pár járatura kőpad, 1 pár sárospataki 36″ kő, egészen uj, teljesen felszerelve, szijak nélkül. Egy ötös számu Indrik darálómalom, Sebes és Antal gyártmány, egészen jókarban eladó, Macsi uradalomban Hajdu megye. 3841

80 db 4 éves fehér tinómarha van eladó Balogh Tihamér szentkozmai gazdaságában, vasutállomás: Berettyó-Ujfalu. Az összes megvételénél, páronként 275—280 frt értékért. 3872

Eladó **egy berendezett házinyultenyészet felszereléssel együtt. Háromféle tisztavérü tenyészállatok. Belga óriás, Ezüst prém és Normandiai. Minden fajból 1—1 törzs. (5 anya, 1 bak) növendékekkel.** Czim a kiadóhivatalban. 3874

FARAGÓ ADOLF

szarvasmarha-, juh- és sertés-ügynök

BUDAPEST, VII., Rákóczi-ut 32. sz.

Telefon 76—85.

Elfogadja a tisztelt gazdaközönség megbizását **hizott, hizlalni való és növendék szarvasmarhák, fejős tehenek, juhok** és **sertések adás-vételének közvetitésére.**

Sikeres elintézés!

Diitalan felvilágositás.

Elsőrendü

Bonyhádi faj

vöröstarka

ökör- és üszőborjukat

1—2—3 éves korban, továbbá **hizlalásra vagy járomba való tarka ökröket,** ugyszintén **hasas vagy friss fejős teheneket a legjutányosabb árban** egyezség szerint bármily **mennyiség szállitására vállalkozik**

Nelzer Antal, Dombovár

Tolna megye.

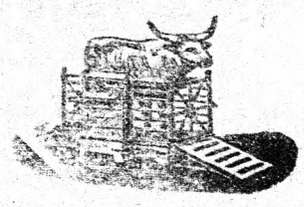

Marhamérlegek!

Erős vaskorláttal 1500 kilogramm horderőre a legerősebb szerkezettel.

Szekér-Hidmérlegek

szekerek és állatok mérlegelésére! 4000 vagy 3000 kilogramm horderőre 4 m. hosszu, 2 m. széles, a legerősebb kivitelben.

Raktári-mérlegek!

pontos kivitelben minden mérleg törv. hitelesitve, 2 évi jókarbantartás mellett,

DÉNES MANÓ

gazdasági szekérhidmérleg- és marhamérleg-gyáros

Budapest,

Iroda és raktár:

VII., Dohány-u. 92.

Gyártelep:

Gizella-ut 53—55.

(Csömöri-ut sarok). 318

Javitások eszközlése czéljából szerelőt azonnal küldök.

Telefon és interurbán 88-30.

Ló, marha, juh és sertés

mindennemü német, hollandi és angol fajban olcsón kapható. **U. WOLF, tenyészállatkereskedő, Golzwarden i. Oldenburg.** Elsőrendü referenciák. 223

Muraközi

hidegvérü (nori) igás

tenyész-

lovak

és tenyészmének vásárlásánál közvetlen a tenyésztőktől, segédkezésemet felajánlom s a folyó évben Muraköz és vidékén tartandó lóvásárok jegyzékét kivánatra szivesen küldöm. **Elsőrendü referencziák rendelkezésére állnak!**

Czimem:

Idősb Heinrich Mór

lóvásárló ügynöksége

Csáktornya (Muraköz)

Sürgönyczim:

Heinrich Senior, Csáktornya. 5729

A "KIS HIRDETÉSEK" folytatása a 871. oldalon van.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

és

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállit

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50. **BUDAPEST—KELENFÖLD**

a budaörsi-uton, a vasutállomással szemben.

A Szegedi kenderfonógyár r.-t. Szegeden

felhivja a t. gazdaközönség figyelmét minden szerkezetü aratógéphez használható

manila kévekötőfonalára,

melyet mint egyedüli hazai gyártmányt, garantált 45 kg. minimális hordképességgel, **a külföldinél jelentékenyen olcsóbb árban szállit.**

Mult évben több mint 1000 mmázsát adott el a gyár és számos nagy uradalom elismerő-levele bizonyitja a fonal kifogástalan minőségét.

Ugyanott **gőzeke-sodronykötelek, gazdasági kötéláruk, kenderzsákok** legelőnyösebben beszerezhetők.

Sürgönyczim: „Szivattyár Budapest" | Telefonszám: 72—08 v. 72—09 | Alapittatott: 1858. évben | Gyártott fecskendők száma: 17,000

BUDAPESTI SZIVATTYU- és GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI. ker., Váczi-ut 69. szám.

Gyártási ágazatok: Gőzgépek, légsüritők, vacuumszivattyuk, keretfürészek. Gőzkazánok, tartányok, előmelegitők. Vashidak, fedélszerkezetek, szegecselt oszlopok. **Vas- és fémöntvények. Vasuti fordítókorongok. Mindennemü forgó- és futódaruk kézi- és villamoshajtásra.** Rostélyvasak aczélozott felülettel. Közlőmüvek. **Szivattyuk. Tüzfecskendők.** Tüzoltósági segédeszközök. Közegészségügyi szerek. Köztisztasági eszközök. **Árjegyzéket, valamint „Gyártási ágazatokról" prospektust kivánatra.** 525

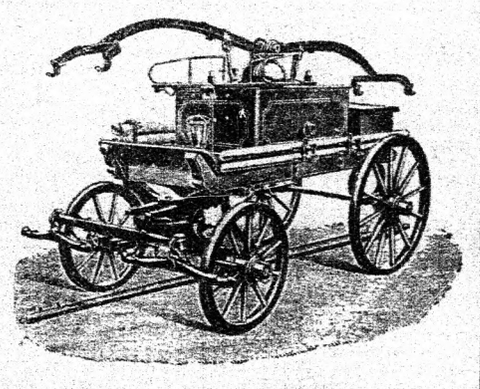

Lőtt vadat! minden mennyiségben nyári és téli szállitásra **a legmagasabb árakért vásárol. Óvadékot tetszésszerinti nagyságban ad,** nagyobb vadászatokat kivánatra **a helyszinen azonnali készpénzfizetés mellett átvesz** **Valentin, Reinhard, Grossflorian és Pettau vadnagykereskedő és kiviteli czég képviselősége:**

Vajda Elemér, Csáktornya.

Elsőrendü referencziák! 528 **Elsőrendü referencziák!**

ELADÓ.

A nagymélt. gróf **Wenckheim Frigyes** ur pósteleki uradalmában több kiválóan szép és sertésvészen átment 15 hónapos **mangalicza tenyészkan.** Pósta, vasut **Békéscsaba.** 547

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR R.-T.

vasöntőde, gép- és rézmügyár • BUDAPEST, V., Csáklya-u. 3.

SPECZIAL-GÉPGYÁR: **szeszgyárak és szeszfinomitók élesztőgyárak keményitő-syrup- és dextrin-gyárak** teljes gépészeti berendezése.

Atalakit meglevő gyártelepeket és szállit minden egyes gépet és készüléket külön-külön is.

Nemzetközi szeszértékesitő- és erjesztőipar-kiállitás Bécs 1904. • Nagy állami érem. • Legnagyobb kitüntetés.

Tavaszi trágyázásra legalkalmasabb a Cséry-féle szeméttrágya,

mely a legolcsóbb **phosphort, kálit és nitrogént** tartalmazó **természetes trágya.** Az **istállótrágyát** tartalomban és hatásban **jóval felülmulja.** Rövid idő alatt **rengeteg népszerüségre** tett szert.

Ismertetések, analizisek és árajánlatok kaphatók a központi eladási telepen:

BAYERTHAL és LEVY czégnél Budapest, V. ker., Bálvány-utcza 26.

"Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása. Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. — Az Első Magyar Papir-Ipar r.-t. papirosán.